

Indholdsfortegnelse

Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner (LOF)	1
Indledning	5
Lovkommentarens opbygning	5
Lovens kilder	5
Forarbejder mv.	5
Litteratur	6
Diverse	7
Terminologiske spørgsmål	7
Forkortelser	8
Opfindelser i ansættelsesforhold	8
Udgangspunktet	8
Lov om arbejdstagerens opfindelser (LAO)	9
Særligt om lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og højere læreanstalter	10
Kort udblik	12
Kommentarer til lovens enkelte bestemmelser	13
Oversigt over loven	13
§ 1	15
§ 2	16
§ 3	17
§ 4	19
§ 5	25
§ 6	28
§ 7	30
§ 8	32
§ 9	39
§ 10	42
§ 11	47
§ 12	53
§ 13	63

Indholdsfortegnelse

§ 14	65
§ 15	66
§ 16	68
§ 17	71
§ 18	73
§ 19	74
§ 20	77
Patentrettens grundbegreber	79
Patentretten	79
Patentrettens formål	80
Patentrettens kilder	81
Hvorledes opnår man patentret?	82
Dansk patentansøgning	82
Europæisk patentansøgning (EPK)	85
International patentansøgning	86
Hvad kan man få patentret til?	87
»Opfindelser«	87
»Nyhed« og »opfindelseshøjde«	90
Patentrettens indhold	92
Licensaftaler	94
Brugsmodelret	96
Andre immaterialrettigheder og ansættelsesforhold	99
Ophavsret	99
Særligt om edb-programmer i ansættelsesforhold: Ohl § 59	101
Særligt om databaser mv.	102
Plantenyheder	103
Bilag	105
Patentloven	107
Brugsmodelloven	129
Bioteknologidirektivet	137
Plantenyhedsloven	148
Ophavsretsloven	154
Lov om arbejdstagers opfindelser	174

Forord

Lov nr. 347 af 2.6.1999 om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner («LOF») trådte i kraft den 1.7.1999 og finder anvendelse på opfindelser, der efter den 1.1.2000 er gjort af ansatte ved universiteter, sektorforskningsinstitutioner, offentlige sygehuse eller sundhedsvidenskabelige forskningsinstitutioner under amtskommunerne eller Hovedstadens Sygehusfællesskab.

LOF medfører for de berørte ansatte og institutioner en række nye rettigheder og forpligtelser. Den ansatte skal f.eks. tage stilling til, om han har gjort en »opfindelse«, der skal indberettes til institutionen. Hvis institutionen vælger at overtage opfindelser, har den ansatte krav på et »rimeligt vederlag« for udnyttelse af retten til opfindelsen. For institutionerne medfører loven en forpligtelse til at rådgive de ansatte om patentspørgsmål, til at etablere et patentberedskab og til at indgå i samarbejde med eksterne parter, f.eks. virksomhed om udnyttelse af en patentlicensaftale.

Det er hensigten med nærværende lovkommentar at give såvel ansatte som institutioner – men især de ansatte – et arbejdsredskab til brug for besvarelsen af de spørgsmål, som loven måtte give anledning til. Lovkommentaren er tilvejebragt på foranledning af AC's Udvalg til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA) og udgør en del af den almindelige rådgivning, som dette udvalg yder om medlemmers rettighedsforhold, herunder om LOF.

Professor, dr.jur. Mogens Kockvedgaard, Retsvidenskabeligt Institut A ved Københavns Universitet, mine kolleger i UBVA's arbejdsudvalg professor, cand.scient.pol. Mogens N. Pedersen, lektor, dr.med. Jesper Brahm og lektor, lic.scient. Kim Kusk Mortensen samt udvalgets sekretær Tatjana Hennesser har gennemlæst og kommenteret manuskriptet. For denne gode hjælp takker jeg.

Der er i hovedsagen ikke taget hensyn til materiale, som er fremkommet efter juni 2001.

August 2001
Jens Schovsbo

Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner (LOF)

Formål

§ 1. Denne lov har til formål at sikre, at forskningsresultater frembragt ved hjælp af offentlige midler nyttiggøres for det danske samfund ved erhvervsmæssig udnyttelse.

Lovens anvendelsesområde

§ 2. Loven gælder for opfindelser, der er gjort af en arbejdstager som led i arbejdet ved en institution som nævnt i § 6.

§ 3. Ved opfindelse forstås i denne lov en opfindelse eller frembringelse, der vil kunne patenteres efter patentloven eller registreres som brugsmodel efter brugsmodelloven.

§ 4. Ved arbejdstager forstås i denne lov enhver, der er ansat ved en institution som nævnt i § 6.

§ 5. Ved en arbejdstagers arbejde forstås i denne lov alle aktiviteter udført som led i ansættelsesforholdet.

§ 6. Ved institution forstås i denne lov det universitet under Forskningsministeriet, den sektorforskningsinstitution, det offentlige sygehus eller den sundhedsvidenskabelige forskningsinstitution under amtskommunerne eller Hovedstadens Sygehusfællesskab, hvor den pågældende arbejdstager er ansat.

Fordeling af retten til opfindelser

§ 7. Retten til opfindelser, der er gjort af en arbejdstager ved en institution, tilkommer arbejdstageren med de begrænsninger, der følger af denne lov.

§ 8. Institutionen har, hvor en arbejdstager som led i arbejdet har gjort en opfindelse, krav på at få de til opfindelsen knyttede rettigheder overdraget til sig.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder også, hvis opfindelsen er gjort i forening af flere arbejdstagere ansat ved institutionen.

Stk. 3. Indgår en arbejdstager i et samarbejde, som involverer arbejdstagere fra flere institutioner, træffer institutionerne aftale om, hvordan deres rettigheder efter denne lov skal fordeles.

§ 9. Ved projekter, der gennemføres i samarbejde med eller helt eller delvis finansieres af en part, der ikke er omfattet af loven, kan institutionen på egne og arbejdstagerens vegne ved forudgående aftale med den pågældende part helt eller delvis afstå retten til de opfindelser, der fremkommer ved projektet.

Underretning og vurdering

§ 10. Har en arbejdstager som led i arbejdet gjort en opfindelse, skal vedkommende uden ugrundet ophold skriftligt underrette institutionen herom. Arbejdstageren har i den forbindelse pligt til at give institutionen alle nødvendige oplysninger efter institutionens bestemmelse.

Stk. 2. Institutionen kan fastsætte nærmere regler for, hvorledes underretningen efter stk. 1 skal finde sted. Institutionen kan fastsætte, at underretningspligten efter stk. 1 ikke skal gælde inden for områder, hvor der erfaringsmæssigt ikke gøres opfindelser.

Lovtekst

Stk. 3. Arbejdstageren må ikke offentliggøre eller disponere over en opfindelse, før institutionen skriftligt har bekræftet modtagelsen af den i stk. 1 nævnte underretning. Institutionen har pligt til at sende bekræftelsen hurtigst muligt.

§ 11. Institutionen skal inden for 2 måneder fra underretningen efter § 10, stk. 1, få foretaget en vurdering af muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder og drøfte med arbejdstageren, hvorledes rettighederne til opfindelsen kan udnyttes erhvervsmæssigt.

Stk. 2. Institutionen kan samtidig med sin bekræftelse efter § 10, stk. 3, pålægge arbejdstageren ikke at offentliggøre eller disponere over en opfindelse i op til 2 måneder fra modtagelsen af underretningen efter § 10, stk. 1.

Stk. 3. Efter aftale med arbejdstageren kan fristerne efter stk. 1 og 2 forlænges.

Stk. 4. Institutionen skal inden for den i stk. 1 angivne frist eller den aftalte frist efter stk. 3 træffe afgørelse om krav om overdragelse af retten efter § 8, eller om arbejdstageren bevarer retten efter § 7 mod vederlag efter § 12, stk. 2.

Stk. 5. Hvis institutionen ikke inden for den angivne frist i stk. 1 eller den aftalte frist efter stk. 3 har meddelt sin afgørelse efter stk. 4 til arbejdstageren, har denne alle rettigheder til opfindelsen.

Stk. 6. Har institutionen fået de rettigheder, der knytter sig til en opfindelse, overdraget til sig med henblik på erhvervsmæssig nyttiggørelse, jf. § 8, har institutionen samtidig pligt til aktivt at søge rettighederne nyttiggjort.

Erhvervsmæssig nyttiggørelse

§ 12. Hvis retten til en opfindelse overdraget til institutionen efter § 8 udnyttes erhvervsmæssigt, er den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, berettiget til et rimeligt vederlag fra institutionen.

Stk. 2. Hvis retten til en opfindelse efter aftale med institutionen udnyttes erhvervs-

mæssigt af den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, er institutionen berettiget til et rimeligt vederlag.

Stk. 3. Institutionen fastsætter regler for beregning af vederlag efter stk. 1 og 2. Reglerne skal godkendes af forskningsministeren.

§ 13. Institutionen kan, hvor dette af en arbejdstager er begrundet med henvisning til særlige etiske forhold, acceptere, at en opfindelse ikke skal gøres til genstand for erhvervsmæssig udnyttelse, herunder beskyttes ved indgivelse af ansøgning om patent eller brugsmodelestyring.

Stk. 2. § 11 gælder ikke, hvis der træffes afgørelse som nævnt i stk. 1.

§ 14. Har institutionen fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå aftale om udnyttelse af opfindelsen med institutionen.

Stk. 2. Har institutionen ikke fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå alle aftaler om udnyttelse af opfindelsen med vedkommende arbejdstager.

Institutionens udgifter og indtægter

§ 15. Institutionen kan afholde udgifter i forbindelse med overdragelse og beskyttelse af retten til opfindelser, der er overdraget til institutionen efter § 8.

Stk. 2. Institutionen kan afholde udgifter i forbindelse med overdragelse og beskyttelse af retten til opfindelser, der er omfattet af § 2, men overdraget til institutionen efter de i § 11 angivne frister.

§ 16. Rektor, direktionen eller sygehusejeren anvender indtægterne fra overdragelse af rettigheder til opfindelser til aktiviteter inden for institutionens formål.

Stk. 2. Institutionen kan oppebære indtægter i form af udbytte ved at overdrage sin ret efter § 14, stk. 1, til et aktieselskab mod betaling i form af aktier i det pågældende selskab. Tilsvarende kan institutionen acceptere at modtage et vederlag efter § 12, stk. 2,

i form af aktier i et aktieselskab. Institutionen må ikke herved opnå en sådan forbindelse til selskabet, som et moderselskab har til et datterselskab efter aktieselskabsloven.

Forældelse

§ 17. Krav på vederlag efter § 12 forældes efter 5 år. Lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer finder tilsvarende anvendelse, når arbejdstager har modtaget institutionens afgørelse efter § 11, stk. 4.

Beslutningskompetence

§ 18. Institutionens afgørelser efter denne lov træffes på universiteterne af rektor, på sektorforskningsinstitutioner af direktionen og på de offentlige sygehuse af sygehusejeren. Rektors, direktionens henholdsvis sygehusejerens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Ikrafttræden m.v.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. juli 1999.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på opfindelser, der er gjort efter den 1. januar 2000. Opfindelser, som arbejdstageren ikke har gjort institutionen bekendt med inden den 1. januar 2000, anses for gjort efter dette tidspunkt.

Stk. 3. Institutionen og arbejdstageren skal respektere modstående rettigheder erhvervet ved overdragelse inden den 1. juli 1999.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Indledning

Lovkommentarens opbygning

I nærværende **indledning** drøftes en række mere almene spørgsmål af betydning for loven og dens fortolkning.

Kommentaren er en traditionel juridisk lovkommentar, hvor lovens bestemmelser gennemgås i den rækkefølge, hvori de findes i loven. Undervejs søges diverse fortolkningsspørgsmål besvaret. Udvælgelsen heraf er sket dels på baggrund af en mere almindelig fornemmelse for de praktiske forhold, dels på baggrund af lovbemærkningerne.

I den **afsluttende del** gives en kort introduktion til patentrettens grundbegreber. Hensigten hermed er ikke at gennemgå patentretten, men blot at præcisere en række patentretlige regler og principper, som har betydning for anvendelsen af LOF. Derpå drøftes kort en række rettighedsspørgsmål vedrørende bl.a. ophavsretten, i forholdet mellem LOF-ansatte og -institutioner.

Lovens kilder

Forarbejder mv.

Loven er baseret på et forslag til Lov om opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner (»lovforslaget«), som blev fremsat den 18.11.1998 som lovforslag nr. 93. Til lovforslaget er knyttet en række (**lov**)**bemærkninger** og en **betænkning** over lovforslaget afgivet af Forskningsudvalget den 5.5.1999 (»bemærkningerne«). Betænkningen indeholder dels en række ændringsforslag – som alle blev vedtaget – dels en række svar fra forskningsministeren på **spørgsmål** om loven (»spørgsmål«). Bemærkningerne og betænkningen udgør vigtige fortolkningsbidrag. Der findes endnu ingen domstolsafgørelser på baggrund af loven.

Det lovgivningsmæssige arbejde blev indledt i august 1998 med udsendelsen af et forslag til »lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere«. I perioden derefter og op til lovens fremsættelse og behandling var lovens problemstilling – nyttiggørelse og patentering af offentligt ansatte forskeres opfindelser – genstand for en ganske omfattende offentlig debat, jf. herfra især

rapporten »Patentering og licensformidling af bioteknologi«, Københavns Universitet 1998. Rapporten indeholder bl.a. en gennemgang af udenlandske erfaringer og en drøftelse af en række almene problemer, som har interesse også efter vedtagelsen af LOF. Rapporten anbefalede i øvrigt, at man søgte at øge patentfrekvensen blandt de ansatte ved Københavns Universitet ved hjælp af frivillige ordninger, der bygger på forskernes ret til at patentere egne opfindelser i samarbejde med universitetet. I så henseende har rapporten ingen betydning ved fortolkningen af LOF. Emnet drøftedes endvidere i rapporten fra Akademiet for de Tekniske Videnskaber »Bedre vilkår for videnbaserede virksomheder« (1998) (især p. 58ff), hvis anbefaling harmonerer godt med loven.

Litteratur

Speciallitteraturen om LOF er indtil videre begrænset, men se dog især *Ole Wiborg, Otto Martinus Nielsen & Bjørn Ryberg*, »Opfindelser Patenter Licenser, 2000, p. 85-100 (*Bjørn Ryberg*), som udover en gennemgang af LOF sammenholder denne med LAO. Se endvidere artiklerne i *Nordisk Immaterielt Rättsskydd 2000* af hhv. *Jon Stefansson & Flemming Lyngholm* (p. 3-9) og *Mads Bryde Andersen* (p. 602-610), *Jens Schovsbo* i »IPR – Ophavsret og industrielle rettigheder« (Schultzlovkommentar), kap. F.5.2.2 og *Bent Iversens* artikel »Fra autonomi til styring – et blik ind i universitetsforskerens hverdag«, p. 65-79, i *Juridiske emner ved Syddansk Universitet 2001* (Bent Iversen red.).

Baggrundsmaterialet skal derfor hovedsagelig søges i den almindelige immaterialretlige litteratur, dvs. *Mogens Koktvedgaards* »Lærebog i immaterialret«, 5. udg., 1999, *Palle Bo Madsens* »Markedsret Del 2«, 3. udg., 1997 og min ovenfor nævnte Schultzlovkommentar. Hertil kommer, som en yderligere værdifuld kilde, *Mads Bryde Andersens* »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, som ud over en omtale af universitetsansatte forskere i relation til LAO (især § 1, stk. 3) indeholder en generel drøftelse af medarbejderopfindelser. I kommentaren til LAO findes endvidere henvisninger til litteratur, som også har almen interesse for LOF.

Redegørelser for patentretten findes i de nævnte almindelige immaterialretlige fremstillinger, hvor der også er talrige henvisninger til specialværker bl.a. *Mogens Koktvedgaard & Lise Østerborg*, »Patentloven med kommentarer«, 2. udg., 1979, *Bengt Domeij*, »Läkemedelpatent«, Stockholm, 1998 og *Per Håkon Schmidt*, »Retsbeskyttelse af edb-programmer«, 1998. En generel fremstilling af patentretten (set fra et norsk perspektiv) giver *Are Stenvik*, »Patentrett«, Oslo, 1999. *Lise Dybdahl* introducerer og beskriver den europæiske patentret (EPK) i »Europæisk Patent«, 1999.

Arbejdsretten fremstiller f.eks. *Ruth Nielsen*, »Lærebog i arbejdsret«, 7. udg., 1998 og *Jens Kristiansen*, »Arbejdsretlig lærebog«, 1999.

Diverse

Til brug for institutionernes implementering af loven er udarbejdet en materialesamling til inspiration for institutionernes arbejde med implementering af den nye lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner af 11.11.1999 (»**ERFA-rapporten**«). ERFA-rapporten er udarbejdet af en gruppe bestående af repræsentanter for de involverede organisationer.

De primære retningslinjer til brug for lovens daglige brug findes i de **interne retningslinjer** mv., som er fastsat på de berørte institutioner. Disse retningslinjer og regler inddrages kun i beskedent omfang i det følgende.

Patentkonsortier

Til støtte for implementeringen af lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner er der etableret fem tværinstitutionelle patentkonsortier specialiseret inden for hver sit faglige område. Patentkonsortierne har til formål at opbygge kompetence om patentering og handel med rettigheder og licenser. Som parter i konsortierne deltager universiteter, sektorforskningsinstitutioner og offentlige sygehuse. En oversigt over konsortierne, kontaktpersoner mv. findes bl.a. på IT- og Forskningsministeriets hjemmeside.

Terminologiske spørgsmål

I denne lovkommentar anvendes udtrykket »**opfindelse**« i overensstemmelse med LOF § 3, som betegnelse både for forhold, der kan patenteres i henhold til Patentloven (Ptl), og opfindelser (»frembringelser«), der alene kan beskyttes via Brugsmodelloven (Bml). I samme forbindelse anvendes udtrykkene »**patentere**«, »**patentret**« o.lign. som synonyme for patent- eller brugsmodelbeskyttelse. Hvis der redegøres specifikt for enten patent- eller brugsmodelretlige forhold, fremgår dette udtrykkeligt af teksten.

Udtrykket »**ansat**« anvendes som betegnelse for de personer, som er omfattet af LOF i kraft af deres ansættelsesforhold (lovens § 4).

»**Institutioner**« er samlebetegnelse for de universiteter, sektorforskningsinstitutioner mv., som er omfattet af loven (se § 6).

Forkortelser

LOF:	Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner, nr. 347/2.6.1999.
LAO:	Lovbekendtgørelse om arbejdstageres opfindelser, nr. 131/18.3.1986 som ændret ved Lov 130/26.2.1992.

PTL:	Patentloven, Lovbekendtgørelse nr. 926/22.9.2000 som ændret ved Lov 1258/20.12.2000.
BML:	Brugsmodelloven, Lov nr. 367/9.6.1998 som ændret ved Lov 412/31.5.2000.

Opfindelser i ansættelsesforhold

Udgangspunktet

Fordeling af retten til arbejdspræstationer giver almindeligvis ikke anledning til problemer. Det fleste opfatter det således som helt åbenbart og naturligt, at den arbejdstager, som i løbet af dagen har fremstillet et antal produkter som led i sit arbejde, ikke kan bringe disse med sig hjem efter dagens arbejde. Arbejdets produkt tilhører arbejdsgiveren, som har leveret de råstoffer og maskiner mv., som har været nødvendige for den ansattes præstation. Arbejdsgiveren har uden videre (ejendoms)retten til arbejdsresultatet. Til gengæld herfor modtager arbejdstageren vederlag i form af løn.

Udgangspunktet er det samme i de tilfælde, hvor arbejdstagerens præstation ikke resulterer i en fysisk genstand, men i en »immateriel« viden (»information«), f.eks. om hvorledes et teknisk problem løses ved hjælp af et nyt produkt eller en ny fremgangsmåde (en »opfindelse«). Erhvervelsen af den særlige viden vil således også ofte være resultat af, at den ansatte (»opfinderen«) har benyttet apparatur og materialer, som er stillet til rådighed af arbejdsgiveren. Omkostningerne til forskning og udvikling af en idé, som kan anvendes industrielt, er ofte meget store, og arbejdsgiveren vil ofte have den samme umiddelbare og erhvervsmæssige interesse i at kunne disponere over opfindelser (information), som over fysiske produkter.

Fordelingen af retten til arbejdspræstationen i form af en »opfindelse« (eller anden viden erhvervet som led i arbejdets udførelse) giver imidlertid anledning til en række principielle og praktiske vanskeligheder, herunder med hensyn til identifikation og overdragelse af den pågældende viden. For så vidt angår viden i form af opfindelser er de retlige rammer for spørgsmålet givet med Patentloven. Det er i den forbindelse det danske **patentretlige udgangspunkt**, at (opfinder)retten til at søge en opfindelse patenteret tilkommer den person, som har gjort opfindelsen (»opfinderen«). Dette udgangspunkt gælder også i de tilfælde, hvor opfinderen er ansat, og hvor opfindelsen er gjort som led i udførelsen af dette arbejde under anvendelse af arbejdsgiverens apparatur osv. Heroverfor står det almindelige **arbejdsretlige udgangspunkt**: Retten til de præstationer, som frembringes som led i arbejdets udførelse, tilkommer uden videre arbejdsgiveren, som i kraft af sin ledelse og organisering af arbejdet har

tilvejebragt de faktiske rammer for opfindelsens udøvelse, og hvis erhvervs-mæssige overlevelse typisk er afhængig af udnyttelsen af disse præstationer.

Der består således en retskonflikt mellem den patentretlige norm og den arbejdsretlige. Udgangspunktet for konfliktens løsning er givet med Patentloven: Opfinderen har retten som udgangspunkt (den originære ret). Arbejdsgiverens adgang til at disponere over den ansattes præstation i form af en opfindelse kan ikke – som de øvrige præstationer af fysisk art – søges direkte i ansættelsen, men kræver, at der finder en separat overdragelse sted af opfinderretten fra den ansatte til arbejdsgiveren, som dermed opnår en afledet (sekundær) ret, herunder til at søge patent på opfindelsen og udnytte dette patent.

Opfinderretten har karakter af en formueret, som opfinderen kan råde over på almindelig vis, herunder ved aftale. Der var således ikke noget retligt til hinder for, at man overlod det til parterne selv at fordele opfinderretten mellem sig. For opfindelser, som udspringer af ansættelsesforhold, ville dette almindeligvis føre til, at retten blev overdraget til arbejdsgiveren. Med henblik på at fritage parterne fra at skulle indgå aftaler om rettighedsspørgsmålet har man imidlertid i dansk ret siden 1955 haft en særlig lovgivning – Lov om arbejdstageres opfindelser (LAO) – som for »almindelige« ansættelsesforhold indebærer en sådan rettighedsoverdragelse, som er nødvendig for, at arbejdsgiveren opnår en »almindelig« adgang til at disponere over retten til de opfindelser, som hans ansatte måtte gøre i forbindelse med deres ansættelse. Virkningen af LAO er, at retten til at råde over opfindelser, som er gjort af ansatte, overdrages til arbejdsgiveren, selv om parterne ikke har indgået en særlig aftale herom.

Lov om arbejdstageres opfindelser (LAO)

Hovedprincippet i LAO er, at arbejdsgiveren er berettiget til at overtage opfindelser, som er gjort af dennes arbejdstager (og som derfor tilhører den ansatte opfinder (§ 1)), såfremt udnyttelsen af opfindelsen falder inden for virksomhedens arbejdsområde (§ 5).

Loven er almindeligvis deklatorisk og kan således fraviges ved aftale. Dette gælder dog ikke den ansattes krav på godtgørelse efter § 8. I de tilfælde, hvor der er indgået særlig aftale i forbindelse med ansættelsen eller i f.eks. en kollektiv aftale, har loven derfor almindeligvis ingen betydning.

Loven er baseret på et traditionelt arbejdsgiver-/arbejdstagerforhold og hviler i så henseende på to grundantagelser:

- 1) Retten til opfindelsen udgør en del af arbejdstagerens modydelse for arbejds-lønnen og
- 2) udnyttelsen af retten til opfindelsen har direkte erhvervsmæssig interesse for arbejdsgiverens virksomhed.

Af det første hensyn følger bl.a., at arbejdstageren ikke har krav på en økonomisk kompensation som modydelse for opfinderretten. Derfor er jo allerede betalt løn. Arbejdstageren har blot et (betinget) krav på en »godtgørelse« (§ 8), dersom værdien af opfindelsen ikke overstiger, hvad arbejdstageren under hensyn til sine arbejdsforhold i det hele med rimelighed kunne forudsættes at skulle præstere. Arbejdstageren har endvidere intet krav på, at arbejdsgiveren udnytter opfindelsen kommercielt. Af det andet hensyn følger, at arbejdsgiveren ikke kan kræve retten overdraget med hensyn til opfindelser, som ikke falder inden for hans virksomhedsområde (§ 5).

Loven er som nævnt ovenfor kommenteret af *Mads Bryde Andersen*, »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995.

Særligt om lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og højere læreanstalter

Lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og højere læreanstalter (»VIP'er«) er ikke omfattet af LAO. Dette fremgår udtrykkeligt af LAO § 1, stk. 3, men det er vigtigt at notere, at det er den traditionelle opfattelse, at LAO slet ikke finder anvendelse på forholdet mellem VIP'er og institution. Begrundelsen for dette er, at ansættelsesforholdet mellem universiteter m.v. og det videnskabelige personale ikke har karakter af et arbejdsgiver-/arbejdstagerforhold i den traditionelle skikkelse, som LAO er modelleret over. Dette skyldes, at de to forhold, som er omtalt ovenfor, ikke er til stede:

- 1) Retten til opfindelsen udgør således **ikke** en del af den ansattes (»arbejdstagerens«) modydelse for arbejds lønnen og
- 2) udnyttelsen af retten til opfindelsen har **ikke** direkte kommerciel interesse for institutionen (»arbejdsgiverens« virksomhed). Universiteter og højere uddannelsesinstitutioner har ifølge lov om universiteter m.fl. til opgave »inden for sine fagområder at drive forskning og give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau« (Universitetslovens, § 1, stk. 2); ikke at drive erhvervs virksomhed.

Forskellene mellem en »almindelig« ansættelse (omfattet af LAO) og en ansættelse som lærer ved et universitet mv. er i dag ikke er så markante som tidligere. Det fremgår således nu af Universitetsloven (Lovbekendtgørelse 1177/22.12.1999 med senere ændringer), at institutlederen kan pålægge medarbejderne at løse bestemte opgaver (dog med respekt for »deres frie valg af videnskabelig metode« (§ 7, stk. 3)). Forskningsfriheden skal vel fortsat respekteres (se udtrykkeligt lovens § 1, stk. 2), men en vis ledelsesret tilkommer institutionen. Selv om institutleders ledelsesbeføjelse vel ikke for nærværende har samme karakter og omfang som en »almindelig« arbejdsgivers (se nærmere hos *Mads Bryde Andersen*, Nordiskt Immateriellt Rättsskydd 2000, p. 602f.) nær-

mer universitetsansættelsen sig dog den »almindelige« ansættelse. Ud over, at ledelsesretten er blevet mere synlig på de højere læreanstalter i de senere år, kommer, at også opfattelsen af de højere læreanstalters opgave formentlig har ændret sig. Man kan således næppe med samme sikkerhed som tidligere hævde, at hensynet til erhvervsmæssig udvikling mv. slet ikke hører hjemme på universiteter mv.

For rettighedsspørgsmålet er konsekvensen af denne udvikling, at de traditionelle argumenter for at antage, at den universitetsansatte lærer bevarer retten til sine opfindelser, er afsvækket i løbet af de senere år (se om ophavsrettigheder nedenfor, p. 101f.). Dette har dog ikke haft betydning i forbindelse med fortolkningen af LAO, som fortsat ikke har betydning for universitetsområdet (se også ministerens svar på spørgsmål 41).

Som følge af, at LAO ikke finder anvendelse, må universiteternes adgang til at disponere over de ansattes opfindelser som udgangspunkt støttes på aftaler mellem universitet og de ansatte opfindere, hvorved den ansatte overdrager sin (opfinder)ret til universitetet. Erfaringen har imidlertid vist, at sådanne aftaler kun indgås i meget beskedent omfang, idet de pågældende opfindelser i det hele taget kun sjældent udnyttes kommercielt. Dette forhold har vel altid gjort sig gældende, men er i gennem de senere år og i takt med den udvikling, som er nævnt lige ovenfor, i stigende grad blevet oplevet som et problem. LOF er således baseret på den grundantagelse, at en øget patentering af opfindelser fra offentlige forskningsinstitutioner er ønskværdig, at realiseringen af denne målsætning forudsætter, at retten til at råde over ansattes opfindelser overlades til institutionen, og at dette godt kan forenes med universiteternes formål. Med henblik herpå indeholder LOF en særlig hjemmel, hvorved opfinderretten overdrages til institutionen, uden at der indgås særlig aftale herom med den ansatte: Institutionen (»arbejdsgiveren«) erhverver i kraft af ansættelsesforholdet retten til den ansattes (»arbejdstagerens«) præstationer i form af opfindelser. Konstruktionen minder herved om LAOs, men hvor den lovhjemlede overdragelse i de tilfælde, som er reguleret af LAO, kan siges at udgøre en kodifikation af en aftalemæssig praksis, som i større eller mindre grad giver sig selv, er dette, som nævnt, ikke tilfældet for LOF.

Karakteren af de ansættelsesforhold, som er omfattet af LOF, giver således fortsat anledning til en række særlige problemer, som ikke kendes i LAO-sammenhæng, og som er knyttet til de ovennævnte forhold. Heraf følger for det første, at den ansattes løn ikke kan siges at udgøre en kompensation for arbejdsgiverens overtagelse af opfindelsen, hvorfor overdragelsen af retten til institutionen forudsætter, at der betales den ansatte et egentligt vederlag herfor (og ikke blot en »godtgørelse«). Hertil kommer – for det andet – at den praktiske udnyttelse af opfindelsen almindeligvis ikke kan varetages af »arbejdsgiveren«

(institutionen), men kræver, at der indgås en særlig aftale herom med en udenforstående tredjemand (typisk en erhvervsvirksomhed), evt. med forskeren selv (som »iværksætter«).

Kort udblik

Den retlige reguleringen af retten til opfindelser, som stammer fra universiteter m.v., varierer ganske meget fra land til land.

USA fremhæves gerne som eksemplet på et meget frugtbart og for univesiteterne økonomisk attraktivt samarbejde mellem universiteter og industri baseret på universiteternes ret til de ansattes opfindelser og patentering heraf. Vilkårene for de amerikanske universiteter adskiller sig ganske meget fra de danske universiteters, idet mange af de førende amerikanske universiteter er privatejede, se nærmere »Patentering og licensformidlig af bioteknologi«, 1998, p. 21ff. Også de patentretlige principper i amerikansk ret adskiller sig afgørende fra den danske (europæiske) tradition, se nærmere a.st. Dermed er på ingen måde sagt, at man ikke med stort udbytte kan studere de udenlandske erfaringer, men blot at man skal være varsom med uden videre at overføre resultaterne fra et system til et andet. Man kan da også notere, at retsstillingen i Danmark efter vedtagelsen af LOF adskiller sig fra retsstillingen i bl.a. **Sverige** og **Norge**, hvor de universitetsansatte fortsat har retten til egne opfindelser.

Spørgsmålet om forskeres patentrettigheder har også været diskuteret i **Sverige**, men her man fastholdt den traditionelle model, som følger af den svenske pendant til LAO (Lag 1949:345) hvorefter retten til opfindelser tilkommer den ansatte uden at institutionen i kraft af lovgivning opnår en ret, idet man dog afventer de danske erfaringer med LOF, jf. hermed Prop. 2000/01:3 Forskning och förnyelse, p. 195. Se nærmere *Mogens Koktvedgaard & Marianne Levin*, »Lärobok i Immaterialrätt«, 6. udg., 2000, p. 238f. med henvisninger til den svenske diskussion. I **Norge** findes Lov om retten til oppfinnelser, som er gjort av arbeidstakere af 17.4.1970, som svarer til LAO. Se nærmere hos *Are Stenvik*, »Patentrett«, Oslo, 1999, p. 236ff. Spørgsmålet har for nylig været diskuteret intenst i norsk ret, jf. herved den meget læseværdige NOU 2001:11 »Fra innsikt til industri«. Udvalgets flertal anbefalede her, at de universitetsansatte forskere m.v. bevarer retten til deres opfindelser. Derved har man altså afvist den model, som er indført i dansk ret ved LOF. Fra norsk ret er der i øvrigt lig grund til at nævne *Birger Stuevold Lassens* artikel »Lærere og vitenskapelig personale ved universitet og høyskole skal ikke i denne egenskap anses som arbeidstakere« p. 224-243 i *Rett og Humanisme – festskrift til Kristen Andersen*, Oslo 1977.

En oversigt over retsstillingen i Norden findes i *Nordisk Immaterialt Rättsskydd 2000*, p. 602-610 (*Mads Bryde Andersen*: Danmark), 611-617 (*Niklas Bruun*: Finland og Sverige) og 618-629 (*Astri Lund*: Norge).

En udførlig gennemgang af de amerikanske forhold giver *Stefan Schwarz*, »Erfindungen an amerikanischen Hochschulen«, München, 1997.

Kommentarer til lovens enkelte bestemmelser

Oversigt over loven

LOF indeholder 20 paragraffer, som er opdelt i følgende ni kapitler: Formål (§ 1), lovens anvendelsesområde (§§ 2-6), fordeling af retten til opfindelser (§§ 7-9), underretning og vurdering (§§ 10 og 11), erhvervsmæssig nyttiggørelse (§§ 12-14), institutionens udgifter og indtægter (§§ 15 og 16), forældelse (§ 17), beslutningskompetence (§ 18) og ikrafttræden (§§ 19 og 20).

Lovens formål angives i § 1, som har almindelig betydning ved fortolkningen af lovens øvrige bestemmelser.

I §§ 2-6 fastlægges lovens anvendelsesområde. Udgangspunktet angives i § 2: Opfindelser, der er gjort af en ansat ved en institution, som er omfattet af loven. I § 3 defineres lovens objekt som patenterbare opfindelser og frembringelser, der kan beskyttes som brugsmodeller. § 4 angiver den personkreds, som er omfattet af loven (»ansatte«). Ved § 5 præciseres, hvilke dele af arbejdstagerens arbejdsindsats der er omfattet. I § 6 opregnes de forskningsinstitutioner, som loven gælder for.

I § 7 angives, at retten til opfindelser som udgangspunkt tilkommer opfinderen. Ifølge § 8 har institutionen krav på at få retten til opfindelser, som er frembragt af en ansat ved institutionen, overdraget til sig. § 9 giver mulighed for, at institutionen afstår fra retten til opfindelser, som stammer fra projekter, der er eksternt finansieret.

§ 10 pålægger den ansatte at underrette institutionen om opfindelser, som er omfattet af loven. Ifølge § 11 er institutionen forpligtet til inden for en vis frist at få foretaget en vurdering af opfindelsen samt at give meddelelse om, hvorvidt institutionen ønsker at benytte sig af muligheden for at overtage retten.

§ 12 indeholder regler om vederlag i forbindelse med erhvervsmæssig udnyttelse af retten til opfindelser. I § 13 findes den »etiske nødbremse«. § 14 indeholder regler om aftaleindgåelse.

§ 15 giver institutioner hjemmel til at afholde visse udgifter i forbindelse med loven. Anvendelsen af indtægter og muligheden for at kræve aktier som vederlag er reguleret i § 16.

I § 17 findes en regel om forældelse af vederlagskrav.

§ 18 indeholder regler om beslutningskompetence.

I § 19 er en bestemmelse om lovens i krafttræden og en regel om gyldigheden af visse aftaler. Ifølge § 20 finder loven ikke anvendelse for Færøerne og Grønland.

§ 1

Denne lov har til formål at sikre, at forskningsresultater frembragt ved hjælp af offentlige midler nyttiggøres for det danske samfund ved erhvervsmæssig udnyttelse.

I forbindelse med lovens fremsættelse beskrev forskningsministeren (Jan Trøjborg) baggrunden for lovforslaget således:

»Med lovforslaget ønsker regeringen at fremme den erhvervsmæssige nyttiggørelse af offentlige forskningsresultater. Lovforslaget tilsigter herunder:

- At bidrage til etablering af en incitamentsstruktur, hvor ansatte og institutionsledelser tilskyndes til at samarbejde om erhvervsmæssig nyttiggørelse af forskningsresultater.
- At sikre en klar og entydig placering af rettigheder, der kan lette indgåelse af aftaler om forsknings- og udviklingssamarbejde mellem universiteter og private virksomheder.
- At fremme etablering af et effektivt decentralt beredskab til registrering og vurdering af forskningsbaserede opfindelser.
- At bidrage til professionalisering af markedet for handel med rettigheder mellem forskningsinstitutioner og virksomheder.
- At sikre en rimelig fordeling af salgs- og licensindtægter mellem institutioner og ansatte.
- At sikre institutionernes dispositionsret over egne salgs- og licensindtægter.
- At opnå en ligestilling af ansatte ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.
- At fastholde et særligt incitament for forskningsbaserede iværksættere, der ønsker at udnytte egne opfindelser gennem etablering af selvstændig virksomhed.

Lovforslaget skal i øvrigt ses i sammenhæng med regeringens allerede iværksatte initiativ med etablering af et landsdækkende net af innovationsmiljøer.«

De centrale begreber er »erhvervsmæssig udnyttelse«, »incitamentsstruktur«, samarbejde mellem private virksomheder og universiteter, decentralisering, professionalisering og »forskningsbaserede iværksættere«.

Ifølge lovbemærkningerne afspejler lovens formål behovet for at fremme en videnbaseret vækst i det danske samfund. Med henblik på at efterkomme dette behov er det hensigten med loven at etablere en effektiv videnudveksling mellem forskning og erhvervsliv i form af etableringen af et åbent og dynamisk marked for handel med rettigheder til opfindelser mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder. Det almene formål hermed er at fastholde og udbygge Danmarks position som moderne velfærdssamfund.

Det vil vise sig i de kommende år, om loven har nogen betydning for de nævnte forhold, som ingen kan være imod.

§ 2

Loven gælder for opfindelser, der er gjort af en arbejdstager som led i arbejdet ved en institution som nævnt i § 6.

§ 2 præciserer lovens anvendelsesområde. Det nærmere indhold af »opfindelser« fastlægges i § 3.

Henvisningen til »opfindelser« i § 2 tjener navnlig til fra lovens område at udelukke frembringelser, der alene kan beskyttes efter anden immaterialretlig lovgivning end patent- og brugsmodellovgivningen. Herunder falder bl.a. og navnlig **litterære og kunstneriske værker** (herunder visse edb-programmer), som alene kan beskyttes via **ophavsretten**. Heller ikke frembringelser, som alene kan beskyttes efter **Plantenyhedsloven** (plantesorter) eller efter **design-** eller **varemærkelovgivningen**, er omfattet af LOF.

Rettighedsspørgsmålet vedrørende forhold, som er omfattet af disse love, skal ikke afgøres efter LOF, men efter enten særlige bestemmelser i de relevante love eller almindelige retsprincipper, se nærmere herom nedenfor, p. 99ff.

Der kan opstå særlige problemer i de tilfælde, hvor det er tvivlsomt, om man står over for en »opfindelse«, som kan patenteres/brugsmodelbeskyttes – og dermed er omfattet af LOF – eller et forhold, som alene kan beskyttes efter en anden immaterialretlig regulering – og dermed er uden for LOF. Problemet er særligt aktuelt for **edb-programmer**. Edb-programmer kan patenteres i det omfang de er »tekniske« (se nærmere nedenfor, p. 88) og sådanne programmer er utvivlsomt omfattet af LOF. Edb-programmer, der ikke er tekniske, kan ikke patenteres, men beskyttes efter ophavsretten, hvis de er »originale«. Sådanne programmer er ikke omfattet af LOF og rettighedsspørgsmålet skal afklares ved hjælp af reglerne i Ophavsloven (§ 59) (nedenfor, p. 101f.). Det er i praksis ofte ganske vanskeligt at vurdere, om et edb-program skal betragtes som en (patenterbar) »opfindelse« eller alene som et (ophavsretligt beskyttet) »værk«.

I tvivlstilfælde bør man anvende LOF-proceduren. Det er i den forbindelse særlig vigtigt, at programmet ikke offentliggøres. Sker dette, er patentering udelukket. Den ophavsretlige beskyttelse påvirkes derimod ikke af en offentliggørelse.

§ 3

Ved opfindelse forstås i denne lov en opfindelse eller frembringelse, der vil kunne [1] patenteres efter patentloven [2] eller registreres som brugsmodelefter brugsmodelloven [3].

[1] LOF finder anvendelse med hensyn til opfindelser, som efter deres art kan patenteres/brugsmodelebeskyttes. Området for patent- og brugsmodelebeskyttelsen gennemgås nærmere nedenfor, p. 79ff. På dette sted noteres blot, at udtrykket »opfindelse« skal forstås i overensstemmelse med lovgivningen og den internationale patentretlige praksis og således omfatter nyskabelser inden for bl.a. de mekaniske og elektroniske områder, kemiske stoffer (herunder lægemidler), mikrobiologiske organismer, biologisk materiale, (humane) gener og gensekvenser og visse edb-programmer.

Loven er baseret på, hvad man kunne kalde en formel afgrænsning: Alle opfindelser, som efter deres art »vil kunne« patenteres, er omfattet af loven og skal indberettes af den ansatte. For at kunne patenteres skal en opfindelse imidlertid også opfylde en række – »materielle« – betingelser om »nyhed«, »opfindelseshøjde« og »industriell anvendelighed«. Vurderingen af, om disse kriterier er opfyldt, er ofte meget vanskelig, jf. nedenfor ved § 11, hvorefter bedømmelsen heraf skal foretages på baggrund af en nærmere analyse af opfindelsen.

»Opfindelser« i LOF-forstand omfatter både opfindelser, der kan **patenteres**, og opfindelser, der alene kan registreres efter **Brugsmodelloven**. Denne anvendelse af opfindelsesterminologien stemmer overens med almindelig sprogbrug (»tekniske nyskabelser«). Det kan dog noteres, at opfindelsesbegrebet i LOF set ud fra en juridisk betragtning er særegent. De forhold, som alene kan registreres som brugsmodelefter Bml benævnes således i Bml som »frembringelser« (Bml § 1). Der er dog intet, hverken praktisk eller principielt problematisk ved at anvende udtrykket »opfindelser« som samlebetegnelse.

[2] Med »Patentloven« menes den til enhver tid gældende Patentlov, for tiden Lovbekendtgørelse 926/22.9.2000 som ændret ved Lov 1258/20.12.2000 (bilag 1).

Henvisningen til »Patentloven« giver anledning til en vis tvivl. Som følge af den Den europæiske patentkonvention (EPK) er det således muligt at opnå patent i Danmark på to måder (se nærmere nedenfor, p. 82ff.):

- Enten ved indgivelse af (>dansk<) patentansøgning til **Patent- og Varemærkestyrelsen** (PVS) eller

- ved indgivelse af (»europæisk«) patentansøgning til **Den europæiske Patentorganisation** (EPO) med angivelse (designering) af Danmark.

Resultatet bliver i begge tilfælde et »dansk« patent.

Meget synes at tale for, at man til brug for LOF opfatter henvisningen til opfindelser, som kan patenteres efter Patentloven, som en henvisning til både opfindelser, som kan patenteres direkte efter Patentloven, og opfindelser, der (alene) kan patenteres »indirekte« i Danmark via EPK. Opfindelser, hvorpå der udstedes patent af EPO på baggrund af en europæisk patentansøgning, og hvori Danmark er designeret, skal i medfør af Ptl § 76 gives virkning i Danmark på linje med et patent meddelt af PVS og »patenteres« i den forstand efter Patentloven.

En sådan – om man vil – udvidelse af lovens anvendelsesområde kan have en vis praktisk betydning. Erfaringen viser således, at der ikke altid er overensstemmelse mellem Patent- og Varemærkestyrelsens praksis og EPOs, samt at EPOs praksis i disse tilfælde gerne er mere liberal end dansk praksis. Både praktiske og principielle forhold taler for, at man undgår sådanne problemer – idet EPOs praksis bør anses for retningsgivende – men hvis problemet skulle opstå, bør man betragte opfindelser, som alene anses for patenterbare af EPO, for at være omfattet af LOF.

Henvisningen til den danske Patentlov har herefter især den virkning, at opfindelser, der **alene vil kunne patenteres i henhold til fremmed, national patentret** – f.eks. efter den amerikanske patentlov – ikke er omfattet af LOF. LOF udelukker ikke, at der søges patent på sådanne opfindelser. Retten til at søge patent tilkommer almindeligvis den ansatte efter de almindelige regler, men spørgsmålet er normalt uden praktisk interesse.

Begrænsningen til forhold, som alene kan patenteres i henhold til den danske Patentlov (Brugsmodellov) kan diskuteres, jf. således Mads Bryde Andersen, »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, p. 31f. om reglen i LAO § 1, som anbefaler, at man inddrager udlandske forhold. Således som LOF er formuleret, er dette ikke muligt. Spørgsmålet er – mærkelig nok – ikke omtalt i lovbemærkningerne til LOF. Den ovenfor foreslåede fortolkning mht. europæiske patenter vil formentlig indebære, at spørgsmålet ikke har videre praktisk betydning.

Opfindelser i form af **krigsmateriel**, som er omfattet af Lov om Hemmelige patenter (Lovbekendtgørelse 732/27.11.1989, jf. AND 21/30.1.1960), er også omfattet af LOF.

[3] Med »**brugsmodelloven**« tænkes på den til enhver tid gældende lov, for tiden Lovbekendtgørelse 367/9.6.1998 som ændret ved Lov 412/31.5.2000 (bilag 2).

Den europæiske Patentkonvention omfatter ikke brugsmodelbeskyttelse, og der er for øjeblikket ingen europæisk ordning på området.

§ 4

Ved arbejdstager forstås i denne lov enhver, der er ansat ved en institution som nævnt i § 6.

§ 4 er en vigtig bestemmelse, fordi det er noget tvivlsomt, hvorledes man arbejdsretligt skal kvalificere et VIP-ansættelsesforhold ved et universitet el.lign. Som »lønmodtager« anser man »personer, der modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold« (§ 1, stk. 2, i Lovbekendtgørelse 385/11.5.1994 om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforhold og nærmere herom *Jens Kristiansen*, »Arbejdsretlig lærebog«, 1999, p. 349). Det pågældende tjenesteforhold antages imidlertid normalt at indeholde et krav om, at den pågældende er undergivet arbejdsgiverens ledelsesret (jf. *Ruth Nielsen*, »Lærebog i arbejdsret«, 7. udg., 1998, p. 230f.). Som det er nævnt i indledningen, er lærere og andet videnskabeligt personale (»VIP'er«) ansat ved universiteter og andre højere læreanstalter ikke underlagt arbejdsgiverens ledelsesret i samme omfang som »normale« ansættelsesforhold, herunder f.eks. forholdet mellem universitet og »TAP'er«. Universitetsansatte VIP'er m.v. kan derfor ikke uden videre anses som »arbejdstagere« i den traditionelle betydning.

§ 4 afklarer denne tvivl og har indeholder en særlig definition af arbejdstagerbegrebet til brug for LOF: Loven gælder for »**enhver**«, **der er »ansat**« ved en relevant institution. Herunder falder både »arbejdstagere« i den traditionelle betydning og videnskabeligt personale, dvs. både **TAP'er** og **VIP'er**.

Fastlæggelsen af lovens personkreds giver ikke anledning til vanskeligheder med hensyn til VIP'er, som er **ansat** ved institutionen i faste eller tidsbegrænsede stillinger (adjunkter, lektorer, professorer o.lign.). Universitetsverden er imidlertid bl.a. karakteriseret ved sin stillingsmæssige mangfoldighed. For bl.a. **gæstelærere** og **deltidlærere** kan anvendelsen af LOF give anledning til tvivl, som må løses på baggrund af en fortolkning af LOF § 4, lovens formål mv. Udgangspunktet bør i sådanne tilfælde være, at det afgørende er, hvor den pågældende har sin **hovedstilling**. Dette fører til, at retten til opfindelser, som er gjort af gæstelærere og deltidslærere normalt ikke tilkommer institutionen. Udgangspunktet kan dog fraviges. Hvis f.eks. den pågældende gæst aflønnes af institutionen, eller hvis opholdet strækker sig over meget lang tid, vil det kunne være rimeligt at anse den pågældende for ansat i relation til LOF.

Se om **ansatte i de særlige kombinationsstillinger for klinisk-videnskabeligt personale** nedenfor ved § 6, hvor spørgsmålet er, hvilken institution der er berettiget til opfindelsen.

§ 4

I betragtning af, at man med § 4 står over for et af lovens centrale områder, kan det undre, at loven ikke er formuleret mere præcist. Vanskelighederne skyldes, at man ved formuleringen af § 4 har kopieret den modstående regel i LAO (§ 1, stk. 2), hvor der ligeledes henvises til »... enhver, der er ansat« (i offentlig eller privat tjeneste). Henvisningen i denne regel til »enhver« skal imidlertid læses i overensstemmelse med det traditionelle arbejdstagerbegreb, dvs. som om der havde stået »... enhver [arbejdstager], der er ansat«, se nærmere *Mads Bryde Andersen*, »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, p. 33. Af 1951-betænkningen, p. 20f., fremgår i samme forbindelse, at udtrykket »ansat« blot er medtaget for at markere, at loven alene kan anvendes, hvis der består et vist fastere tilknytningsforhold mellem arbejdstageren og virksomheden.

Som arbejdstagere medregnes også **ph.d.-studerende, der er ansat ved den pågældende institution**. Dette gælder i følge lovbemærkningerne til § 4 både ph.d.-studerende, som er omfattet af Finansministeriets cirkulære af 25.11.1997 om aftale med lønnede ph.d.-stipendiater (»lønnede ph.d.-stipendiater«) og ph.d.-stipendiater med stipendium fastsat med hjemmel i lov om statens uddannelsesstøtte (SU-ph.d.-stipendium).

For **ph.d.-studerende, som ikke er ansat på institutionen**, har institutionen ingen adkomst i henhold til LOF. Disse har derfor den fulde ret til egne opfindelser, medmindre andet er aftalt. Retten til opfindelse, som gøres af **eksternt ansatte ph.d.-studerende** (f.eks. **erhvervsforskerstuderende**), tilkommer den virksomhed, hvor den pågældende er ansat, i overensstemmelse med reglerne i LAO, jf. nærmere *Mads Bryde Andersen*, »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, p. 48-50. I sådanne tilfælde bør patenteringsspørgsmålet og fordelingen af rettigheder mellem ansættelsesvirksomheden og institutionen afklares i forbindelse med stipendiets påbegyndelse.

For ph.d.-studerende kan der opstå særlige vanskeligheder i forbindelse med projektets afslutning m.v., se herom straks i det følgende.

Øvrige studerende (end ph.d.-studerende) er ikke omfattet af loven, medmindre de er ansat ved institutionen. Studerende bevarer derfor retten til deres opfindelser, medmindre andet er særligt aftalt. Ifølge undervisningsministeriets cirkulære nr. 169 af 16. juli 1973 om »anvendelsen af de studerendes opgaver og deres rettigheder i forbindelse hermed« bør man normalt ikke anvende studerende til at løse opgaver for udenforstående som led i deres normale og obligatoriske studieaktiviteter. Retten til opfindelser, der er gjort i **samarbejde** mellem studerende (som ikke er omfattet af LOF) og ansatte ved en institution omfattet af loven, må ifølge lovbemærkningerne fastsættes ved konkret aftale. I det omfang den ansatte og den studerende har opfinderretten i fællesskab, kan institutionen kun råde over opfindelsen (via LOF), hvis den studerende samtykker heri.

Særligt om ph.d.-studerende

For ph.d.-studerende giver patentering anledning til særlige problemer. Det fremgår således af Bekendtgørelsen om ph.d.-graden (nr. 989/11.12.1992), at erhvervelsen af ph.d.-graden forudsætter, at der afholdes en **offentlig forsvarshandling** (bekendtgørelsens § 2), hvor den ph.d.-studerende har lejlighed til at redegøre for sit arbejde (§ 9, stk. 2). I ganske særlige tilfælde kan rektor dog dispensere fra kravet om en offentlig forsvarshandling (§ 12). I det omfang projektet omfatter en patenterbar opfindelse, vil en offentlig forelæsning, hvorved der redegøres for opfindelsen, medføre, at opfindelsen bliver »kendt«.

Der består således en konflikt mellem på den ene side ph.d.-stipendiatens interesse i offentlighed og institutionens interesse i hemmeligholdelse med henblik på patentering. Konflikten er dog almindeligvis nok af større principiel end praktisk art. En omhyggelig tilrettelæggelse af forsvarshandlingen og en nøje koordination af tidspunktet for indlevering af patentansøgning vil formentlig i lagt de fleste tilfælde gøre det muligt at tilgodese alle hensyn fuldt ud. For at bevare patenteringsmuligheden kræves i den forbindelse enten, at ph.d.-forløbets afslutning tilrettelægges på en sådan måde, at opfindelsen ikke derved bliver kendt i Patentlovens forstand, eller at forsvarshandlingen først afholdes, efter at patentansøgning er indleveret. Den sidstnævnte situation vil normalt være at foretrække, idet retsstillingen derved bliver ganske klar: Efter patentansøgningens indlevering kan opfindelsen frit offentliggøres. Hvis denne vej ikke er farbar, f.eks. af tidsmæssige hensyn, kan man søge at hindre, at forsvarshandlingen anses som nyhedsskadelig, f.eks. ved at opdele forsvarshandlingen i en åben del og en lukket, således at der redegøres for opfindelsen i den lukkede del, hvor alene bedømmelsesudvalget deltager, eller ved hjælp af hemmeligholdelseserklæringer (se herom lige nedenfor). Man bør dog så vidt muligt undgå sådanne konstruktioner, som er suspekte både i relation til patentretten og reglerne om ph.d.-forsvar.

Ph.d.-bekendtgørelsen er for øjeblikket (primo august 2001) under revision, og spørgsmålet om opfindelser må forventes at blive reguleret udtrykkeligt i den kommende bekendtgørelse.

ERFA-rapporten indeholder to eksempler på **hemmeligholdelseserklæringer for ph.d.-studerende**: 1) vedrørende studerendes deltagelse i et forskningsprojekt, hvor der kan tænkes at blive gjort opfindelser og 2) vedrørende tilfælde, hvor en ph.d.-studerende har gjort en opfindelse, der er beskrevet i ph.d.-afhandlingen. Man må generelt anbefale, at patentspørgsmålet søges afklaret så tidligt i et ph.d.-forløb som muligt, dvs. situation 1. I den forbindelse er det endvidere vigtigt at sikre, at patenteringsmulighederne følges op så hurtigt som muligt med henblik på at sikre, at patentansøgninger indleveres hurtigst muligt. Derved forebygges, som nævnt, også ethvert problem i forbindelse med ph.d.-projektets afslutning.

1. Hemmelighedelseserklæring i forbindelse med studerendes deltagelse i et forskningsprojekt, hvor der kan tænkes at blive gjort opfindelser

Erklæringen skal sikre, at institutionen kan udnytte de eventuelle opfindelser, som følger med projektet. Endvidere skal erklæringen sikre, at der bliver taget stilling til den studerendes rettigheder, herunder eventuelt vederlag til den studerende. Erklæringen underskrives af den studerende og forskningslederen.

»HEMMEIGHOLDELSESERKLÆRING (studerende)

Med henblik på deltagelse i forskningsprojektet (titel):

der ledes af (titel, navn, institut):

erklærer undertegnede studerende (titel, navn, cpr.nr., adresse):

sig herved indforstået med, at det er en betingelse for deltagelse i forskningsprojektet,

1. at alle informationer, skriftlige såvel som mundtlige vedrørende forskningsprojektet, der udveksles mellem projektdeltagerne, skal behandles fortroligt og
2. at ingen information om forskningsprojektet må offentliggøres eller videregives til tredjepart uden forskningslederens forudgående skriftlige tilladelse, dog med undtagelse af oplysninger, som:
  - a. allerede er offentligt tilgængelige eller som uden min medvirken bliver offentligt tilgængelige
  - b. inden forskningsprojektets påbegyndelse allerede var i min besiddelse uden at hidrøre fra projektet
  - c. senere modtages af tredjepart uden at hidrøre fra forskningsprojektet
3. at offentliggørelse af egne forskningsresultater hidrørende fra projektet i afhandlinger og publikationer eller ved mundtlig præsentation kun må ske med forudgående skriftlig godkendelse fra forskningslederen, der skal sikre, at offentliggørelsen ikke skader mulighederne for erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelser, der er gjort i forbindelse med projektet. Forskningslederen kan som betingelse for sin godkendelse kræve, at en afhandling, der skal bruges som en eksamensopgave, helt eller delvis klausuleres som fortroligt i forhold til andre end bedømmerne.

Jeg erklærer samtidigt, at jeg vil overdrage mine eventuelle rettigheder til opfindelser, der gøres under forskningsprojektet og som søges udnyttet erhvervsmæssigt, til Universitetet på samme vilkår som øvrige deltagere i projektet, jf. lov nr. 347 af 2. juni 1999 om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner.

Nærværende hemmelighedelseserklæring er af hensyn til mulighederne for erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelser, der er gjort i forbindelse med projektet, gældende, indtil der er opnået patent- eller anden tilsvarende retsbeskyttelse, dog højst i 5 år fra det tidspunkt, hvor jeg ikke længere deltager i forskningsprojektet.

..... Universitet, den

Den studerendes underskrift

Forskningslederens underskrift«

2. Hemmelighedelseserklæring i tilfælde, hvor en Ph.d-studerende har gjort en opfindelse, der er beskrevet i Ph.d.-afhandlingen.

Den ph.d.-studerende forudsættes ansat ved den pågældende institution. Formålet med denne erklæring er dels at sikre, at institutionen kan udnytte opfindelsen, dels at sikre, at den ph.d.-

studerende kan afslutte sit ph.d.-forløb (ovenfor). Erklæringen fritager ikke den studerende fra at give meddelelse i henhold til LOF § 10. I det omfang der er indgivet en patentansøgning, som udtømmer de patentretlige muligheder i ph.d.-afhandlingen, er der intet behov for erklæringen.

Erklæringen underskrives af bedømmerne og eventuelle interesserede, der ønsker afhandlingen udleveret eller ønsker at overvære det lukkede forsvar. Endvidere underskrives erklæringen af en for institutionen bemyndiget person.

»HEMMEIGHOLDELSERKLÆRING (ph.d.-studerende)

vedrørende ph.d.-afhandlingen (titel):

indleveret den (dato):

til (institut, fakultet, universitet):

af (titel, navn, cpr. nr., adresse):

Undertegnede erklærer sig herved indforstået med, at udleveringen af ovennævnte afhandling er betinget af, at det fuldstændige og hele indhold af afhandlingen forbliver hemmeligholdt indtil den ... (dato). Undertegnede må således ikke, hverken skriftligt eller mundtligt, fremlægge eller meddele informationer eller oplysninger, som er indeholdt i afhandlingen, til andre personer. Undertegnede er heller ikke berettiget til at tage kopi af afhandlingen eller dele heraf, hverken til eget brug, til kommercielt brug eller med det formål at forberede patentansøgninger.

Såfremt resultater eller oplysninger fra afhandlingen eller dele af afhandlingen retmæssigt bliver offentliggjort inden den _____ (dato) undtages det offentliggjorte fra kravet om hemmeligholdelse.

Allerede offentliggjorte informationer og oplysninger fra afhandlingen må frit fremlægges eller meddeles til andre personer.

Undertegnede bekræfter ved min underskrift på denne erklæring at ville overholde ovenstående betingelser.

Den

Den

Navn:

For ... Universitet:

Adresse:

Tlf. nr.:

Med hensyn til afholdelse af det offentlige forsvar og anden anvendelse af ph.d.-afhandlingen – f.eks. ved udlevering af eksemplarer heraf – tjener erklæringen, som forklaret ovenfor, til at forhindre, at disse handlinger medfører, at opfindelsen derved bliver »kendt«. Bedømmelsen heraf forudsætter en fortolkning af Patentloven (2, stk. 2). Der er i den forbindelse ingen tvivl om, at **hemmeligholdelseserklæringer** o.lign. har en vis betydning. Fra praksis ses Patentankenævnets kendelse 24.11.2000 AN(B) 1996 00920, som angik brugsmodelretten, hvor der gælder et tilsvarende kriterium (Bml § 3, stk. 2). Ankenævnet fandt i denne sag, at en omtale af en prototype på en opfindelse på et internt møde i en bank ikke kunne antages at være nyhedsskadelig. Ankenævnet henviste herved til, at mødedeltagerne under forevisningen af prototypen blev pålagt tavshedspligt.

Man skal dog nok være ganske påpasselig med at søge at legitimere en bredere offentliggørelse ved hjælp af hemmeligholdelseserklæringer o.lign. Det patentretlige (brugsmodelretlige) nyhedskriterium er helt centralt for patentretten og fortolkes normalt med stor strenghed.

§ 4

Se nærmere *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i immaterialret«, 5. udg., 1999, p. 210f. og nedenfor. En »hemmelig offentlig forsvarshandling« udgør også i patentretlig forstand en *contradictio in adjecto*.

Særligt om doktorafhandlinger

Hvis en doktorafhandling indeholder en opfindelse vil forfatterens (»opfin-derens«) erhvervelse af doktorgraden indebære, at opfindelsen derved bliver »kendt« i patentretlig forstand. Ifølge Bekendtgørelse 750/14.8.1996 om doktorgrader, § 3, stk. 1, sker tildeling af doktorgraden således på grundlag af en afhandling, der forsvares ved en mundtlig, offentlig forsvarshandling (jf. også § 17). Ud over forsvarshandlingen følger en offentliggørelse af, at det påhviler forfatteren til en afhandling, der er antaget til forsvar, at sørge for, at eksemplarer af den kan erhverves. Eksemplarer skal endvidere foreligge tilgængelige i mindst fire uger, før forsvaret finder sted (§ 16).

Der gælder ikke for doktorafhandlinger en tidsgrænse svarende til ph.d.-afhandlingen, som markerer afslutningen på et uddannelsesforløb. Der kan dog være gode grunde til, at en ansat ønsker af få doktorgraden (titlen) så hurtigt som muligt. Hvis en doktorafhandling indeholder en opfindelse, som er omfattet af LOF, bør institutionen derfor være den ansatte behjælpelig med at sikre den fornødne koordination mellem forsvar m.v. og patentering. Dette kræver, at offentliggørelse af afhandlingen – eksemplarer og forsvar – udsættes, indtil patentansøgning er indleveret.

§ 5

Ved en arbejdstagers arbejde forstås i denne lov alle aktiviteter udført som led i ansættelsesforholdet.

Institutionen kan alene gøre krav på opfindelser, som er gjort som »led i ansættelsesforholdet«: »**tjenesteopfindelser**«. Øvrige opfindelser – »**private opfindelser**« – er ikke omfattet af LOF. Retten til sådanne opfindelser afgøres efter de almindelige regler og vil således normalt tilhøre den ansatte.

Området for tjenesteopfindelser skal forstås ganske vidt og omfatter opfindelser, som udspringer af både forsknings-, udviklings- og undervisningsforløb. Det er endvidere uden betydning, om opfindelsen er udført efter opdrag, eller om den er gjort i et forløb, hvor både valg af emne og metode er overladt til den enkelte arbejdstager, jf. ovenfor ved § 4.

Afgrænsningen kan i visse tilfælde give anledning til tvivl. I sådanne tilfælde påhviler »**bevisbyrden**« den part, der ønsker at gøre krav på opfindelsen (se lovbemærkningerne ad § 5).

De bevismæssige spørgsmål er særligt vanskelige for videnskabeligt personale, der ikke er omfattet af tjenestetidsaftaler eller regler om mødepligt. For at undgå tvivl om rettighederne til opfindelser gjort uden for ansættelsesforholdet anbefales det i lovbemærkningerne, at arbejdstagere ved institutioner, som er omfattet af loven, forlods træffer aftale med institutionen, såfremt man i andet regi ønsker at omsætte egne forskningsresultater til opfindelser. Af ministerens svar på spørgsmål 42 fremgår det i den forbindelse, at de forskningsinstitutioner, som er omfattet af LOF, ikke har til opgave at erhverve »enhver tænkelig opfindelse gjort af en ansat. Forskningsinstitutionen skal alene sikre, at de opfindelser, der udspringer af den pågældendes arbejde, bliver nyttiggjort.« For opfindelser, der befinder sig i grænseområdet mellem en privat og en tjensteopfindelse, og som ønskes udnyttet kommercielt af den ansatte, bør institutionen således være beredvillig til at anse opfindelsen for »privat«. Det er dog ikke ganske klart, hvor stort dette friområde er. Meget synes at tale for, at det er ganske snævert. Den ansattes udnyttelsesret bør varetages via § 12, stk. 2, se herom nedenfor.

Opfindelser, som alene er gjort i den ansattes **fritid** og uden for institutionen, er ikke omfattet af LOF, selv om opfindelsen falder inden for den ansattes arbejdsområde.

Den nærmere bedømmelse af, hvilke opfindelser der er omfattet af § 12, må tage udgangspunkt i den **ansattes normale arbejdsområde**: Hvis en »rumforsker« opfinder en mus til computere, der betjenes af en fod i stedet for af en

hånd, må opfindelsen anses for gjort uden for ansættelsesforholdet, og dermed som uden for LOF (eksemplet er taget fra spørgsmål 42). Afgørende er dog altid en konkret afvejning.

For ansatte, der er omfattet af tjenestetidsaftaler eller regler om mødepligt, må bedømmelsen ligeledes tage udgangspunkt i en vurdering af ansættelsesforholdets indhold og opfindelsens karakter. Opfindelser, som udelukkende er gjort i den ansattes fritid og under anvendelse af andre faciliteter end institutionens, er »private«, og tilhører den ansatte. For opfindelser, der emnemæssigt falder inden for den pågældendes beskæftigelse, vil den ansattes bevisbyrde dog nok være ganske vanskelig at løfte.

Opfindelser, som er blevet til både i arbejdstiden og i fritiden, tilkommer i princippet både den ansatte og institutionen. I praksis vil man dog nok også i sådanne tilfælde almindeligvis anse opfindelsen for omfattet af LOF.

Selv efter at ansættelsesforholdet er ophørt, kan institutionen gøre krav på opfindelser, som er gjort som led i ansættelsesforholdet ved institutionen. LOF indeholder ingen tidsmæssige begrænsninger, og institutionen kan derfor i princippet gøre sin ret gældende på et hvilket som helst tidspunkt efter ansættelsesforholdets ophør. Det påhviler imidlertid institutionen at bevise, at der er tale om en tjenesteopfindelse. Jo længere tid, der er forløbet, desto vanskeligere vil det være for institutionen at sandsynliggøre, at opfindelsen stammer fra ansættelsesforholdet.

Institutionerne bør normalt ikke søge at udstrække retten til opfindelser til tiden efter ansættelsesforholdets ophør. LOF har som nævnt som formål at fremme nyttiggørelse i privat regi af viden opnået ved universiteter m.v. Der bør således navnlig ikke være noget til hinder for, at en tidligere ansat ved en LOF-institution udnytter sig almindelige viden inden for et givet område i forbindelse med en senere ansættelse og i den forbindelse søger og opnår patentbeskyttelse inden for det område, som han tidligere har beskæftiget sig med ved institutionen. Hvis der derimod foreligger et forsøg på omgåelse af LOF – ansættelsesforholdet bringes til ophør med henblik på patentering – bør kravet gennemtvinges selv efter et længere tidsrum.

LAO indeholder i § 9 en bevisbyrderegel, hvorefter opfindelser, som søges patenteret inden **seks måneder** efter, at ansøger har fratrukket sin tjeneste, anses for at være blevet til under ansættelsesforholdet. Sådanne opfindelser kan den tidligere arbejdsgiver således kræve overdraget.

Det kan undre, at LOF ikke indeholder en tilsvarende regel. En sådan var foreslået i forslaget til lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere, men udgik uden nærmere begrundelse. Det har – formentlig – ikke været hensigten at stille ansatte, som er omfattet af LOF, ringere end ansatte omfattet af LAO. Hensynet til de ansatte taler for en kort frist. Når hertil kommer, at hensyn til LOF-institutionernes adgang til at overtage opfindelser ikke synes at veje så tungt som hensynet til »almindelige« arbejdsgiveres, kunne man opfatte

udeladelsen af fristen på seks måneder som udtryk for, at den praktiske frist i henhold til LOF almindeligvis burde være kortere. Det ville nok være velkomment, om dette blev resultatet i praksis, men dette kan ikke siges at følge af loven eller bemærkningerne. Afgørende er et konkret skøn.

§ 6

Ved institution forstås i denne lov det universitet under Forskningsministeriet, [1] den sektorforskningsinstitution, det offentlige sygehus eller den sundhedsvidenskabelige forskningsinstitution under amtskommunerne eller Hovedstadens Sygehusfællesskab, [2] hvor den pågældende arbejdstager er ansat [3].

[1] Administrationen af universiteterne har siden december 2000 (igen) sorteret under Undervisningsministeriet, som fastlægger regler for ansættelse mv. LOF derimod hører fortsat under IT-og Forskningsministeriet, og spørgsmål angående loven og om dens ændring og administration mv. skal afgøres af dette ministerium.

[2] LOF indebærer, at der gælder ensartede regler vedrørende retten til opfindelser for samtlige ansatte ved de omfattede institutioner.

Ansatte ved **sektorforskningsinstitutioner** var før LOFs ikrafttræden omfattet af LAO. Retten til opfindelser gjort af ansatte dér tilkom således sektorforskningsinstitutionen i overensstemmelsen med LAOs regler, jf. omtalen ovenfor. For disse ansatte medførte LOF således ingen principielle ændringer i rettighedsspørgsmålet. Forskellene mellem LOF og LAO set fra den ansattes synsvinkel er i vid udstrækning blot af teknisk – men ikke dermed uvæsentlig – art.

For **lærere og andet videnskabeligt personale (VIP'er) ansat ved universiteter og andre højere læreanstalter** medførte LOF en fundamentalt forandret retsstilling vedrørende opfindelser. Før LOF tilhørte retten til opfindelser gjort af lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og højere læreanstalter den ansatte, uden at universitetet i kraft af ansættelsen havde krav på retten til opfindelsen. Med LOF er det videnskabelige personale ved universiteter og andre højere læreanstalter blevet sidestillet med øvrigt ansat personale ved disse institutioner og med ansatte ved sektorforskningsinstitutioner, jf. nærmere i indledningen.

Selvejende forskningsinstitutioner knyttet til amtskommuner er ikke omfattet af loven. For ansatte dér gælder LAO.

For ansatte, som er tilknyttet flere af de nævnte institutioner, kan der fortsat opstå spørgsmål om, hvilken institution retten i henhold til LOF tilkommer, se herom lige nedenfor.

[3] Den relevante institution er den, hvor den pågældende har sin hovedstilling. Har en ansat **deltidstilling ved flere institutioner**, er det afgørende, under hvilke(t) ansættelsesforhold det relevante arbejde er gjort.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at opfindelser gjort af ansatte i de **særlige kombinationsstillinger for klinisk-videnskabeligt personale** vil kunne give anledning til særlige vanskeligheder. For at undgå problemer anbefales, at de involverede institutioner forud for igangsættelsen af større forskningsprojekter træffer nærmere aftale om fordelingen af rettigheder til eventuelle patenter.

§ 7

Retten til opfindelser, der er gjort af en arbejdstager ved en institution, tilkommer arbejdstageren med de begrænsninger, der følger af denne lov.

Med »retten til opfindelser« menes summen af de beføjelser, der tilkommer den arbejdstager, som har gjort opfindelsen (dvs. »opfinderen«, se nærmere ved § 8). I henseende til LOF tænkes hermed primært på retten til at søge opfindelsen patenteret (brugsmodelbeskyttet) – »opfinderretten« – og den deraf følgende ret i henhold til Patentloven – »patentretten«. Retten til opfindelsen omfatter imidlertid også opfinderens (ene)ret til at offentliggøre eller hemmeligholde opfindelsen. Opfinderens beføjelser i den forbindelse har karakter af en »eneret«, idet opfinderen via reglerne i den almindelige erstatningsret – og i et vist omfang Markedsføringsloven – nyder en vis beskyttelse mod at andre uden hans samtykke offentliggør opfindelsen.

Det er som nævnt rettighederne i patentretlig henseende, som har særlig interesse i forbindelse med LOF, se dog nærmere nedenfor ved § 8. LOF § 7 følger i den forbindelse det almindelige udgangspunkt i Patentloven, hvorefter opfinderretten tilkommer »den [person], der har »gjort en opfindelse«/»frembragt en brugsmodel««, eller den til hvem denne(s) ret er overgået (Ptl § 1 og Bml § 1).

Efter den danske retsopfattelse er det således alene en fysisk person, som kan være »opfinder«. Der er dog intet til hinder for, at flere personer anses som »opfindere« i relation til den samme opfindelse, og man oplever ofte i praksis, at en opfindelse har flere selvstændige opfindere, se nærmere ved § 8. Juridiske personer så som et universitet, et sygehus eller en virksomhed anerkendes ikke som originær retsindehaver/»opfinder«. I det omfang en juridisk person skal have opfinderretten til en opfindelse, kræves derfor, at opfinderretten overdrages fra opfinderen – den ansatte – og til den juridiske person – arbejdsgiveren. En sådan overdragelse kræver en særlig hjemmel. For ansatte, som er omfattet af LOF, er denne hjemmel tilvejebragt ved LOF § 8.

Hvis retten er overgået til institutionen i medfør af LOF, er det denne – og ikke opfinderen – som er berettiget til at søge beskyttelse, jf. herved også Ptl § 1 (Bml § 1), hvorefter opfinderretten tilkommer enten opfinderen (dvs. den originære rettighedshaver) eller »den [institution el.lign.], til hvem [retten] er overgået ...«. Søger opfinderen uretmæssigt om beskyttelse, kan institutionen kræve patent- eller opfinderretten overdraget til sig i medfør af reglerne i Ptl §§ 17 og 18. Disse regler gælder også for brugsmodeller, jf. Bml § 15. I særegne

tilfælde kan den ansatte endvidere ifalde et erstatningsansvar, se herom ved § 8.

Selv i de tilfælde, hvor institutionen har overtaget opfinderretten i medfør af LOF, skal institutionen eller tredjemand i forbindelse med ansøgning om patent angive opfinderens navn og postadresse (se Patentbekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 2 (Brugsmodelbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2)). Hvis der er flere opfindere, skal alle navne angives.

Hvis der ikke ved loven eller ved aftale er skabt særlig hjemmel for en rettighedsovergang, forbliver retten til opfindelsen hos opfinderen.

§ 8

Institutionen har, hvor en arbejdstager som led i arbejdet har gjort en opfindelse, [1] krav på at få de til opfindelsen knyttede rettigheder overdraget til sig [2].

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder også, hvis opfindelsen er gjort i forening af flere arbejdstagere ansat ved institutionen.

Stk. 3. Indgår en arbejdstager i et samarbejde, som involverer arbejdstagere fra flere institutioner, træffer institutionerne aftale om, hvordan deres rettigheder efter denne lov skal fordeles.

Generelt

§ 8 er lovens centrale bestemmelse. Bestemmelsen indebærer, at de rettigheder, som tilkommer den ansatte opfinder – navnlig opfinderretten – kan overtages af institutionen. I relation til patentering er virkningen af § 8, at det er institutionen og ikke den ansatte, som har ret til at søge den pågældende opfindelse patenteret («opfinderretten») og til at disponere over den således fremkomne patentret, se nærmere ovenfor ved § 7.

Det følger endvidere af § 8, at det også tilkommer institutionen at beslutte sig for at udnytte opfindelsen i form af **offentliggørelse** eller **hemmeligholdelse**, hvis dette må anses for ønskeligt for at realisere lovens formål. Institutionen bør først træffe beslutning om at offentliggøre opfindelsen, når det er klart, at den ansatte ikke ønsker at søge opfindelsen patenteret. Hemmeligholdelse har næppe nogen praktisk betydning for universiteter og andre højere læreanstalter. Den ansattes adgang til at offentliggøre opfindelsen er reguleret særskilt ved § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2.

§ 8 indebærer en udnyttelsesret for institutionen; ikke en udnyttelsespligt. Med respekt for lovens ordlyd og formål tilkommer det institutionerne at afgøre, om de vil udnytte deres ret i henhold til LOF og overtage opfinderretten.

Den nærmere bedømmelse af, om institutionen bør benytte sig af sin ret og søge at patentere opfindelsen, har karakter af en skønsmæssig afvejning. Heri indgår bl.a. hensynet til opfindelsens karakter.

Visse typer af opfindelser lægger ikke op til en umiddelbar indtjening. Patenter på sådanne opfindelser («strategiske patenter») kan derimod være nyttige ud fra mere langsigtede overvejelser, f.eks. hvis man har forventning om, at opfindelsen på længere sigt kan lede til andre og mere kommercielle opfindelser, hvis udnyttelse vil blive lettet, dersom der foreligger et patent. Institutionerne bør ikke via LOF søge at opbygge egne patentporteføljer og bør

derfor udvise tilbageholdenhed med hensyn til at patentere »strategiske« opfindelser. Det fremgår dog lovbemærkningerne, at institutionerne i visse tilfælde bør søge patent i disse tilfælde. Dette vil – ifølge bemærkningerne – bl.a. være tilfældet, hvis et patent indgår som led i en sammenhængende gruppe af patenter. Som et yderligere eksempel nævnes den situation, hvor patentering skønnes nødvendig for at sikre, at en ansat ikke gennem aftaler med tredjemand blokerer for institutionens videre forskning. Det er ikke ganske klart, hvilke tilfælde der her tænkes på. Patentretten omfatter således ikke anvendelse af opfindelsen i forbindelse med forskning og forsøg, se herom nedenfor p. 92.

Andre typer af opfindelser – f.eks. vedr. produkter eller af visse fremgangsmåder – kan have et mere umiddelbart økonomisk potentiale, idet de f.eks. kan anvendes direkte i forbindelse med en produktion. Disse opfindelser udgør det centrale område for LOF. Dermed er dog ikke sagt, at institutionerne uden videre overvejelser bør søge patent. Hvis således den ansatte opfinder har interesse i selv at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt følger det af henvisningerne i lovbemærkningerne til hensynet til den »forskningsbaserede iværksætter« (nedenfor ved § 12), at institutionen bør tage hensyn hertil og i et vist omfang støtte opfinderens udnyttelse ved at udvise en passende tilbageholdenhed med hensyn til rettighedsovertagelsen. Se i samme forbindelse nedenfor § 11, stk. 1, og om fastsættelse af vederlaget § 12, stk. 2.

For ansatte opfindere, som selv ønsker at udnytte deres opfindelse, findes diverse muligheder for opnåelse af støtte bl.a. via **Erhvervsministeriets innovationsmiljøordning**. Disse muligheder berøres ikke i det følgende.

Stk. 1

[1] Identifikationen af »opfinderen« er central for LOF: Det er på baggrund af opfinderens forhold, at det skal afgøres, om der er tale om en opfindelse, som er omfattet af LOF, og hvilken institution der har krav på at overtage opfindelsen. Underretningspligten efter § 10 påhviler den ansatte »opfinder«, som endvidere har krav på vederlag efter § 12.

LOF indeholder ikke en definition af, hvem der skal anses som »opfinder«. En sådan findes heller ikke i hverken patent- eller brugsmodellovgivningen eller lovgivningen i øvrigt. Begrebet skal derfor fastlægges med udgangspunkt i Patentlovens opfindelsesbegreb. »Opfinder« er herefter den *person*, der har gjort en opfindelse (»frembragt« en brugsmodel), og som derfor anses som den originære rettighedshaver (»opfinderretten«). Det er som nævnt ovenfor ved § 7 alene »opfinderen« eller den, som afleder sin ret fra denne, som kan søge opfindelsen patenteret.

For at kunne anses som »opfinder« kræves, at man har ydet en **selvstændig og intellektuel (»opfinderisk«) indsats** vedrørende frembringelsen af en teknisk nyskabelse (»opfindelsen«). For at kvalificere som en opfinderisk indsats skal den pågældendes bidrag vedrøre opfindelsens centrale element(er). En medvirken, som alene har angået perifere emner, er ikke tilstrækkelig. Utilstrækkelig er også den blotte medhjælp i form af udførelse af instruktioner, selv om dette har vedrørt opfindelsens kerne. Den pågældendes titel eller stillingsbetegnelse er selvsagt uden selvstændig betydning.

Der er intet til hinder for, at flere personer i fællesskab gør en opfindelse. I så fald anses de alle for »opfindere« og besidder opfinderretten i fællesskab (»sameje«, jf. lige nedenfor).

Hvis der i løbet af et projekt gøres flere opfindelser, må der foretages en individuel bedømmelse heraf. Den erhvervsmæssige udnyttelse af de senere opfindelser vil undertiden stå i et retligt afhængighedsforhold til et patent, som er opnået på grundlag af en opfindelse, som er gjort tidligere i projektførelsen. Et sådant afhængighedsforhold er uden betydning for identifikationen af de relevante opfindere.

En persons status som »opfinder« følger af patentlovgivningen. Det må almindeligvis anses for udelukket, at man ved en aftale fastslår, at en person, som har status som »opfinder«, ikke skal anses som en sådan i relation til Patentloven og LOF. Et mere praktisk spørgsmål er, om LOF eller Patentloven indeholder begrænsninger for, hvor vid en opfinderkreds man kan aftale. Dette må antages at være tilfældet. Der er forskel på at være »medforfatter« på en artikel, som indeholder en opfindelse, og »opfinder«. Som støtte herfor kan man for det første henvise til, at en meget bred opfinderkreds vil give anledning til en række praktiske problemer i relation til LOF med hensyn til identifikation af de relevante institutioner m.v. Også vederlagsreglerne og adgangen for den ansatte opfinder til at bevare retten til opfindelsen taler for, at man bør drage grænsen for »opfindere« snævert og i overensstemmelse med den patentretlige terminologi og tradition. Hertil – og for det andet – kan man henvise til, at Patentloven i sig selv indeholder begrænsninger. Den opfinderret, som i medfør af Patentloven tilkommer opfinderen har karakter af et retskrav, og kan ikke udstrækkes ved aftale til at omfatte personer, som ikke er opfindere i lovens forstand. Hvis derimod flere personer har ydet en kvalificeret opfinderisk indsats, er der, som nævnt flere gange, intet til hinder for at anse dem alle for »opfindere« i relation til den pågældende opfindelse, og de har da alle krav på at optræde som opfindere. I praksis kendes mange eksempler på opfindelser, som har både 10 og 20 opfindere.

En evt. aftale, som udpeger de involverede »opfindere« bør således alene anvendes som et fortolkningsbidrag ved udpegningen af de personer, som ifølge Patentlovens regler og principper må anses som »opfinder«.

Hvis en opfindelse har flere opfindere, har disse opfinderretten som et **sameje**. Det følger i den forbindelse af almindelige retsprincipper, at væsentlige dispositioner forudsætter enighed mellem samejets deltagere. Udnyttelse af opfinderretten i form af indlevering af ansøgning om patentering af opfindelsen forudsætter således, at alle deltagere i samejet er enige om at søge patent. Hvis samtlige opfindere er ansat i relation til LOF giver dette ikke anledning til videre vanskeligheder, idet institutionerne i givet fald har retten, jf. nærmere nedenfor stk. 2 og 3. Hvis derimod en enkelt opfinder ikke er ansat ved en sådan institution, forudsætter patentering, at der indhentes samtykke fra denne.

2) Institutionens ret til opfindelsen modsvares af den ansattes forpligtelse til at overlade retten til opfindelsen til institutionen og til i øvrigt at følge de procedurer m.v., som er fastsat i medfør af LOF. I følge lovbemærkningerne indebærer § 8 dog også en forpligtelse for institutionen til aktivt at forholde sig til muligheder for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt. Det er endvidere forudsat i lovbemærkningerne, at begge parter kan ifalde et **erstatningsansvar** for manglende efterlevelse af deres pligter i henhold til LOF.

Erstatningsansvaret følger »dansk rets almindelige regler« om erstatning. LOF medfører således hverken en skærpelse eller lempelse af den ansattes/institutionens erstatningsansvar. Erstatningsansvaret forudsætter herefter, at der er handlet ansvarspådragende, dvs. at handlingen (undladelsen) kan tilregnes den pågældende som forsætlig eller uagtsom (dvs. at der er handlet culpøst), samt at der er lidt et økonomisk tab som følge heraf. Ansvar kan komme på tale både i tilfælde af en (culpøs) handling – f.eks. den ansattes offentliggørelse af opfindelsen – og en undladelse – f.eks. den ansattes manglende underretning til institutionen eller institutionens manglende opfyldelse af sine forpligtelser.

Den ansattes erstatningsansvar blev tillagt en vis vægt i forbindelse med lovens tilblivelse. Af ministerens svar på spørgsmål nr. 8 fremgår dog, at der kun vil kunne pålægges den ansatte erstatningspligt i sådanne situationer, »hvor den ansatte udviser forsømmelighed i forhold til, hvad den ansatte normalt ville vide i den pågældende situation«. Hvis den ansatte uforvarende eller intetanende »kommer til« at afsløre en opfindelse over for andre, vil der – hedder det – ikke være nogen erstatningspligt for den pågældende. Henvisningen til, at de almindelige erstatningsregler finder anvendelse, indebærer endvidere at også bestemmelsen i Erstatningsansvarslovens § 23, stk. 3, jf. stk. 1, skal tages i betragtning. Det følger heraf, at arbejdsgiverens erstatningskrav mod den ansatte som følge af den ansattes uforsvarlige adfærd kun kan kræves betalt i det omfang det findes rimeligt under hensyn til den udviste skyld, arbejdstagerens stilling og omstændighederne i øvrigt. På denne baggrund må det anta-

ges, at området for den ansattes erstatningsansvar er ganske begrænset. Erstatningspligt for den ansatte kan dog på den anden side ikke udelukkes, men vil f.eks. kunne komme på tale, hvis den ansatte med kendskab til institutionens rettigheder disponere i modstrid hermed og offentliggør opfindelsen. I de tilfælde, hvor den ansatte ud fra mere ideelle hensyn søger at umuliggøre patentering, findes »den etiske nødbremse« i § 13.

Institutionens erstatningspligt vil formentlig også kun relativt sjældent kunne komme på tale. I det omfang institutionen ikke ønsker at udnytte opfindelsen i form af patentering, tilkommer retten hertil den ansatte, idet institutionen, dersom den ansatte udnytter opfindelsen erhvervsmæssigt, har ret til et rimeligt vederlag herfor (§ 12, stk. 2). Det er således lovens system, at institutionens manglende patentmæssige egeninteresse ikke må berøve den ansatte muligheden for selv at søge opfindelsen patenteret. Tværtimod. Den ansatte har som opfinder den originære ret til at patentere opfindelsen, og denne ret bør han kunne udnytte, medmindre institutionen benytter sig af sin ret efter loven og overtager opfindelsen. Hvis institutionens fremfærd hindrer en sådan patentering, f.eks. og navnlig ved at opfindelsen gøres tilgængelig for almenheden, kan erstatningspligt for institutionen komme på tale. Kravene til institutionens omhu og påpasselighed med hensyn til hemmeligholdelse må i den forbindelse antages at være ganske høje. Hvis institutionen således »kommer til« at afsløre en opfindelse, og dermed hindre den ansattes patentering af opfindelsen, bør institutionen normalt anses for erstatningsansvarlig.

I de tilfælde, hvor enten den ansatte eller institutionen har handlet culpøst, er den pågældendes erstatningsansvar yderligere betinget af, at den culpøse handling eller undladelse har medført et **økonomisk tab** for den anden part. Bedømmelsen heraf forudsætter en konkret vurdering. Består den culpøse adfærd i, at den ansatte har undladt at give institutionen oplysninger om opfindelsen, må det undersøges, om opfindelsen fortsat kan patenteres. Er dette tilfældet, vil der almindeligvis ikke være lidt et tab. Er opfindelsen derimod offentliggjort ved en culpøs handling, er patentadgangen udelukket. I denne situation vil der være lidt et erstatningsretligt relevant tab svarende til den mistede nettoindtjening, som patentet ville have medført (typisk i form af licensindtægter). Hvis den ansatte under culpøs tilsidesættelse af LOF selv har patenteret en opfindelse, vil patentretten kunne overføres til institutionen. I denne situation vil der normalt ikke foreligge et tab. Vanskelige spørgsmål vedr. patentkravets udformning og f.eks. muligheden af international patentering med støtte i det foreliggende patent (konventionsprioritet) kan dog opstå. Sådanne spørgsmål må afgøres rent konkret, idet det påhviler skadelidte at godtgøre sit tab.

LOF udelukker ikke, at **andre end »ansatte« og »institutioner«** kan ifalde et erstatningsansvar i medfør af dansk rets almindelige regler. Hvis f.eks. en

virksomhed eller en patentagent på culpøs måde tilsidesætter sin pligt til at hemmeligholde opfindelsen, kan dette medføre et erstatningsansvar. Skadelidt er i givet fald både institutionen og den ansatte, idet erstatningen må fordeles i overensstemmelse med vederlagsreglerne i LOF (§ 12).

Stk. 2

Bestemmelsen tager sigte på den situation, hvor **flere opfindere ved den samme institution** har gjort en opfindelse i forening. Spørgsmålet her er således, hvilke medarbejdere der er omfattet af LOF og dermed forpligtet/berettiget i henhold til lovens regler.

Opfinderretten kan som nævnt udmærket tilkomme en større gruppe af opfindere i fællesskab (sameje). I så fald er samtlige opfindere omfattet af LOF. Hvis gruppen har ændret sammensætning undervejs, må der foretages en konkret vurdering, herunder af karakteren af indsatsen og tidspunktet for den pågældendes medvirken. Hvis der f.eks. er tale om et arbejde, som har strakt sig over en længere periode, og hvor opfindelsen stammer fra arbejdets begyndelse, skal den relevante personkreds søges i den tidlige fase.

Stk. 3

Hvis en opfindelse, som er omfattet af loven, har **opfindere fra flere forskellige institutioner**, opstår spørgsmålet, hvilken institution der har retten til opfindelsen i henhold til § 8, stk. 1.

Fordelingen mellem institutioner har primært interesse for de involverede institutioner. Også opfinderen kan dog have interesse deri, hvis de forskellige institutioner f.eks. anvender forskellige regler og principper for vederlagsfordelingen, eller hvis ikke alle de involverede institutioner har interesse i at overtage opfindelsen.

§ 8 foreskriver, at den nærmere fordeling skal ske ved aftale. En sådan aftale bør afklare, hvilken institution der har retten i henhold til LOF til at søge om patent, samt hvorledes udnyttelsen af et evt. patent varetages mellem institutionerne.

Med hensyn til selve patenteringen vil det nok almindeligvis være fordelagtigt, om aftalen koncentrerer retten på en enkelt institution, som derved bliver den relevante i relation til LOF, og som fremstår som kompetent i forhold til eksterne parter (se nærmere § 14).

Fsva. patentrettigheder og det derfra indkomne vederlag, kan aftalen foreskrive en fordeling mellem de involverede institutioner, og dette vil vel være det almindelige. Også i denne henseende bør man i aftalen koncentrere den praktiske administration på en enkelt institution.

Aftale bør ordentligvis indgås i forbindelse med et forskningsprojekts påbegyndelse, men kan også indgås, efterhånden som spørgsmålene opstår. For institutioner, som ofte samarbejder, vil det være hensigtsmæssigt, om man indgik en rammeaftale, som kunne danne grundlag for enkeltaftaler.

I det omfang der ikke er truffet nærmere aftale, eller aftalen er uklar, opstår der behov for en friere bedømmelse af, hvilken institution der er den relevante. Udgangspunktet må her være, at den institution, til hvem opfinderen og opfindelsen har den nærmeste tilknytning, har retten. Ved denne bedømmelse kan man bl.a. lægge vægt på, hvor hovedparten af de involverede opfindere er ansat, hvor lederen af gruppen er ansat, hvor arbejdet rent fysisk har været udført, hvilken institution der har stillet lokaler og apparatur m.v. til rådighed, tidligere meddelte patenter eller indgivne patentansøgninger.

§ 9

Ved projekter, der gennemføres i samarbejde med eller helt eller delvis finansieres af en part, der ikke er omfattet af loven, [1] kan institutionen på egne og arbejdstagerens vegne [2] ved forudgående aftale [3] med den pågældende part helt eller delvis afstå retten til de opfindelser, der fremkommer ved projektet [4].

Generelt

§ 9 indebærer en mulighed for institutionen til at give afkald på rettigheder til opfindelser, som institutionen i øvrigt kan disponere over i henhold til LOF § 8. Et sådant afkald kan enten have til formål at sætte tredjemand i stand til at udnytte rettighederne, f.eks. ved at søge patent på opfindelsen, eller at afskære institutionen fra at udnytte sin ret. Som eksempel på sidstnævnte situation kan nævnes, at en eksternt part betinger sin støtte af, at evt. opfindelser ikke patenteres, eller at retten til opfindelsen f.eks. bliver hos opfinderens.

Anvendelsen af § 9 skal finde sted med respekt for lovens formål. Institutionerne kan således alene give afkald på rettigheder, hvis dette må antages at »fremme en videnbaseret vækst i det danske samfund«. Ifølge lovbemærkningerne til § 9 vil afkald således typisk kunne komme på tale i tilfælde, hvor den eksterne part bidrager med kapital eller know how eller på anden måde stiller ressourcer til rådighed for projektet. Hvis det således er en betingelse for at modtage støtte til et forskningsprojekt, at opfindelser ikke patenteres eller at retten til at patenteres overdrages til den eksterne part, bør institutionen give afkald på sine rettigheder.

Institutionen kan betinge afståelsen af rettigheder f.eks. med hensyn til arbejdstagerens ret til at offentliggøre og anvende forskningsresultater, som er fremkommet i forbindelse med projektet. Institutionen bør i den forbindelse normalt ikke acceptere, at adgangen til de data mv., som er indsamlet i forbindelse med projektet, begrænses efter projektperiodens udløb. Med henblik på at sikre den eksterne parts mulighed for patentering kan det aftales, at offentliggørelsen af de indkomne forskningsresultater udskydes, indtil patentansøgning mv. er indleveret. I forbindelse hermed bør der fastsættes en vis kortere tidsfrist efter projektets ophør.

Ifølge lovbemærkningerne kan aftalen også indeholde bestemmelser om vederlag, hvis opfindelserne udnyttes erhvervmæssigt af den eksterne part.

I forbindelse med institutionens afkald på retten til opfindelser bør omfanget af afkaldet præciseres så nøje som muligt, herunder i tidsmæssig henseende og

§ 9

med hensyn til parternes forventning om opfindelsens karakter. Uden udtrykkelig aftale herom kan institutionens afkald dog normalt ikke anses for at omfatte enhver opfindelse, som projektdata måtte give anledning til.

I rapporten **Samarbejdsaftaler mellem universiteter og erhvervsvirksomheder** fra arbejdsgruppen vedr. samfinansierede forskningsprojekter (IT- og Forskningsministeriet, august 2000), p. 48, henvises i forbindelse med omtalen af LOF § 9 til Aarhus Universitets checkliste for udarbejdelse af samarbejdsaftaler, hvoraf bl.a. fremgår, at

»Universitetet kan ... normalt ikke acceptere eller på forhånd fraskrive sig enhver ret til kommerciel udnyttelse af forskningsresultater, som det offentlige har medvirket til at finansiere ...

En eventuel afståelse af retten til patentering eller anden kommerciel udnyttelse af forskningsresultater frembragt af eller under medvirken af universitetets forskere må ikke bevirke, at forskerne under eller efter projektets afslutning afskæres fra fortsat forskningsmæssig anvendelse af de forskningsresultater, som er frembragt helt eller delvis af de pågældende selv«.

I rapporten findes p. 11ff. en række anbefalinger vedr. indgåelsen af samarbejdsaftaler.

I regelsættet fra Aalborg Universitet fremhæves bl.a. følgende særlige forhold, som bør overvejes i forbindelse med et afkald:

- afgivelse af rettigheder vedrørende projektets resultater (f.eks. opfindelser),
- afgivelse af resultater som medbringes i projektet,
- tavhedspligt vedrørende modtagelse af fortrolige oplysninger,
- udskydelse af offentliggørelse, herunder publicering af projektets resultater,
- frasigelse af vederlag for den eksterne parts kommercielle udnyttelse af projektets resultater,
- begrænsninger i mulighederne for indgåelse af aftaler med tredjemand og
- forpligtelse til at medvirke ved den eksterne partners beskyttelse (registrering/patentering) af opfindelsen.«

[1] § 9 finder anvendelse på aftaler med parter, som ikke nævnt i LOF § 6 (»institutioner«), om projektf finansiering. § 9 omfatter således aftaler mellem institutioner og f.eks. **private virksomheder, fonde** eller **velgørende organisationer**.

For eksterne bevillinger fra de **statslige forskningsråd** forudsættes retten til opfindelser ifølge lovbemærkningerne at følge samme princip som ved interne institutionsbevillinger. Det vil sige, at retten som udgangspunkt tilfalder den pågældende arbejdstager, men kan overtages af institutionen uden modkrav fra bevillingsgiver.

§ 9 finder ikke anvendelse på projekter, som gennemføres i samarbejde mellem **institutioner, som er omfattet af LOF**. I den forbindelse kan retten til opfindelser fordeles mellem de involverede institutioner, jf. ovenfor ved § 8, stk. 3.

[2] § 9 medfører en centralisering af aftaleretten, jf. også § 18. Aftaler, hvorved institutionen benytter retten efter § 9 til at give afkald på rettigheder, kan kun indgås med institutionens ledelse. For universiteternes vedkommende vil dette sige institutionens rektor.

De enkelte ansatte – herunder den bevillingsbærende forsker – kan ikke give afkald på rettigheder, jf. nærmere ved § 19, stk. 3.

Ifølge lovbemærkningerne er hensigten med den centrale aftaleret dels at lette aftaleindgåelsen, dels at muliggøre, at den eksterne part forlods kan erhverve retten til opfindelser.

[3] Institutionens aftaler efter § 9 skal indgås **senest samtidig med indgåelse af samarbejdsaftalen eller finansieringsaftalen**. Efter dette tidspunkt anvendes de almindelige regler i LOF.

På aftaletidspunktet vil det almindeligvis ikke være parterne bekendt, om samarbejdet vil resultere i patenterbare opfindelser, som er af interesse for parterne. I de tilfælde, hvor den eksterne part har betalt forlods for retten til evt. opfindelser, er der derfor betydelig risiko for at have købt katten i sækken.

Aftalen, der har karakter af en form for »forkøbsaftale« (option), er undergivet de almindelige kontraktsretlige regler og principper. Det følger heraf bl.a., at retten til helt uventede opfindelser ikke kan anses for omfattet af aftalen (»forudsætningslæren«). For sådanne aftaler må der træffes særlig aftale i overensstemmelse med LOF. Sådanne situationer er dog nok ganske sjældne. I de tilfælde, hvor aftalen blot viser sig at være økonomisk overraskende attraktiv for den eksterne part, fordi opfindelsen er uventet værdifuld, bør aftalen med institutionen almindeligvis respekteres.

[4] Institutionens afståelse af retten til opfindelser i medfør af § 9 har karakter af en disposition over opfindelsen, som institutionen alene kan foretage, hvis den har ret til at råde over opfindelsen, jf. § 8. Institutionen kan ikke afstå retten til private opfindelser. Retten hertil tilkommer den ansatte.

For de opfindelser, som er omfattet af LOF, må den ansatte respektere institutionens aftale med tredjemand. Hvis det f.eks. er aftalt mellem institution og tredjemand, at opfindelsen ikke skal patenteres, afskærer dette almindeligvis også den ansatte opfinder fra at patentere opfindelsen.

Den part, til hvem institutionen har afstået retten, kan frit vælge, hvorledes retten skal udnyttes, herunder om opfindelsen skal patenteres eller ikke må patenteres, og om den skal offentliggøres. Hvis aftalen mellem institutionen og tredjemand indeholder krav til udnyttelsen, f.eks. om at opfindelsen skal offentliggøres, skal dette naturligvis respekteres. En hemmeligholdelse bør normalt ikke accepteres.

§ 10

Har en arbejdstager som led i arbejdet gjort en opfindelse, [1] skal vedkommende uden ugrundet ophold [2] skriftligt [3] underrette institutionen herom. Arbejdstageren har i den forbindelse pligt til at give institutionen alle nødvendige oplysninger efter institutionens bestemmelse [4].

Stk. 2. Institutionen kan fastsætte nærmere regler for, hvorledes underretningen efter stk. 1 skal finde sted. Institutionen kan fastsætte, at underretningspligten efter stk. 1 ikke skal gælde inden for områder, hvor der erfaringsmæssigt ikke gøres opfindelser.

Stk. 3. Arbejdstageren må ikke offentliggøre eller disponere over en opfindelse, før institutionen skriftligt har bekræftet modtagelsen af den i stk. 1 nævnte underretning. [1] Institutionen har pligt til at sende bekræftelsen hurtigst muligt [2].

Stk. 1.

[1] Underretningspligten efter § 10 omfatter opfindelser, som en ansat har udført som led i arbejdet, dvs. de opfindelser, som institutionen i medfør af § 8 kan kræve overdraget til sig. Underretningspligten efter § 10, stk. 1, omfatter ikke ansattes private opfindelser; sådanne er ikke gjort »som led i arbejdet«.

Bedømmelsen af, om der foreligger en (tjeneste)opfindelse, hvortil institutionen har retten, er som anført ovenfor ved § 3 og § 7 undertiden ganske vanskelig, idet der skal tages stilling til både, om der foreligger en »opfindelse«, og om denne er omfattet af LOF. Vurderingen af, om underretning bør ske, har således en vis skønsmæssig margin for den ansatte. Denne margin er dog næppe særlig vid. Af lovbemærkningerne fremgår således, at underretningspligten ud over de tilfælde, hvor den ansatte vidste, at der forelå en underretningspligtig opfindelse, også omfatter situationer, hvor den ansatte blot burde vide, at retten til opfindelsen ville kunne patenteres (brugsmodelbeskyttes), se også om erstatningspligten ovenfor ved § 8. Den ansatte bør således underrette sin institution også i tilfælde, hvor den pågældende blot anser det for muligt, at der foreligger en patenterbar opfindelse.

Beslutningen om at foretage en underretning vil dog altid være resultatet af en vurdering. Ikke enhver ny og selvstændig idé inden for det tekniske område bør betragtes som en »opfindelse« og som omfattet af LOF-systemet. Var dette tilfældet, ville systemet sande helt til. Den ansatte fungerer som det første led i den samlede identifikation af de patenterbare opfindelser og bør have et vist råderum; herunder for fejlskøn. Det forudsættes i lovbemærkningerne, at identi-

fikationen sker i en løbende dialog mellem den ansatte og dennes institut- eller afdelingsleder.

Til brug for den ansattes vurdering af, om der er tale om en patenterbar opfindelse, vil det undertiden være nyttigt at foretage en (meget) foreløbig undersøgelse af opfindelsens nyhedsværdi f.eks. ved hjælp af de patentdatabaser, som findes på Internettet (se nærmere nedenfor, p. 84f.).

Så snart den ansatte har givet underretning om opfindelsen, skal opfindelsen betragtes som patenterbar og som omfattet af LOF med de implikationer med hensyn til hemmeligholdelse osv., som følger af dette, se om stk. 3 lige nedenfor.

Er opfindelsen gjort af **flere ansatte opfindere i forening**, skal der gives underretning for hvert enkeltes vedkommende. Dette kan dog godt gøres i form af en samlet henvendelse, hvoraf alle opfinderes navne fremgår.

Således som § 10, stk. 1, er formuleret omfatter underretningspligten også opfindelser, som en ansat har udført som led i arbejdet, men som institutionen ikke kan råde over, fordi institutionen har afstået retten hertil til en ekstern part (jf. § 9), eller til en anden institution. For sådanne opfindelser må det følge af § 10, at den ansatte skal give underretning til institutionen, som derpå efter § 11 er forpligtet til at reagere, idet der henvises til den eksterne part eller den relevante institution. Institutionens kan næppe i medfør af § 10, stk. 2, pålægge den ansatte ikke at give underretning til sin egen institution, men alene til f.eks. den eksterne part. Institutionen kan dog formentlig godt pålægge den ansatte at give underretning også til den eksterne part.

[2] At underretning skal gives »uden ugrundet ophold«, indebærer efter normal juridisk sprogbrug, at underretning skal gives »meget hurtigt« efter, at den pågældende har fået kendskab til (eller burde have fået kendskab til), at der er tale om en opfindelse, som er omfattet af LOF. Forsinkelser vil normalt alene blive accepteret, hvis de skyldes forhold, som ligger uden for den ansattes kontrol.

Baggrunden for, at man har valgt dette skarpe kriterium i § 10, har formentlig været hensynet til patentrettens nyhedskrav, som kræver stor præcision i håndteringen af oplysninger om opfindelser.

[3] »Skriftlig« underretning omfatter formentlig også underretning via **e-mail**, jf. herved Betænkning 1400/2000, »e-signatur og formkrav i lovgivningen«, p. 132, hvorefter krav om skriftlighed almindeligvis blot skal opfattes som et krav om, at der skal benyttes skrifttegn, men ikke nødvendigvis, at dette skal ske ved brug af et papirdokument. Mundtlig underretning er derimod ikke tilstrækkelig.

[4] Arbejdstageren har pligt til at give institutionen alle nødvendige oplysninger efter institutionens bestemmelse.

»Nødvendige« oplysninger er oplysninger, som er påkrævet for, at institutionen kan udnytte sine rettigheder (opfylde sine forpligtelser) i henhold til LOF. Hertil hører for det første oplysninger, som gør det muligt for institutionen at vurdere, om der er tale om en »opfindelse«, som institutionen er berettiget til at overtage rettighederne til (LOF § 8). Omfattet er for det andet oplysninger, som er nødvendige af hensyn til institutionens vurdering efter LOF § 11 af mulighederne for at udnytte opfindelsen erhvervmæssigt og opnå patent.

Til brug for disse vurderinger skal underretningen nødvendigvis indeholde oplysninger om **opfindelsens nærmere beskaffenhed** – dvs. en beskrivelse af opfindelsens tekniske idé – og oplysninger om **rettighedsspørgsmålet** – hvem er opfinder, er der aftale med eksterne parter eller andre institutioner, er opfindelsen privat osv. (se ERFA-gruppens opfattelse af en ideel underretning straks i det følgende).

Det nærmere omfang og indhold af disse nødvendige oplysninger skal ifølge LOF følge »institutionens bestemmelse«. Til brug for indberetningen vil institutionen typisk have tilvejebragt et fortrykt indberetningsskema, som indeholder de relevante rubrikker.

Ud over at foretage en fyldestgørende underretning er den ansatte forpligtet til loyalt at medvirke i den kommende patenteringsproces vedr. patentering og erhvervmæssig udnyttelse af opfindelsen. Pligten i så henseende omfatter også i et vist omfang f.eks. deltagelse i møder med patentagenter med henblik på udarbejdelsen af patentansøgninger. Det er i lovbemærkningerne (til § 11, stk. 1) forudsat, at den ansattes forpligtelse også vil kunne omfatte rådgivning af licenstagere mv. Den ansattes forpligtelser efter patentudstedelsen og indgåelse af aftale med licenstagere må dog nok være ganske begrænset.

ERFA-rapporten indeholder en opregning af de oplysninger, som en underretning ideelt set burde indeholde, idet det dog bemærkes, at den ansatte næppe vil være i stand til at besvare alle spørgsmål. Listen omfatter (i let revideret form):

Opfindelsen

- Beskriv opfindelsens idé:
- Hvad er nyt i forhold til eksisterende teknologi:
- Hvilket problem løser opfindelsen:
- Hvilken kendt teknik, metode eller fremstillingsmåde eller produkt erstatter eller supplerer opfindelsen:
- Hvilke fordele og ulemper er der ved at anvende opfindelsen i forhold til anvendelsen af den kendte teknik.
- Kan opfindelsen forenes med interessenternes (målgruppen i erhvervslivet) eksisterende teknologi, infrastruktur, kultur m.v.
- Hvilket forsknings- og udviklingsarbejde skønnes nødvendigt, inden opfindelsen kan udnyttes kommercielt:

- Er opfindelsen af natur generisk (d.v.s. kan dens princip anvendes i forskellige teknologier), eller er den produktspecifik:
- Ligger opfindelsen teknologisk inden for et af institutionens egne forskningsmæssige kerneområder:
- Er opfindelsen hemmeligholdt:
- Er der foretaget nyhedsundersøgelse:

Markedet

- Giv et skøn over opfindelsens økonomiske potentiale:
- Beskriv det forventede marked nationalt og internationalt:
- Har der allerede været kontakt til potentielle brugere eller købere af rettigheder:
- Hvilke forsknings- og udviklingsomkostninger skønnes nødvendige, inden opfindelsen kan udnyttes kommercielt:

Opfinderforhold

- Hvem er opfindere:
- Har opfinderne lige andele i opfindelsen:
- Hvis nej, angiv da fordelingen og giv venligst en begrundelse:
- Har opfinderne selv ønske om at udnytte opfindelsen:
- Hvilke forslag har opfinderne til opfindelsens erhvervmæssige udnyttelse:
- Vil der være problemer forbundet med evt. hemmeligholdelse i prioritetsåret:
- Beskriv evt. problemer:

Rettighedsforhold

- Indgår opfindelsen i et forskningssamarbejde:
- Er rettighedsforholdene afklaret:
- Er der indgået forhåndsaf tale om rettigheder til opfindelsen:
- Er der bevillingsmæssige vilkår, f.eks. i forbindelse med ekstern finansiering af forskningsprojektet, der har indflydelse på rådigheden over rettighederne til opfindelsen:

Andre forhold

- Er der andre oplysninger, du mener bør indgå i grundlaget for institutionens beslutning i denne sag?

Stk. 2

Efter stk. 2 »kan« institutionen fastsætte nærmere regler for, hvorledes arbejdstagerens underretningen efter stk. 1 skal finde sted.

Bestemmelsen giver institutionen mulighed for at fastsætte nærmere regler om den interne fremgangsmåde og kommandovej for modtagelse og sagsbehandling med institutionen. Institutionen kan godt fastsætte forskellige regler for forskellige fagområder hjemmehørende på institutionen.

For **områder, hvor der erfaringsmæssigt ikke gøres opfindelser**, kan institutionen bestemme, at underretningspligten efter stk. 1, ikke skal gælde. I lovbemærkningerne nævnes som eksempler på sådanne områder humaniora

§ 10

eller samfundsvidenskab. En sådan bestemmelse vedr. underretningspligten er ikke ensbetydende med, at loven sættes ud af kraft på disse områder. Hvis en ansat ved en institution, hvor underretningspligten er suspenderet, som led i sit arbejde måtte gøre en opfindelse, gælder de almindelige regler i LOF, og retten til opfindelsen kan overtages af institutionen (LOF § 8). Også i disse tilfælde må der antages at påhvile den ansatte en vis oplysningspligt. Denne følger dog ikke af § 10, men kan udledes af den almindelige arbejdsretlige grundsætning om loyalitet.

Stk. 3

[1] I stk. 3 præciseres den ansattes pligt til at undlade at offentliggøre eller disponere over en opfindelse, før denne har modtaget institutionens bekræftelse på modtagelsen af underretningen.

§ 10, stk. 3, har ingen selvstændig praktisk betydning, men skal læses i sammenhæng med § 11, stk. 2, hvorefter institutionen i forbindelse med sin bekræftelse kan pålægge den ansatte ikke at offentliggøre eller disponere over en opfindelse i op til to måneder fra modtagelsen af underretningen (se nærmere nedenfor). Institutionen vil i praksis altid give et sådant pålæg, idet den ansatte i modsat fald vil kunne offentliggøre opfindelsen med den konsekvens, at patentering er udelukket.

[2] Institutionen er forpligtet til at sende bekræftelsen »hurtigst muligt« efter modtagelsen af underretningen. Fristen er ganske kort og modsvarer dermed den ansattes (»uden ugrundet ophold«). Overskrides fristen, kan dette i princip medføre, at institutionen ifalder et erstatningsansvar, se ved § 8.

I usædvanlige tilfælde vil en manglende reaktion endvidere kunne medføre, at institutionen fortaber sin ret ved passivitet, hvorefter den ansatte vil kunne råde selv, se i samme forbindelse § 11, stk. 5.

§ 11

Institutionen skal inden for 2 måneder fra underretningen efter § 10, stk. 1, få foretaget en vurdering af muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder og drøfte med arbejdstageren, hvorledes rettighederne til opfindelsen kan udnyttes erhvervsmæssigt.

Stk. 2. Institutionen kan samtidig med sin bekræftelse efter § 10, stk. 3, pålægge arbejdstageren ikke at offentliggøre eller disponere over en opfindelse i op til 2 måneder fra modtagelsen af underretningen efter § 10, stk. 1.

Stk. 3. Efter aftale med arbejdstageren kan fristerne efter stk. 1 og 2 forlænges.

Stk. 4. Institutionen skal inden for den i stk. 1 angivne frist eller den aftalte frist efter stk. 3 træffe afgørelse om krav om overdragelse af retten efter § 8, eller om arbejdstageren bevarer retten efter § 7 mod vederlag efter § 12, stk. 2.

Stk. 5. Hvis institutionen ikke inden for den angivne frist i stk. 1 eller den aftalte frist efter stk. 3 har meddelt sin afgørelse efter stk. 4 til arbejdstageren, har denne alle rettigheder til opfindelsen.

Stk. 6. Har institutionen fået de rettigheder, der knytter sig til en opfindelse, overdraget til sig med henblik på erhvervsmæssig nyttiggørelse, jf. § 8, har institutionen samtidig pligt til aktivt at søge rettighederne nyttiggjort.

Stk. 1

Udnyttelsesretten til opfindelser, der er omfattet af LOF, tilkommer i medfør af § 8 institutionen. I følge § 11, stk. 1, kan institutionen først disponere over denne ret efter at have »drøftet« forholdene med den ansatte opfinder.

Bestemmelsen pålægger således institutionens ledelse at tage initiativ til en drøftelse med de involverede ansatte om muligheden for erhvervsmæssig udnyttelse af retten til den foreliggende opfindelse og til i den forbindelse at søge lovens formål tilgodeset. Ifølge lovbemærkningerne lægges dermed op til, at ledelse og opfindere skal nå til enighed om udnyttelse af de involverede rettigheder, hvor dette er muligt. Der er således ingen tvivl om, at den ansatte ikke kan blokere institutionens udnyttelse (se også ved § 13). Institutionen kan efter drøftelser med den ansatte beslutte sig for og iværksætte en udnyttelse, selv om den ansatte ikke er enig i valget heraf.

Institutionen skal inden to måneder få foretaget en vurdering af muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder.

To måneders fristen regnes fra det tidspunkt, hvor institutionen har modtaget underretningen fra den ansatte efter § 10, stk. 1. Fristen udelukker ikke, at institutionen i sine interne regler fastsætter en kortere frist (jf. betænkningen). Fristen udelukker selvsagt heller ikke, at sagen konkret behandles hurtigere.

Institutionen skal inden for to måneder få foretaget en vurdering. Heri ligger et krav om, at vurderingen skal foreligge inden for dette tidspunkt (se om stk. 3 nedenfor). Det er ikke tilstrækkeligt, at institutionen blot har truffet beslutning om at igangsætte en procedure.

Vurderingen skal vedrøre muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder. Ifølge bemærkningerne vil dette typisk kræve teknisk, juridisk og markeds-mæssig bedømmelse af mulighederne for erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen.

Til støtte for udarbejdelse af vurderingerne vil institutionen ligeledes ifølge lovbemærkningerne dels skulle etablere et begrænset internt administrativt beredskab, dels skulle gøre brug af eksterne rådgivere og konsulenter med særlig teknisk, juridisk eller markeds-mæssig ekspertise.

Med etableringen af et »**administrativt beredskab**« menes ifølge ministerens svar på spørgsmål 34 navnlig, at de enkelte institutioner skal udforme administrative procedurer for indberetning og vurdering af egne ansattes opfindelser, udforme regler for beregning af vederlag efter § 12 og indgå samarbejdsaftaler med eksterne rådgivere.

I forbindelse med de »**eksterne rådgivere**« mv. forudsættes de enkelte institutioner at indgå samarbejdsaftaler med patentbureauer, innovationsmiljøer, forskerparker mv.

På baggrund af disse oplysninger indledes de nærmere drøftelser mellem institutionen og den ansatte. I forbindelse hermed kan f.eks. drøftes den ansattes ønske om at udnytte opfindelsen selv, institutionens planer for udnyttelse ved tredjemand eller vederlagsspørgsmålet. Også offentliggørelsen og den ansattes øvrige dispositioner over opfindelsen i den kommende periode bør diskuteres på dette tidligere tidspunkt, herunder med henblik på en evt. suspension af to-måneders fristen (se stk. 3).

ERFA-rapporten indeholder følgende forslag til dagsorden for første møde i patentudvalget:

1. Teknisk beskrivelse af opfindelsen.
2. Opfinderforhold.
3. Rettighedsforhold (er opfindelsen omfattet af samarbejdsaftaler).
4. Opfindelsens klassifikation (strategisk/generisk/produkt-specifik).

5. Opfindelsens patenterbarhed.
6. Opfindelsens kommercielle muligheder.
7. Beslutning om evt. overtagelse.
8. Valg af patentbureau.
9. Budget.

Stk. 2

Ifølge stk. 2 må en ansat opfinder ikke offentliggøre eller disponere over en opfindelse, hvis institutionen giver påbud herom i forbindelse med sin bekræftelse af den ansattes underretning om opfindelsen (ovenfor). Hvis der ikke gives et sådant påbud, kan den ansatte disponere over opfindelsen i form af offentliggørelse eller på anden måde, jf. ovenfor ved § 10, stk. 3.

Institutionen kan alene udstede et påbud, såfremt dette er nødvendigt af hensyn til den patent- og erhvervsmæssige vurdering af opfindelsen. Påbudet kan uden nærmere aftale med den ansatte udstrækkes til **to måneder** regnet fra den ansattes underretning efter § 10, stk. 1 (og altså ikke fra institutionens bekræftelse af modtagelsen af underretningen (§ 10, stk. 3)). Fristen kan dog forlænges efter aftale med den ansatte (§ 11, stk. 3 og herom straks nedenfor).

Institutionen bør af egen drift ophæve påbudet, så snart dette ikke længere er begrundet af de nævnte hensyn. Dette ville f.eks. være tilfældet, hvis der inden for fristens udløb f.eks. foreligger en patentansøgning (brugsmodelansøgning), eller hvis det står institutionen klart, at opfindelsen ikke kan patenteres (f.eks. på grund af manglende nyhed) eller ikke er omfattet af LOF (f.eks. fordi den er privat).

»**Offentliggørelse**« omfatter sådanne handlinger, som må antages at medføre, at opfindelsen bliver »kendt« i patentretlig forstand. Ifølge Ptl § 2, stk. 2, (Bml § 2, stk. 2), omfatter »offentliggørelse« herefter handlinger, hvorved opfindelsen bliver »almindelig tilgængelig« gennem skrift, foredrag, udnyttelse eller på anden måde med den konsekvens, at opfindelsen ikke længere kan anses for at være ny og at have tilstrækkelig opfindeshøjde (nærmere nedenfor, p. 90ff.).

Påbudet efter § 11, stk. 2, omfatter ikke dispositioner, hvorved opfindelsen ikke bliver »kendt«. Som eksempel herpå nævnes i lovbemærkningerne fortrolig indsendelse af manuskript eller ansøgning med henblik på faglig bedømmelse. Hvor en opfindelse alene udgør en mindre del af et forskningsresultat, hedder det endvidere i bemærkningerne, at institutionen kan beslutte, at det pågældende forskningsresultat straks kan publiceres under forudsætning af, at selve opfindelsen ikke offentliggøres ved publiceringen. Hvor opfindelsen derimod udgør en central del af et forskningsresultat, må hele forskningsresultat-

tet normalt anses for at være omfattet af påbudet. I praksis bør der udvises stor forsigtighed på dette tidlige stadium, hvor en nærmere udsondring af opfindelsens »mindre« og »centrale« dele ofte vil være meget vanskelig. Enhver disposition i form af f.eks. fremsendelse af artikeludkast eller – især – en offentliggørelse af en del af opfindelsen bør således iværksættes med stor forsigtighed og i nøje samråd mellem institution og ansat og evt. rådgivere.

Med udtrykket »**dispositioner**« tilkendes gives, at også handlinger, som ikke direkte påvirker patenteringsmulighederne gennem en offentliggørelse af opfindelsen, men som alligevel har betydning for institutionens dispositioner over opfindelsen, ikke er tilladt den ansatte, som har modtaget et påbud. Herunder kunne f.eks. falde en omtale af opfindelsen, som uden at fratage denne nyhedsværdien i patentretlig forstand dog påvirker de fremtidige muligheder for erhvervsmæssig udnyttelse.

Med den ansattes »offentliggørelse« og »dispositioner« tænkes således på enhver handling eller undladelse, som begrænser opfindelsens værdi i henseende til mulighederne for patentering eller erhvervsmæssig udnyttelse.

Hvis institutionen – helt undtagelsesvist – ikke i forbindelse med sin bekræftelse af modtagelsen af underretningen giver et pålæg efter § 11, stk. 2, følger det af § 10, stk. 3, at den ansatte uden at komme i konflikt med sine forpligtelser i henhold til LOF kan offentliggøre eller disponere over opfindelsen. I sådanne tilfælde bør den ansatte dog nøje overveje sine muligheder. Hvis således institutionen har undladt at indlede proceduren efter § 11, fordi der er tale om en (»privat«) opfindelse, som tilkommer den ansatte (og som derfor ikke er omfattet af LOF, § 8), vil den ansatte selv kunne søge opfindelsen patenteret. I den forbindelse er det også afgørende, at opfinderen ikke har offentliggjort eller på anden måde gjort opfindelsen »kendt« i patentretlig forstand, inden ansøgning om patent indleveres. Hvis der er tale om en tjenesteopfindelse, som institutionen blot ikke ønsker at patentere, kræver den ansattes patentering af opfindelsen, at institutionen giver samtykke hertil. Et sådant samtykke bør institutionen normalt give, jf. nedenfor ved § 11, stk. 4, og § 12, stk. 2.

Hvis institutionen i medfør af **LOF § 9** har givet afkald på retten til opfindelsen således, at retten tilkommer en ekstern part, bør institutionen i forbindelse med bekræftelsen af underretningen (lige ovenfor) oplyse, at den ansatte i forhold til den eksterne part er afskåret fra at offentliggøre eller på anden måde disponere over opfindelsen.

Stk. 3

Efter stk. 3 kan institutionen aftale med den pågældende arbejdstager, at to måneders fristerne efter stk. 1 og 2 skal forlænges.

Fristerne kan alene forlænges efter aftale mellem den ansatte og institutionen og ingen af parterne kan således ensidigt forlænge fristerne.

Ifølge lovbemærkningerne bør en forlængelse alene komme på tale, hvis der foreligger **særlige omstændigheder**. Som eksempel på en situation, hvor en

forlængelse af fristen i **stk. 1** kan være relevant, nævnes, at vurdering af en oprindelse forudsætter en særlig ekspertise, som må rekvireres uden for institutionens normale kreds af rådgivere og samarbejdspartnere. En forlængelse af fristen i **stk. 2** kan – ifølge bemærkningerne – f.eks. komme på tale, hvor der er behov for at udarbejde og indgive patentansøgning, eller hvor retten til en given opfindelse alene kan udnyttes gennem særlig hemmeligholdelse.

I praksis vil der formentlig være stort behov for forlængelser, men forlængelse bør altså kun accepteres med en særlig begrundelse.

Bestemmelsen indeholder ingen angivelse af, i hvor lang tid fristen kan forlænges. Fristen kan således forlænges så længe, som dette er nødvendigt af hensyn til de særlige omstændigheder, som har begrundet udsættelsen. I forbindelse med en forlængelse bør den tidsmæssige udstrækning altid nøje specificeres, f.eks. således at der gives forlængelse i »to måneder«. Der er intet til hinder for, at der sker gentagne forlængelser, men sådanne forudsætter, at der angives en særlig begrundelse herfor.

Stk. 4

Institutionen skal inden udløbet af fristen – med evt. forlængelse – træffe afgørelse om enten

- 1) at fremsætte krav om overdragelse af retten efter § 8 eller
- 2) at lade den ansatte »bevare« retten mod vederlag efter § 12, stk. 2.

Institutionen kan ikke beslutte, at den ansatte bevarer retten, uden at der betales et vederlag, se nærmere nedenfor ved § 12, stk. 2.

Hensigten med § 11, stk. 4, er at sikre, at rettighedsspørgsmålet afklares hurtigst muligt, således at patentprocessen kan komme i gang for alvor. Der er således ikke krav om, at spørgsmålene om f.eks. vederlagets størrelse og beregning eller øvrige vilkår i forbindelse med udnyttelsen af opfindelsen skal være afklaret inden for fristen.

Henvisningen til, at institutionen inden for fristerne kan beslutte at lade den ansatte »bevare« retten til sin opfindelse, må ikke skjule, at institutionens beslutning i så henseende har karakter af en udnyttelse af institutionens kompetence i medfør af LOF § 8. Som kompensation herfor skal den ansatte betale institutionen et vederlag i medfør af § 12, stk. 2, for sin udnyttelse af retten. Institutionen bør – og kan efter loven – kun overdrage rettighederne til den ansatte, hvis dette bidrager til at realisere lovens formål bedre end alternativet, som består i, at institutionen overtager retten og selv udnytter denne. Den ansattes ret til tjenesteopfindelsen er således resultat af, institutionen konkret har valgt at udnytte sin ret til opfindelsen (jf. § 8) ved at overlade retten til den ansatte.

§ 11

Stk. 5

Bestemmelsen i stk. 5 indebærer, at institutionen fortaber alle rettigheder til opfindelsen, hvis den ikke inden udløbet af fristerne har meddelt, om den ønsker at overtage retten til opfindelsen, eller om den ansatte bevarer udnyttelsesretten.

Stk. 5 er en passivitetsregel, der først og fremmest har til formål at sikre, at institutionen respekterer de fastsatte frister. Virkningen af, at institutionen fortaber sine rettigheder, er, at den ansatte frit kan udnytte retten til opfindelsen erhvervsmæssigt – navnlig ved patentering – uden at skulle betale vederlag til institutionen herfor. Den ansatte opfinders ret til opfindelsen i disse tilfælde følger af de almindelige patentretlige regler, se herom ovenfor ved § 7.

Den ansatte kan i den forbindelse vælge at overdrage retten til den pågældende institution, jf. herved § 15, stk. 2. I sådanne tilfælde skal vederlaget fastsættes individuelt, idet § 12, stk. 2, ikke finder anvendelse.

Stk. 6

Stk. 6 skal læses i forlængelse af lovens formål, som er at »nyttiggøre« opfindelser, som er gjort på de af loven omfattede institutioner (ovenfor ved § 1). § 11, stk. 6, understreger i den forbindelse, at institutionen ikke har opfyldt sin pligt i så henseende ved blot at søge og opnå opfindelsens patentering. Institutionen skal aktivt søge rettighederne nyttiggjort. Bestemmelsen pålægger således institutionerne en **handlepligt** med henblik på at søge egnede aftalepartier med henblik på en erhvervsmæssig udnyttelse af patentet.

Handlepligten vil normalt ikke omfatte en forpligtelse for institutionen til selv at iværksætte en erhvervsmæssig produktion el.lign. Noget sådant må normalt anses for udelukket, jf. ved § 16, stk. 2.

I forhold til den ansatte indebærer institutionens forpligtelse efter stk. 6, at myndigheden efter omstændighederne ville kunne blive **erstatningspligtig** for de tab – manglende licensindtægt, jf. § 12, stk. 1 – som skyldes den manglende ihærdighed med hensyn til nyttiggørelsen. Se nærmere ovenfor ved § 8.

§ 12

Hvis retten til en opfindelse overdraget til institutionen efter § 8 udnyttes erhvervsmæssigt, er den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, berettiget til et rimeligt vederlag fra institutionen.

Stk. 2. Hvis retten til en opfindelse efter aftale med institutionen udnyttes erhvervsmæssigt af den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, er institutionen berettiget til et rimeligt vederlag.

Stk. 3. Institutionen fastsætter regler for beregning af vederlag efter stk. 1 og 2. Reglerne skal godkendes af forskningsministeren«.

Generelle bemærkninger

§ 12 tager sigte på opfindelser, som er omfattet af lovens, og som institutionen har disponeret over i medfør af § 11.

§ 12, stk. 1, vedrører de tilfælde, hvor institutionen udnytter retten. I sådanne tilfælde har den **ansatte opfinder et vederlagskrav**.

§ 12, stk. 2, angår tilfældet, hvor institutionen har benyttet sin ret i henhold til § 8 til at overlade retten til udnyttelse til opfinderen. Herfor har **institutionen et vederlagskrav**.

Vederlagskravet efter § 12 udløses ved enhver erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen. Hovedeksemplet er udnyttelsen af patentrettigheder, men i det omfang den erhvervsmæssige udnyttelsen af de øvrige rettigheder til opfindelsen – offentliggørelse (eller en hemmeligholdelse) – giver anledning til indtægter – hvad der formentlig kun sjældent vil være tilfældet – skal disse ligeledes fordeles i overensstemmelse med § 12.

LOF indeholder ikke nærmere regler for vederlagsberegningen og -fordelingen, men man kan dog af loven udlede en række principper herfor. Med hensyn til vilkårene for udnyttelsen i øvrigt må vejledning søges i de almindelige kontraktretlige principper.

»Rimeligt vederlag«

Loven giver opfinderen/institutionen ret til et »vederlag«. Heri ligger et krav om, at der udbetales en økonomisk kompensation, som afspejler opfindelsens reelle markedsøkonomiske værdi. Vederlaget skal som udgangspunkt beregnes på baggrund af den indtjening, som opfindelsen genererer i forbindelse med den erhvervsmæssige udnyttelse. Den ansattes personlige forhold, herunder hans løn

eller omstændighederne i forbindelse med opfindelsens tilblivelse i øvrigt, er uden betydning ved fastlæggelsen af vederlaget, se nærmere nedenfor ved § 12, stk. 2.

Ved at relatere vederlaget til opfindelsens erhvervmæssige værdi tilgodeses lovens formål om en øget nyttiggørelse af de forskningsresultater, som fremkommer ved offentlige forskningsinstitutioner. Den ansatte opfinder/institutionen opnår en belønning i form af en fortjeneste. For den ansatte, som typisk ikke har foretaget investeringer i forbindelse med opfindelsen til forsøg m.v., har vederlaget karakter af en ren gevinst. Dette er da også hensigten: Ved at appellere til den ansattes almindelige grådighed søges han stimuleret til at målrette sin forskning mod områder, som kan lede til opfindelser af erhvervmæssig interesse. For institutionen tjener vederlaget dels som kompensation for afholdte udgifter, dels – og navnlig – som en stimulans.

Af lovbemærkningerne fremgår endvidere, at man ved fastlæggelsen af institutionens vederlagskrav i forbindelse med opfinderens udnyttelse som et selvstændigt mål skal søge at tilgodese hensynet til »**forskningsbaserede iværksættere**«. Dette hensyn, der til dels er vanskeligt at forene med Institutionernes øvrige kompetence, tilsiger, at man ved vederlagsfastlæggelsen bør tilgodese den ansatte opfinder, som søger udnytte rettighederne selv. Herom i det følgende.

Med vederlagskravet adskiller LOF sig afgørende fra **LAO**, som alene indrømmer arbejdstageren et (betinget) krav på »godtgørelse«, se nærmere LAO § 8. Denne forskel skyldes, som det er nævnt i indledningen, at arbejdsgiverens råderet i henhold til LAO udgør en del af arbejdstagerens modydelse for den løn, som arbejdsgiveren har betalt. Set igennem denne optik er der intet behov for at » aflønne « arbejdstageren yderligere med et »vederlag«.

I forhold til LOF derimod, kan den ansattes løn ikke siges at inkludere en modydelse for retten til evt. opfindelser, idet det ikke er en del af institutionens formål at udnytte rettigheder kommercielt. Retten til ansattes opfindelser har derfor karakter af en særlig ekstra ydelse, som den ansatte præsterer, og som institutionen derfor må betale for ud over lønnen (ved det »rimelige vederlag«).

»Erhvervmæssig udnyttelse«

Vederlagspligten opstår alene i tilfælde af en »erhvervmæssig udnyttelse« af retten til en opfindelsen. Hermed tænkes primært på udnyttelsen i form af patenter (brugsmødder).

Det fremgår af lovbemærkningerne, at vederlagspligten først indtræder, når og såfremt udnyttelsen af retten indebærer en **nettofortjeneste** (»overskudsdeling«). Dette er tilfældet, når indtægterne fra udnyttelsen (f.eks. i form af licensindtægter) overstiger de afholdte udgifter i forbindelse med patenteringen

mv. (nærmere straks i det følgende). Princippet har særlig betydning i de tilfælde, hvor det overlades til den ansatte opfinder at udnytte retten og denne har afholdt udgifter til patentering mv.

Udbetaling af vederlag på baggrund af **bruttoindtægter** – dvs. på et tidspunkt, hvor indtægterne endnu ikke overstiger udgifterne – kan ifølge IT- og Forskningsministeriet komme på tale, hvis det vurderes, at de fremtidige indtægter for en given opfindelse vil overstige det udbetalte vederlag (inkl. forrentning) (jf. IT- og Forskningsministeriets skr. af 21.2.2001, j.nr. 914). Se også nedenfor ved § 12, stk. 1, hvorefter flere institutioner påbegynder udbetalingen ganske tidligt og f.eks. udbetaler et fast beløb til opfinderen ved indsendelse af patentansøgning. En sådan udbetaling forudsætter, at opfindelsen vurderes til kommercielt at kunne bære disse udgifter. I modsat fald vil opfindelsen normalt slet ikke blive patenteret

§ 12 er en regel om overskudsdeling og bidrager ikke ved fordelingen af **udgifterne**. Disse bør almindeligvis afholdt forlods, således at indtægterne fordeles forholdsmæssigt efter afholdte udgifter. § 12 berører ej heller den **interne fordeling** på institutionen af indtægter.

»Nettoindtjening«

Det gælder helt generelt, at jo flere udgifter, der inddrages, desto mindre bliver nettofortjenesten og dermed det vederlag, som den ansatte hhv. institutionen har krav på i henhold til § 12. Det er ikke nærmere specificeret, hvilke udgifter der er relevante i forbindelse med fastlæggelsen af den relevante nettoindtægt. De udgifter, som kan inddrages, er, jf. § 11, stk. 1, imidlertid alene sådanne, som vedrører muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder (patenter). Øvrige udgifter kan alene inddrages, hvis parterne er enige herom.

Udgifter vedrørende **opfindelsens almene kommercialisering**, herunder foretagelsen af markedsundersøgelser og udgifter til produktudvikling, kan således kun i begrænset omfang indregnes uden særlig aftale. Hvis udgifterne ikke kan anslås med større præcision, bør man angive et **udgiftsloft**.

Hvis opfindelsen er gjort af flere opfindere ved institutionen i forening, må disse aftale indbyrdes, hvorledes vederlaget skal fordeles. Det noteres herom i lovbemærkningerne, at hvis der ikke kan opnås enighed blandt de implicerede, kan institutionen overtage rettigheden efter § 8, stk. 2, og efterfølgende afhænde rettigheden til én eller flere parter i sagen efter § 14, stk. 1, inden for den i § 11, stk. 4, angivne frist. De øvrige involverede er i givet fald berettiget til et rimeligt vederlag fra institutionen efter § 12, stk. 1.

§ 12

IERFA-rapporten angives følgende som eksempler på sådanne »**direkte konterede eksterne udgifter**«, der vil kunne fradrages:

- udgifter til vurdering af resultatets patenterbarhed og kommercialiseringspotentiale
- udgifter til indgivelse og behandling af patentansøgning
- udgifter til vedligeholdelse af patentet
- udgifter til udarbejdelse af materiale mhp. udnyttelse af de opnåede resultater
- rejse- og opholdsudgifter i forbindelse med forhandlinger om udnyttelse af patentet eller andre former for kommercialisering af projektet; omfatter rejser for såvel universitetets administrative medarbejdere som forskere og konsulenter
- udgifter til faglig assistance, herunder laboratorieomkostninger, til videreudvikling af patentet, såfremt universitetet og forskerne er enige om at iværksætte en sådan videreudvikling
- udgifter til forsikring og forsendelse af forsøgsmateriale, såfremt det er nødvendigt som led i patenteringen eller drøftelser om udnyttelsen.

Det præciseres derpå, at følgende udgiftstyper **ikke** indgår i begrebet »projektrelaterede omkostninger«:

- løn til medarbejdere i universitetets patentfunktion og dennes generelle driftsudgifter
- udgifter til bogføring o.lign. vedr. denne aftale.

De nævnte udgiftsposter forekommer at være ganske fornuftige, men man bør som ansat opfinder altid udvise en passende skepsis. Dette gælder navnlig anerkendelsen af udgifter i form af »andre former for kommercialisering af projektet«. Denne udgiftspost bør almindeligvis indeholde et udgiftsloft. Udgifter, som ikke er knyttet til den specifikke opfindelse, bør kun inddrages, hvis parterne er enige om dette.

Vederlagsfastlæggelsen

Almindelige bemærkninger

Hverken loven eller lovforslaget indeholder modeller for vederlagsberegningen. Ifølge § 12, stk. 3, skal institutionen fastsætte regler herom, som skal godkendes af IT- og Forskningsministeriet. Beregningen af vederlag skal foretages med respekt for lovens generelle målsætning.

For fordelingen af vederlag mellem institution og opfinder bør det i følge lovbemærkningerne mere alment tilstræbes, at begge parter har et »rimeligt økonomisk udnytte«. I lovbemærkningerne er endvidere angivet en række generelle principper for vederlagsfastsættelsen:

- 1) Den part, der påtager sig den **kommercielle risiko** ved at udnytte retten til en opfindelse erhvervsmæssigt, skal have den største andel af de fremtidige indtægter.

- 2) Vederlagsmodellen skal fastholde et klart **økonomisk incitament for forskningsbaserede iværksættere** og andre, der ønsker egenhændigt at nyttiggøre egne opfindelser erhvervsmæssigt.

Det første princip – den kommercielle risiko – har navnlig betydning i tilfælde, hvor den kommercielle udnyttelse af opfindelsen kræver en omfattende og kostbar produktudvikling el.lign., som ikke kan dækkes forlods. I sådanne tilfælde bør man fastsætte vederlaget på en sådan måde, at den part, som har afholdt disse udgifter, opnår en større andel end det ellers ville have været tilfældet.

Det andet princip – hensynet til de »forskningsbaserede iværksættere« – har betydning i de tilfælde, hvor institutionen overdrager retten til en opfindelse til den ansatte, som har gjort opfindelsen (§ 12, stk. 2). Princippet indebærer i den forbindelse, at institutionen bør søge at tilgodese den ansatte opfinder, således at denne tilskyndes til at søge sine opfindelser nyttiggjort i forbindelse med produktion eller anden erhvervsmæssig udnyttelse. I praksis kunne dette bl.a. ske ved, at den ansattes vederlag ansættes til et mindre beløb end det, som en ekstern part ville skulle betale for en tilsvarende udnyttelse.

Hensynet til den forskningsbaserede iværksætter kan dog ikke opretholdes fuldt ud i de tilfælde, hvor institutionen – som f.eks. Statens Serum Institut – har en selvstændig erhvervsmæssig interesse i produktion.

Stk. 1: Opfinderens vederlagskrav

§ 12, stk. 1, omhandler den situation, hvor institutionen benytter sin ret i henhold til § 8 og foranstalter en erhvervsmæssig udnyttelse ved en anden end den ansatte opfinder. Et typeeksempel kunne være en licensaftale mellem institutionen som indehaver af patentretten og en erhvervsdrivende om sidstnævntes udnyttelse af patentet i forbindelse med sin produktion.

Det praktiske spørgsmål, som § 12, stk. 1, giver anledning til, angår fordelingen af vederlaget mellem opfinder og institution, herunder størrelsen og beregningen af den ansattes vederlagskrav. Bestemmelsen angår ikke licensaftalen og forholdet mellem institutionen og tredjemand. Udgangspunktet er i den forbindelse, at tredjemands vederlag (licensafgiften) skal fastlægges på baggrund af almindelige kommercielle vilkår, se herom nedenfor, p. 94ff.

Formålet med opfinderes vederlag er som nævnt ovenfor at styrke den ansatte opfinders innovationslyst. Dette opnås ved, at den ansattes opnår en andel af den patentretlige belønning, som er knyttet til opfindelsens kommercielle udnyttelse. På baggrund heraf kan det formentlig antages, at institutionen

almindeligvis er afskåret fra at overlade retten til tredjemand **vederlagsfrit** uden samtykke hertil fra den ansatte.

Vederlaget skal således fordeles mellem den ansatte og institutionen på en sådan måde, at den ansatte opnår en reel adgang til at høste de økonomiske frugter af opfindelsen. **Opfinderens almindelige løn** er uden betydning for eksistensen og størrelsen af hans krav efter § 12.

En gennemgang af en række af de godkendte vederlagsmodeller viser, at praksis ligger nogenlunde fast. Der er således stort set enighed mellem de involverede institutioner om at basere vederlagsberegningen på en **tredjedelsmodel**, som indebærer en forlods dækning til institutionen af »eksterne udgifter« (ovenfor), hvorpå de løbende nettoindtægter fordeles med **1/3 til opfinderen og 2/3 til institutionen**. Beregningsmodellerne varierer i øvrigt ganske meget fra institution til institution.

Mere eller mindre »rene« tredjedelsmodeller anvender bl.a. **Danmarks Farmaceutiske Højskole, Danmarks Miljøundersøgelser, Forskningscenter Risø, Forsvarets Forsknings-tjeneste, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, John F. Kennedy Institutet, Odense Universitets Hospital, Roskilde universitetscenter, Statens Veterinære Serumlaboratorium, Syddansk Universitet og Aarhus Universitet.**

På **Københavns Universitet** og **hospitalerne i Hovedstadens Sygehusfællesskab** anvendes en variant af tredjedelsmodellen: Når der begynder at komme indtægter fra opfindelsen, modtager opfinderen (opfinderne) først 15 pct. af de indkomne indtægter, indtil institutionens akkumulerede udgifter er dækket (maks. 75.000 kr. i alt). Derpå modtager opfinderen 40 pct. af den første million kr. af nettoindtægten. Herefter finder tredjedelsmodellen anvendelse, og opfinderens andel nedsættes til en tredjedel (med en tredjedel til de afdelinger/klinikker/institutter, hvor opfinderen var ansat, da opfindelsen blev gjort og en tredjedel til institutionen).

En noget lignende model anvender **Aalborg Universitet**: Efter en forlods dækning af udgifter fordeles overskudet således: Den første million til opfinderen, de næste to millioner fordeles mellem universitet og institut. Nettooverskud over tre millioner fordeles efter tredjedelsmodellen.

På **hospitalerne i Hovedstadens sygehusfællesskab og Københavns Universitet** modtager de ansatte 40 pct. af den 1. million, som indkommer i nettoindtægt for opfindelsen. En lignende model benyttes af **Århus amt**.

På **Danmarks Tekniske Universitet** udbetales et fast beløb på 25.000 kr. til opfinderen, når en opfindelse bliver PCT-anmeldt (herom nedenfor, p. 87). Beløbet modregnes i opfinderens andel af de kommende nettoindtægter, som beregnes på baggrund af tredjedelsmodellen. En tilsvarende ordning anvendes af **Statens Byggeforskningsinstitut** og af **Statens Veterinære Institut for Virusforskning** (30.000 kr.).

På **Danmarks Fiskeriundersøgelser** og **Danmarks Jordbrugsforskning** kombineres et engangsbeløb (20.000 kr.) med en royaltymodel (15 pct. af de første 400.000 kr., som institutionen modtager i licensafgift, og 5 pct. af indtægter derudover).

De nævnte modeller angives ofte at udgøre »udgangspunktet« for vederlagsberegningen. Hermed angives, at parterne ved konkret aftale kan fravige de

ovenfor angivne modeller og fastsætte en anden beregning, hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. også nedenfor ved stk. 3.

En situation, hvor en modifikation helt regelmæssigt kunne komme på tale, er tilfælde, hvor institutionen modtager sit vederlag i form af **aktier** (nedenfor ved § 16).

Ifølge **Forskningscenter Risøs** regelsæt skal en andel af aktierne i en sådan situation overdrages til opfinderen, hvis denne ønsker det. Hvis opfinderen ønsker, at betalingen udskydes, indtil institutionen realiserer aktierne, betales en tredjedel af nettoprovenuet til opfinderen. En lignende model anvendes af bl.a. **Danmarks Tekniske Universitet**, hvor vederlaget som udgangspunkt fastsættes ved selskabets stiftelse til 15 pct. af aktier eller -optioner.

IT- og Forskningsministeriet har i forbindelse med godkendelsen af vederlagsmodeller baseret på aktieandele bemærket, **at** det er væsentligt at påse, at der ikke opstår risiko for konkurrenceforvridning eller hersker tvivl om forskningens uafhængighed af særinteresser, **at** vederlag i form af aktier alene udgør en valgmulighed for den pågældende opfinder, som kan vælge at lade sig vederlægge ved kontant afregning, og **at** opfinderen forinden sit valg mellem aktier eller kontant vederlæggelse opfordres til at konsultere egen advokat eller revisor med henblik på rådgivning, herunder om de skattemæssige konsekvenser.

Opfinderens vederlagskrav modsvares af institutionens vederlagsforpligtelse. Institutionen vil normalt opfylde sine forpligtelser i forhold til den ansatte ved hjælp af den (licens)indtægt, som tredjemands udnyttelse af patentet udløser i forholde til institutionen. For så vidt angår **institutionens afregning** til den ansatte bør man søge at undgå, at udbetalinger til opfinderen forsinkes. Institutionen bør således vederlægge opfinderen i takt med, at indtægterne kommer ind.

§ 12, stk. 1, giver ikke opfinderen mulighed for at rette sit vederlagskrav direkte mod den **tredjemand**, som udnytter opfindelsen i kraft af aftale med institutionen.

Hvis udbetalingerne til institutionen udebliver f.eks. på grund af **tredjemands konkurs** eller andre økonomiske vanskeligheder, er institutionen ikke efter LOF selvstændigt forpligtet til at udbetale vederlag til den ansatte.

Stk. 2: Institutionens vederlagskrav

§ 12, stk. 2, angår de tilfælde, hvor institutionen har overladt den kommercielle udnyttelse af opfindelsen til den ansatte opfinder (se nærmere ved § 11, stk. 4). I disse tilfælde har institutionen krav på et rimeligt vederlag fra den ansatte i anledning af dennes erhvervsmæssige udnyttelse. I forbindelse med fastsættel-

§ 12

sen af dette vederlag skal der, som ovenfor nævnt, bl.a. tages særligt hensyn til den ansattes udnyttelsesmuligheder (>forskningsbaseret iværksætter«).

Der henvises i § 12, stk. 2, ikke til § 8. Hermed markeres, at den ansattes udnyttelsesret kan siges at følge af, at institutionen har undladt at udnytte sin ret til at overtage opfindelsen, som således forbliver hos opfinderen, jf. herved § 7 og § 11, stk. 4.

§ 12, stk. 2, giver mulighed for, at institutionen retter sit **krav mod andre end opfinder**en f.eks. et selskab, som er stiftet af den ansatte opfinder med henblik på den erhvervmæssige udnyttelse af rettighederne til opfindelsen. Dette har navnlig interesse i de tilfælde, hvor opfindelsen udnyttes i et **aktieselskab**, som er oprettet af opfinderen. I sådanne tilfælde, kan vederlaget til institutionen bestå i aktier i selskabet (nedenfor § 16).

Udgangspunktet for institutionens krav er også her hensynet til lovens formål, dvs. den erhvervmæssige nyttiggørelse af offentlige forskningsresultater, men hertil kommer, at der, som nævnt ovenfor, bør tages et særligt hensyn til den ansatte mulighed for selv at udnytte opfindelsen kommercielt (>**forskningsbaseret iværksætter**«). I den forbindelse lægger bemærkningerne op til, at det kan aftales, at afregning af vederlag til institutionen kan afdrages over en flerårig periode, for eksempel ved at aftale en fast årlig ydelse eller en ydelse svarende til en given andel af de faktisk opnåede indtægter. Hensynet til den ansatte iværksætter kan formentlig også i et vist omfang begrunde, at man anvender særligt favorable vederlagsordninger, se herom i det følgende. Den nærmere fordeling påvirkes endvidere af, hvem af parterne der har båret »den kommercielle risiko«, herunder bl.a. udgifter til produktudvikling og markedsundersøgelser.

De fleste institutioner anvender også her en beregning baseret på tredjedelsmodellen, idet nettoindtægterne som udgangspunkt fordeles med **2/3 til opfinder**en og **1/3 til institutionen** (se nærmere ovenfor ved § 12, stk. 1).

Tredjedelsmodellen anvendes af bl.a. **Danmarks Fiskeriundersøgelser, Forsvarets Forskningstjeneste, hospitalerne i Hovedstadens sygehusfællesskab og Københavns Universitet, John F. Kennedy Instituttet, Roskilde universitetscenter, Statens Veterinære Serumlaboratorium og Aarhus Universitet.**

Forskningscenter Risø anvender tredjedelsmodellen i de tilfælde, hvor opfinderen opnår nettoindtægter som følge af tredjemands erhvervmæssige udnyttelse af opfindelsen. Hvis opfindelsen derimod udnyttes af opfinderen selv, fastlægges en betaling bestående i engangsbetaling, ratebetaling, styk-afgifter, løbende licensbetaling eller en kombination heraf i overensstemmelse med almindelige markedsvilkår, og svarende til 1/3 af markedsprisen.

Danmarks Tekniske Universitet opererer med tredjedelsmodellen i de tilfælde, hvor opfinderen sælger opfindelsen eller giver licens herpå. Hvis opfinderen udnytter opfindelsen i egen virksomhed, beregnes institutionens vederlag enten som en ejerandel af virksomheden

(som hovedregel 15 pct. af de ved stiftelsen udstedte aktier) eller som en tredjedel af firmaets nettoindtægter genereret af patentet i virksomheden.

På **Aalborg Universitet** fordeles overskud således: De første to millioner går til den ansatte og den næste million fordeles mellem universitet og institut. Nettooverskud over tre millioner fordeles efter tredjedelsmodellen (totredjedele til den ansatte).

Danmarks Farmaceutiske Højskole og **Syddansk Universitet** anvender en model, hvorefter nettoindtægterne fordeles med 15 pct. til institutionen og 85 pct. til opfinderen(erne).

For **Statens Serum Institut** har IT- og Forskningsministeriet godkendt særlige retningslinjer herunder en angivelse af en maksimalafgift til den ansatte (1.000.000 kr. pr. patent/100.000 kr. p.a.). Godkendelsen heraf er sket med en henvisning til institutionens »særlige opgaveprofil med både forskning og egentlig produktionsvirksomhed« (skr. af 23.12.1999, j.nr. 914).

Flere regelsæt indeholder mulighed for **fravigelse** af de beskrevne principper for beregning af vederlag. Som nævnt lige ovenfor kan hensynet til den part, som har båret den »kommercielle risiko«, tale for en fravigelse. Der er nok også grund til at overveje mere generelt, hvorvidt hensynet til den »forskningsbaserede iværksætter« tilgodeses tilstrækkeligt med tredjedelsmodellen i de tilfælde, hvor den ansatte opfinder selv – eller i et selskab – udnytter opfindelsen ved **egenproduktion**. Producerer den ansatte således f.eks. patenterede produkter, vil det formentlig ofte være hensigtsmæssigt, om vederlaget blev baseret på almindelige markedsmæssige principper, jf. herved også ministerens svar på spørgsmål 2 (»omsætningen af det pågældende produkt«). En typisk licensafgift andrager i den forbindelse 5 pct. af **nettosalget** (jf. *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i immaterialret«, 5. udg. 1999, p. 389 og nærmere nedenfor, p. 87). I det omfang opfindelsen udnyttes af opfinderen selv i forbindelse med dennes produktion, taler dette således for, at man fraviger tredjedelsmodellen, idet vederlaget relateres til omsætningen, og idet beløbet f.eks. reduceres i forhold til det normale udgangspunkt, jf. herved også Risøs model (lige ovenfor: 1/3 af markedsprisen). I sådanne tilfælde kan det have særlig interesse, at loven ved § 16 giver institutionen mulighed for at oppebære sine indtægter i form af en **aktiepost** i den pågældende virksomhed.

En mere radikal – men formentlig også bedre – løsning ville bestå i en generel opgivelse af vederlagskravet i de tilfælde, hvor den ansatte ønsker at udnytte rettighederne. Loven giver dog ikke mulighed for dette, se § 11, stk. 4, og ministerens svar på spørgsmål nr. 45.

Den interne fordeling på institutionen

De indtægter, der tilkommer institutionen som følge af enten den ansattes udnyttelse af patentet eller tredjemands (lige ovenfor), fordeles typisk mellem institutionen som sådan (»fælleskassen«) og det faglige miljø (afdelingen/instituttet), hvortil opfinderen havde sin tilknytning, da opfindelsen blev gjort.

§ 12

I de godkendte vederlagsmodeller er den interne fordeling mellem institution og miljøet almindeligvis knyttet til tredjedelsmodellen: 1/3 til institutionen som sådan og 1/3 til det faglige miljø (den sidste 1/3 til opfinder, jf. ovenfor). I de tilfælde, hvor institutionsandelen af nettoindtægten andrager mindre end 1/3 – navnlig i tilfælde af opfinderens udnyttelse – fordeles det beløb, som tilkommer institutionen, almindeligvis ligeligt mellem det faglige miljø og institutionen som sådan.

Stk. 3

Loven indeholder som sagt ikke specifikke krav til vederlagsmodellerne. Afgørende for godkendelsen er betragtning baseret på lovens formål, idet der – som nævnt lige ovenfor vedr. Statens Serum Institut – kan tages individuelle hensyn.

Flere af de godkendte ordninger giver som sagt mulighed for, at de angivne modeller **fraviges** i særlige tilfælde. Der er næppe krav om, at sådanne fravigelser, som er forudsat i det godkendte regelsæt, skal godkendes individuelt af IT- og Forskningsministeriet.

§ 13

Institutionen kan, hvor dette af en arbejdstager er begrundet med henvisning til særlige etiske forhold, acceptere, at en opfindelse ikke skal gøres til genstand for erhvervmæssig udnyttelse, herunder beskyttes ved indgivelse af ansøgning om patent eller brugsmodelregistrering.

Stk. 2. § 11 gælder ikke, hvis der træffes afgørelse som nævnt i stk. 1.

Stk. 1

Den »etiske nødbremse« i § 13 giver en ansat opfinder adgang til at hindre, at en opfindelse, som er omfattet af LOF, udnyttes erhvervmæssigt, herunder patenteres. Bestemmelsen indebærer en sidestillelse af »patentering« og »erhvervmæssig udnyttelse«. Patentering i sig selv kan således hindres, selv om patentet ikke udnyttes eller påtænkes udnyttet ved licensaftaler el.lign.

Bestemmelsen er formuleret helt neutralt og finder således anvende uanset opfindelsens nærmere indhold. Etiske spørgsmål vil dog nok især opstå i forbindelse med bioteknologiske opfindelser, herunder især patentering af opfindelser vedrørende humant materiale (gener, stamceller o.lign.) og biologisk materiale, som stammer fra f.eks. regnskoven eller ulande.

Det er ganske vanskeligt at identificere de forhold, som konkret kan berettige en ansat til at anvende § 13. Lovbemærkningerne gør ikke problemerne mindre. Ifølge disse omfatter **etiske forhold** »f.eks. situationer, hvor en given viden af samfundsmæssige årsager bør være frit tilgængelig for alle. Der tænkes tillige på situationer, hvor patentering eller anden publicering af en opdagelse indebærer risiko for misbrug af opfindelsen til skade for sundhed eller miljø.«

Rent bortset fra, at patentbeskyttelse på ingen måde er til hinder for, at »en given viden« bliver frit tilgængelig for alle – idet patentansøgningen, hvori opfindelsen beskrives, endog offentliggøres – er det ganske gådefuldt, hvad der tænkes på med henvisningen til et »misbrug« som følge af »patentering eller anden publicering«. Den første situation tager sigte på tilfælde, hvor »monopolisering« ved patentbeskyttelse anses for uetisk. Den anden situation omfatter tilfælde, hvor en offentliggørelse af en særlig viden må anses for uetisk. Man spørger sig selv, hvad der her tænkes på.

Henvisningen til »etiske« forhold må dog forudsætte at patentering giver anledning til problemer af samfundsmæssig art. En mere almindelige og personlig modvilje mod patentsystemet som sådan eller patentering af opfindelser i form af f.eks. humane gener eller gensekvenser er næppe tilstrækkeligt til at opfylde § 13. Tilstedeværelsen af »etiske« hensyn er endvidere ikke i sig selv

vægtig nok til at begrunde anvendelsen af § 13; der skal foreligge »særlige« etiske forhold. Hermed menes formentlig, at de pågældende etiske problemer adskiller sig kvalitativt fra de »almindelige« etiske betænkeligheder, som erhvervsmæssig udnyttelse inden for området giver anledning til.

For opfindelser, som er resultatet af en forskning, der er godkendt efter de gældende almindelige procedurer af etisk karakter, og som opfylder kravene i Patentloven for at kunne patenteres, er det vanskeligt at se, at § 13 skulle have betydning.

Den ansattes personlige opfattelse af, at erhvervsmæssig udnyttelse bør udelukkes af hensyn til etiske forhold, er ikke i sig selv tilstrækkelig til at forhindre en patentering. Den ansatte har således ikke mulighed for at nedlægge veto mod den erhvervsmæssige udnyttelse og patentering af en opfindelse, som den pågældende har gjort. Det er institutionen, som har retten til opfindelsen, og anvendelsen af nødbremsen i § 13 forudsætter, at institutionen accepterer arbejdstagerens begrundelse.

Hvis en medarbejder på egen hånd tilintetgør patenteringsmulighederne f.eks. ved en offentliggørelse af opfindelsen, kan dette medføre et erstatningsansvar for den pågældende, jf. ovenfor ved § 8. Det kan i den forbindelse noteres, at en fejlagtig opfattelse af indholdet af § 13 (en retsvildfarelse) ikke fritager den ansatte for et evt. erstatningsansvar.

Bestemmelsen i § 13 er set ud fra en patentretlig betragtning ganske mærkværdig: Patenteringen af en opfindelse indebærer ingen adgang til at udnytte denne, ligesom patenteringsmuligheden ikke i sig selv medfører en ret til at drive forskning inden for områder, hvis resultater formentlig kan patenteres. En patentretlig beskyttelse af en given opfindelse indebærer således ikke for patenthaver en positiv beføjelse til at udøve opfindelse, men blot en negativ ret til at hindre, at andre udøver opfindelsen erhvervsmæssigt uden samtykke fra patenthaver.

Stk. 2

I det omfang institutionen i medfør af § 13, stk. 1, beslutter, at en opfindelse ikke skal gøres til genstand for erhvervsmæssig udnyttelse, er der intet behov for at iværksætte de procedurer, som findes i § 11, og som tager sigte på en erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen. I § 13-tilfældet kan institutionen bl.a. ikke anvende § 11, stk. 2, og pålægge den ansatte ikke at offentliggøre eller disponere over opfindelsen.

§ 14

Har institutionen fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå aftale om udnyttelse af opfindelsen med institutionen.

Stk. 2. Har institutionen ikke fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå alle aftaler om udnyttelse af opfindelsen med vedkommende arbejdstager.

Stk. 1

Bestemmelsen præciserer, at aftaler vedr. den erhvervsmæssige udnyttelse af opfindelser, som er omfattet af LOF, almindeligvis skal indgås med institutionen og ikke med f.eks. den ansatte opfinder, jf. herved også § 9

I de tilfælde, hvor institutionen har overtaget retten i medfør af § 8, er alene institutionen kompetent til at indgå aftaler. Anvendelsen af ordet »kan« i bestemmelsen indebærer således ikke, at tredjemand i sådanne tilfælde frit kan vælge at indgå aftale med andre end institutionen, f.eks. den ansatte opfinder. Udtrykket har til formål at præcisere, at institutionen er kompetent i så henseende. Bestemmelsen udelukker dog ikke, at institutionen delegerer sin kompetence til andre, f.eks. den ansatte eller til en anden institution.

Hvis institutionen tidligere har givet afkald i medfør af § 9, kan institutionen ikke indgå aftaler angående disse opfindelser.

Stk. 2

Hovedanvendelsesområdet for stk. 2 er opfindelser, hvis udnyttelse af institutionen overlades til den ansatte opfinder (§ 11, stk. 4).

Ifølge stk. 2 »kan« aftaler angående udnyttelse af sådanne indgås med vedkommende arbejdstager. Bestemmelsen skal også her opfattes som en præcisering af virkningen af, at retten er overladt til – i dette tilfælde – den ansatte. I de nævnte tilfælde »kan« aftaler om udnyttelse ikke indgås med andre end den ansatte eller med den, som denne har bemyndiget hertil.

Ifølge lovbemærkningerne er formålet med stk. 2 at præcisere, at arbejdstagere, som ikke har overdraget retten til deres »egen »private« opfindelse« til institutionen, frit kan omsætte denne i forhold til interesserede aftagere. Hermed tænkes på opfindelser, som institutionen i medfør af § 11, stk. 4, har overladt udnyttelse af til den ansatte opfinder. § 14 omfatter ikke »private opfindelser«, som institutionen ikke kan overtage i medfør af § 8. Over sådanne opfindelse disponerer opfinderen frit.

§ 15

Institutionen kan afholde udgifter i forbindelse med overdragelse og beskyttelse af retten til opfindelser, der er overdraget til institutionen efter § 8.

Stk. 2. Institutionen kan afholde udgifter i forbindelse med overdragelse og beskyttelse af retten til opfindelser, der er omfattet af § 2, men overdraget til institutionen efter de i § 11 angivne frister.

Stk. 1

Ved **udgifter til overdragelse** forstås ifølge bemærkningerne f.eks. udgifter til licensformidling eller salg og udgifter til vederlag efter § 12, stk. 1.

Udgifter til beskyttelse af rettigheder omfatter bl.a. udgifter til patentansøgning og udgifter til eventuelle søgsmål ved krænkelse af en beskyttet ret.

Med hensyn til **krænkesspørgsmålet** bør det nøje aftales i en evt. licensaftale i hvilket omfang parterne – dvs. institutionen som licensgiver og dennes modpart (licenstager) – er forpligtet til at påtale krænkelse og forfølge disse retligt. Det er i den forbindelse det almindelige udgangspunkt, at parterne ikke er forpligtet til at påtale krænkelse. Institutionen bør – som licensgiver – normalt ikke påtage sig forpligtelser i den henseende, da krænkelsessager ofte er meget bekostelige.

Det er lovens intention at øge omsætningen af rettigheder til partnere i erhvervslivet, der forestår den erhvervsmæssige udnyttelse. **§ 15 indeholder imidlertid ikke hjemmel til, at offentlige forskningsinstitutioner selv iværksætter eller deltager i produktion eller lignende**, medmindre dette følger af institutionens formål. Det præciseres da også i lovbemærkningerne, at en sådan aktivitet ikke er forudsat i øvrigt ved loven, jf. herved også ved § 16, stk. 1. Hensigten med institutionens overtagelse af retten til opfindelser er, at sætte andre end institutionen f.eks. den ansatte opfinder eller en eksterne erhvervsvirksomhed i stand til at udøve opfindelsen erhvervsmæssigt. LOF tilsigter ej heller, at institutionerne opbygger større patentporteføljer i form af patenter, som ligger passivt hen, idet strategiske patenter dog accepteres i et vist omfang, jf. ovenfor ved § 8.

§ 15, stk. 1, giver heller ikke hjemmel til, at institutionerne opbygger intern teknisk, juridisk og markedsrettet ekspertise til egenhændigt at forestå arbejdet med vurdering, licensformidling og evt. patentering af opfindelser, jf. ovenfor ved § 11, stk. 1. Den fornødne ekspertise skal rekvireres eksternt gennem

et formaliseret samarbejde med private patentbureauer, de nye innovationsmiljøer m.fl. Hertil kan der afholdes udgifter i kraft af § 15, stk. 1.

Til støtte for institutionernes rekvirering af sådanne ydelser er der på **finansloven for 1999** (§ 19.17.01.10) – under overskriften »Innovative Universiteter« – afsat i alt 58 mill. for perioden 1999-2002. Efter udløbet af denne periode forudsættes institutionernes indtægter og udgifter ved omsætning af rettigheder at balancere uden behov for yderligere statslig finansiering.

For perioden 2000-2001 udmøntes bevillingen af IT- og Forskningsministeriet i to puljer: Tværinstitutionelle patentkonsortier (10 mill. kr.) og medfinansiering af patenterings og licenseringsudgifter (18 mill. kr.). De nærmere retningslinjer for anvendelse af bevillingen er beskrevet i IT- og Forskningsministeriets notat af 6.12.1999, hvor der også findes diverse ansøgningsskemaer. Det fremgår heraf bl.a., at institutionerne for hver opfindelse maksimalt må disponere over et beløb på i alt 150.000 kr. af rammebevillingen.

Stk. 2

Stk. 2 vedrører opfindelser, som institutionen overtager **efter udløbet** af de frister, som findes i § 11 (to måneder og evt. forlængelse). Sådanne opfindelser har institutionen ikke krav på at overtage i medfør af LOF (§ 11, stk. 5), og retten til opfindelsen tilhører derfor almindeligvis den ansatte. § 15, stk. 2, angår således tilfælde, hvor institutionens adkomst til opfindelsen skyldes, at den ansatte efter eget ønske overdrager retten til opfindelsen til institutionen.

§ 16

Rektor, direktionen eller sygehusejeren anvender indtægterne fra overdragelse af rettigheder til opfindelser til aktiviteter inden for institutionens formål.

Stk. 2. Institutionen kan oppebære indtægter i form af udbytte ved at overdrage sin ret efter § 14, stk. 1, til et aktieselskab mod betaling i form af aktier i det pågældende selskab. Tilsvarende kan institutionen acceptere at modtage et vederlag efter § 12, stk. 2, i form af aktier i et aktieselskab. Institutionen må ikke herved opnå en sådan forbindelse til selskabet, som et moderselskab har til et datterselskab efter aktieselskabsloven.

Stk. 1

Bestemmelsen fastslår, at **institutionens ledelse** har dispositionsretten over den indtjening, der måtte opnås som følge af institutionens overdragelse af retten til opfindelser, jf. herved også § 9 og § 14, stk. 1.

Indtægterne kan anvendes inden for institutionens formål og til aktiviteter efter § 16.

For **universiteterne** følger det i den forbindelse af Universitetsloven (Lovbekendtgørelse 1177/22.12.1999, § 9, stk. 2), at institutionen disponerer frit ved anvendelse af bevillinger, tilskud og indtægter under ét. I lovbemærkningerne til LOF præciseres, at det i den forbindelse er en betingelse, at institutionen overholder bevillingsforudsætninger og disponeringsregler og varetager de opgaver, der er givet bevilling til; det vil sige undervisningsvirksomhed, forskningsvirksomhed og andre opgaver, som er henlagt til institutionen.

For **sektorforskningsinstitutionerne** fremgår det af institutionens vedtægter og vedtægtens formålsparagraf, hvilke hovedopgaver der hører under institutionen, jf. Bek 953/9.12.1997 om vedtægter for sektorforskningsinstitutioner.

Der henvises i øvrigt i bemærkningerne til finansministeriets budgetvejledning for så vidt angår kravene til regnskabsaflæggelse for regnskabsførende institutioner.

Stk. 2

Bestemmelsen, der blev medtaget ved det afsluttende arbejde med loven, giver mulighed for, at institutionen i forbindelse med aftaler indgået med aktieselskaber modtager sit vederlag i form af aktier i det pågældende selskab. Aktieveder-

lag kan aftales både i forbindelse med overdragelse af retten til en tredjemand (jf. § 14, stk. 1) og i forbindelse med opfinderens egen udnyttelse (§ 12, stk. 2).

Muligheden for vederlæggelse i form af aktier indebærer en fravigelse fra lovens almindelige system, hvorefter institutionens vederlag skal knytte sig til den erhvervsmæssige udnyttelse af retten til opfindelser, som institutionen har overtaget i medfør af § 8. Med en aktieandel knyttes vederlaget til virksomheden og ikke til opfindelsen som sådan. Det fremhæves da også i lovens forarbejder (betænkningen), at aktieverdrag er sekundært i forhold til en kontant betaling ved overdragelsen af rettighederne. Det må endvidere nok kræves, at der består en vis nærmere tilknytning mellem opfindelsen og de pågældende aktier, som udgør »vederlag« for opfindelsen, f.eks. og navnlig i form af, at det pågældende selskab har den erhvervsmæssige udnyttelse af opfindelsen som en ikke ubetydelig aktivitet.

Bestemmelsen er ikke formuleret ganske klart på dette punkt. Med hensyn til vederlag som følge af en overdragelse, der er omfattet af § 14, stk. 1, dvs. til en anden end den ansatte opfinder, kan institutionen overdrage sin ret til et aktieselskab »mod betaling af aktier i det pågældende selskab«. I § 12, stk. 2-situationen – dvs. hvor retten til opfindelsen er overdraget til den ansatte – kan institutionen på »tilsvarende« vis acceptere et vederlag »i form af aktier i et aktieselskab«.

Man kunne opfatte bestemmelsen således, at institutionen i § 12, stk. 2-tilfældet kunne acceptere aktier i et selskab, som slet ikke havde noget med opfindelsen at gøre, men som den ansatte f.eks. rent tilfældigt var i besiddelse af. Dette har dog næppe været hensigten med lovbestemmelsen, som har til formål at lette etableringen af nye selskaber til udnyttelse af opfindelser inden for lovens formål. Man bør således nok kræve, at de aktier, som institutionen modtager også i § 12, stk. 2-tilfældene, har en vis nærmere tilknytning til opfindelsen. Denne opfattelse støttes da også af udtrykket »tilsvarende«.

Muligheden for at betale vederlag i form af aktier vil formentlig i en række tilfælde tilbyde en meget fornuftig afregningsform. Dette gælder navnlig, hvor erhververen først vil kunne betale vederlaget gennem den efterfølgende udnyttelse af retten til opfindelsen, f.eks. i forbindelse med nye virksomheder. Hensynet til den »forskningsbaserede iværksætter« vil således nok ofte tale for, at aktiemodellen anvendes, især i forbindelse med den ansatte opfinders udnyttelse af retten (§ 12, stk. 2-situationen). Området for bioteknologiske opfindelser og lægemidler synes at være særligt oplagt pga. af den omfattende forskning og udvikling, som ofte kræves for at sådanne opfindelser kan anvendes erhvervsmæssigt.

§ 16, stk. 1, giver ikke institutionen mulighed for at stifte et aktieselskab.

Det understreges endvidere i bemærkningerne til § 16 (betænkningen), at det ikke er tanken med bestemmelsen, at offentlige virksomheder selv kan iværksætte eller deltage i produktion eller lignende i videre udstrækning end hidtil.

§ 16

Loven giver mulighed for, at institutionen kan kræve »aktier«. Herunder falder **aktieoptioner** (IT- og Forskningsministeriets skr. til DTU af 9.2.2001, j.nr. 914).

Anparter i et anpartsselskab o.lign. er derimod ikke omfattet (se IT- og Forskningsministeriets skr. til Farmaceutisk Højskole af 30.7.2000 (j.nr. 914)). Forskellen mellem et aktie- og et anpartsselskab består navnlig i kravet til stiftelseskapitalen, som for aktieselskabers vedkommende andrager 500.000 kr. og for anpartsselskaber 125.000 kr. I betragtning af den interesse, som LOF udviser for forskningsbaserede iværksættere, kan det nok undre, at anpartsselskaber er udelukket fra § 16, stk. 2.

Institutionen må ifølge stk 1, sidste led, ikke opnå bestemmende indflydelse på selskabet, jf. herved Aktieselskabslovens § 2. Dette udelukker dels, at institutionen som vederlag modtager en sådan aktieandel, som giver en bestemmende indflydelse, dels at institutionen – i det omfang dette er muligt – selv erhverver aktier, som bringer institutionens andel over den tilladte grænse.

§ 17

Krav på vederlag efter § 12 forældes efter 5 år. Lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer finder tilsvarende anvendelse, når arbejdstager har modtaget institutionens afgørelse efter § 11, stk. 4.

§ 17 omfatter den ansattes vederlagskrav mod institutionen (§ 12, stk. 1) og institutionens vederlagskrav mod den ansatte (§ 12, stk. 2).

Bestemmelsen er ikke formuleret videre klart, men tjener til at angive, **at** »vederlagskravene omfattes af den 5-årige forældelse i lov nr. 274 af 22. december 1908, der er den almindelige forældelsesfrist på formuerettens område« (lovbemærkningerne), og **at** beregningen af forældelsen er knyttet til overdragsaftalen (og ikke ansættelsesaftalen) og skal regnes fra det tidspunkt, hvor institutionen træffer afgørelse om at kræve retten til opfindelsen overdraget til sig (§ 11, stk. 4).

Således som § 17 er formuleret, må det antages, at hele Forældelsesloven finder anvendelse på krav efter § 12, herunder reglerne om suspension og afbrydelse af forældelsen. Ifølge **suspensionsreglerne** (§ 3) suspenderes femårs-fristen i tilfælde, hvor fordringshaveren på grund af bl.a. »utilregnelig uvidenhed om sit krav« har været ude af stand til at gøre dette gældende. Reglen har næppe videre betydning i de tilfælde, som § 17 tager sigte på, idet den ansatte næppe vil kunne være i uvidenhed om sit krav efter at have modtaget en underretning efter § 11, stk. 4. Situationer kunne dog opstå, hvor spørgsmålet blev aktuelt. Femårs-fristen **afbrydes** ifølge Forældelsesloven enten ved, at kreditor opnår debtors erkendelse af gælden, eller ved at debitor foretage retslige skridt mod ham – dvs. anlægger retssag – og uden uforholdsmæssigt ophold forfølger disse skridt til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse, lovens § 2.

Forældelsesspørgsmålet har primært betydning for den ansattes krav i forhold til institutionen. Problemstillingen er i den forbindelse ikke upraktisk, idet selve patenteringsprocessen udmærket kan strække sig over flere år. Skal der derpå først indgås aftale med en interesseret tredjemand, og kræver den erhvervsmæssige udnyttelse en vis produktudvikling og måske myndighedsgodkendelse, får femårs fristen hurtigt betydning.

Institutionen bør vel underrette den ansatte og bidrage til at sikre, at dennes krav ikke forældes, men det følger af reglerne om forældelse, at det påhviler den ansatte at føre et vist tilsyn med sagen. For at undgå enhver tvivl, bør den ansatte derfor med jævne mellemrum sikre sig institutionens erkendelse af, at

§ 17

denne er vederlagspligtig i henhold til § 12, stk. 1, i forbindelse med en evt. kommende eller en igangværende udnyttelse af opfindelsen.

I det omfang der er indtrådt forældelse, er institutionen ikke retligt forpligtet til at betale vederlaget. Dermed er ikke sagt, at institutionen – debitor – er afskåret fra at opfylde forpligtelsen, som om den bestod. Det forekommer dog at være noget tvivlsomt, om LOF giver institutionen hjemmel til at afholde en udgift til vederlag i henhold til § 12, stk. 1, som institutionen som følge af forældelsesreglerne ikke er retligt forpligtet til at afholde.

Forslag til lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere indeholdt i § 19 følgende regel om forældelse: »Krav på [vederlag] ... forældes efter 5 år i overensstemmelse med forældelsesloven ..., idet forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, hvor et ønske om at udnytte retten erhvervsmæssigt er kommet frem til den anden part«. I bemærkningerne hertil anføres, at bestemmelsen følger hovedreglen i dansk ret om forældelse og har til formål at fastlægge, hvornår denne frist beregnes fra. Bestemmelsen bekræfter den opfattelse af § 17, som der er redegjort for lige ovenfor; og viser, at en lovbestemmelse ikke altid vinder i klarhed ved at blive skrevet om.

§ 17 omfatter alene krav i henhold til § 12. Bedømmelsen af forældelsesspørgsmål i øvrigt kræver – ligeledes – en anvendelse af dansk rets almindelige regler. For så vidt angår **erstatningskrav** i forbindelse med institutionens/den ansattes tilsidesættelse af de forpligtelser, som følger af LOF (se ovenfor ved §8), vil der formentlig indtræde forældelse efter fem år, jf. 1908-lovens § 1, stk. 5, jf. stk. 1, e, som må antages at finde anvendelse henset til kravets nære tilknytning til ansættelsesforholdet. Tidspunktet bør for den ansattes vedkommende regnes fra det tidspunkt, hvor det må antages, at den ansatte var eller burde have været klar over, at opfindelsen burde indberettes til institutionen, jf. § 10, stk. 1. For institutionens vedkommende skal der anlægges en konkret vurdering, jf. herom § 11, stk. 6.

Se generelt om forældelsesreglerne hos *Bernhard Gomard*, »Obligationsret del 3«, 1993 og *Bo von Eyben, Peter Mortensen & Ivan Sørensen*, »Lærebog i Obligationsret II«, 2000 og nærmere om 1908-loven *Eivind Einersen*, »Forældelsesloven af 1908 med kommentarer«, 1999. Krav i forhold til tredjemand, på betaling af **licensafgift**, forældes i overensstemmelse med de almindelige regler, hvilket formentlig vil sige efter fem år, jf. Forældelseslovens § 1, stk. 1, a (»løsørekøb«).

§ 18

Institutionens afgørelser efter denne lov træffes på universiteterne af rektor, på sektorforskningsinstitutioner af direktionen og på de offentlige sygehuse af sygehusejeren [1]. Rektors, direktionens henholdsvis sygehusejerens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed [2].

[1] Se om centraliseringen af beslutningskompetencen vedr. retten til opfindelser, som er omfattet af LOF, ved § 9 og § 14, stk. 1. Dette er dog ikke til hinder for, at beslutningskompetencen delegeres til en af rektor/direktionen bemyndiget person i overensstemmelse med de almindelige regler herom.

[2] Virkningen af bestemmelsen er, at afgørelser truffet i henhold til loven ikke kan indbringes for IT-og Forskningsministeriet (eller Undervisningsministeriet). Afskæringen af klageadgangen begrundes i lovbemærkningerne med, at der er tale om afgørelser, »der til trods for, at disse er offentligtretlige, har en betydelig privatretlig karakter«.

Tvister vedrørende de nævnte afgørelser henhører således under de **almindelige domstole**, som kan behandle alle spørgsmål, som lovens anvendelse måtte give anledning til.

§ 18 afskærer heller ikke **Folketingets Ombudsmand** fra på baggrund af en klage eller på eget initiativ at vurdere om en institution i forbindelse med sin administration af LOF har handlet i strid med gældende ret eller på anden måde gjort sig skyldig i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af sin opgave, se nærmere Lov 473/12.6.1996 om Folketingets Ombudsmand med senere ændringer.

§ 19

Loven træder i kraft den 1. juli 1999.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på opfindelser, der er gjort efter den 1. januar 2000. Opfindelser, som arbejdstageren ikke har gjort institutionen bekendt med inden den 1. januar 2000, anses for gjort efter dette tidspunkt.

Stk. 3. Institutionen og arbejdstageren skal respektere modstående rettigheder erhvervet ved overdragelse inden den 1. juli 1999.

Stk. 1

Loven trådte i kraft den 1.7.1999, men finder kun anvendelse på de opfindelser, der er omtalt i stk. 2 (1.1.2000).

Baggrunden for den tidsmæssige forskydning mellem lovens ikrafttræden den 1.7.1999 og 1.1.2000 skyldes rent praktiske hensyn, bl.a. et ønske om at give institutionerne mulighed for at informere de ansatte og etablere de nødvendige administrative rammer for rettighedshåndteringen.

Stk. 2

Loven omfatter ifølge stk. 2 tjenesteopfindelser, som enten er 1) **gjort efter den 1.1.2000** eller 2) **indberettet efter den 1.1.2000**.

Tidspunktet den 1.1.2000 er ikke i sig selv afgørende for, om retten til opfindelsen tilkommer institutionen. Dette tidspunkt angiver blot, at spørgsmålet skal bedømmes efter LOF.

For opfindelser, som er gjort før den 1.1.2000, er det indberetnings- og ikke opfindelsestidspunktet, som er det afgørende for lovens anvendelse. For universitetsansatte og andre forskere, der før LOF's ikrafttræden havde retten til egne opfindelser, indebærer dette, at loven gives tilbagevirkende kraft for så vidt angår opfindelser, som er gjort før den 1.1.2000, men ikke indberettet. Selv om retten til sådanne opfindelser ifølge de regler, som var gældende på opfindelsestidspunktet tilhørte den ansatte, inddrages de under LOF.

Fordelen ved den valgte løsning er, at der opnås klarhed i rets anvendelsen, idet »skuffeopfindelser«, der ikke er indberettet før den anførte dato uden videre tilkommer institutionen. For opfindelser, som er gjort i tiden lige op til lovens vedtagelse, og hvor bevismæssige spørgsmål vil være vanskelige, er modellen vel acceptabel.

Den almindelige skepsis, som man med god grund nærer til lovgivning med tilbagevirkende kraft på privatrettens område, må dog føre til, at ikke alle »gamle« opfindelser kan anses for at være omfattet af loven. I modsat fald nærmer man sin en ekspropriation, som kun kan finde sted mod fuldstændig erstatning, og dersom almenvellet kræver det (Grundlovens § 73). Disse betingelser er ikke opfyldt med LOF.

Der må derfor i stk. 2 indfortolkes en passende tidsmæssig begrænsning, som indebærer, at retten til »gamle« (ikkeindberettede) skuffeopfindelser forbliver hos opfinderen, uden at institutionen kan gøre krav gældende i henhold til LOF desangående.

Stk. 3

Stk. 3 angår gyldigheden af aftaler om overdragelsen af rettigheder til opfindelser. Indholdet af § 19, stk. 3, er at visse aftaler desangående ikke skal »respekteres«, dvs. at retten til opfindelsen skal afgøres efter LOF og ikke efter en evt. aftale, hvorved retten er overdraget. Virkningen af stk. 3 er således, at visse aftaler tilsidesættes. Bestemmelsen har dermed karakter af en (ejendoms)retlig regulering af en særegen dobbeltsalgssituation.

Ifølge stk. 3 berører loven ikke gyldigheden og indholdet af aftaler, som er indgået **inden den 1.7.1999**. Dette er da også aldeles åbenbart: Ansatte, der før lovens ikrafttræden havde retten til egne opfindelser, kunne frit indgå aftaler med f.eks. eksterne parter om retten til opfindelser, og sådanne aftaler skal (naturligvis) respekteres (se om retten til fremtidige opfindelser straks i det følgende).

Aftaler vedrørende opfindelser, som stammer fra perioden **efter den 1.1.2000**, skal kun respekteres, hvis de er indgået i overensstemmelse med LOF, dvs. hvis den ansatte/institutionen har adkomst til at råde over retten som følge af LOF-reglerne. Hvis en ansat indgår en aftale med tredjemand om udnyttelse af en tjenesteopfindelse, som den ansatte ikke kan disponere over, fordi retten hertil tilkommer institutionen, jf. LOF § 8, er institutionen ikke bundet af denne aftale (da der foreligger vanhjemmel) og kan frit disponere i overensstemmelse med LOF. Dette gælder uanset den ansattes eller dennes kontrahents ukendskab til reglerne (»gode tro«). På tilsvarende vis er den ansatte opfinder ikke bundet af institutionens aftaler angående private opfindelser.

Tilbage står aftaler om retten, som er indgået i mellemprioriteten, dvs. aftaler indgået **efter den 1.7.1999, men før den 1.1.2000**. Ifølge lovbemærkningerne er sigtet med stk. 3 at »regulere rettighedsfordelingen mellem arbejdstager og institution inden for den offentlige forskning, hvorimod lovforslaget ikke

regulerer tredjemands rettigheder erhvervet i god tro«. Med henvisningen til tredjemands »gode tro« må tænkes på tilfælde, hvor tredjemand ikke kendte eller burde kende til, at den ansattes ikke kunne disponere over den pågældende opfindelse. Dette giver ikke anledning til problemer med hensyn til opfindelser, som var gjort (indberettet) inden den 1.1.2000. Retten hertil tilhører den ansatte, som kan disponere herover ved aftale med tredjemand.

Med hensyn til **fremtidige rettigheder** er sagen en anden. Aftaler, som er indgået i mellemprioriteten og hvorved den ansatte overdrager retten til fremtidige opfindelser, som f.eks. er knyttet til et igangværende forskningsprojekt, skal således almindeligvis næppe respekteres af institutionen, idet tredjemand i sådanne tilfælde (normalt) ikke vil være i »god tro«, da de pågældende opfindelser vil blive gjort på et tidspunkt (efter LOF's ikrafttræden), hvor den ansatte vil være afskåret fra at disponere selv.

Spørgsmålet er imidlertid ganske vanskeligt, og resultatet – en tilsidesættelse af aftalen vedrørende fremtidige rettigheder – kan under ingen omstændigheder uden videre udstrækkes til at omfatte aftaler om fremtidige rettigheder, som er indgået før den 1.7.1999. I disse tilfælde vil en tilsidesættelse normalt ikke kunne komme på tale med hensyn til retten til fremtidige opfindelser.

§ 20

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Loven indeholder ikke, hvad der undertiden er tilfældet, en særlig hjemmel til at sætte loven i kraft for Færøerne og Grønland ved anordning el.lign. Dette skyldes, at loven alene vedrører statslige sektorforskningsinstitutioner og universiteter, som er et særanliggende for Færøerne og Grønland.

LAO er sat i kraft i Grønland, jf. L 87/16.3.1960 og *Mads Bryde Andersen*, »Lov om arbejds-
tageres opfindelser«, 1995, p. 32.

Patentrettens grundbegreber

De patentretlige regler findes i Patentloven med dertil hørende bekendtgørelser (især registreringsbekendtgørelsen, Bek. 374/19.6.1998 som ændret ved Bek. 1086/20.12.2000). Af loven fremgår, hvorledes man opnår patentret, hvad der kan patenteres (rettens objekt), hvem der har ret til at søge patent (rettens subjekt) og indholdet af patentretten (eneretten).

Patentretten

Det centrale indhold af patentlovgivningen er, at der stiftes en eneret (»**patentret**«) for en person eller virksomhed (»**patenthaver**«) til at foranstalte en erhvervsmæssig udnyttelse af en patenteret **opfindelse**.

Patenthaveren kan anvende sin eneret til at forhindre, at andre uden hans tilladelse anvender patentet erhvervsmæssigt, herunder f.eks. producerer, importerer eller eksporterer et patenteret produkt (Ptl § 3). Krænkes denne eneret, foreligger der en **patentkrænkelse** (patentindgreb), som kan straffes med bøde eller fængsel i indtil et år (Ptl § 57), og som giver patenthaver krav på erstatning (Ptl § 58).

Adgangen for patenthaver eller den, til hvem han har overdraget sin ret (f.eks. en licenstag) til at udelukke tredjemand fra at udnytte den patenterede opfindelse, udgør, hvad man ofte kalder den »negative« side af patenthaverens eneret. Den »positive« side er, at patenthaveren kan disponere over sin eneret ved aftale. En sådan aftale kan f.eks. have til formål, at (patent)retten overdrages fra patenthaver til dennes aftalepart, således at patenthaveren helt opgiver sin ret til patentet. I sådanne tilfælde foreligger der et »salg« af patentet. Patenthaveren vil dog meget ofte have interesse i blot at indrømme sin medkontrahent en mere begrænset brugsret, f.eks. til fremstilling af et begrænset antal produkter i en bestemt del af landet. Sådanne licensaftaler har stor praktisk betydning og drøftes derfor nærmere nedenfor.

Patentlovgivningen udgør en del af **immaterielretlovgivningen**. De centrale love i denne gruppe er ud over Patentloven (og Brugsmodelloven): Ophavslo-

ven, Varemærkeloven, Designloven, Plantenyhedsloven og Halvledertopografi-
loven (Lov nr. 778 af 09/12/1987).

Immaterielretslovene adskiller sig fra hinanden med hensyn til beskyttelsens
genstand: I patentretten beskyttes teknik (»opfindelser«), i ophavsretten æstetik
(»værker«), designretten omfatter industriprodukters ydre fremtoning, varemær-
keretten tager sigte på visse forretningskendetegn og plantenyhedsloven på
sorter og slægter af planter. Når man på trods af den store bredde i henseende
til beskyttelsens objekt med rette kan tale om en retsfamilie, skyldes det, at alle
de nævnte love giver anledning til en række fælles spørgsmål bl.a. med hensyn
til bedømmelsen af enerettens udstrækning. Den immaterielretlige regulering
giver i den forbindelse anledning til en række særlige vanskeligheder, som ikke
kendes i forbindelse med (ejendoms)retten til fysiske eksemplarer, f.eks. i for-
bindelse med rettens stiftelse, krænkelse, overdragelse og ophør. Besvarelsen
af disse spørgsmål må tage udgangspunkt i det grundlæggende spørgsmål om
patentrettens (immaterielrettens) formål.

Patentrettens formål

Formålet med patentsystemet er at styrke **innovationen** i samfundet. Det
centrale patentretlige middel hertil er den patentretlige **belønning**: Ved patent-
retten etableres en eneret for patenthaver. I kraft af denne eneret kan patent-
haver forhindre konkurrerende virksomheder i at udnytte den patenterede op-
findelse erhvervsmæssigt. Virkningen på markedet af en sådan eneret er, at
prisen på det patenterede produkt bliver højere, end prisen ville have været, hvis
patenthaver var blevet påført direkte konkurrence. Den overpris, som patentha-
ver dermed opnår, udgør hans »belønning«.

Det kan umiddelbart forekommer mærkeligt, at hensynet til patenthavers
belønning – som jo har karakter af en form for »monopolgevinst« som følge af
en adgangsbarriere – kan forenes med et markedsøkonomisk samfund, der har
en effektiv og virksom konkurrence som central målsætning. Når det almindeligvis
ikke volder problemer at forene den patentretlige målsætning og hensynet
til markedsøkonomien, skyldes det både principielle og praktiske forhold.

I principiel henseende kan man notere, at markedsøkonomien og den effekti-
ve konkurrence ikke alene kræver, at konkurrencen er effektiv og virksom her
og nu (det statiske perspektiv), men også, at markedet fungerer effektivt set
over tid. Set i dette dynamiske perspektiv bidrager patentretten til at sikre en
fortsat effektiv konkurrence mv. Den patentretlige belønning bidrager således
til, at virksomhederne investerer i udviklingen af nye produkter. Hertil kommer,
at patentretten muliggør indgåelse af (licens)aftaler, hvorved adgangen til at
producere under anvendelse af den nyeste teknologi spredes. Kombinationen

af den investeringsbeskyttelse og teknologispredning, som patentretten sikrer, bidrager til at fremme den almindelige og effektive konkurrence.

Set ud fra en mere praktisk betragtning kan man notere, at modsætningsforholdet mellem patentretten og hensynet til den effektive konkurrence kun sjældent vil fremstås så bastant, som den principielle udredning ovenfor giver indtryk af. Patenthaver vil almindeligvis ikke i kraft af sin patentret opnå en monopolstilling på markedet i økonomisk forstand, dvs. en sådan markedsmagt at han kan diktere priser og forretningsvilkår uden hensyntagen til konkurrenter og forbrugere. Forbrugerne/konkurrenterne vil almindeligvis have adgang til produkter/fremgangsmåder, som kan substituere de patenterede. Patentet giver blot et forspring på markedet.

I de – sjældne – tilfælde, hvor patentretten fører til en meget stærk markedsmagt, og hvor patenthaveren misbruger denne magtposition til f.eks. at undlade at forsyne markedet eller til at opkræve eksorbitante priser, findes der i Patentloven særlige regler om **tvangslicens** (Ptl §§ 45-50), som gør det muligt at bryde patentretten med henblik på at sikre rimelige tilstande på markedet. I sådanne tilfælde kan reglerne i **konkurrencelovgivningen** (Konkurrencelovens § 11 og EF-traktatens artikel 82) mod misbrug af en dominerende markedspostion også have relevans.

Patentrettens kilder

Immaterielretten – men især patentretten – er stærkt internationalt præget. Som det skal vises straks i det følgende, har dette stor betydning for rettighedserhvervelsen, men det internationale præg er væsentligt for diskussionen af alle patentretlige spørgsmål og afspejler sig da også i patentrettens kilder.

De primære kilder ved diskussionen af dansk patentret er **Patentloven** (bilag 1). Patentloven er imidlertid udformet i overensstemmelse med en række internationale konventioner, hvis regler og principper man skal tage i betragtning ved anvendelsen af Patentloven. Den grundlæggende patentretlige konvention er **Pariserkonventionen** (1883), som indeholder en række centrale patentretlige principper. **TRIPs-aftalen** udgør en del af det traktat- og aftalekompleks, som udgør Verdenshandelsorganisationen (WTO). TRIPs forpligter medlemslandene – pt. ca. 140 lande – til at overholde Pariserkonventionens regler og indeholder desuden en selvstændige patentretlige regler og principper. Den **Europæiske Patentkonvention (EPK)** udspringer, som navnet antyder, af EU-samarbejdet, men omfatter også ikke-EU-lande (nærmere nedenfor). EPK administreres af Den europæiske Patentorganisation (EPO). Alle disse konventioner er gennemført i dansk ret ved Patentloven. Det samme gælder **Patentsamarbejdsstraktaten (PCT)**, som vedrører internationale patentsøgninger, og **Budapest-traktaten** om deponering af biologisk materiale.

Ud over de nævnte patentretlige konventioner skal udøvelsen af patentretten ske med respekt for Danmarks almindelige internationale forpligtelser, herunder især **EF-traktaten**, hvis regler om konkurrence (artikel 81 og 82) og om varenes frie bevægelighed (artikel 28 og 30) har stor praktisk betydning. **Bioteknologidirektivet** (bilag 3) er gennemført i dansk ret pr. 30.7.2000 (ved Lov 412/31.5.2000) og udgør nu en del af den danske Patentlov. Hvis der opstår tvivl om fortolkningen af direktivet, skal denne i sidste instans afgøres af EF-domstolen i Luxembourg. Det samme skal spørgsmål om fortolkning af EF-traktatens regler.

EU-kommissionen arbejder for tiden med et direktiv vedrørende patentering af edb-programmer og har også fremlagt et forslag til Forordning om EF-patenter (KOM(2000) 412). Hvis forordningen vedtages vil der blive etableret et egentligt »EU-patent«, dvs. et patent, som meddeles med virkning for hele EU, og som har samme virkning inden for hele Unionen.

Der foreligger ikke nogen videre dansk domspraksis på patentrettens område, men derimod en righoldig administrativ praksis fra det nationale registrerings-system – Patent- og Varemærkestyrelsen og Patentankenævnet. Hertil kommer – som et helt afgørende fortolkningsbidrag – praksis fra den Europæiske Patentorganisation (EPO), se nærmere i det følgende. International praksis og – i det hele taget – den internationale patenttradition har stor betydning for diskussionen af patentretlige spørgsmål.

Hvorledes opnår man patentret?

Patentret kan alene opnås via **registrering** hos en kompetent myndighed på baggrund af en nøje undersøgelse. Sagsbehandlingen finder sted på baggrund af en **patentansøgning**.

Et dansk patent – dvs. et patent, som har retsvirkning i Danmark i overensstemmelse med Patentlovens regler – kan opnås på to forskellige måder: Enten via en **dansk patentansøgning** eller via en **europæisk patentansøgning**.

Dansk patentansøgning

Ansøgning

Ansøgning om dansk patent skal indleveres til **Patent- og Varemærkestyrelsen**. I forbindelse med ansøgningen skal der betales et **grundgebyr** (pt. 3.000 kr.). Er der flere end 10 patentkrav, skal dertil lægges et tillægsgebyr på 300 kr. pr. patentkrav ud over de 10 første.

Ansøgningen skal indeholde følgende:

Ansøgningsdokument

Ansøgningen skal være underskrevet af ansøgeren eller dennes fuldmægtig (f.eks. en patentagent). Ansøgerens navn, adresse mv. skal fremgå, ligesom det skal oplyses, hvem der er opfinder. Søges patent af en anden end opfinderen (f.eks. af arbejdsgiveren), skal ansøgeren »godtgøre sin ret« – f.eks. i form af en overdragelseserklæring fra opfinderen. Ansøgningen skal endvidere indeholde en kort og saglig benævnelse for opfindelsen. Hvis opfindelsen angår en mikroorganisme eller andet materiale, der skal deponeres, skal det oplyses i ansøgningen. Endelig skal det fremgå, hvorvidt der påberåbes prioritet (nedenfor).

Beskrivelsen

Ved beskrivelsen skal der gives en nærmere forklaring på opfindelsen. Opfindelsens tekniske funktion skal forklares, og det skal angives, hvori det nye ved opfindelsen består. Beskrivelsen skal være så tydelig, at en fagmand på grundlag heraf og af sin almindelige tekniske viden kan udøve opfindelsen.

Opfindelsens nyhedsværdi anskueliggøres ved først at beskrive det tidligere kendte – »teknikkens standpunkt«/»the state of the art« – og i forhold hertil beskrive opfindelsen. Redegørelsen for opfindelsens funktion og tekniske løsning kan i praksis ofte tage form af en beskrivende tegninger. For kemiske opfindelser anvendes formler. Er der tale om en ansøgning, som omfatter sekvenser af nucleotieder eller aminosyrer, skal der vedlægges en sekvensliste. Hvis ansøgningen angår en mikroorganisme eller andet materiale, der skal deponeres, gælder der særlige regler.

Der kan ikke opnås patentret til luftige tekniske principper, tanker o.lign. Opfindelsen skal fremstå som praktisk realiserbar. Beskrivelsen skal derfor indeholde en forklaring af opfindelsens faktiske funktion ved hjælp af udførelseseksempler eller udførelsesformer, og det skal udtrykkeligt angives, hvorledes opfindelsen kan udnyttes industrielt.

For så vidt angår patent på **menneskelige gener eller gensekvenser** gælder et skærpet krav om angivelse af industriel anvendelse, jf. registreringsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, nr. 5 (jf. bekendtgørelse 1086/11.12.2000). Bestemmelsen gennemfører Bioteknologidirektivets artikel 5, nr. 3, der er formuleret på en (lidt) anden måde, se også direktivets præambel, punkt 24.

Patentkravet

Patentkravet er opdelt i en indledende del og en kendetegnende del. Den indledende del skal indeholde en benævnelse for opfindelsen og om muligt en angivelse af den teknik, i forhold til hvilken opfindelsen udgør noget nyt (teknikkens standpunkt). Den kendetegnende del skal indledes med ordene »kendetegnet ved« eller lignende og skal angive det, der er særegent ved opfindelsen.

I forbindelse med udformningen af patentkravene kan der i et vist omfang henvises til tegningerne, som følger med beskrivelsen. En ansøgning kan godt indeholde flere patentkrav.

Udformningen af patentkravene har i praksis helt afgørende betydning. Ved vurderingen af, om patentet krænktes, skal der således foretages en sammenligning af den nye opfindelse og patentet, som det fremgår af patentkravene (Patentlovens § 39 og nærmere i det følgende). Det er ikke muligt at ændre patentkravene under sagens behandling på en sådan måde, at der derved kommer noget nyt frem (registreringsbekendtgørelsens § 25). Det er derfor vigtigt, at patentkravene er udformet korrekt allerede ved indleveringen af ansøgningen.

Sammendrag

Sammendraget består af et kort resumé (max. 150 ord) af ansøgningen, som den fremgår af beskrivelsen og patentkravene. Sammendraget skal indeholde opfindelsens benævnelse og en redegørelse for det tekniske problem, som opfindelsen angår, samt opfindelsens særlige løsning af dette problem.

Andre krav: Informeret samtykke og geografisk oprindelse

Hvis opfindelsen udspringer af en prøve fra en person, skal den person, fra hvem der udtages prøver, have lejlighed til frit at give informeret samtykke hertil, jf. registreringsbekendtgørelsens, § 3, stk. 6 (bekendtgørelsen 1086/11.12.2000).

For opfindelser, der vedrører biologisk materiale af vegetabilsk eller animalsk oprindelse – f.eks. en genmodificeret plante – eller anvender sådant materiale, bør patentansøgningen indeholde oplysninger om materialets geografiske oprindelse, hvis den kendes, bekendtgørelsens § 3, stk. 5.

Undersøgelse, registrering, ophør mv.

På baggrund af ansøgningen foretager Patent- og Varemærkestyrelsen en nærmere **undersøgelse** ((for)prøvning) af, om ansøgningen kan imødekommes.

I den forbindelse påses for det første, at ansøgningen i henseende til sin form overholder kravene, jf. herom ovenfor om angivelsen af opfinder og kravene til ansøgningens indhold og at der er betalt de relevante gebyrer (»formel forprøvning«). Opfylder ansøgningen de formelle krav forsynes den med en ansøgningsdag.

Prøvningen omfatter dernæst – og for det andet – en undersøgelse af, om (patenterbarheds)kravene om »nyhed« og »opfindeshøjde« er opfyldt (»materiel forprøvning«). I forbindelse hermed inddrages i overensstemmelse med det patentretlige nyhedskrav (nedenfor) alt det materiale, som var kendt på ansøgningstidspunktet (dvs. ansøgningsdagen). Det centrale kildemateriale i den forbindelse er de ikraftværende patenter og ophørte patenter, som findes i Patent- og Varemærkestyrelsens bibliotek, samt i diverse patentdatabaser. Dette materiale suppleres med oplysninger i faglitteratur, tidsskrifter mv.

I takt med den teknologiske udvikling er også ansøgerens mulighed for at foretage egne studier i diverse **patentdatabaser** blevet væsentligt forøget i de senere år. Den klassiske informationskilde – Patent- og Varemærkestyrelsens bibliotek – står naturligvis fortsat til rådighed, men Internettet tilbyder i dag en række søgefaciliteter i meget omfattende databaser, f.eks <http://www.espacenet.dk/> (en gratis søgbar database indeholdende de fleste industrialiserede landes patentskrifter) og <http://www.uspto.gov> (gratis søgbar database indeholdende US patentdata). En række institutioner har desuden adgang til betalingsbasen <http://dii.derwent.com>.

Fører prøvningen – den formelle og materielle – til, at ansøgningen kan imødekommes, meddeles det, at patent kan udstedes mod betaling af et gebyr for publicering af patentskriftet (Ptl § 19). Når dette er indbetalt, **meddeles patent** og patentbrev udfærdiges og **patentmeddelelsen offentliggøres** (§ 20).

Efter patentregistreringen er der adgang for enhver til at fremsætte **indsigelse** mod registreringen (§ 21). Efter udløbet af indsigelsesperioden (ni måneder) kan patentet erklæres **ugyldigt** ved dom (§ 52) eller på baggrund af en begæring herom fremsat til patent- og Varemærkestyrelsen (administrativ omprøvning). Et patent **bortfalder**, hvis de årlige fornyelsesafgifter ikke betales (§ 51). Et patent kan maksimalt opretholdes, indtil **20 år** er forløbet fra ansøgningdagen (§ 40).

For **lægemidler** og **plantebeskyttelsesmidler** findes der særlige regler om **supplerende beskyttelsescertifikater** (Ptl kapitel 10B). Reglerne stammer fra to EF-forordninger (hhv. 1768/92 og 1610/96) og muliggør en vis »forlængelse« af beskyttelsesperioden med henblik på at kompensere for den periode, som er medgået til erhvervelse af markedsføringstilladelse for de pågældende, patenterede stoffer.

Europæisk patentansøgning (EPK)

EPK-samarbejdet omfatter for tiden 20 lande, herunder de 15 EU-lande (inklusive Danmark) og bl.a. Schweiz og Tyrkiet.

EPK-systemet er baseret på en fælles patentudstedelse for de tilsluttede lande på grundlag af et fælles regelgrundlag (EPK). Den patentudstedende myndighed er Den europæiske Patentorganisation (EPO), som har hovedkvarter i München. Det er denne myndighed, som behandler en europæisk patentansøgning. Man kan enten indlevere ansøgningen direkte til EPO eller fremsende den via Patent- og Varemærkestyrelsen.

I forbindelse med ansøgningen angives (designeres) de EPK-lande, som man ønsker opfindelsen patenteret i. På baggrund af en undersøgelse af de formelle og materielle kriterier, der svarer til ovenfor angivne, men som er baseret på EPK, udsteder EPO patenter med virkning for de designerede EPK-lande. Et sådant (europæisk) patent får dog først virkning i Danmark, når der er indleveret en oversættelse af patentet til dansk (Ptl §§ 76 og 77), men heri ligger ingen selvstændig vurdering af patentet.

Efter registrering kan der nedlægges indsigelse over for EPO. Efter udløbet af indsigelsesperioden skal patentet bedømmes efter de nationale regler. Dette gælder også de vigtige spørgsmål om krænkelse af patentet og gyldigheden.

Muligheden for europæisk patentansøgning har praktisk, kommerciel interesse for de opfindere, som ønsker patent i flere EPK-lande. Ønsker man patent i flere end ca. fire EPK-lande, er det således ofte billigere at søge patent via EPK end ved individuelle ansøgninger til de pågældende lande. EPOs betydning rækker dog langt videre end til disse mere praktiske hensyn. EPOs praksis udgør således i dag den centrale kilde til forståelsen af dansk patentret med hensyn til fastlæggelsen af området for patentbeskyttelse, dvs. bedømmelsen af patentrettens objekt og vurderingen af nyhed og opfindeshøjde. Der er vel ingen formel forpligtelse for de danske myndigheder til at følge EPO, men i praksis giver det ingen mening, om dansk praksis adskiller sig væsentligt herfra.

International patentansøgning

Konventionsprioritet

Hvis man ønsker patent i udlandet, må man som udgangspunkt indlevere ansøgning i de pågældende lande, som derpå undersøger på baggrund af de der gældende regler, om patent kan meddeles. Med henblik på at lette en sådan fremgangsmåde indeholder patentlovgivningen i alle de lande, som er tilsluttet Pariserkonventionen, særlige regler om konventionsprioritet (se Ptl § 6).

Det fremgår af disse regler, at en patentansøgning, som er indleveret i et (unions)land (dvs. et land, som er tilsluttet Pariserkonventionen (dvs. WTO)), i indtil **12 måneder** kan danne grundlag for en ansøgning om patent på den samme opfindelse i et andet (eller flere) unionsland(e). Virkningen af dette er, at samtlige patentansøgninger i forbindelse med den nationale prøvning anses for indleveret samtidig med den tidligste (prioritetsskabende) ansøgning. Hermed opnås navnlig, at nyhedsundersøgelsen fastsfryses på tidspunktet for den første ansøgnings indlevering, hvorved der ikke skal tages hensyn til nyhedsskadeligt materiale, som er fremkommet efter den første patentansøgnings indlevering. Prioritetsreglerne gør det således muligt f.eks. at offentliggøre en patentansøgning efter tidspunktet for indlevering i Danmark og derpå søge patent i f.eks. USA inden for 12 måneder med prioritet i den danske ansøgning.

Reglerne om konventionsprioritet indebærer store fordele ved patentering i udlandet. Hvis man ønsker patent i flere forskellige lande er det dog fortsat ganske byrde- og omkostningsfuldt at patentere internationalt. I sådanne tilfælde vil det ofte være en fordel at benytte sig af de muligheder, som følger af reglerne i EPK og PCT for opnåelse af patent i flere lande på baggrund af en forenklet procedure. I samme forbindelse vil man i øvrigt også kunne opnå en række tekniske – og praktisk meget væsentlige – fordele bl.a. med hensyn til

prioritetsfristen, tidspunktet for indlevering af oversættelse og betaling af gebyrer mv. Den endelige beslutning om, i hvilke lande patentansøgning skal indleveres – og oversættelse og national afgift betales – kan således udsættes, indtil **30 måneder** er forløbet fra indleveringen af den første ansøgning.

Det er ikke muligt via EPK eller PCT-samarbejdet – eller i øvrigt – at opnå et »**verdenspatent**«. De nævnte traktater indeholder blot regler, der letter livet for den ansøger, der ønsker en buket af nationale rettigheder

Patentsamarbejdstraktaten (PCT)

Med Patentsamarbejdstraktaten (PCT (Patent Cooperation Treaty)), der er undertegnet af godt 100 lande (herunder USA og Japan), er der etableret et omfattende system til brug for virksomheder, som ønsker patent i flere lande, herunder lande, som ikke er tilsluttet EPK-systemet. EPK og PCT-reglerne kan i øvrigt kombineres (»Euro-PCT-ansøgning«).

PCT-samarbejdet er baseret på en kombination af international, centraliseret nyhedsundersøgelser og (evt.) patenterbarhedsvurdering ved en internationalt godkendt myndighed (f.eks. den svenske patentmyndighed, EPO eller US-Patent Office) og efterfølgende national vurdering (»validering«).

En international ansøgning indledes almindeligvis med en national (dansk) patentansøgning, som derpå og inden for 12-måneders (prioritets)fristen udvides til at omfatte en international undersøgelse (Ptl § 9). Den internationale prøvning ved den internationale myndighed tager sigte på at vurdere, om opfindelsen opfylder kravene om nyhed og (evt.) opfindeshøjde (»patenterbarhedsvurdering«, som også omfatter den industrielle anvendelighed).

Den internationale myndighed kan imidlertid ikke udstede patenter. Den endelige beslutning herom tilkommer patentmyndighederne i de lande, hvori der ønskes patent, som meddeler patent efter egne regler på grundlag af de oplysninger angående nyhed og (hvis der er anmodet herom) opfindelsens patenterbarhed, som er tilvejebragt af den internationale myndighed. Herved adskiller PCT-samarbejdet sig afgørende fra EPK-samarbejdet.

Hvad kan man få patentret til?

»Opfindelser«

I følge Patentlovens § 1 kan »den [person], der har gjort en **opfindelse**, som kan udnyttes industrielt« få patent på denne.

Patentloven indeholder ingen definition af, hvad der anses som en »opfindelse«. Det patentretlige opfindelsesbegreb skal derfor forstås på baggrund af den patentretlige regulering og den internationale patenttradition, idet navnlig den europæiske praksis (EPO) er af central betydning for retsudviklingen. Det centrale indhold af begrebet i dansk (europæisk) ret er herefter, at patentretten

står til rådighed for **nyskabelser, som har teknisk/industriel karakter eller anvendelse.**

Det patentretlige opfindelsesbegreb – »tekniske nyskabelser« – rækker i den forbindelse videre, end man umiddelbart skulle tro. Også bl.a. edb-programmer, mikrobiologiske fremgangsmåder og produkter, plante- og humane gener, genskvenser, stamceller o.lign., som har en industriel anvendelse, kan i vid udstrækning patenteres, se herom straks i det følgende.

Patentloven fastslår udtrykkeligt i § 1, stk. 2-5, at en række forhold på grund af deres karakter **ikke** kan anses som »opfindelser«. Herunder falder »hvad der alene udgør«:

- 1) opdagelser, videnskabelige teorier og matematiske metoder,
- 2) kunstneriske frembringelser,
- 3) planer, regler eller metoder for intellektuel virksomhed, for spil eller for erhvervsvirksomhed eller programmer for datamaskiner,
- 4) fremlæggelse af information.
- 5) fremgangsmåder til kirurgisk eller terapeutisk behandling eller til diagnostisering, som anvendes på mennesker eller dyr.
- 6) plantesorter eller dyreracer.
- 7) væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr.

Bestemmelsen, der stammer fra Den europæisk Patentkonvention ((EPK) artikel 52), bidrager til at afgrænse området for patentretten, men giver i praksis anledning til store vanskeligheder. Også i denne sammenhæng gælder det, at Patentlovens regler må læses i overensstemmelse med den patentretlige tradition og praksis. Heraf fremgår bl.a., at undtagelsen for, »hvad der alene udgør« edb-programmer, har et meget snævert omfang. Praksis fra Den europæiske Organisation (EPO) viser således, at edb-programmer i dag patenteres i langt videre udstrækning, end en umiddelbar læsning af bestemmelsen i Patentloven (og EPK) synes at gøre mulig.

Bedømmelsen af, om et **edb-program** (en »programrelateret opfindelse«) kan patenteres, er ganske vanskelig. Afgørende for adgangen til at patentere er i den forbindelse, om programmet har en teknisk/industriel karakter eller virkning i forbindelse med sin normale anvendelse. Hvis et program indeholder både tekniske og ikketekniske elementer, er patentbeskyttelse kun mulig for de tekniske dele af programmet. Der foreligger en ganske omfattende administrativ praksis fra EPO om spørgsmålet. *Per Håkon Schmidt* sammenfatter i »Retsbeskyttelse af Edb-programmer«, 1998, p. 70, retsstillingen således: » Den nuværende praksis i EPO kan, bortset fra de egentlige hardware opfindelser som altid har kunnet patenteres, sammenfattes således, at edb-programmet skal samvirke med de i opfindelsen angivne tekniske midler til opnåelsen af den effekt eller den ændring af den fysiske verden, som giver opfindelsen den industrielle anvendelighed. således at opfindelsen i sin helhed har en teknisk karakter.« Se om de ophavsretlige spørgsmål nedenfor, p. 101f.

Patentering af **bioteknologiske opfindelser** er reguleret ved Bioteknologidirektivet (98/44/EF), som er gennemført i dansk ret i forbindelse med en ændring af Patentloven pr. 30.7.2000 (ved L 412/31.5.2000). Det fremgår nu udtrykkeligt af Patentlovens § 1, stk. 6, at opfindelser kan være patenterbare, også selv om de vedrører et produkt, der består af eller indeholder biologisk materiale, eller vedrører en fremgangsmåde til fremstilling, bearbejdning eller anvendelse af biologisk materiale. Med »biologisk materiale« forstås »et materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproduceres i et biologisk system« (bioteknologidirektivets artikel 2, stk. 1, a). Grundlaget for patentering af opfindelser, som angår det menneskelige legeme, findes i Patentlovens § 1a, hvis 2. – og afgørende – stykke lyder således: »Uanset stk. 1 kan en del af det menneskelige legeme, der er isoleret herfra eller på anden måde fremstillet ved en teknisk fremgangsmåde, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, udgøre en patenterbar opfindelse, selv om en sådan del i sin opbygning er identisk med opbygningen i en naturligt forekommende del.«

Det er en forudsætning for patenteringen af biologisk materiale mv., at produktet har en teknisk anvendelse. Hertil hører, at produktet er isoleret fra sit naturlige miljø eller (fsva. humane gener eller gensekvenser: »på anden måde«) frembragt ved en teknisk fremgangsmåde (§ 1, stk. 6). Biologisk materiale kan således ikke patenteres i sin naturligt forekommende form. Det er imidlertid ikke til hinder for patentbeskyttelse, at det materiale, som patentbeskyttelsen retter sig imod, findes i naturen i en – i kemisk henseende – identisk form. For opfindelser i form af humane gener eller gensekvenser kræves ud over en kunstig frembringelse, at der i patentansøgningen redegøres »udtrykkeligt« (»konkret«) for, hvorledes opfindelsen kan udnyttes industrielt, f.eks. i form af en angivelse af det protein, som genet koder for (direktivets artikel 5, stk. 3 og registreringsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, nr. 5).

Litteraturen om bioteknologiske opfindelser er omfattende, se for en redegørelse for europæisk og amerikansk ret og for referencer hos *Li Westerlund*, »Biotech Patents« (Stockholm 2001) og om dansk ret og Bioteknologidirektivet *Tine Sommer*, »Retlig beskyttelse af bioteknologi – den danske lovgivning vedr. implementeringen af direktiv 98/44/EF af 6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser«, Ugeskrift for Retsvæsen 2000B.456-465.

Ifølge Patentlovens § 1b kan der ikke meddeles patent på »opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse ville stride mod **sædelighed eller offentlig orden**«. Forbudet blev længe anset for en aldeles perifer regel, men i forbindelse med adgangen til at patentere bioteknologiske opfindelser har spørgsmålet om sædeligheden imidlertid fået betydning igen. Det følger således af § 1b, stk. 3, at det bl.a. ville stride mod sædeligheden m.v., at meddele patent på

- 1) fremgangsmåder til kloning af mennesker,
- 2) fremgangsmåder til ændring af den genetiske identitet hos menneskets kønsceller,
- 3) anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål og
- 4) fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, som kan påføre dem lidelser, der ikke er begrundet i en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr, samt dyr frembragt ved sådanne fremgangsmåder.

Forudsat at kravet om teknisk karakter mv. er opfyldt, og at der ikke forligger en undtagelse, kan der opnås patent på enhver form for opfindelse, herunder i form af et **produkt-(stof)patent** – opfindelsen består i et nyt produkt eller en ny kemisk forbindelse («stofpatent») – et **anvendelsespatent** – opfindelsen består i en ny anvendelse af et kendt (evt. patenteret) stof eller produkt – eller et **fremgangsmådepatent** – opfindelsen består af f.eks. en ny metode til fremstilling af et kendt (evt. patenteret) kemisk stof («syntesepatent»).

Der er – som antydnet – intet til hinder for, at det opnås patent på en ny anvendelse eller en ny fremgangsmåde vedr. et patenteret stof. I sådanne tilfælde skal stofpatentindehaverens ret imidlertid respekteres i forbindelse med anvendelsespatentet (eller et fremgangsmådepatent), hvis udnyttelse således står i et »**retligt afhængighedsforhold**« til stofpatentet. Dette afhængighedsforhold opstår, fordi udnyttelsen af den patenterede anvendelse – i form af fremstilling af stoffet til den pågældende anvendelse – forudsætter en tilladelse (licens) fra indehaveren af stofpatentet for ikke at krænke dennes patentret.

»Nyhed« og »opfindeshøjde«

Patent kan »kun meddeles på opfindelser, som er nye i forhold til, hvad der var kendt før patentansøgningens indleveringsdag, og som tillige adskiller sig væsentligt derfra« (Ptl § 2, stk. 1). Kravet om »nyhed« kaldes nyhedskravet. Kravet om, at opfindelsen adskiller sig væsentligt fra, hvad der var kendt på ansøgningsdagen, kaldes kravet om opfindeshøjde. Begge de nævnte betingelser skal være opfyldt samtidig og på ansøgningsdagen.

Nyhedskravet indebærer et krav om, at opfindelsen adskiller sig fra den kendte teknik («state of the art»), idet den ikke er identisk dermed.

Opfindeshøjde forudsætter, at opfindelsen adskiller sig fra den kendte teknik på en vis kvalificeret måde, idet opfinderen har bragt den tekniske udvikling videre. I anglo-amerikansk ret beskrives opfindeshøjdekravet ofte således, at opfindelsen skal repræsentere »an inventive step«, og denne terminologi er fsv. meget oplysende. Det kræves ikke, at opfindelsen repræsenterer et »fremskridt« i den forstand, at den foreliggende løsning er bedre end den kendte teknik. Også dårlige opfindelser eller opfindelser, hvis praktiske værdi kun vanskeligt lader sig bedømme – men som dog har den krævede industrielle karakter – kan patenteres.

Afgørende både for nyhedsvurderingen og for bedømmelsen af opfindeshøjden er indholdet af »**den kendte teknik**«. Det er i forhold hertil, at det vurderes, om opfindelsen er »ny« og har den fornødne »opfindeshøjde«. Patentloven fastslår i den forbindelse, at »som kendt anses alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udnyttelse eller på anden måde« (§ 2, stk. 2). Det er i den forbindelse uden betydning, om opfin-

deren havde kendskab til den »kendte« teknik, da han gjorde sin opfindelse. Det er ligeledes uden betydning, hvor og hvornår offentliggørelsen har fundet sted. Er en opfindelse tidligere beskrevet i f.eks. en japansk provinsavis på japansk, er patentbeskyttelse udelukket. Det patentretlige krav om nyhed og opfindelseshøjde er således **objektivt** og **globalt** og er ikke begrænset i tidsmæssig henseende.

For at kunne anses som »nyhedsskadelig« – dvs. som et forhold, der bevirker at en opfindelsen er blevet »kendt« – kræves dog, at den pågældende viden er blevet »**almindeligt tilgængelig**«. Kendskabet hos en snæver kreds bevirker således ikke, at opfindelsen er kendt. En tidsskriftsartikel bliver således normalt ikke »kendt« i patentretlig forstand ved at blive fremsendt til intern bedømmelse (review) ved et tidsskrift med henblik på offentliggørelse. Er artiklen derimod offentliggjort i tidsskriftet, er dens indhold utvivlsomt »kendt«. I kravet om »almindelig tilgængelighed« ligger endvidere, at opfindelsen er blevet kendt på en sådan måde, at almenheden derved er sat i stand til at erkende og udøve opfindelsen. Vurderingen heraf forudsætter en nærmere vurdering, herunder af opfindelsens karakter. Er der f.eks. tale om et kemisk stof eller en kompliceret maskine, vil en flygtig betragtning normalt ikke være tilstrækkeligt til at sætte en fagmand i stand til at erkende opfindelsen. Er der tale om en helt enkel frembringelse, er sagen en anden.

Grundlaget for vurderingen af den kendte teknik (»teknikkens stade«) giver normalt ikke anledning til videre problemer. De primære fortolkningsbidrag er allerede meddelte patenter samt den almindelige litteratur inden for det pågældende område (lærebøger, tidsskrifter o.lign.). Er opfindelsen forklaret i sådanne kilder, er opfindelsen utvivlsomt kendt. Også offentlige forelæsninger – selv om manus ikke offentliggøres – er nyhedsskadelige (se ovenfor, p. 22ff. om hemmeligholdelseserklæringer i forbindelse med ph.d.-forsvar). Verserende (og offentliggjorte) patentansøgninger inddrages også i vurderingen, se Ptl § 2, stk. 2.

Også **opfinderes egne forhold** kan fratage opfindelsen dens nyhedsværdi. Beskriver opfinderen således sin opfindelse ved en offentlig forelæsning eller i f.eks. en videnskabelig artikel, inden patentansøgning er indgivet, vil foredraget/artiklen indgå ved patentmyndighedens fastlæggelsen af den kendte teknik.

Som eksempel på nyhedskravets strikte karakter henvises ofte til **Krøyerkuglerne**: Den danske opfinder Karl Krøyer (1914-1995) havde udviklet en metode til at hæve sunkne skibe vha. luftfyldte polystyrenkugler (Krøyerkugler). Metoden kunne imidlertid ikke patenteres, hvilket – ifølge overleveringen – bl.a. skyldtes, at en meget lignende metode tidligere var beskrevet af Carl Barks i en Anders And-historie, hvor Onkel Joakim dog anvendte bordtennisbolde til at hæve et skib.

Vurderingen af nyhed og opfindeshøjde er hovedtemaet for den (materielle) prøvning, som foretages af patentmyndighederne i forbindelse med ansøgningen om patent. Grundlaget for prøvningen er opfindelsen, således som den er beskrevet i patentansøgningen (patentkravet). I forbindelse med prøvningen anlægger patentmyndigheden en **fagmands synsvinkel** (»a person skilled in the art«). Den viden, som opfindelsen skal adskille sig fra, er den samlede fagmandsmæssige viden inden for det pågældende fagområde.

Det afgørende tidspunkt for undersøgelsen af nyhed mv. er **ansøgningstidspunktet**. Hvis der i forbindelse med ansøgningen påberåbes prioritet i en tidligere ansøgning, er det tidspunktet for den tidligste (prioritetsskabende) ansøgning, der er afgørende (ovenfor).

Patentrettens indhold

Patentretten indebærer en eneret for patenthaveren til at udnytte opfindelsen industrielt. Eneretten gør det muligt for patenthaver at forhindre tredjemand, som ikke har patenthavers tilladelse, bl.a. (se Ptl § 3):

- 1) at fremstille, udbyde, bringe i omsætning eller anvende et **produkt**, der er genstand for patent, eller importere eller besidde produktet med sådant formål, eller
- 2) at anvende en **fremgangsmåde**, der er genstand for patent, eller udbyde den til anvendelse her i landet, eller
- 3) at udbyde, bringe i omsætning eller anvende et **produkt, som er fremstillet ved en fremgangsmåde**, der er genstand for patent, eller importere eller besidde produktet med sådant formål.

Patentretten omfatter alene **erhvervsmæssige forhold**. Dette præciseres udtrykkeligt i Patentlovens § 3, stk. 1, nr. 1, hvorefter handlinger, der udføres i ikke-erhvervsmæssigt øjemed, ikke kan hindres af patenthaveren.

Med henblik på at sikre den korrekte afbalancering af patenthaverens interesser over for de samfundsmæssige interesser indeholder Patentloven desuden en række lovhjemlede **indskrænkninger i eneretten**, hvorved det bliver muligt at foretage handlinger, som i øvrigt kræver tilladelse fra patenthaver. Herunder falder bl.a. anvendelse af patentet i **forsøgsøjemed**. Adgangen hertil er fri og omfatter også erhvervsmæssige forsøg. Denne bestemmelse har i praksis stor betydning og indebærer, at man ikke skal indhente tilladelse fra patenthaver – endsige betale denne vederlag – for at udføre forsøg, som vedrører patentet. Fører forsøget til nye opfindelser, kan disse patenteres, hvis de almindelige betingelser er opfyldt.

En yderligere indskrænkning af eneretten af meget stor praktisk betydning følger af **konsumptionsreglen** (§ 3, stk. 3, nr. 2). Ifølge denne bestemmelse kan

man frit råde over eksemplarer af patenterede produkter, som man har erhvervet i fri handel, og som er markedsført af patenthaveren selv eller med dennes samtykke. Det er således ikke nødvendigt at indhente samtykke fra patenthaver for at videresælge, udleje eller udlåne et patenteret produkt. Konsumptionsreglen muliggør også, at man foretager analyser af indkøbte eksemplarer med henblik på at konstatere deres funktion (»**reverse engineering**«/»tear down«, denne ret følger almindeligvis også af forsøgsbestemmelsen). Konsumptionsbestemmelsen giver under ingen omstændigheder adgang til at fremstille eksemplarer af patentbeskyttede produkter og giver heller ikke mulighed for, at man anvender produktet i forbindelse med en patenteret fremgangsmåde eller anvendelse.

Det er endvidere en betingelse for, at der er indtrådt konsumtion, at de pågældende varer er markedsført første gang af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for **EØS-området**. Den danske patenthaver kan således hindre import mv. af produkter, som er bragt på markedet i f.eks. USA, selv om dette er sket af den samme virksomhed (inden for samme koncern), som er indehaver af patentretten i Danmark. Patentretten kan derimod aldrig anvendes til at hindre samhandlen mellem EØS-lande.

For patenter på **biologisk materiale** er eneretten nærmere præciseret i § 3a, hvortil knytter sig den særlige konsumptionsregel i § 3b (angående »fremtidige generationer«). I § 3, stk. 3, nr. 4, findes en særlig undtagelse vedr. **magistrel ordination**.

Foretager tredjemand sig handlinger, som krænker patentretten, foreligger der en **patentkrænkelse** (patentindgreb), som berettiger patenthaver til erstatning mv., og som i visse særlige tilfælde kan straffes med fængsel i indtil et år.

Udgangspunktet for krænkelsesvurderingen er givet med bestemmelsen i Patentlovens § 39:

»Patentbeskyttelsens omfang bestemmes af patentkravene. Til forståelse af patentkravene kan vejledning hentes fra beskrivelsen.«

Vurderingen af, om der foreligger en krænkelse, giver ikke anledning til videre problemer i de tilfælde, hvor der er identitet mellem patentet (således som det er beskrevet i patentkravet) – f.eks. et produktpatent – og tredjemands produkt. Dette er f.eks. være tilfældet, hvis tredjemand har foretaget et afstøbning af et patenteret produkt og fremstillet sine egne kopier på baggrund deraf, eller hvor et stof i henseende til sin kemiske sammensætning er identisk med den formel, hvormed opfindelsen er beskrevet i patentet. I de mange tilfælde, hvor der ikke er identitet mellem den patenterede opfindelse (produkt) og det foreliggende produkt, er fastlæggelsen af patentets beskyttelsesomfang imidlertid meget kompliceret. Hvor stor skal forskellen være, for at der ikke længere er tale om det »samme« forhold som det patenterede?

Set ud fra en principiel betragtning kan man notere, at beskyttelsen på den ene side bør være så tilpas bred, at patenthavere opnår en rimelig belønning, uden at konkurrenterne – på den anden side – begrænses urimeligt i deres muligheder for at komme på markedet. Det er også vanskeligt på baggrund af praksis, der er meget beskeden, at give konkret vejledning. Man kan dog sige, at helt uvæsentlige forskelle normalt er uden betydning, men hermed er man ikke blevet meget klogere.

Mogens Koktvedgaard anfører i »Lærebog i immaterialret«, 5. udg., 1999, p. 234f., at det afgørende er en helhedsbedømmelse af patentdokumentet. Som vejledende regler nævnes derpå bl.a., at dimensionsændringer o.lign. normalt ikke indebærer, at man kommer uden for beskyttelsesområdet. Heller ikke en overførelse af opfindelsen til andre anvendelsesområder bringer forholdet uden for beskyttelsesområdet. Afgørende er dog en konkret vurdering.

Beslutningen om at indlede en krænkelssag bør kun træffes efter meget nøje overvejelser, herunder af strategisk karakter. Omkostningerne ved patentprocesser er ofte meget store, især hvis de involverer forhold i udlandet (USA), hvorfor en forligsmæssig ordning kombineret med en licensaftale ofte vil være en rimelig udvej. Bestemmelsen i § 39 understreger imidlertid vigtigheden af en omhyggelig formulering af patentkravet i forbindelse med ansøgningen. »Glemmer« man i den forbindelse et forhold ved opfindelsen, som senere udnyttes af en tredjemand, skal man ikke regne med, at domstolene i forbindelse med en evt. krænkelssag redder patentet hjem gennem en udvidelse af beskyttelsen til de glemte områder.

Litteraturen om patentretten er omfattende. En grundig og generel indføring, der omtaler alle de problemer, som er nævnt ovenfor, findes hos *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i immaterialret«, 5. udg. 1999. Yderligere henvisninger er angivet ovenfor i indledningen.

Licensaftaler

En patentlicensaftale er en aftale mellem indehaveren af et patent (licensgiver) og en »virksomhed« (licenstager) angående udnyttelse af et patent typisk mod erlæggelse af et vederlag. Licensaftalen sætter licenstager i stand til at foretage en række handlinger, som uden den pågældende aftale ville udgøre en krænkelse af licensgivers patent. Karakteren af handlingerne afhænger af aftalen og det pågældende patents indhold, men vil typisk bestå i enten produktion af en beskyttet genstand (produkt-/ stofpatent) eller udnyttelse af en beskyttet fremgangsmåde (fremgangsmåde- / syntesepatent) eller anvendelse (anvendelsespatent) ofte kombineret med salg af det således fremstillede. Også en patentansøgning kan gøres til genstand for overdragelse ved en licensaftale.

Licensaftalen indebærer en partiel rettighedsoverdragelse og adskiller sig fra en aftale om *salg* af et patent ved at »overdrager« – licensgiver – vedbliver at

være ejer af patentet og således bevarer den uoverdragede del af retten. Til forskel for salgsaftalen er licensaftalen endvidere kendetegnet ved at have en udstrækning i tiden, f.eks. et bestemt antal år.

Set ud fra et partsperspektiv er formålet med licensaftalen typisk at sikre parterne en fortjeneste. Bedømmelsen af, hvad der bedst kan betale sig for parterne, varierer fra branche til branche. Hertil kommer, at den kommercielle usikkerhed ved licensaftalen ofte er betydelig. Risikomomentet i sig selv adskiller vel ikke licensaftalen fra andre kommercielle aftaler, men det gælder dog nok, at risikoen er særligt markant for denne aftaletypes vedkommende. Usikkerheden angår således ikke alene produktets fremtidige indtjeningsevne, produktionsforhold mv. Oven i disse faktiske, kommercielle risici kommer den særlige patentretlige risiko, som knytter til patentets beståen og patentrettens omfang. Den særlige patentrisiko kan således i en vis udstrækning optages i aftalen f.eks. i kraft af en royalty-baseret vederlæggelse, hvorefter licenstagers afgift relateres til hans anvendelse af patentet, f.eks. antal producerede enheder.

Licensgivers centrale ydelse består i at sikre licenstagere den aftalte markedsposition. I den forbindelse påhviler der licensgiver såvel positive som negative forpligtelser. Licensgivers primære middel er det gyldige patent, hvormed licensgiver kan sikre licenstagere, at tredjemand afskæres fra at foretage handlinger, der udgør patentkrænkelser. Kernen i licensaftalen er således en forpligtelse for licensgiver til at påtale krænkelser eller at tillade, at licenstagere gør patentretten gældende. Licensaftalen kombineres ofte med yderligere forpligtelser for licensgiver f.eks. til at undlade selv at producere i henhold til patentet inden for licensområdet (**enlicens**) og/eller til at undlade at give tredjemand sådan tilladelse (**eksklusivlicens**). Licensgiver indestår normalt ikke for, at patentet består og hæfter normalt heller ikke for, at licenstagere udøvelse af patentet er rentabel. Hvis licensgiver har afgivet en særlig garanti er forholdet et andet.

Licenstagere centrale forpligtelse består i at erlægge den aftalte licensafgift. Denne varierer selvsagt fra tilfælde til tilfælde, men *Koktvedgaard* fremhæver dog, at en royalty på 5 pct. af nettosalget »ikke er ualmindelig« (*Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i immatrealret«, 5. udg., 1999, p. 389). Ofte fastsættes endvidere en mindstelicens, som skal erlægges uanset produktionens omfang. Ud over dette vil der typisk være aftalt en række forpligtelser med hensyn til patentets udøvelse – f.eks. kvalitetskontrol, best-effort-klausuler – eller udvikling – oplysninger om forbedringer og evt. meddelelse af licens på udnyttelsen af patenterede sådanne (»grant back«).

For licensaftaler, som indgår af institutioner, som er omfattet af LOF, gælder de ovenfor nævnte almindelige principper med de modifikationer, som følger

af omstændighederne, herunder at institutionen normalt ikke selv har en direkte erhvervsmæssig interesse i at udøve opfindelsen.

Se nærmere om licensaftaler hos *Mads Bryde Andersen*, »Praktisk Aftaleret«, 1995 og *Jørgen Hansen*, »Licensaftalen« (1981). I *Juridisk Formularbog* findes en standardaftaleform, som kan danne grundlag for arbejdet med aftalen. Se i samme forbindelse *Jochen Pagenberg & Bernhard Geissler*, »Lizenzverträge/License Agreements«, Köln m.fl., 1997.

Licensaftaler skal indgås med respekt for den almindelige lovgivning, herunder for **konkurrencereglerne**. Reglerne herom findes i Konkurrenceloven og EF-traktaten, som begge indeholder forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler (hhv. § 6 og artikel 81). Området har en sådan betydning, at der foreligger en EF-gruppefritagelsesforordning vedr. teknologioverførselsaftaler (240/96). Forordningen er gennemført i relation til Konkurrenceloven (jf. dennes § 8) ved en bekendtgørelse (1009/16.12.1997). Det fremgår af disse bestemmelser bl.a., at aftaler om bindende licensafgifter o.lign. ikke er tilladt, samt at der ved udformningen af aftaler, som dække flere EU-lande, skal udvises stor forsigtighed ved udformningen af eksklusivitetsklausuler.

Den konkurrenceretlige litteratur er ganske omfattende. Gode oversigter og henvisninger giver bl.a. *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i konkurrenceret«, 4. udg., 2000 og *Kim Lundgaard Hansen, Lars Kjølbye & Henrik Saugmandsgaard Øe*, »EU konkurrenceretten«, 1998. Se særligt om den nævnte gruppefritagelsesforordning *Hans Henrik Lidgard*, »Licensavtal i EU«, Stockholm, 1997.

Brugsmodelret

Brugsmodelloven yder beskyttelse for »enhver frembringelse, som kan udnyttes industrielt, og som indebærer en løsning på et teknisk problem« (Bml § 1, stk. 1). Brugsmodelrettens saglige område falder således sammen med patentrettens. Begge systemer tager sigte på at yde retsbeskyttelse for **tekniske nyskabelser** i form af »opfindelser«. I den brugsmodelretlige terminologi benyttes dog ikke udtrykket »opfindelse« – men i stedet »frembringelse« – men heri ligger ingen principiel sondring, jf. også ovenfor ved LOF § 3 og straks i det følgende om brugsmodelrettens i forhold til patentretten selvstændige område (»småopfindelser«).

Udtrykket »brugsmodel« giver for så vidt en ganske dårlig fornemmelse for lovens område. Loven omfatter således stort set de samme »opfindelser« (»frembringelser«), som efter deres art kan patenteres efter, herunder bl.a. kemiske forbindelser (stoffer) og anvendelsen heraf, lægemidler og elektronik. Brugsmodelloven favner dog ikke helt så bredt som Patentloven, jf. således Bml § 2, hvorefter frembringelser **ikke** kan registreres ikke som brugsmodeller, hvis de vedrører

- 1) et af de forhold, der er nævnt i Patentlovens § 1, stk. 2-4,
- 2) planter eller dyr,

- 3) krigsmateriel eller
- 4) fremgangsmåder.

Henvisningen til Patentlovens § 1, stk. 2-4, medfører bl.a., at hvad der alene angår opdagelser og edb-programmer, ikke kan registreres som brugsmodel (se nærmere ovenfor). Undtagelsen i nr. 2 for »planter og dyr« er bredere end den patentretlige undtagelse (»plantesorter« og »dyreracer«), og begrænsningerne i 3 og 4 indsnævrer ligeledes området i forhold til patentretten.

Betingelserne for at opnå beskyttelse svarer grundlæggende til de patentretlige: **Nyhed** (objektiv og global) og **»frembringelseshøjde«** (»opfindelseshøjde«) (§ 3).

Nyhedsskadeligt er også i denne sammenhæng »alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udstilling, udbud, udnyttelse, ved afbildning eller på anden måde«.

Kravet om frembringelseshøjde adskiller sig imidlertid fra det patentretlige, og dette har stor praktisk betydning. Betingelsen i Brugsmodelloven er således opfyldt, blot opfindelsen »adskiller sig tydeligt« fra den hidtil kendte teknik (§ 3, stk. 1). Ifølge lovbemærkningerne og praksis er dette krav »lavere« end det patentretlige krav (om »opfindelseshøjde«). Brugsmodelretten står således til rådighed for sådanne »mindre« opfindelser, som ikke lever op til det patentretlige krav om opfindelseshøjde. Disse mindre opfindelser udgør brugsmodelrettens selvstændige område.

For de opfindelser, som opfylder kravene i patentretten om nyhed og opfindelseshøjde, er betingelserne i Brugsmodelloven således også opfyldt, og en vis **dobbeltbeskyttelse** kan komme på tale. Dette har ofte stor praktisk interesse og drøftes straks i det følgende.

Retserhvervelsen er ligeledes opbygget om det patentretlige system, men adskiller sig dog herfra på væsentlige punkter.

Beskyttelse kræver, at der indsendes en **brugsmodelansøgning** til Patent- og Varemærkestyrelsen. Den sagsbehandling – prøvning – som styrelsen underkaster brugsmodelansøgningen, adskiller sig imidlertid afgørende fra den patentretlige (ovenfor). Styrelsen påser således som udgangspunkt alene, at de formelle registreringsbetingelser er opfyldt, bl.a. at der foreligger en frembringelse, som efter sin art kan registreres (§ 12, stk. 1). Styrelsen undersøger navnlig **ikke**, om kravene i § 3 om nyhed og frembringelseshøjde er opfyldt (§ 12, stk. 2). Ansøger kan anmode herom, og mod betaling af et særligt gebyr foranstalter styrelsen en sådan (materiel) prøvning. Udgangspunktet er imidlertid, at brugsmodelregistrering meddeles alene på baggrund af en prøvning af de formelle betingelser. I praksis anmodes der kun om en (materiel) prøvning i et fåtal tilfælde.

Efter registreringen kan enhver over for Patent- og Varemærkestyrelsen eller domstolene anfægte en registrering, herunder med henvisning til, at kravene i § 3 ikke er opfyldt, dvs. at opfindelsen på ansøgningstidspunktet ikke var »ny« eller savnede »frembringelseshøjde« (§§ 32 og 34).

Begrænsningen af prøvningen indebærer, at brugsmodebeskyttelse kan opnås ganske hurtigt og billigt. For behandlingen af en typisk ansøgning skal således blot erlægges et gebyr på 2.000 kr. Til gengæld herfor er den eneret, som opnås – medmindre der anmodes om prøvning – ikke så sikker som en patentret.

International ansøgning er mulig via PCT-systemet (se lovens kapitel 3), men har på grund af brugsmoderettens ringe internationale udbredelse ikke den samme interesse som for patentretten. Foruden Danmark kendes brugsmodebeskyttelse i bl.a. Finland og Tyskland. Der arbejdes for tiden med et forslag til et EU-direktiv, som, hvis det vedtages, vil forpligte EU-landene til at etablere brugsmode-systemer (se KOM(1999) 309). I givet fald vil brugsmode retten og muligheden for international (europæisk) beskyttelse blive meget interessant.

Den maksimale beskyttelsestid er **10 år** fra ansøgningstidspunktet.

Som det er fremgået, er der intet til hinder for, at man søger både brugsmodebeskyttelse og patentbeskyttelse for den samme opfindelse. I det omfang opfindelsen opfylder kravene i henhold til begge love – dvs. de høje(re) patentretlige krav – kan man opnå en dobbeltbeskyttelse. Det er også muligt at begynde med en brugsmodeansøgning og inden for 12 måneder indlevere en patentansøgning for samme opfindelse med prioritet i brugsmodeansøgningen (se Patentlovens, § 6). En tidligere patentansøgning kan endvidere »forgrenes« til en brugsmodeansøgning (Brugsmodellovens § 6).

Muligheden for at **kombinere brugsmode- og patentansøgninger** er ofte meget praktisk. Begynder man med en brugsmodeansøgning, vil man således kunne anvende brugsmode registreringen som grundlag for nedlæggelse af et fagedforbud mod krænkelse af brugsmode retten. En patentansøgning kan ikke danne grundlag for et sådant forbud. Forgreningsmuligheden har især interesse i de tilfælde, hvis det viser sig, at patentet er sårbart, fordi det må anses for tvivlsomt, om det opfylder kravet om opfindelseshøjde. Hvis det brugsmode retlige krav om frembringelseshøjde er opfyldt, kan patenthaveren vælge at »træde ned« på en brugsmode beskyttelse.

Andre immaterialrettigheder og ansættelsesforhold

Ophavsret

Ophavsretten giver eneret til »litterære eller kunstneriske værker«, herunder i form af bl.a. faglitteratur, billeder (malerier og fotografier) og edb-programmer (Ophavsretslovens, § 1 – bilag 5).

Beskyttelsen omfatter alene værker, som er »originale«, dvs. stammer fra ophavsmanden selv som resultat af hans personlige indsats. Dansk ret anerkender alene fysiske personer – og ikke f.eks. institutioner – som »ophavsmænd«.

På baggrund af gennemgangen ovenfor af patentretten er der særlig grund til at notere, at **originalitetskravet** ikke indeholder en betingelse om »nyhed« i patentretlig (»objektiv«) forstand. Ophavsret kan således udmærket komme på tale, selv om det viser sig, at det værk, som er frembragt, er identisk med et tidligere værk af en anden ophavsmand. Dette gælder dog kun, hvis ophavsmanden til det senere værk ikke har haft kendskab til det tidligere værk, idet der i modsat fald foreligger en (ulovlig) kopi. Sådanne tilfælde af tilfældige »dobbeltfrembringelser« er vel ikke almindelige, men kan dog forekomme inden for det tekniske område (edb). Forskellen mellem det ophavsretlige originalitetskrav og det patentretlige nyhedskrav (»opfindeshøjde«) har stor praktisk betydning i forbindelse med retserhvervelsen. Den ophavsretlige beskyttelse berøres således ikke af, at værket offentliggøres. Ophavsretten opstår, i og med at værket skabes, og beskyttelsen kræver ingen officiel registreringsakt el.lign.

Originalitetskravet giver ikke anledning til problemer i relation til faglitteratur o.lign., men volder visse kvaler vedrørende edb-programmer, se herom nedenfor.

Ophavsretten indebærer en **eneret** til at gøre værket tilgængeligt ved at fremstille eksemplarer af det eller ved at gøre det tilgængeligt for almenheden (Opl § 2).

Ifølge reglerne om **droit moral** (§ 3) har ophavsmanden krav på at blive navneangivet i overensstemmelse med god skik, når værket gøres tilgængeligt for almenheden (stk. 1), og på, at værket ikke ændres eller gøres tilgængeligt

for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmandens kunstneriske anseelse eller egenart (stk. 2).

Ud over de egentlige og originale værker indeholder Ohl regler om beskyttelse af bl.a. **data-baser** (§ 71 og nærmere lige nedenfor) og **fotografiske billeder** (§ 70).

Den ophavsretlige litteratur er ganske omfattende. En meget udførlig lovkommentar er *Peter Schønning's* »Ophavsretsloven med kommentarer«, 2. udg., 1998 og en generel drøftelse og fremstilling findes i *Mogens Koktvedgaards* ofte nævnte værk »Lærebog i Immaterialret«, 5. udg., 1999. Hos *Mads Bryde Andersen*, »Lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, redegøres p. 125ff. for de ophavsretlige spørgsmål, som knytter sig til »almindelige« ansættelsesforhold.

Ophavsloven indeholder – bortset fra § 59 om edb-programmer, som drøftes straks i det følgende – ingen særlige bestemmelser om retten til værker, som er frembragt i **ansættelsesforhold**. Det følger dog af det almindelige udgangspunkt i originalitetsprincippet, at retten opstår hos og tilkommer den ansatte ophavsmand. Arbejdsgiverens råderet forudsætter derfor – som i patentretten – en rettighedsoverdragelse. Denne kan tage form af en udtrykkelig – ansættelsesaftale eller evt. i en overenskomst – og Ophavsloven indeholder – bortset fra reglerne i § 3 – ingen videre begrænsninger i parternes aftalefrihed i så henseende. For de tilfælde, hvor der ikke findes en særlig aftale, fremgår det af fast retspraksis, at ansættelsesforholdet i sig selv kan konstituere en overdragelse af ophavsretten. Dette er tilfældet, i det omfang det er »nødvendigt« af hensyn til arbejdsgiverens »sædvanlige virksomhed« (UfR 1978.901H og UfR 1994.349H).

Den nævnte retspraksis er baseret på et »normalt« (fast) ansættelsesforhold (se nærmere ovenfor i indledningen), som det kendes fra f.eks. sektorforskningsinstitutioner. Resultatet kan derfor ikke uden videre overføres på **ansatte VIP'er ved universiteter og andre højere læreanstalter**. Det er i den forbindelse den traditionelle opfattelse i dansk ret, at den ansatte VIP'er bevarer ophavsretten til værker, som frembringes som led ansættelsen f.eks. lærebøger, tidsskriftsartikler mv., medmindre andet er særligt aftalt. Ansættelsesforholdet giver således i sig selv ikke universitetet ret til den ansattes ophavsrettigheder. Argumentationen er også her dobbelt: Den ansatte er ikke underlagt en arbejdsgivers sædvanlige instruktions- og tilsynsbeføjelser, og det hører ikke til universitetets (»arbejdsgiverens«) sædvanlige virksomhed at udgive lærebøger mv.

Opfattelsen i den nyeste litteratur er dog ikke ganske entydig, jf. således *Peter Schønning*, »Ophavsretsloven med kommentarer«, 2. udg., 1998, p. 445, som synes tilbøjelig til at acceptere en rettighedsovergang i kraft af ansættelsesforholdet for universitetsansatte mv. Det forekommer dog at være noget tvivlsomt, om der kan siges at være sket sådanne forandringer vedr. universitetsan-

sættelsen eller i det ophavsretlige system, at det traditionelle udgangspunkt kan anses for fraveget. I betragtning af, at der er tale om en retsstilling, som har bestået uantastet i mange år, bør man kræve en vis sikkerhed – lovhjæmmel – for at anse retsstillingen for ændret.

Der er dog næppe tvivl om, at tendensen i retsudviklingen går i retning af en udjævning af forskellene mellem »almindelig« ansættelse og ansættelse ved universiteter mv., og at den traditionelle ophavsretlige argumentation derved afsvækkes. LOF er selvsagt stærkt medvirkende i så henseende, men har ikke direkte betydning for det ophavsretlige spørgsmål, jf. dog om Ohl § 59 straks i det følgende.

Særligt om edb-programmer i ansættelsesforhold: Ohl § 59

Ophavsloven indeholder i § 59 er særlig regel om retten til edb-programmer:

»Ophavsretten til et edb-program, der er frembragt af en arbejdstager under udførelsen af dennes arbejde eller efter arbejdsgiverens anvisninger, overgår til arbejdsgiveren.«

Bestemmelsen, hvis formulering følger af et EU-direktiv (nr. 91/250/EØF om retlig beskyttelse af edb-programmer, artikel 2, nr. 3), giver anledning til nogen fortolkningstvivl. Der er dog næppe tvivl om, at bestemmelsen alene tager sigte på »edb-programmer«, men det er omtvistet i litteraturen, om henvisningen til »ansatte« i § 59 omfatter universitetsansatte o.lign.

Udgangspunktet er, som anført lige ovenfor, at dette ikke er tilfældet, men bl.a. *Peter Schønning* anfører i sin lovkommentar, p. 479, at bestemmelsens forarbejder mv. (navnlig direktivet) formentlig peger i modsat retning med den konsekvens, at universiteter mv. i kraft af ansættelsesforholdet erhverver ophavsretten til de edb-programmer, som de ansatte frembringer, som led i deres ansættelse. Dette resultat er dog på ingen måde oplagt, når det sammenholdes med det almindelige ophavsretlige udgangspunkt. Som fremhævet af *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i Immaterialret«, 5. udg., 1999, p. 90, har læreanstalten ikke til formål at producere og sælge edb-programmer. Når hertil kommer, at formålet med direktivet – og med lovens implementering heraf ved § 59 – ikke har været at regulere ansattes ophavsret generelt, men blot at fastslå retsstillingen for edb-programmer, kunne man (udmærket) hævde, at § 59 måtte læses i overensstemmelse med det traditionelle udgangspunkt, dvs. at retten til programmer tilhører den ansatte VIP'er og ikke overgår til institutionen i kraft af ansættelsen.

Som et yderligt fortolkningsbidrag vedr. § 59 kommer nu, at det af **bemærkningerne til LOF** fremgår, at Ohl § 59 indebærer, at ophavsretten til edb-programmer frembragt i ansættelsesforhold på en institution, som er omfattet af loven, tilkommer institutionen. Omtalen i lovbemærkningerne af Ohl er

aldeles malplaceret og skyldes formentlig alene, at loven begyndte sit liv med et forslag til lov, som omfattede (alle) »immaterialrettigheder«, herunder ophavsrettigheder. Man kunne – burde – derfor opfatte bemærkningen som et stykke ukrudt, der ikke var blevet luget ud i forbindelse med lovens videre behandling og fokuseringen på patentspørgsmålet. Det er dog næppe muligt at se helt bort fra udtalelsen i LOF-bemærkningerne, hvis synspunkt endvidere kan siges at udtrykke tidsånden og også derfor bør inddrages ved fortolkningen af § 59.

Med hensyn til edb-programmer, som er skabt af ansatte ved universiteter og øvrige højere læreanstalter, er retsstillingen således formentlig den, at ophavsretten hertil tilkommer læreanstalten. Retsstillingen er dog højst – og helt urimelig – uklar.

Rettighedsovergangen i henhold til § 59 er fuldstændig – den ansatte har bl.a. ikke krav på at blive navneangivet efter Ohl § 3, stk. 1. Den ansatte har heller ikke som i LOF krav på et særligt vederlag el.lign. i anledning af universitetets erhvervsmæssige udnyttelse af programmet.

§ 59 finder alene anvendelse på edb-programmer, som nyder ophavsretlig beskyttelse, og som ikke kan patenteres. I det omfang programmet kan patenteres, hvilket som nævnt ovenfor p. 88, ofte vil være tilfældet, er programmet omfattet af LOF (da det er en »opfindelse«). Hvis programmet både indeholder aspekter, som beskyttes via ophavsretten (men som ikke kan patenteres), og aspekter, som kan patenteres (men ikke beskyttes via ophavsretten), skal både de ophavsretlige og de patentretlige (LOF) regler og principper respekteres. I sådanne tilfælde vil det være fornuftigt, om man håndterede sagen samlet – efter LOF.

Den ophavsretlige vurdering af edb-programmer er i øvrigt ganske kompliceret, se herom navnlig *Morten Rosenmeier*, »Værkslæren i ophavsretten«, 2001, især p. 191ff.

Særligt om databaser mv.

Ohl § 71 lyder således:

»Den, som fremstiller et katalog, en tabel, en database eller lignende, hvori et større antal oplysninger er sammenstillet, eller som er resultatet af en væsentlig investering, har eneret til at råde over det pågældende arbejde som helhed eller en væsentlig del deraf ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.«

Bestemmelsen stammer fra et EU-direktiv (96/9/EF om retlig beskyttelse af databaser), og det følger heraf (artikel 1, stk. 2), at udtrykket »database« omfatter en »samling af værker, data eller andet materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk og kan konsulteres individuelt ved brug af elektronisk udstyr eller på anden måde«.

Eneret er således mulig både for samlinger af ophavsretligt beskyttede værker så som tekster eller fotografier (i hvilke tilfælde reglerne i Ohl §§ 1 og

5 også kan komme på tale) og for samlinger, som indeholder ikkebeskyttet materiale («data»).

Databasebeskyttelsen adskiller sig fra den egentlige ophavsretlige beskyttelse (se lige ovenfor) på en række centrale punkter. Databaser nyder således beskyttelse efter § 71, selv om basen ikke er »original«, men blot i henseende til sit indhold og indsamling, kontrol og præsentation heraf set »ud fra et kvalitativ eller kvantitativ synspunkt er udtryk for en væsentlig investering« (artikel 7, stk. 1). Ohl § 71 anvender, som det fremgår lige ovenfor en lidt anden formulering). Det følger af definitionen, at bl.a. databaser – f.eks. forsøgsprotokoller – som indeholder en stor mængde forsøgsdata er omfattet af § 71, med den konsekvens, at rettighedshaveren (herom straks i det følgende) kan forhindre eksemplar fremstilling m.v.

Eneretten efter § 71 tilkommer »**fremstilleren**«. Hermed forstås den fysiske eller **juridiske** person, som har sammenstillet oplysningerne eller haft ansvaret for og båret risikoen for den væsentlige investering, som er lagt i arbejdet, jf. *Peter Schønning*, »Ophavsretsloven med kommentarer«, 2. udg., 1998, p. 559f. I modsætning til, hvad der gælder for den egentlige ophavsret (ovenfor) kan et **universitet**, eller en anden højere læreanstalt (en »juridisk person«), således udmærket være («originær») rettighedshaver i relation til f.eks. en samling af data, som er indsamlet af de ansatte ved den pågældende institution. I det omfang det er en ansat, som har taget initiativet til dataindsamlingen, kan denne anses som »fremstiller«. I praksis vil man dog nok være meget lidt tilbøjelig til at acceptere en eneret til ansat, hvis konsekvensen af dette ville være, at den pågældende derved opnåede eneret til projektdata el.lign.

Se generelt om databasebeskyttelsen i de almindelige ophavsretlige fremstillinger og særligt om universiteter mv. hos *Niklas Bruun*, Nordiskt Immaterielt Rättsskydd, 2000.615f.

Plantenyheder

Plantenyhedsloven (bilag 4) giver eneret til beskyttelsen af »sorter og slægter af planter«, som er selvstændige, ensartede, stabile og nye (lovens § 1). Beskyttelse er mulig både for nye sorter, som er frembragt ved forædling og for nye sorter, som er fundet vildtlevende i naturen.

Plantenyhedsloven supplerer den patentretlige beskyttelse, idet Patentloven som nævnt, p. 88, udtrykkeligt undtager »plantesorter« fra området for patenterbare opfindelser. Plantesorter, som er omfattet af Plantenyhedsloven, er dermed ikke er omfattet af LOF.

Spørgsmålet om retten til plantesorter, som er frembragt af en ansat ved en institution, skal derfor ikke afgøres efter LOF.

For så vidt angår plantenyheder, som er frembragt af en ansat i en »almindelig« virksomhed antager *Mads Bryde Andersen*, »lov om arbejdstageres opfindelser«, 1995, p. 134, at det almindeligvis må antages at være en stiltiende forudsætning, at retten til at disponere over plantenyheden overgår til arbejdsgiveren. For ansatte ved de institutioner, som er omfattet af LOF, kan man næppe opstille en tilsvarende forudsætning. Retten til plantenyheder, herunder til at søge disse beskyttet, tilkommer derfor den ansatte forsker, medmindre der er indgået en særlig aftale med institutionen.

Ifølge Plantenyhedslovens § 3 skal anmeldelse af en sort med henblik på optagelse i Plantenyhedsregistret indgives til Plantenyhedsnævnet af »sortsejeren« eller af en, som denne har givet fuldmagt hertil (»anmelderen«). Loven indeholder ikke en definition af, hvem der anses som »sortsejer«. I relation til rettighedsrshvervelsen må dette dog i overensstemmelse med det almindelige udgangspunkt i dansk immaterialret antages at være den fysiske person (evt. de personer), som har frembragt plantenyheder, dvs. den ansatte. Se da også § 1 i Lov 205/16.6.1962 – »den, der ved en her i landet foretaget planteforædling har frembragt en plantenyhed ...«. Retten til EF-sortsbeskyttelse tilkommer »forælderen«, dvs. »den person, der har frembragt eller fundet og udviklet sorten« eller dennes successor (Forordning 2100/94, artikel 11). Arbejdsgiverens råderet over plantenyheden i form af ansøgning om beskyttelse mv. kræver således, at retten hertil overdrages til arbejdsgiveren. Spørgsmålet om arbejdsgiverens råderet har så vidt ses ikke været fremme i retspraksis. For kommercielle virksomheder vil spørgsmålet da nok også være reguleret udtrykkeligt i ansættelsesaftalen. »Privat« frembragte plantesorter kan næppe tænkes.

Ud over beskyttelsen via Plantenyhedsloven findes der et EU-beskyttelsessystem for plantesorter baseret på en Forordning (2100/94). Et internationalt beskyttelsessystem er oparbejdet under UPOV-konventionen (1991) (Union internationale pour la protection des obtentions végétales), som Danmark har tiltrådt. Planteforædlingsretten omtales af bl.a. *Mogens Koktvedgaard*, »Lærebog i Immaterialret«, 5. udg., 1999.

Sondringen mellem (patenterbare) »planter« og (ikkepatenterbare) »plantesorter« er under tiden ganske vanskelig, og er blevet vanskeliggjort yderligere som følge af de nye bioteknologiske muligheder.

En »**plantesort**« er kendetegnet ved at være præget af sit samlede genom (arvemasse) og ved derfor at have individualitet og kunne skelnes tydeligt fra andre sorter (Bioteknologidirektivet (98/44/EF, punkt 30 og 31). Sådanne kan som nævnt ikke patenteres. Er der derimod f.eks. tale om en bestand af (transgene) planter, der er kendetegnet ved et bestemt gen (og ikke det samlede genom), kan dette patenteres i form af et (produkt)patent på planten som kendetegnet ved det pågældende gen. Patent er også mulig, selv om bestanden omfatter en plantesort, men eneretten angår i sådanne tilfælde kun sorten som kendetegnet ved det pågældende gen. Hvis opfindelsen, således som den fremgår af patentkravet, er begrænset til en bestemt plantesort, er patent derimod ikke muligt. En plantecelle i sig selv kan ikke udgøre en »plantesort« og kan derfor patenteres.

Bilag¹

1. Patentloven
2. Brugsmodelloven
3. Bioteknologidirektivet
4. Plantenyhedsloven
5. Ophavsloven (uddrag)
6. Lov om arbejdstageres opfindelser

1. Love mv. er frit tilgængelige via Internettet på den offentlige regeldatabase **Retsinformation**: <http://www.retsinfo.dk/>.

Patentloven

som ændret ved lov nr. 412 af 31.5. 2000 og lov nr. 1258 af 20.12. 2000

Kapitel 1

Almindelige bestemmelser

§ 1. Den, der har gjort en opfindelse, som kan udnyttes industrielt, eller den, til hvem opfinderens ret er overgået, har i overensstemmelse med denne lov ret til efter ansøgning at få patent på opfindelsen og derved opnå eneret til at udnytte den erhvervsmæssigt. Opfindelser kan patenteres på alle teknologiske områder.

Stk. 2. Som opfindelser anses især ikke, hvad der alene udgør

- 1) opdagelser, videnskabelige teorier og matematiske metoder,
- 2) kunstneriske frembringelser,
- 3) planer, regler eller metoder for intellektuel virksomhed, for spil eller for erhvervsvirksomhed eller programmer for datamaskiner,
- 4) fremlæggelse af information.

Stk. 3. Fremgangsmåder til kirurgisk eller terapeutisk behandling eller til diagnosticering, som anvendes på mennesker eller dyr, anses heller ikke som opfindelser. Dette er ikke til hinder for, at der meddeles patent på produkter, herunder stoffer og stofblandinger, til brug i disse fremgangsmåder.

Stk. 4. Patent meddeles ikke på plantesorter eller dyreracer. Patent kan dog meddeles på opfindelser, hvis genstand er planter eller dyr, hvis opfindelsens udøvelse ikke er teknisk begrænset til en bestemt plantesort eller dyrerace. Med plantesort forstås i denne lov en plantesort som defineret i artikel 5 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse.

Stk. 5. Patent meddeles ikke på væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr. Med væsentligt biologisk fremgangsmåde forstås i denne lov en fremgangsmåde, der i sin helhed beror på naturlige fænomener som krydsning eller udvælgelse. Patent kan dog meddeles på mikrobiologiske fremgangsmåder eller andre tekniske fremgangsmåder eller et produkt, der er frembragt ved sådanne fremgangsmåder. Med mikrobiologisk fremgangsmåde forstås i denne lov enhver fremgangsmåde, der udnytter et mikrobiologisk materiale, udføres på et mikrobiologisk materiale eller frembringer et mikrobiologisk materiale.

Stk. 6. Opfindelser kan være patenterbare, også selv om de vedrører et produkt, der består af eller indeholder biologisk materiale, eller vedrører en fremgangsmåde til fremstilling, bearbejdning eller anvendelse af biologisk materiale. Biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en opfindelse, også selv om det i forvejen findes i naturen. Med biologisk materiale forstås i denne lov materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproducere i et biologisk system.

§ 1 a. Det menneskelige legeme på alle de forskellige stadier af dets opståen og udvikling og den blotte opdagelse af en del af det, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, kan ikke udgøre patenterbare opfindelser.

Bilag 1

Stk. 2. Uanset stk. 1 kan en del af det menneskelige legeme, der er isoleret herfra eller på anden måde fremstillet ved en teknisk fremgangsmåde, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, udgøre en patenterbar opfindelse, selv om en sådan del i sin opbygning er identisk med opbygningen i en naturligt forekommende del.

§ 1 b. Patent meddeles ikke på opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden.

Stk. 2. En udnyttelse skal ikke anses for at stride mod sædelighed eller offentlig orden alene af den grund, at udnyttelsen er forbudt ved en lov eller administrativ forskrift.

Stk. 3. I medfør af stk. 1 kan der blandt andet ikke meddeles patent på

- 1) fremgangsmåder til kloning af mennesker,
- 2) fremgangsmåder til ændring af den genetiske identitet hos menneskets kønsceller,
- 3) anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål og
- 4) fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, som kan påføre dem lidelser, der ikke er begrundet i en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr, samt dyr frembragt ved sådanne fremgangsmåder.

§ 2. Patent meddeles kun på opfindelser, som er nye i forhold til, hvad der var kendt før patentansøgningens indleveringsdag, og som tillige adskiller sig væsentligt derfra.

Stk. 2. Som kendt anses alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udnyttelse eller på anden måde. Ligeledes anses indholdet i en før patentansøgningens indleveringsdag her i landet indleveret patentansøgning som kendt, såfremt denne ansøgning bliver almindeligt tilgængelig i overensstemmelse med reglerne i § 22. Det samme gælder indholdet i en før patentansøgningens indleveringsdag her i landet indleveret ansøgning om registrering af brugsmode, hvis denne ansøgning bliver almindeligt tilgængelig i overensstemmelse

med reglerne for brugsmode. Kravet i stk. 1 om, at opfindelsen skal adskille sig væsentligt fra det kendte, gælder dog ikke i forhold til indholdet af sådanne ansøgninger.

Stk. 3. Bestemmelser om, at ansøgning, som omhandles i kapitel 3, ved anvendelse af reglen i stk. 2 i visse tilfælde skal have samme virkning som en her i landet indgivet patentansøgning, er fastsat ved §§ 29 og 38.

Stk. 4. Betingelsen i henhold til stk. 1, hvorefter opfindelser skal være nye, er ikke til hinder for, at patent meddeles på kendte stoffer eller stofblandinger til anvendelse i de i § 1, stk. 3, nævnte fremgangsmåder, såfremt anvendelsen af stoffet eller blandingen ikke er kendt ved nogen af disse fremgangsmåder.

Stk. 5. Patent kan dog meddeles på en opfindelse, uanset at den inden for de sidste 6 måneder før ansøgningens indlevering er blevet almindeligt tilgængelig, når dette er en følge af

- 1) et åbenbart misbrug i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører, eller
- 2) at ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører, har forevist opfindelsen på sådan officiel eller officielt anerkendt international udstilling, som omhandles i den i Paris den 22. november 1928 indgåede konvention om internationale udstillinger.

§ 3. Den ved patent opnåede eneret indebærer, at andre end patenthaveren ikke uhjemlet må udnytte opfindelsen ved

- 1) at fremstille, udbyde, bringe i omsætning eller anvende et produkt, der er genstand for patent, eller importere eller besidde produktet med sådant formål, eller
- 2) at anvende en fremgangsmåde, der er genstand for patent, eller udbyde den til anvendelse her i landet, såfremt den, der udbyder fremgangsmåden, ved, eller omstændighederne gør det åbenbart, at fremgangsmåden ikke må anvendes uden patenthaverens samtykke, eller
- 3) at udbyde, bringe i omsætning eller anvende et produkt, som er fremstillet ved

en fremgangsmåde, der er genstand for patent, eller importere eller besidde produktet med sådant formål.

Stk. 2. Eneretten indebærer ligeledes, at andre end patenthaveren ikke uhjemlet må udnytte opfindelsen ved at levere eller tilbyde nogen, som ikke er berettiget til at udnytte opfindelsen, midler til at udøve denne her i landet, såfremt disse midler vedrører et væsentligt element i opfindelsen og leverandøren eller tilbudsgiveren ved, eller det efter omstændighederne er åbenbart, at de er egnede og bestemt til sådan anvendelse. Er midlet en i handelen almindeligt forekommende vare, gælder dette dog kun, såfremt den, der leverer eller tilbyder at levere midlet, tilskynder modtageren til at begå handlinger som nævnt i stk. 1. Ved anvendelsen af bestemmelserne i 1. og 2. pkt. anses personer, der udfører handlinger som nævnt i stk. 3, nr. 1, 3 eller 4, ikke for berettigede til at udnytte opfindelsen.

Stk. 3. Eneretten omfatter ikke

- 1) handlinger, der udføres i ikke-erhvervs-mæssigt øjemed,
- 2) handlinger angående produkter, som af patenthaveren eller med dennes samtykke er bragt i omsætning her i landet eller i et andet land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS),
- 3) handlinger, som udføres i forsøgsøjemed i forbindelse med genstanden for den patenterede opfindelse, eller
- 4) tilberedning i et apotek af et lægemiddel efter lægerecept i individuelle tilfælde eller handlinger, der vedrører det således fremstillede lægemiddel.

Stk. 4. (Ophævet).

§ 3 a. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter ethvert biologisk materiale, der er fremstillet ud fra dette biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

Stk. 2. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på en fremgangsmåde til fremstil-

ling af et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter det biologiske materiale, der direkte fremstilles ved denne fremgangsmåde, samt ethvert biologisk materiale, der er fremstillet ud fra det direkte fremstillede biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

Stk. 3. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et produkt, som indeholder eller består af genetisk information, omfatter ethvert materiale, hvori produktet indgår, og hvori den genetiske information er indeholdt og udøver sin funktion, jf. dog § 1 a.

Stk. 4. Beskyttelsen efter stk. 1, 2 og 3 omfatter ikke biologisk materiale, der er fremstillet ved reproduktion eller formering af et biologisk materiale, som er markedsført på en medlemsstats område af patenthaveren eller med dennes samtykke, hvis denne reproduktion eller formering er foretaget som et nødvendigt led i den anvendelse, hvortil det biologiske materiale er markedsført, forudsat at det fremstillede materiale ikke efterfølgende anvendes til yderligere reproduktion eller formering.

§ 3 b. Uanset bestemmelserne i § 3 a, stk. 1-3, indebærer salg eller anden form for markedsføring af formeringsmateriale fra planter, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger til landbrugsmæssige formål, at landbrugeren har tilladelse til selv at anvende sit høstudbytte til reproduktion eller formering på sin egen bedrift, idet dog omfanget af og vilkårene for dette er anført i artikel 14 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 3 a, stk. 1-3, indebærer salg eller anden form for markedsføring af avlsdyr eller andet animalsk reproduktionsmateriale, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger, at landbrugeren har tilladelse til at anvende dyret eller andet animalsk reproduktionsmateriale til egne landbrugsformål, men ikke til at sælge det i forbindelse

Bilag 1

med eller med henblik på reproduktion i kommercielt øjemed. Erhvervsministeren fastsætter bestemmelser for omfanget af og vilkårene for landbrugerens anvendelse af sådanne patenter til egne landbrugsformål.

§ 4. Den, som, da patentansøgningen blev indleveret, her i landet erhvervsmæssigt udnyttede opfindelsen, må uanset et meddelt patent fortsætte udnyttelsen med bibeholdelse af dens almindelige karakter, såfremt udnyttelsen ikke udgjorde et åbenbart misbrug i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem hans ret hidrører. Sådant ret til udnyttelse tilkommer under tilsvarende forudsætninger også den, som havde truffet væsentlige foranstaltninger til erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet.

Stk. 2. Den i stk. 1 omhandlede ret kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den er opstået, eller hvori udnyttelsen var tilsigtet.

§ 5. Uanset at der er meddelt patent på en opfindelse, må andre end patenthaveren udnytte opfindelsen ved brugen af et udenlandsk køretøj, fartøj eller luftfartøj under det pågældende samfærdselsmidlets midlertidige eller tilfældige tilstedeværelse her.

Stk. 2. Industriministeren kan bestemme, at reservedele og tilbehør til luftfartøjer uanset et meddelt patent må indføres og anvendes her til reparation af luftfartøjer hjemmehørende i en fremmed stat, der indrømmer tilsvarende rettigheder for danske luftfartøjer.

§ 6. Ansøgning om patent på en opfindelse, der tidligst 12 måneder før ansøgningsdagen er angivet i en ansøgning, som angår patent eller brugsmodelestyringer her i landet eller patent, opfindercertifikat eller brugsmodelestyring i et andet land, som er tilsluttet pariserkonventionen af 20. marts 1883 om beskyttelse af industriel ejendomsret, skal i forhold til § 2, stk. 1, 2 og 4, samt § 4 på begæring anses for indleveret samtidig med den tidligere ansøgning. Den samme ret til prioritet gælder, selv om ansøgningen om

beskyttelse ikke hidrører fra et land, der er tilsluttet konventionen, når en tilsvarende prioritet fra en dansk patentansøgning eller brugsmodelestyring i kraft af bilateral eller multilateral aftale indrømmes i det land, hvor den tidligere ansøgning blev indleveret, og dette sker på betingelser og med virkninger, der i det væsentlige stemmer overens med konventionen.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter de nærmere vilkår for retten til at gøre sådan prioritet gældende.

Kapitel 2 Patentansøgninger og deres behandling m.v.

§ 7. Patentmyndigheden her i landet er Patent- og Varemærkestyrelsen, der ledes af en direktør, og Patentankenævnet (Ankenævnet for Industriel Ejendomsret). Ved patentmyndigheden forstås i denne lov patentmyndigheden her i landet, medmindre andet er angivet.

Stk. 2. Patentankenævnet nedsættes af industriministeren til behandling af klager over styrelsens afgørelser, jf. §§ 25 og 67, samt klager over afgørelser efter lov om mønstre, varemærkeloven m.v. Patentankenævnet består af indtil 18 medlemmer, der udnævnes for 5 år ad gangen. 2 af medlemmerne, heraf formanden, skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne beskikkes til landsdommer, mens nævnet i øvrigt skal sammensættes således, at medlemmerne tilsammen besidder den bedst mulige sagkundskab vedrørende patenter, mønstre, varemærker samt på områder, der i henhold til lovgivningen i øvrigt er henlagt under ankenævnets kompetence. De skal have afgangseksamen fra Danmarks Tekniske Højskole, anden højere læreanstalt eller på anden vis have erhvervet den fornødne sagkundskab.

Stk. 3. Formanden bestemmer under hensyn til den enkelte sags beskaffenhed, hvem og hvor mange af nævnets medlemmer, der skal deltage i sagens behandling.

Stk. 4. Industriministeren fastsætter nærmere regler for Patentankenævns virksomhed, herunder regler om sagsbehandlingen og regler om, at klageren skal betale gebyr for at få behandlet en klage.

§ 8. Ansøgning om patent indleveres til patentmyndigheden eller i de i kapitel 3 nævnte tilfælde til patentmyndigheden i fremmed stat eller til en international organisation.

Stk. 2. Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af opfindelsen omfattende tegninger, når sådanne er nødvendige, samt en bestemt angivelse af, hvad der søges beskyttet ved patentet (patentkrav). Den omstændighed, at opfindelsen angår en kemisk forbindelse, medfører ikke, at en bestemt anvendelse skal angives i patentkravet. Beskrivelsen skal være så tydelig, at en fagmand på grundlag deraf kan udøve opfindelsen. En opfindelse, som vedrører eller indebærer brugen af biologisk materiale, skal i de tilfælde, som er angivet i § 8 a, kun anses for tilstrækkelig tydeligt angivet, såfremt betingelserne i § 8 a tillige er opfyldt.

Stk. 3. Ansøgningen skal endvidere indeholde et sammendrag af beskrivelse og patentkrav. Sammendraget skal alene tjene som teknisk information og må ikke tillægges betydning i andre henseender.

Stk. 4. I ansøgningen skal opfinderens navn angives. Søges patent af en anden end opfinderen, skal ansøgeren godtgøre sin ret til opfindelsen.

Stk. 5. Ansøgeren skal betale det fastsatte ansøgningsgebyr. For patentansøgning skal også betales det fastsatte årsgebyr for hvert gebyrår, som påbegyndes, inden ansøgningen endeligt afgøres. Årsgebyret omfatter 1 år og regnes første gang fra den dag, da ansøgningen blev indleveret, og derefter fra den tilsvarende dag i kalenderåret.

§ 8 a. Skal der ved udøvelsen af opfindelsen anvendes biologisk materiale, som hverken er almindeligt tilgængeligt eller kan beskrives således i ansøgningens akter, at en fagmand på grundlag af disse kan udøve op-

findelsen, skal en prøve af de biologiske materiale deponeres senest den dag, da ansøgningen bliver indleveret. Prøven skal herefter fortløbende være deponeret således, at den, som ifølge denne lov er berettiget til at få udleveret en prøve, kan få udleveret prøven i Danmark. Erhvervsministeren fastsætter bestemmelser om, hvor deponering kan foretages.

Stk. 2. Ophører en deponeret prøve med at være levedygtig, eller kan en prøve af andre grunde ikke udleveres, skal denne erstattes med en ny prøve af samme biologiske materiale inden for den frist og i øvrigt i overensstemmelse med de regler, der fastsættes af erhvervsministeren. Den nye deponering anses for foretaget allerede fra den dag, da den tidligere deponering blev foretaget.

§ 9. Såfremt ansøgeren fremsætter begæring herom og betaler det fastsatte gebyr, skal patentmyndigheden i overensstemmelse med regler, der fastsættes af industriministeren, foranledige, at ansøgningen nyhedsundersøges hos en international nyhedsundersøgende myndighed i henhold til bestemmelserne i artikel 15, stk. 5, i den i Washington den 19. juni 1970 indgåede patentsamarbejdsstraktat.

§ 10. I samme ansøgning må ikke søges patent på to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser.

§ 11. Søges patent på en opfindelse, som fremgår af en af ansøgeren tidligere indleveret patentansøgning, der ikke er endeligt afgjort, skal den senere ansøgning på ansøgerens begæring og på de af industriministeren fastsatte vilkår anses som indleveret på det tidspunkt, da de akter, hvoraf opfindelsen fremgår, indkom til patentmyndigheden.

§ 12. Patent- og Varemærkestyrelsen kan opfordre ansøgeren til at udpege en i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) bosat fuldmægtig, som kan repræsen-

Bilag 1

tere ansøgeren i alt vedrørende ansøgningen. Fuldmægtigens navn og adresse skal indføres i patentregistret.

§ 13. En ansøgning om patent må ikke ændres således, at patent søges på noget, som ikke fremgik af ansøgningen, da denne blev indleveret.

§ 14. (Ophævet).

§ 15. Har ansøgeren ikke iagttaget de om ansøgningen givne forskrifter, eller finder patentmyndigheden, at der af andre grunde er noget til hinder for at imødekomme ansøgningen, skal ansøgeren underrettes herom og opfordres til inden en nærmere angiven frist at udtale sig eller berigtige ansøgningen. Patentmyndigheden kan dog uden at høre ansøgeren foretage de ændringer i sammendraget, som den finder nødvendigt.

Stk. 2. Undlader ansøgeren inden fristens udløb at afgive den begærede udtalelse eller at træffe foranstaltninger til berigtigelse af ansøgningen, henlægges denne. Den i stk. 1 nævnte meddelelse skal indeholde oplysning herom.

Stk. 3. Behandlingen af ansøgningen genoptages dog, hvis ansøgeren inden 4 måneder efter udløbet af den fastsatte frist fremkommer med sine ytringer eller træffer foranstaltninger til berigtigelse af ansøgningen samt betaler det fastsatte genoptagelsesgebyr.

Stk. 4. Betales der ikke årsgebyr efter §§ 8, 41 og 42, henlægges ansøgningen uden forudgående underretning. Behandlingen af en af denne grund henlagt ansøgning kan ikke genoptages.

§ 16. Finder patentmyndigheden, også efter at ansøgerens besvarelse er indkommet, noget til hinder for at imødekomme ansøgningen, og har ansøgeren haft lejlighed til at udtale sig om hindringen, skal ansøgningen afslås, medmindre patentmyndigheden finder grund til på ny at give ansøgeren opfordring som omhandlet i § 15, stk. 1.

§ 17. Påstår nogen over for patentmyndigheden, at han og ikke ansøgeren er berettiget til opfindelsen, kan patentmyndigheden, hvis den finder spørgsmålet tvivlsomt, opfordre ham til inden en nærmere angiven frist at anlægge retssag herom. Efterkommes opfordringen ikke, kan påstanden lades ude af betragtning ved afgørelse af patentansøgningen. Underretning herom skal gives i opfordringen.

Stk. 2. Er der anlagt sag om retten til en opfindelse, på hvilken der søges patent, kan behandlingen af patentansøgningen stilles i bero, indtil retssagen er endeligt afgjort.

§ 18. Godtgør nogen over for patentmyndigheden, at han og ikke ansøgeren er berettiget til opfindelsen, skal patentmyndigheden overføre ansøgningen til ham, såfremt han begærer det. Den, til hvem patentansøgningen således overføres, skal betale nyt ansøgningsgebyr.

Stk. 2. Er der fremsat begæring om overførelse af en patentansøgning, må ansøgningen ikke henlægges, afslås eller imødekommes, før der er taget endelig stilling til begæringen.

§ 19. Er ansøgningen i overensstemmelse med forskrifterne, og er intet fundet til hinder for meddelelse af patent, og er det konstateret, at ansøgeren er enig i den tekst, hvormed patent vil kunne meddeles, sender patentmyndigheden meddelelse til ansøgeren om, at patent kan meddeles mod betaling af det fastsatte gebyr for publicering af patentskriftet.

Stk. 2. Efter at patentmyndigheden har sendt meddelelse som nævnt i stk. 1, må patentkravene ikke ændres således, at patentbeskyttelsens omfang udvides.

Stk. 3. Gebyret for publicering af patentskriftet skal betales inden 2 måneder efter, at patentmyndigheden har givet meddelelse efter stk. 1. Sker dette ikke, henlægges ansøgningen. Behandlingen genoptages dog, hvis ansøgeren inden 4 måneder efter udløbet af fristen betaler gebyret for patentmed-

delelse samt det fastsatte genoptagelsesgebyr.

§ 20. Når betingelserne i § 19 er opfyldt, skal patentmyndigheden meddele patent og udfærdige patentbrev. Samtidig bekendtgøres patentmeddelelsen.

Stk. 2. Patentskrift, som indeholder beskrivelse, patentkrav og sammendrag, skal kunne fås hos patentmyndigheden samtidig med patentmeddelelsens bekendtgørelse. Patentskriftet skal angive patenthaveren og opfinderen.

§ 21. Enhver er berettiget til over for patentmyndigheden at fremsætte indsigelse mod et meddelt patent. Indsigelsen skal være begrundet og være kommet frem til patentmyndigheden inden 9 måneder fra bekendtgørelsen af patentmeddelelsen.

Stk. 2. Indsigelse kan alene begrundes med, at patentet er meddelt, uanset at

- 1) betingelserne i §§ 1-2 ikke er opfyldt,
- 2) det angår en opfindelse, som ikke er så tydeligt beskrevet, at en fagmand på grundlag af beskrivelsen kan udøve den, eller
- 3) dets genstand går ud over indholdet af ansøgningen, som den blev indleveret.

Stk. 3. Patentmyndigheden bekendtgør, at indsigelse er indleveret.

§ 22. Fra og med den dag, da patentet meddeles, skal akterne i ansøgningssagen holdes tilgængelige for enhver.

Stk. 2. Når 18 måneder er forløbet fra ansøgningsdagen eller, hvis der er begæret prioritet i henhold til § 6, fra den dag, fra hvilken prioriteten er begæret, skal akterne, selv om patent ikke er meddelt, holdes tilgængelige for enhver. Er der truffet beslutning om henlæggelse eller afslag, må akterne dog ikke holdes tilgængelige, medmindre ansøgeren begærer genoptagelse, påklager det meddelte afslag eller i henhold til §§ 72 eller 73 begærer genoprettelse af rettigheder.

Stk. 3. På begæring af ansøgeren skal sagens akter gøres tilgængelige tidligere end foreskrevet i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Når akterne bliver tilgængelige i henhold til stk. 2 eller 3, skal bekendtgørelse herom udfærdiges.

Stk. 5. Indeholder et dokument forrettningshemmeligheder, som ikke angår en opfindelse, på hvilken der søges eller er meddelt patent, kan patentmyndigheden, når særlige grunde foreligger, på begæring bestemme, at dokumentet helt eller delvis ikke skal være tilgængeligt. Er sådan begæring indgivet, må dokumentet ikke gøres tilgængeligt før afgørelse er truffet, eller i det tidsrum, hvori afgørelsen kan påklages. Klage har opsættende virkning.

Stk. 6. Er en prøve af en mikroorganisme deponeret i henhold til § 8 a, har enhver ret til at få en prøve af kulturen, når akterne bliver tilgængelige i henhold til stk. 1, 2 eller 3. Efter meddelelsen af patent kan udlevering ske til enhver, der anmoder herom, uanset om patentet er ophørt eller er kendt ugyldigt. Dette medfører dog ikke, at prøve skal udleveres til nogen, som efter bestemmelser fastsat i eller i medfør af lov ikke må befatte sig med den deponerede mikroorganisme. En prøve skal heller ikke udleveres til nogen, såfremt det på grund af organismens farlige egenskaber antages, at det vil være forbundet med åbenbar fare, at vedkommende befatter sig med prøven.

Stk. 7. Uanset stk. 6 kan ansøgeren begære, at udlevering af en prøve i tiden, indtil patent er meddelt, kun kan ske til en særlig sagkyndig. Hvis en ansøgning er blevet afslået, tilbagetaget eller anses for tilbagetaget, kan ansøgeren begære, at en prøve af det deponerede materiale i 20 år fra patentansøgningens indlevering kun må udleveres til en særlig sagkyndig. Erhvervsministeren fastsætter bestemmelser om fremsættelse af begæring om udlevering, om fristen for fremsættelse af sådanne begæring og om, hvem der kan benyttes som sagkyndig.

Stk. 8. Begæring om udlevering af prøven skal fremsættes over for patentmyndigheden og indeholde en erklæring om at iagttage de begrænsninger i brugen af prøven, som fremgår af regler, der fastsættes af industriministeren. Såfremt prøven skal udleveres til en

Bilag 1

særlig sagkyndig, skal erklæringen i stedet afgives af denne.

§ 23. Er indsigelse fremkommet, skal patenthaveren gøres bekendt med indsigelsen og have lejlighed til at udtale sig om denne.

Stk. 2. Patentmyndigheden kan behandle en indsigelse, selv om patentet er ophørt eller ophører i henhold til §§ 51, 54 eller 96, selv om indsigelsen tages tilbage, eller selv om indsigeren afgår ved døden eller mister evnen til at indgå retshandler.

Stk. 3. Patentmyndigheden kan erklære patentet ugyldigt eller opretholde det i uændret eller ændret form. Hvis patentmyndigheden finder, at patentet kan opretholdes i ændret form, og det er konstateret, at patenthaveren er enig heri, ændres patentskriftet tilsvarende, efter at patenthaveren har betalt det fastsatte gebyr for publicering heraf. Hos patentmyndigheden skal der kunne fås eksemplarer af det ændrede patentskrift.

Stk. 4. Hvis patenthaveren ikke er enig i opretholdelsen af patentet i ændret form eller ikke betaler gebyret for publicering af nyt patentskrift rettidigt, erklæres patentet for ugyldigt.

Stk. 5. Patentmyndigheden bekendtgør afgørelsen af indsigelsen.

§ 24. Klage over styrelsens endelige afgørelse af en patentsøgning kan indgives til Patentankenævnet af ansøgeren. Patenthaveren kan klage til Patentankenævnet, når et patent er anset for ugyldigt, eller hvis Patent- og Varemærkestyrelsen finder, at patentet kan opretholdes i ændret form efter indsigelse. Indsigeren kan klage til Patentankenævnet, når et patent opretholdes i uændret form, eller hvis Patent- og Varemærkestyrelsen finder, at patentet kan opretholdes i ændret form trods behørigt fremsat indsigelse. Frafalder indsigeren sin klage, kan klagen alligevel prøves, når særlige grunde hertil foreligger.

Stk. 2. Afgørelser, hvorved en begæring om genoptagelse i henhold til § 15, stk. 3, eller § 19, stk. 3, er afslået, eller hvorved begæring om overførelse i henhold til § 18 er

imødekommet, kan påklages af ansøgeren. Afgørelser, hvorved en begæring om overførelse af ansøgningen er afslået, kan påklages af den, der har fremsat begæringen.

Stk. 3. Afgørelser, hvorved begæring i henhold til § 22, stk. 5, er afslået, kan påklages af den, der har fremsat begæringen.

§ 25. Klage efter § 24 indgives til Patentankenævnet senest 2 måneder efter, at styrelsen har givet den pågældende underretning om afgørelsen. Inden samme frist skal det herfor fastsatte gebyr betales. Sker dette ikke, skal klagen afvises.

Stk. 2. Patentankenævnets afgørelser kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Stk. 3. Søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af styrelsen, som kan påklages til Patentankenævnet, kan ikke indbringes for domstolene, forinden Patentankenævnets afgørelse foreligger, jf. dog §§ 52 og 53. Søgsmål til prøvelse af afgørelser, hvorved Patentankenævnet afslår en ansøgning om patent eller erklærer et patent ugyldigt, skal anlægges inden 2 måneder efter, at der er givet den pågældende underretning om afgørelsen.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 22, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til dokumenter, der indkommer til Patentankenævnet.

§ 26. Bliver en ansøgning, som er tilgængelig for enhver, endeligt afslået eller henlagt, skal bekendtgørelse herom udfærdiges.

§ 27. Meddelte patenter indføres i et patentregister, der føres af patentmyndigheden.

Kapitel 3

International patentsøgning

§ 28. Ved international patentsøgning forstås en ansøgning i henhold til den i Washington den 19. juni 1970 indgåede patent-samarbejdsstraktat.

Stk. 2. International patentsøgning indleveres til en patentmyndighed eller interna-

tional organisation, som i henhold til traktaten og gennemførelsesforskrifterne er berettiget til at modtage sådan ansøgning (modtagende myndighed). Til patentmyndigheden her i landet kan en international patentansøgning indleveres i overensstemmelse med regler, der fastsættes af industriministeren. Ansøgeren skal til patentmyndigheden betale det for ansøgningen fastsatte gebyr.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 29-38 finder anvendelse på internationale patentansøgninger, som omfatter Danmark.

§ 29. En international patentansøgning, for hvilken den modtagende myndighed har fastsat international indleveringsdag, har samme virkning som en her i landet den pågældende dag indleveret patentansøgning. Bestemmelsen i § 2, stk. 2, 2. pkt., finder dog kun anvendelse, såfremt ansøgningen er videreført i henhold til § 31.

§ 30. En international patentansøgning skal anses for tilbagetaget for så vidt angår Danmark i de tilfælde, som omhandles i traktatens artikel 24, stk. 1 i og ii.

§ 31. Ønsker ansøgeren at videreføre en international ansøgning for Danmark, skal han inden 20 måneder fra den internationale indleveringsdag, eller hvis prioritet begæres fra prioritetsdagen, til patentmyndigheden betale det fastsatte gebyr samt indlevere en oversættelse til dansk af den internationale ansøgning i det omfang, som industriministeren fastsætter, eller, såfremt ansøgningen er affattet på dansk, en genpart af ansøgningen.

Stk. 2. Begærer ansøgeren, at en international ansøgning skal undergives en international forberedende patenterbarhedsprøvelse, og erklærer han inden 19 måneder fra den i stk. 1 nævnte dag i overensstemmelse med traktaten, at han agter at anvende resultatet af denne prøvelse ved ansøgning om patent for Danmark, skal han inden 30 måneder fra den nævnte dag have opfyldt forskrifterne i stk. 1.

Stk. 3. Såfremt ansøgeren har betalt det fastsatte gebyr inden de i stk. 1 og 2 fastsatte frister, kan den krævede oversættelse eller genpart indleveres inden en yderligere frist på 2 måneder, mod at der betales et fastsat tillægsgebyr inden udløbet af den yderligere frist.

Stk. 4. Opfylder ansøgeren ikke kravene i denne paragraf, skal ansøgningen anses for tilbagetaget for så vidt angår Danmark.

§ 32. Tilbagetager ansøgeren en begæring om international forberedende patenterbarhedsprøvelse eller en erklæring om, at han agter at anvende resultatet af denne prøvelse ved ansøgning om patent for Danmark, skal den internationale patentansøgning anses for tilbagetaget for så vidt angår Danmark, medmindre tilbagetagelsen er sket før udløbet af den frist, som gælder i henhold til § 31, stk. 1, og ansøgeren viderefører ansøgningen inden udløbet af de i § 31, stk. 1, jf. stk. 3, fastsatte frister.

§ 33. Når en international patentansøgning er videreført i henhold til § 31, finder bestemmelserne i kapitel 2 anvendelse på ansøgningen og dens behandling med de afvigelser, der er fastsat i nærværende paragraf og i §§ 34-37. Ansøgningen må kun efter ansøgerens begæring optages til behandling forinden udløbet af de frister, som gælder i henhold til § 31, stk. 1 eller 2.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 12 kan først bringes til anvendelse fra det tidspunkt, hvor patentmyndigheden kan optage ansøgningen til behandling.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 22, stk. 2 og 3, finder anvendelse, allerede inden ansøgningen er videreført, når ansøgeren har opfyldt sin forpligtelse i henhold til § 31 til at indlevere en oversættelse af ansøgningen, eller hvis ansøgningen er affattet på dansk, når ansøgeren har indleveret en genpart af den til patentmyndigheden.

Stk. 4. Ved anvendelsen af §§ 48, 56 og 60 anses en international patentansøgning at være gjort tilgængelig for enhver, når den er gjort tilgængelig i henhold til stk. 3.

Bilag 1

Stk. 5. Opfylder patentansøgningen traktatens krav med hensyn til form og indhold, skal den godkendes i så henseende.

§ 34. I en international patentansøgning må der ikke meddeles patent eller gives afslag før efter udløbet af en af industriministeren fastsat frist, medmindre ansøgeren har givet samtykke til, at ansøgningen afgøres forinden.

§ 35. Patentmyndigheden må ikke uden ansøgerens samtykke meddele patent i en international patentansøgning eller offentliggøre den, før den er offentliggjort af Det Internationale Bureau ved Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret (WIPO) eller der er hengået 20 måneder fra den internationale indleveringsdag eller, hvis prioritet begæres, fra prioritetsdagen.

§ 36. Har en del af en international patentansøgning ikke været genstand for international nyhedsundersøgelse eller international forberedende patenterbarhedsprøvning, fordi ansøgningen er blevet anset at omfatte to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser, og har ansøgeren ikke inden for den fastsatte frist betalt tillægsgebyr i henhold til traktaten, skal patentmyndigheden undersøge, om bedømmelsen var rigtig. Findes dette at være tilfældet, skal den pågældende del af ansøgningen anses for tilbagetaget hos patentmyndigheden, medmindre ansøgeren betaler det fastsatte gebyr inden 2 måneder efter, at patentmyndigheden har givet ham underretning om udfaldet af undersøgelsen. Finder patentmyndigheden, at bedømmelsen ikke var rigtig, skal den fortsætte behandlingen af ansøgningen i dens helhed.

Stk. 2. Ansøgeren kan påklage en afgørelse i henhold til stk. 1, hvorved det er antaget, at en patentansøgning omfatter to eller flere af hinanden uafhængige opfindelser. Bestemmelserne i § 25, stk. 1-3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Stadfæstes styrelsens afgørelse, regnes fristen for betaling af gebyr i henhold

til stk. 1, 2. pkt., fra den dag, da endelig afgørelse foreligger.

§ 37. Har en del af en international patentansøgning ikke været genstand for en international forberedende patenterbarhedsprøvning, fordi ansøgeren efter krav fra den internationale prøvningsmyndighed har begrænset patentkravene, skal den pågældende del af ansøgningen anses for tilbagetaget hos patentmyndigheden, medmindre ansøgeren betaler det fastsatte gebyr inden 2 måneder efter, at patentmyndigheden har anmodet herom under henvisning til begrænsningen i den foretagne prøvning.

§ 38. Har en modtagende myndighed afvist at fastsætte international indleveringsdag for en international patentansøgning, eller har den besluttet, at ansøgningen eller en begæring om, at ansøgningen skal omfatte Danmark, skal anses for tilbagetaget, skal patentmyndigheden på ansøgerens begæring efterprøve rigtigheden af afgørelsen. Det samme gælder en afgørelse fra Det Internationale Bureau, hvorefter en ansøgning skal anses som tilbagetaget.

Stk. 2. Begæring om fornyet prøvelse i henhold til stk. 1 skal fremsættes over for Det Internationale Bureau inden udløbet af en af industriministeren fastsat frist. Ansøgeren skal inden udløbet af samme frist i det omfang, som industriministeren fastsætter, indlevere en oversættelse af ansøgningen til patentmyndigheden samt betale det fastsatte ansøgningsgebyr.

Stk. 3. Finder patentmyndigheden, at den modtagende myndigheds eller Det Internationale Bureaus afgørelse er urigtig, skal patentmyndigheden behandle ansøgningen i henhold til kapitel 2. Hvis international indleveringsdag ikke er fastsat af den modtagende myndighed, skal ansøgningen anses for indleveret den dag, som patentmyndigheden finder burde have været fastsat som international indleveringsdag. Opfylder ansøgningen traktatens krav med hensyn til form og indhold, skal den godkendes i så henseende.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 2, stk. 2, 2. pkt., finder anvendelse på ansøgninger, som er optaget til behandling i henhold til stk. 3, såfremt ansøgningen bliver almindeligt tilgængelig i henhold til § 22.

Kapitel 4 Patentets omfang og gyldighedstid

§ 39. Patentbeskyttelsens omfang bestemmes af patentkravene. Til forståelse af patentkravene kan vejledning hentes fra beskrivelsen.

§ 40. Et meddelt patent kan opretholdes, indtil 20 år er forløbet fra den dag, patentansøgningen blev indleveret. For patent skal betales årsgebyr for hvert gebyrår, som påbegyndes efter at patentet er meddelt.

Kapitel 5 Betaling af årsgebyrer

§ 41. Årsgebyret forfalder den sidste dag i den måned, i hvilken gebyråret begynder. Årsgebyrerne for de første 2 gebyrår forfalder dog først samtidig med gebyret for det tredje gebyrår. Årsgebyr kan tidligst betales 3 måneder før forfaldsdagen.

Stk. 2. For en senere ansøgning som omhandlet i § 11 forfalder årsgebyrer for de gebyrår, som er begyndt før den dag, den senere ansøgning blev indleveret, eller som begyndes inden 2 måneder efter denne dag, ikke i noget tilfælde før 2 måneder er forløbet efter denne dag. For en international patentansøgning forfalder årsgebyrer for gebyrår, som er begyndt før den dag, ansøgningen blev videreført efter § 31 eller optaget til behandling efter § 38, eller som begynder inden 2 måneder efter denne dag, ikke i noget tilfælde før 2 måneder efter den dag ansøgningen blev videreført eller optaget til behandling.

Stk. 3. Årsgebyr kan med den fastsatte forhøjelse betales indtil 6 måneder efter, at det forfalder.

Stk. 4. Patent- og Varemærkestyrelsen opkræver årsgebyrer hos patentansøgeren, patenthaveren eller en eventuel udpeget fuldmægtig, men Patent- og Varemærkestyrelsen er ikke ansvarlig for rettighedstab som følge af manglende opkrævning.

§ 42. Er opfinderen ansøger eller indehaver af patentet, og skønnes det at være forbundet med betydelige vanskeligheder for ham at betale årsgebyrer, kan patentmyndigheden meddele ham henstand med betaling af disse, såfremt begæring herom fremsættes senest den dag, da årsgebyrerne første gang forfalder. Henstand kan meddeles for indtil 3 år ad gangen, dog ikke længere end indtil 3 år fra patentets meddelelse. Begæring om forlænget henstand skal fremsættes senest den dag, da meddelt henstand udløber.

Stk. 2. Afslås begæring om henstand eller forlænget henstand, anses betaling inden 2 måneder derefter for rettidig.

Stk. 3. Årsgebyr, med hvis betaling der er givet henstand efter stk. 1, kan med samme forhøjelse som nævnt i § 41, stk. 3, betales inden 6 måneder efter det tidspunkt, til hvilket henstand er givet.

Kapitel 6 Licens, overdragelse m.v.

§ 43. Har patenthaveren givet en anden ret til erhvervmæssigt at udnytte opfindelsen (licens), kan licenshaveren ikke overdrage denne ret til andre, medmindre andet måtte være aftalt.

§ 44. Er et patent overgået til en anden, er licens givet, er et patent pantsat, er der foretaget udlæg i patentet, eller er patenthaveren taget under konkursbehandling, skal dette på begæring indføres i patentregistret.

Stk. 2. Godtgøres det, at en registreret licens er ophørt, skal licensen slettes af registret.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder også for tvangslicens og rettigheder i henhold til § 53, stk. 2.

Bilag 1

Stk. 4. Søgsmål vedrørende et patent kan altid anlægges mod den, som i registret er indført som patenthaver, og meddelelse fra patentmyndigheden kan sendes til ham.

§ 45. Hvis en patenteret opfindelse, når der er forløbet 3 år fra patentets meddelelse og 4 år fra patentansøgningens indlevering, ikke udøves her i landet i et rimeligt omfang, kan den, som her i landet vil udøve opfindelsen, opnå tvangslicens dertil, medmindre der foreligger skellig grund til undladelsen.

Stk. 2. Industriministeren kan bestemme, at udøvelse i et andet land skal sidestilles med udøvelse her i landet ved anvendelsen af bestemmelsen i stk. 1. Sådanne bestemmelser kan gøres betinget af gensidighed.

§ 46. Indehaveren af et patent på en opfindelse, hvis udnyttelse er afhængig af et patent eller en registreret brugsmode, der tilhører en anden, kan opnå tvangslicens til udnyttelse af den ved det sidstnævnte patent beskyttede opfindelse eller den ved brugsmode registreringen beskyttede frembringelse, hvis den førstnævnte opfindelse udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning.

Stk. 2. Indehaveren af patentet på den opfindelse eller af den registrerede brugsmode, til hvis udnyttelse der er meddelt tvangslicens i medfør af bestemmelsen i stk. 1, skal på rimelige vilkår kunne opnå tvangslicens til udnyttelse af den anden opfindelse.

§ 46 a. En sortsejer, der ikke kan opnå eller udnytte en plantenyhedsbeskyttelse uden at krænke et ældre patent, kan ansøge om tvangslicens til udnyttelse af opfindelsen, hvis tvangslicensen er nødvendig for udnyttelsen af den sort, der skal nyhedsbeskyttes, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Tvangslicens meddeles kun, hvis sortsejeren godtgør, at sorten udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning i forhold til opfindelsen.

Stk. 2. Har en patenthaver efter lov om plantenyheder fået tvangslicens til at udnytte en beskyttet plantenyhed, har sortsejeren ret

til på rimelige vilkår at opnå gensidig licens til udnyttelse af opfindelsen.

§ 47. Når vigtige almene interesser gør det påkrævet, kan den, der erhvervsmæssigt vil udnytte en opfindelse, på hvilken en anden har patent, få tvangslicens hertil.

§ 48. Den, som, da en patentansøgning blev gjort tilgængelig for enhver, her i landet erhvervsmæssigt udnyttede den opfindelse, på hvilken patent søges, kan, hvis ansøgningen fører til patent, få tvangslicens til udnyttelsen, når ganske særlige grunde taler herfor, og han ikke havde kendskab til ansøgningen og ej heller med rimelighed har kunnet skaffe sig sådant kendskab. Sådanne ret tilkommer under tilsvarende forudsætninger også den, som havde truffet væsentlige foranstaltninger til erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet.

Stk. 2. Sådanne tvangslicens kan omfatte tiden forud for patentets meddelelse.

Stk. 3. Industriministeren kan bestemme, at udnyttelse i et andet land skal sidestilles med udnyttelse her i landet ved anvendelsen af bestemmelsen i stk. 1. Sådanne bestemmelser kan gøres betinget af gensidighed.

§ 49. Tvangslicens må kun meddeles den, som ikke ved aftale har kunnet opnå licens på rimelige vilkår, og som kan antages at være i stand til at udnytte opfindelsen på rimelig og forsvarlig måde og i overensstemmelse med licensen.

Stk. 2. Tvangslicens er ikke til hinder for, at patenthaveren selv udnytter opfindelsen eller meddeler licens til andre.

Stk. 3. Tvangslicens kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den udnyttes, eller hvori udnyttelsen var til sigtet. For tvangslicens meddelt efter § 46, stk. 1, gælder endvidere, at overdragelse af tvangslicensen skal ske sammen med det patent, hvis udnyttelse er afhængig af et patent eller en registreret brugsmode, der tilhører en anden.

Stk. 4. Tvangslicens vedrørende halvleder teknologi kan kun meddeles til offentlig

ikke-kommerciel udnyttelse eller for at bringe en konkurrencebegrænsende adfærd, som er fastslået ved dom eller administrativ afgørelse, til ophør.

§ 50. Sø- og Handelsretten i København afgør i første instans, om tvangslicens skal meddeles og bestemmer ligeledes, i hvilket omfang opfindelsen må udnyttes, samt fastsætter vederlaget og de øvrige vilkår for tvangslicensen. For så vidt forholdene måtte ændre sig væsentligt, kan retten på begæring af hver af parterne ophæve licensen eller fastsætte nye vilkår for denne.

Kapitel 7

Patentets ophør, administrativ omprøvning m.v.

§ 51. Betales årsgebyr ikke i overensstemmelse med reglerne i §§ 40, 41 og 42, bortfalder patentet fra og med begyndelsen af det gebyrår, for hvilket gebyr ikke er betalt.

§ 52. Et patent kan ved dom kendes ugyldigt, hvis

- 1) det er meddelt, uanset at betingelserne i §§ 1-2 ikke er opfyldt,
- 2) det angår en opfindelse, som ikke er så tydeligt beskrevet, at en fagmand på grundlag af beskrivelsen kan udøve den,
- 3) dets genstand går ud over indholdet af ansøgningen, som den blev indleveret, eller
- 4) omfanget af patentbeskyttelsen er blevet udvidet, efter at patentmyndigheden i henhold til § 19, stk. 1, har sendt meddelelse til ansøgeren om, at patent kan meddeles.

Stk. 2. Et patent kan dog ikke kendes ugyldigt i sin helhed af den grund, at patenthaveren var blot delvis berettiget til patentet.

Stk. 3. Sag kan, bortset fra de i stk. 4 nævnte tilfælde, rejses af enhver.

Stk. 4. Sager, som begrundes med, at patent er meddelt en anden end den, der i henhold til § 1, er berettiget hertil, kan alene

rejses af den, der påstår sig berettiget til patentet. Sagen skal rejses inden 1 år efter, at den berettigede har fået kundskab om patentets meddelelse og de øvrige forhold, på hvilke søgsmålet støttes. Var patenthaveren i god tro, da patentet blev meddelt, eller da han erhvervede patentet, kan sagen ikke rejses senere end 3 år efter patentets meddelelse.

§ 53. Er patent meddelt en anden end den, der i henhold til § 1 er berettiget dertil, skal retten, hvis der nedlægges påstand derom af den berettigede, overføre patentet til denne. Bestemmelserne i § 52, stk. 4, om tidspunktet for sagens anlæg finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Den, hvem patentet frakendes, er, når han i god tro her i landet erhvervsmæssigt har udnyttet opfindelsen eller truffet væsentlige foranstaltninger hertil, berettiget til mod rimeligt vederlag og i øvrigt på rimelige vilkår at fortsætte den påbegyndte eller iværksatte den planlagte udnyttelse med bibeholdelse af dennes almindelige karakter. Sådan ret tilkommer under samme forudsætninger også indehavere af registrerede licensrettigheder.

Stk. 3. Rettigheder i henhold til stk. 2 kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori de udnyttes, eller hvori udnyttelsen var tilsigtet.

§ 53 a. Sag om ugyldigkendelse, som rejses, mens en indsigelse i henhold til § 21 ikke er færdigbehandlet af patentmyndigheden, kan af retten stilles i bero, indtil der er truffet endelig afgørelse af patentmyndigheden.

§ 53 b. Enhver kan over for patentmyndigheden fremsætte begæring om, at et patent, der er meddelt af patentmyndigheden eller er meddelt med virkning for Danmark efter § 75, omprøves.

Stk. 2. Begæring efter stk. 1 kan ikke indleveres, så længe indsigelse endnu kan fremsættes, eller så længe en indsigelsessag ikke er endeligt afgjort. Hvis en sag ved domsto-

Bilag 1

lene vedrørende et patent ikke er endeligt afgjort, kan der ikke fremsættes en begæring efter stk. 1 vedrørende det pågældende patent.

Stk. 3. Rejser sag ved domstolene om et patent, inden der er truffet endelig afgørelse om en begæring efter stk. 1 vedrørende samme patent, skal patentmyndigheden stille behandlingen af begæringen i bero, indtil sagen er endeligt afgjort, medmindre begæringen er fremsat af patenthaveren.

Stk. 4. Er begæring om omprøvning indleveret, skal patenthaveren gøres bekendt hermed og have lejlighed til at udtale sig om denne. Patentmyndigheden bekendtgør, at begæring om omprøvning er indleveret.

Stk. 5. Patentmyndigheden kan behandle en begæring om omprøvning, selv om patentet er ophørt eller ophører i henhold til §§ 51, 54 eller 96. Patentmyndigheden kan ligeledes behandle begæringen, selv om begæringen tages tilbage, eller selv om den, der har begæret omprøvningen, afgår ved døden eller mister evnen til at indgå retshandler.

Stk. 6. Med begæringen om administrativ omprøvning efter stk. 1 skal følge det fastsatte gebyr.

§ 53 c. Begæring om omprøvning fra andre end patenthaveren kan alene støttes på de ugyldighedsgrunde, der er nævnt i § 52, stk. 1.

Stk. 2. Patentmyndigheden kan erklære patentet ugyldigt eller opretholde det i ændret eller uændret form. Patentmyndigheden undersøger, om begæringen kan imødekommes, og hvis begæringen kan imødekommes, om de grunde, der er nævnt i § 52, stk. 1, er til hinder for, at patentet opretholdes i ændret form.

§ 53 d. Hvis en begæring fra andre end patenthaveren ikke kan imødekommes, afslås begæringen, og patentet opretholdes i uændret form.

Stk. 2. Kan begæringen imødekommes, men kan patentet ikke opretholdes i ændret form, erklærer patentmyndigheden patentet for ugyldigt. Kan patentet opretholdes i æn-

dret form, ændres patentet tilsvarende, såfremt patenthaveren er enig i den ændrede formulering, som patentmyndigheden vil give patentet. Er patenthaveren ikke enig i den ændrede formulering, erklæres patentet for ugyldigt.

Stk. 3. Når der er truffet afgørelse om at opretholde patentet i ændret form, skal patenthaveren betale det fastsatte gebyr for publicering af nyt patentskrift inden for den fastsatte frist. Betales gebyret ikke rettidigt, erklæres patentet for ugyldigt.

Stk. 4. Patentmyndigheden bekendtgør afgørelsen af en administrativ omprøvning.

§ 53 e. Patenthaveren selv kan på de i § 53 b, stk. 2 og 6, anførte betingelser begære sit patent begrænset ved ændring af beskrivelsen, kravene eller tegningerne.

Stk. 2. Patentmyndigheden undersøger da, om de grunde, der er nævnt i § 52, stk. 1, er til hinder for at opretholde patentet i den ændrede form, patenthaveren ønsker. Kan den begærede begrænsning herefter godkendes, ændres patentet i overensstemmelse hermed, og § 53 d, stk. 3 og 4, finder da tilsvarende anvendelse, dog at patentet ophæves, såfremt gebyret for publicering af nyt patentskrift ikke betales rettidigt.

Stk. 3. Hvis patentet derimod ikke kan opretholdes i den begærede begrænsede form, skal begæringen om begrænsning afslås.

§ 53 f. Hvis et patent er ændret i henhold til §§ 53 d eller 53 e, skal der fra det tidspunkt, hvor der sker bekendtgørelse ifølge § 53 d, stk. 4, hos patentmyndigheden kunne fås eksemplarer af det nye patentskrift med beskrivelse, tegninger og patentkrav i den ændrede form.

§ 54. Giver patenthaveren over for patentmyndigheden afkald på patentet, skal patentmyndigheden erklære patentet for ophævet.

Stk. 2. Er der rejst søgsmål om overførelse af patent, kan patentet ikke erklæres ophævet, før søgsmålet er endeligt afgjort.

§ 55. Når et patent er bortfaldet eller erklæret ophævet eller ved endelig dom erklæret ugyldigt, eller overført til en anden, skal patentmyndigheden udfærdige bekendtgørelse herom.

§ 55 a. Hvis et patent erklæres helt eller delvis ugyldigt anses patentet, i det omfang det er blevet erklæret ugyldigt allerede fra den dag, patentansøgningen blev indleveret, ikke at have haft de virkninger, der er angivet i § 3. Hvis et patent er begrænset på begæring af patenthaveren, har ændringen først virkning fra den dag, meddelelse herom bekendtgøres.

Kapitel 8

Pligt til at give oplysning om patent

§ 56. En patentansøger, som over for en anden påberåber sig en ansøgning om patent, inden akterne vedrørende ansøgningen er blevet tilgængelige for enhver, er pligtig på begæring at give sit samtykke til, at vedkommende får adgang til at gøre sig bekendt med akterne i ansøgnings sagen. Omfatter ansøgningen en deponeret prøve af biologisk materiale som nævnt i § 8 a, skal vedkommende også have ret til at få udleveret en prøve. Bestemmelserne i § 22, stk. 6, 2. og 3. pkt., stk. 7 og 8, finder anvendelse i disse tilfælde.

Stk. 2. Den, som enten ved direkte henvendelse til en anden eller i annoncer eller ved påskrift på varer eller deres indpakning eller på anden måde angiver, at patent er ansøgt eller meddelt, uden samtidig at angive patentets eller ansøgningens nummer, er pligtig uden unødigt ophold at give den, der begærer det, sådan oplysning. Angives det vel ikke udtrykkeligt, at patent er ansøgt eller meddelt, men er oplysningen egnet til at fremkalde den opfattelse, at dette er tilfældet, skal der på begæring uden unødigt ophold gives oplysning om, hvorvidt patent er ansøgt eller meddelt.

Kapitel 9

Straf- og erstatningsansvar m.v.

§ 57. Gør nogen indgreb i den eneret, som patent medfører (patentindgreb), og sker dette forsætligt, straffes den pågældende med bøde. Under skærpene omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbar retsstridig vinding, kan straffen stige til fængsel i indtil 1 år.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 3. Overtrædelser påtales af den forurettede. Dog påtales overtrædelser, som omfattes af stk. 1, 2. pkt., af det offentlige, når den forurettede anmoder herom.

§ 58. Den, som forsætligt eller uagtsomt begår patentindgreb, er pligtig at udrede rimeligt vederlag for udnyttelsen af opfindelsen samt erstatning for den yderligere skade, som indgrebet måtte have medført.

Stk. 2. Begår nogen patentindgreb, uden at det sker forsætligt eller uagtsomt, er han, om og i det omfang det skønnes rimeligt, pligtig at udrede vederlag og erstatning efter bestemmelserne i stk. 1.

§ 59. Foreligger patentindgreb, kan retten i den udstrækning, det skønnes rimeligt, efter påstand træffe bestemmelser til forebyggelse af misbrug af produkter, der er fremstillet i henhold til den patenterede opfindelse eller af apparat, redskab eller andet, hvis anvendelse ville indebære patentindgreb. Det kan således bestemmes, at genstanden skal ændres på nærmere angivet måde eller tilintetgøres eller, hvor det drejer sig om en patentbeskyttet genstand, udleveres til den forurettede mod vederlag. Dette gælder dog ikke over for den, som i god tro har erhvervet den pågældende genstand eller erhvervet rettigheder herover, og som ikke selv har begået patentindgreb.

Stk. 2. Når ganske særlige grunde dertil foreligger, kan retten uanset bestemmelsen i stk. 1 efter påstand meddele tilladelse til at

Bilag 1

råde over de i stk. 1 nævnte produkter, apparater, redskaber og andet i patentets gyldighedstid eller en del af denne mod rimeligt vederlag og i øvrigt på rimelige vilkår.

§ 60. Udnytter nogen uhjemlet erhvervs-mæssigt en opfindelse, efter at akterne i ansøgningssagen er gjort tilgængelige for enhver, og fører ansøgningen til patent, finder bestemmelserne om patentindgreb bortset fra § 57 tilsvarende anvendelse. I tiden, indtil patent er meddelt, omfatter patentbeskyttelsen kun det, som fremgår såvel af patentkravene, som de forelå, da ansøgningen blev almindeligt tilgængelig, som af patentet, som det er meddelt eller er opretholdt i ændret affattelse efter § 23, stk. 3.

Stk. 2. Den pågældende er kun pligtig i det i § 58, stk. 2, angivne omfang at udrede erstatning for skade som følge af indgreb, der er sket før bekendtgørelsen om patentets meddelelse efter § 20.

Stk. 3. Forældelse af erstatningskrav efter stk. 1 indtræder tidligst 1 år efter patentets meddelelse.

§ 61. I sager om patentindgreb kan kun gøres gældende, at patentet er ugyldigt, dersom påstand om, at patentet kendes ugyldigt, nedlægges over for patenthaveren, eventuelt efter at denne er tilstævnet efter reglerne i § 63, stk. 4. Kendes patentet ugyldigt, kommer bestemmelserne i §§ 57-60 ikke til anvendelse.

§ 62. Den, som i de i § 56 nævnte tilfælde undlader at efterkomme, hvad der påhviler ham, eller giver urigtig oplysning, straffes med bøde, for så vidt ikke strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning, og er pligtig at erstatte derved forvoldt skade i det omfang, dette skønnes rimeligt.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 57, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

§ 63. Den, der anlægger sag om et patents ugyldighed, om overførelse af patent eller om tvangslicens, skal samtidig meddele dette til patentmyndigheden og i anbefalet postfor-

sendelse give meddelelse om sagsanlægget til enhver i patentregistret indført licenshaver, hvis adresse er angivet i registret. Den, der begærer et patent om prøvet administrativt, skal samtidig hermed give de nævnte licenshavere meddelelse herom. En licenshaver, der vil anlægge sag om indgreb i patentet, skal på tilsvarende måde give meddelelse herom til patenthaveren, hvis dennes adresse er angivet i registret.

Stk. 2. Dokumenterer sagsøgeren, eller den, der har begæret administrativ omprøving, ikke på sagens første tægtedag eller ved begæring om omprøvning ved dennes indlevering, at meddelelse efter stk. 1, har fundet sted, kan retten eller ved begæring af omprøvning patentmyndigheden fastsætte en frist til opfyldelse af betingelserne i stk. 1. Oversiddes den fastsatte frist, afvises sagen.

Stk. 3. I sager om patentindgreb, anlagt af patenthaveren, skal sagsøgte give meddelelse efter reglerne i stk. 1 til patentmyndigheden og registrerede licenshavere, såfremt han vil nedlægge påstand om, at patentet kendes ugyldigt. Bestemmelsen i stk. 2 finder tilsvarende anvendelse, således at påstanden om, at patentet kendes ugyldigt, afvises, hvis den fastsatte frist oversiddes.

Stk. 4. I sager om patentindgreb, anlagt af en licenshaver, kan sagsøgte tilstævne patenthaveren uden hensyn til dennes værneting for over for ham at nedlægge påstand om, at patentet kendes ugyldigt. Bestemmelserne i retsplejelovens kap. 34 finder tilsvarende anvendelse.

§ 64. Nedennævnte søgsmål skal anlægges ved landsret i første instans:

- 1) søgsmål vedrørende retten til en opfindelse, der er genstand for ansøgning om patent,
- 2) søgsmål om meddelelse af patent, jf. § 25, stk. 3,
- 3) søgsmål om et patents ugyldighed eller om overførelse af patent, jf. §§ 52 og 53, samt om rettigheder i henhold til § 53, stk. 2,
- 4) søgsmål om rettigheder i henhold til § 4 og § 74, stk. 2,

5) søgsmål vedrørende paténtindgæb samt
6) søgsmål om overdragelse af patent og sager vedrørende frivillig licens.

Stk. 2. Ansøgere og patenthavere, der ikke er bosat her i landet, anses i sager, der anlægges efter denne lov, for at have hjemting i København.

§ 64 a. Hvis et patents genstand er en fremgangsmåde til fremstilling af et nyt produkt, betragtes samme produkt, når det er fremstillet af en anden person end patenthaveren, som fremstillet ved den patenterede fremgangsmåde, medmindre det modsatte bevises.

Stk. 2. I forbindelse med bevisførelsen for det modsatte skal sagsøgtes berettigede interesse i at beskytte sine fabrikations- og forretningshemmeligheder tilgodeses.

§ 65. Udskrift af domme i de i §§ 50 og 64, stk. 1, omhandlede sager tilstilles patentmyndigheden ved rettens foranstaltning.

Kapitel 10 Forskellige bestemmelser

§ 66. Patent- og Varemærkestyrelsen kan opfordre patenthaver til at udpege en i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) bosat fuldmægtig, som på patenthaverens vegne kan modtage forkyndelser og andre meddelelser vedrørende patentet. Fuldmægtigens navn og adresse skal indføres i patentregistret.

§ 67. Klage over styrelsens afgørelser i medfør af §§ 44, 53 d, 53 e, 72, stk. 1 og 2, 73 samt 96 kan af ansøgeren, patenthaveren eller den, der har begæret administrativ omprøvning eller patentets ophør, indgives til Patentankenævnet senest 2 måneder efter, at der er givet vedkommende underretning om afgørelsen. Andre, der har interesse i den pågældende afgørelse, kan senest 2 måneder efter, at afgørelsen er bekendtgjort, indgive tilsvarende klage.

Stk. 2. Inden den i stk. 1 nævnte frist skal det for klagen fastsatte gebyr betales. Sker dette ikke, skal klagen afvises.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 25, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 68. Industriministeren fastsætter størrelsen m.v. af de i loven omhandlede gebyrer samt gebyrer for ekspedition m.v.

Stk. 2. For så vidt angår årsgebyrer kan industriministeren bestemme, at et eller flere af de første gebyrår skal være gebyrfrie.

§ 69. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om patentansøgninger og deres behandling, om behandling af indsigelser, om administrativ omprøvning, om genoprettelse, om afkald på patent, om patentregistrets indretning og førelse, om Patenttidendes udgivelse og indhold, om udveksling af elektroniske data med patentmyndigheden samt om styrelsens forretningsgang. Det kan herunder bestemmes, at patentmyndighedens journaler over indkomne ansøgninger skal være tilgængelige for enhver. Industriministeren kan fastsætte nærmere regler til bestemmelse af, hvilke dage der betragtes som lukkedage for patentmyndigheden.

Stk. 2. Industriministeren kan bestemme, at patentmyndigheden på begæring af et andet lands myndighed kan give denne oplysning om behandlingen af her indleverede patentansøgninger, samt at patentmyndigheden ved afgørelsen af, om betingelserne for patenterbarhed foreligger, kan godtage nyhedsundersøgelser, som i denne henseende har fundet sted ved tilsvarende myndighed i et andet land eller ved en international institution.

Stk. 3. Industriministeren kan endvidere bestemme, at ansøgere, der i et land har indgivet en tilsvarende ansøgning om patent, på begæring af patentmyndigheden og inden for en af denne fastsat frist skal give oplysning om det resultat af undersøgelsen af opfindelsens patenterbarhed, der er meddelt ham af vedkommende lands patentmyndighed, samt fremsende genpart af skriftvekslingen med denne. Oplysningspligt kan dog ikke fore-

Bilag 1

skrives for så vidt angår sådan i kapitel 3 omhandlet patentansøgning, som har været genstand for international forberedende patenterbarhedsprøvning, om hvilken der er indleveret rapport til patentmyndigheden.

§ 70. På opfindelser, der vedrører krigsmateriel eller fremgangsmåder til fremstilling af krigsmateriel, kan der meddeles hemmeligt patent i overensstemmelse med de herom givne særlige regler.

§ 71. Patent- og Varemærkestyrelsen kan efter anmodning påtage sig at løse særlige opgaver, der har karakter af teknologisk service.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter regler om denne service og om betalingen herfor.

Stk. 3. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1.

§ 72. Vil en patentansøger, bortset fra de i stk. 2 nævnte tilfælde, lide retstap, fordi han ikke har overholdt en i denne lov eller med hjemmel heri over for patentmyndigheden fastsat frist, men har han udvist al den omhu, som med rimelighed kunne kræves af ham, skal patentmyndigheden på begæring genoprette rettighederne. Begæringen skal indgives til patentmyndigheden inden 2 måneder efter, at den hindring, som bevirkede fristoverskridelsen, er bortfaldet, dog senest 1 år efter fristens udløb. Inden for samme frister skal han foretage den undladte handling og betale det for genoprettelse fastsatte gebyr.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis en ansøger eller patenthaver ikke har betalt årsgebyr inden for den frist, der er fastsat i § 41, stk. 3, eller § 42, stk. 3, idet dog begæring om genoprettelse skal være indgivet og årsgebyret være betalt senest 6 måneder efter fristens udløb.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 finder ikke anvendelse på den i § 6, stk. 1, nævnte frist.

§ 73. Har ansøgeren i de i § 31 nævnte tilfælde benyttet forsendelse med post, og fremkommer forsendelsen ikke rettidigt, men træffes foranstaltningen inden 2 måneder efter, at ansøgeren indså eller burde have indset, at fristen var overskredet, og senest 1 år efter fristens udløb, skal patentmyndigheden genoprette rettighederne, såfremt

1) postforbindelserne har været afbrudt inden for de sidste 10 dage forud for fristens udløb på grund af krig, revolution, borgerlige uroligheder, strejke, naturkatastrofe eller anden lignende omstændighed på det sted, hvor afsenderen har sin virksomhed eller opholder sig, og forsendelsen er afsendt til patentmyndigheden inden 5 dage efter, at postforbindelserne er genoptaget, eller

2) forsendelsen har været afsendt rekommanderet til patentmyndigheden senest 5 dage før fristens udløb, dog kun hvis forsendelsen har været sendt som luftpost, hvor dette har været muligt, eller hvis afsenderen har haft grund til at antage, at forsendelsen ved befordring med almindelig post ville være modtaget senest 2 dage fra afsendelsesdagen.

Stk. 2. Ønsker patentansøgeren rettighederne genoprettet i henhold til stk. 1, skal han inden den nævnte frists udløb indgive begæring herom til patentmyndigheden.

§ 74. Når en begæring i henhold til §§ 72 eller 73 er imødekommet, og en patentansøgning, der er henlagt eller afslået efter, at den er blevet tilgængelig for enhver, som følge deraf skal optages til fortsat behandling, eller et bortfaldet patent skal anses for opretholdt, skal der udfærdiges bekendtgørelse herom.

Stk. 2. Den, som, efter at den fastsatte frist for genoptagelse af en henlagt ansøgning er udløbet, eller efter at ansøgningen er afslået, eller efter at patentets bortfald er bekendtgjort, men inden bekendtgørelse i henhold til stk. 1 er udfærdiget, i god tro har påbegyndt erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet eller har truffet væsentlige foranstaltninger hertil kan fortsætte ud-

nyttelsen med bibeholdelse af dennes almindelige karakter.

Stk. 3. Den i stk. 2 omhandlede ret kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den er opstået, eller hvori udnyttelsen var tilsigtet.

§ 74 a. Henlægger industriministeren sine beføjelser efter loven til Patent- og Varemærkestyrelsen, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Kapitel 10 A Europæisk patent

§ 75. Ved europæisk patent forstås et patent, der er meddelt af Den Europæiske Patentmyndighed i henhold til den i München den 5. oktober 1973 indgåede europæiske patentkonvention. Ved europæisk patentansøgning forstås en ansøgning i henhold til denne konvention.

Stk. 2. Der kan meddeles europæisk patent for Danmark.

Stk. 3. Ansøgning om europæisk patent indleveres til Den Europæiske Patentmyndighed, jf. dog de i § 70 nævnte bestemmelser om hemmeligt patent. Ansøgning om europæisk patent kan også indleveres til patentmyndigheden her i landet, der vidensender den til Den Europæiske Patentmyndighed. De i konventionens artikel 76 nævnte ansøgninger kan kun indleveres til Den Europæiske Patentmyndighed.

Stk. 4. Bestemmelserne i §§ 76-90 finder anvendelse på europæisk patent for Danmark og på europæisk patentansøgning, som omfatter Danmark.

§ 76. Europæisk patent anses for meddelt, når Den Europæiske Patentmyndighed har bekendtgjort sin afgørelse herom. Det har samme virkning som patent meddelt af patentmyndigheden her i landet og er undergivet samme bestemmelser som sådant patent, medmindre andet fremgår af §§ 77-90.

§ 77. Et europæisk patent har kun virkning her i landet, såfremt ansøgeren inden for den fastsatte frist til patentmyndigheden her i landet indleverer en oversættelse til dansk af den tekst, med hvilken patentet ifølge Den Europæiske Patentmyndigheds meddelelse til ansøgeren agtes meddelt, og ansøgeren inden for samme frist betaler det fastsatte gebyr for publiceringen heraf. Træffer Den Europæiske Patentmyndighed afgørelse om opretholdelse af et europæisk patent i ændret affattelse, gælder dette også den således ændrede affattelse.

Stk. 2. Oversættelsen skal holdes tilgængelig for enhver. Er den europæiske patentansøgning endnu ikke offentliggjort af Den Europæiske Patentmyndighed, holdes oversættelsen dog først tilgængelig fra denne offentliggørelse.

Stk. 3. Når oversættelse er indleveret og gebyr betalt og Den Europæiske Patentmyndighed har bekendtgjort sin afgørelse om at imødekomme patentansøgningen eller om at opretholde det europæiske patent i ændret affattelse, skal patentmyndigheden her i landet udfærdige bekendtgørelse herom. Eksemplarer af oversættelsen skal snarest derefter kunne fås hos patentmyndigheden.

§ 78. Bestemmelserne i § 72, stk. 1, gælder også indlevering af oversættelse og betaling af gebyr i henhold til § 77, stk. 1.

Stk. 2. Bestemmes det i henhold til § 72, at indlevering af oversættelse og betaling af gebyr som nævnt i § 77, stk. 1, skal anses for rettidig indlevering, skal patentmyndigheden her i landet udfærdige bekendtgørelse herom.

Stk. 3. Den, som, efter at den i § 77, stk. 1, fastsatte frist er udløbet, men inden bekendtgørelse i henhold til stk. 2 er udfærdiget, i god tro har påbegyndt erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet eller har truffet væsentlige foranstaltninger hertil, har ret som anført i § 74, stk. 2 og 3.

§ 79. Bestemmelsen i § 52, stk. 1, nr. 4, gælder for europæiske patenter, såfremt udvidelse er sket efter, at patentet er meddelt.

Bilag 1

§ 80. Ophæver Den Europæiske Patentmyndighed helt eller delvis et europæisk patent, skal dette have virkning, som om patentet i tilsvarende omfang er kendt ugyldigt her i landet. Patentmyndigheden her i landet skal udfærdige bekendtgørelse om ophævelsen.

§ 81. For et europæisk patent skal der betales årsgebyr til patentmyndigheden her i landet for hvert gebyrår efter det år, i hvilket Den Europæiske Patentmyndighed har bekendtgjort sin afgørelse om at imødekomme patentansøgningen.

Stk. 2. Betales der ikke årsgebyr for det europæiske patent i overensstemmelse med stk. 1, jf. § 41, finder § 51 tilsvarende anvendelse. For så vidt angår det første årsgebyr, forfalder dette dog først 3 måneder fra den dag, patentet er meddelt.

§ 82. En europæisk patentansøgning, for hvilken Den Europæiske Patentmyndighed har fastsat indleveringsdag, har fra denne dag samme virkning her i landet som en her indleveret ansøgning. Har ansøgningen i henhold til den europæiske patentkonvention prioritet fra en tidligere dag end indleveringsdagen, gælder denne prioritet også her i landet.

Stk. 2. En europæisk patentansøgning skal anses for omfattet af § 2, stk. 2, 2. pkt., når designeringsafgiften for Danmark er betalt i henhold til artikel 79, stk. 2, i Den Europæiske Patentkonvention. Det samme gælder offentliggørelse i henhold til konventionens artikel 158, stk. 1, såfremt denne af Den Europæiske Patentmyndighed sidestilles med offentliggørelse i henhold til artikel 93.

§ 83. Når en europæisk patentansøgning er blevet offentliggjort i henhold til den europæiske patentkonvention, og ansøgeren til patentmyndigheden her i landet har indleveret en oversættelse til dansk af patentkravene i den således offentliggjorte ansøgning, skal patentmyndigheden her i landet holde oversættelsen tilgængelig for enhver og udfærdige bekendtgørelse herom.

Stk. 2. Udnytter nogen uhjemlet erhvervs-mæssigt en opfindelse, som er genstand for en europæisk patentansøgning, efter at bekendtgørelse er udfærdiget i henhold til stk. 1, og fører ansøgningen til patent for Danmark, gælder bestemmelserne om patentindgreb. I sådanne tilfælde omfatter patentbeskyttelsen dog kun det, som fremgår såvel af de offentliggjorte patentkrav som af patentkravene i henhold til patentet. § 57 gælder dog ikke, ligesom den pågældende kun er pligtig at udrede erstatning for skade i det i § 58, stk. 2, angivne omfang.

Stk. 3. Forældelse af erstatningskrav efter stk. 2 indtræder tidligst 1 år efter, at indsigelsesfristen for det europæiske patent er udløbet, eller efter at Den Europæiske Patentmyndighed har besluttet at opretholde patentet.

§ 84. Tilbagetages en europæisk ansøgning eller en begæring om, at den skal omfatte Danmark, eller skal ansøgningen eller begæringen i henhold til den europæiske patentkonvention anses for tilbagetaget, og genoptages ansøgningen ikke i henhold til konventionens artikel 121, har dette samme virkning som tilbagetagelse af en ansøgning hos patentmyndigheden her i landet.

Stk. 2. Såfremt en europæisk patentansøgning er afslået, har dette samme virkning, som om ansøgningen var afslået af patentmyndigheden her i landet.

§ 85. Stemmer de i §§ 77 eller 83 nævnte oversættelser ikke overens med teksten på det sprog, som har været behandlingsproget ved Den Europæiske Patentmyndighed, omfatter patentbeskyttelsen alene det, som fremgår af begge tekster.

Stk. 2. I sager om ugyldighed skal alene teksten på behandlingsproget være afgørende.

§ 86. Indleverer ansøgeren eller patenthaven til patentmyndigheden her i landet en rettelse af den i § 77 nævnte oversættelse, og betaler han det for publicering fastsatte gebyr, skal den rettede oversættelse træde i

stedet for den tidligere indleverede. Den rettede oversættelse skal holdes tilgængelig for enhver, såfremt den oprindelige oversættelse er tilgængelig. Når en sådan rettelse er indleveret og gebyr er betalt rettidigt, udfærdiger patentmyndigheden her i landet bekendtgørelse om rettelsen, såfremt den oprindelige oversættelse er tilgængelig. Eksemplarer af oversættelsen skal snarest derefter kunne fås hos patentmyndigheden her i landet.

Stk. 2. Indleverer ansøgeren en rettelse af den i § 83 nævnte oversættelse, udfærdiger patentmyndigheden her i landet bekendtgørelse herom og holder den rettede oversættelse tilgængelig for enhver. Når bekendtgørelsen er udfærdiget, træder den rettede oversættelse i stedet for den oprindelige.

Stk. 3. Den, som, da den rettede oversættelse fik gyldighed, i god tro erhvervsmæssigt udnyttede opfindelsen her i landet på en måde, som ifølge den tidligere oversættelse ikke udgjorde indgreb i ansøgerens eller patenthaverens ret, eller har truffet væsentlige foranstaltninger hertil har ret som anført i § 74, stk. 2 og 3.

§ 87. Genopretter Den Europæiske Patentmyndighed rettighederne for en patenthaver eller patentansøger, som ikke har overholdt en frist, gælder denne afgørelse også her i landet.

Stk. 2. Den, som, efter at tab af rettigheder er indtrådt, men inden Den Europæiske Patentmyndighed har genoprettet rettighederne og udfærdiget bekendtgørelse herom, i god tro har påbegyndt erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelsen her i landet eller har truffet væsentlige foranstaltninger hertil, har ret som anført i § 74, stk. 2 og 3.

§ 88. Anses en europæisk patentansøgning, som er indleveret til en national patentmyndighed, som tilbagetaget som følge af, at Den Europæiske Patentmyndighed ikke inden for den fastsatte frist har modtaget ansøgningen, skal patentmyndigheden på ansøgerens begæring anse den for konverteret til en ansøgning om patent her i landet, såfremt

- 1) begæringen fremsættes over for den nationale myndighed, som modtog ansøgningen, inden 3 måneder efter, at der er givet ansøgeren underretning om, at ansøgningen anses for tilbagetaget,
- 2) begæringen indkommer til patentmyndigheden her i landet inden 20 måneder fra den dag, ansøgningen blev indleveret eller, hvis prioritet er begæret, fra prioritetsdagen og
- 3) ansøgeren inden for en af industriministeren fastsat frist betaler det fastsatte ansøgningsgebyr og indleverer en oversættelse af ansøgningen til dansk.

Stk. 2. Opfylder patentansøgeren den europæiske patentkonventions krav med hensyn til ansøgningens form, skal den godkendes i så henseende.

§ 89. Bestemmelserne i den europæiske patentkonventions artikler 9, 60, 126 og 131 samt i den til konventionen knyttede protokol om retternes kompetence og anerkendelse af afgørelser om retten til at få meddelt et europæisk patent (anerkendelsesprotokollen) gælder her i landet.

§ 89 a. Denne lovs bestemmelser om deponering af biologisk materiale finder ikke anvendelse på europæiske patenter.

§ 90. Industriministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af den europæiske patentkonvention og til gennemførelse af bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 10 B

Supplerende beskyttelsescertifikater

§ 91. Erhvervsministeren kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om indførelse af supplerende beskyttelsescertifikater.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter størrelsen m.v. af gebyrer for indlevering af ansøgning om certifikat, for genoptagelse af behandlingen af en ansøgning, for genopret-

Bilag 1

telse af rettigheder, for administrativ omprøvning, for indbringelse af klager for Patentankenævnet samt for de enkelte gebyrår.

Stk. 3. § 57 om strafansvar for patentindgreb finder tilsvarende anvendelse ved indgreb i den eneret, som et beskyttelsescertifikat som om handlet i stk. 1 medfører.

Stk. 4. Erhvervsministeren kan efter forhandling med Færøernes og Grønlands hjemmestyre fastsætte bestemmelser om, at de i stk. 1 nævnte forordninger om supplerende beskyttelsescertifikater finder anvendelse på Færøerne og Grønland.

Kapitel 10 C EF-patent m.v.

§ 92. Ved EF-patent forstås et patent, der i henhold til en europæisk patentansøgning, jf. § 75, stk. 1, er meddelt af Den Europæiske Patentmyndighed i henhold til konventionen om det europæiske patent for fællesmarkedet (EF-patentkonventionen) i aftale om EF-patenter, udfærdiget i Luxembourg den 15. december 1989.

Stk. 2. Der kan meddeles EF-patenter, som omfatter Danmark.

§ 93. Bestemmelserne i aftale om EF-patenter gælder her i landet for EF-patenter og ansøgninger om sådanne patenter.

Stk. 2. Industriministeren bekendtgør de bestemmelser, der fastsættes af de enkelte lande i medfør af artikel 83 i EF-patentkonventionen.

§ 94. §§ 75, stk. 3, 80, 82, 84, 87 og 88 finder tilsvarende anvendelse på EF-patenter og på ansøgninger herom.

§ 95. Ret efter artikel 32, stk. 1, i EF-patentkonventionen tilkommer kun den ansøger om et EF-patent, som enten til patentmyndigheden har indleveret en oversættelse af patentkravene til dansk, der er blevet bekendtgjort, eller har tilstillet den, der udnytter opfindelsen her i landet, en sådan oversættelse.

§ 96. Hvis et patent, der er meddelt af patentmyndigheden, vedrører en opfindelse, for hvilken et EF-patent eller et europæisk patent for Danmark er udstedt til den samme opfinder eller den, til hvem hans ret er overgået, med samme ansøgningsdag eller, hvis der er begæret prioritet, med samme prioritetsdag, skal det her i landet meddelte patent i overensstemmelse med artikel 75, stk. 1 og 2, i EF-patentkonventionen ved patentmyndighedens afgørelse eller ved dom erklæres for helt eller delvis ophørt, såfremt begæring fremsættes eller sag anlægges herom.

Stk. 2. Enhver kan begære patentmyndighedens afgørelse eller anlægge sag om helt eller delvis ophør af et patent efter stk. 1. §§ 53 a-f, 55, 55 a, 63, 64 og 65 finder tilsvarende anvendelse. Med begæringen skal følge det fastsatte gebyr.

Stk. 3. Sag om ophør, som rejses, mens en begæring herom ikke er færdigbehandlet af patentmyndigheden, kan af retten stilles i bero, indtil der er truffet endelig afgørelse af patentmyndigheden.

§ 97. Industriministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af bestemmelserne i dette kapitel.

Kapitel 11 Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

(Udeladt).

om brugsmodeller m.v.

som ændret ved lov nr. 412 af 31.5. 2000

Kapitel 1 Almindelige bestemmelser

§ 1. Enhver frembringelse, som kan udnyttes industrielt, og som indebærer en løsning på et teknisk problem, kan efter ansøgning i overensstemmelse med denne lov registreres som brugsmodel.

Stk. 2. Den, der har frembragt en brugsmodel, eller den, til hvem frembringerens ret er overgået, opnår ved registrering eneret til at udnytte den erhvervsmæssigt.

§ 2. Frembringelser registreres ikke som brugsmodeller, hvis de vedrører

- 1) et af de forhold, der er nævnt i patentlovens § 1, stk. 2-4,
- 2) planter eller dyr,
- 3) krigsmateriel eller
- 4) fremgangsmåder, jf. dog § 47.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren og justitsministeren regler om, hvad der i denne lov skal forstås ved krigsmateriel.

§ 3. Frembringelsen skal være ny i forhold til, hvad der var kendt før ansøgningens indleveringsdag, og den skal tydeligt adskille sig derfra.

Stk. 2. Som kendt anses alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udstilling, udbud, udnyttelse, ved afbildning eller på anden måde. Ligeledes anses indholdet i en patentansøgning eller en brugsmodelansøgning, der er indleveret med gyldighed for Danmark før brugsmodelansøgningens indleveringsdag, som

kendt, hvis denne ansøgning bliver almindeligt tilgængelig for enhver. Kravet i stk. 1 om, at frembringelsen tydeligt skal adskille sig fra det kendte, gælder dog ikke i forhold til indholdet af sådanne ansøgninger.

Stk. 3. Patentlovens § 2, stk. 5, om undtagelser fra nyhedskravet finder tilsvarende anvendelse.

§ 4. Patentlovens § 3, stk. 1-3, om eneretens indhold, § 4 om forbenyttelsesret og § 5 om udnyttelsesret finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Med hensyn til handlinger angående produkter, som er bragt i omsætning i en anden stat, som har ratificeret eller tiltrådt Aftale om EF-patenter, finder artikel 76 i EF-patentkonventionen anvendelse.

§ 5. Ansøgning om brugsmodelregistrering af en frembringelse, der tidligst 12 måneder før ansøgningsdagen er angivet i en ansøgning, som angår en brugsmodel eller et patent her i landet eller en brugsmodel, et patent eller et opfindercertifikat i et andet land, som er tilsluttet Pariserkonventionen af 20. marts 1883 om beskyttelse af industriel ejendomsret, skal i forhold til § 3, stk. 1 og 2, og § 4, stk. 1, for så vidt angår forbenyttelsesret på anmodning anses for indleveret samtidig med den tidligere ansøgning. Den samme ret til prioritet gælder, selv om den tidligere ansøgning om beskyttelse ikke hidrører fra et land, der er tilsluttet konventionen, når en tilsvarende prioritet fra en dansk brugsmodelansøgning indrømmes i det land, hvor den tidligere ansøgning blev indleveret,

Bilag 2

og lovgivningen i det pågældende land i hovedsagen stemmer overens med konventionen.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter regler om retten til at gøre prioritet gældende efter stk. 1.

§ 6. Har ansøgeren tidligere indleveret en patentansøgning for Danmark, kan ansøgeren anvende patentansøgningen helt eller delvis som grundlag for en brugsmodelansøgning vedrørende samme frembringelse. Ansøgeren kan begære, at den indleveringsdag, der gælder for patentansøgningen, skal gælde for brugsmodelansøgningen. Er der anmodet om prioritet i patentansøgningen, jf. patentlovens § 6, gælder denne anmodning også for brugsmodelansøgningen.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter regler om begæring efter stk. 1.

Kapitel 2 Brugsmodelansøgninger og deres behandling m.v.

§ 7. Patentmyndigheden her i landet er Patentdirektoratet og Patentankenævnet (Ankenævnet for Industriel Ejendomsret). Ved patentmyndigheden forstås i denne lov patentmyndigheden her i landet, medmindre andet er angivet.

Stk. 2. Ansøgning om registrering af en brugsmodel ind leveres til Patentdirektoratet, som er registreringsmyndighed. Ansøgningen skal indeholde en angivelse af, hvad der ønskes beskyttet. For ansøgningen skal der betales et gebyr.

Stk. 3. I ansøgningen skal frembringelsen være så tydeligt beskrevet eller vist, at en fagmand på grundlag heraf kan udøve den.

Stk. 4. Industriministeren fastsætter regler om form og indhold for ansøgning om registrering og om ansøgningens behandling.

§ 8. Vedrører ansøgningen en frembringelse af et produkt fremstillet ved en mikrobiologisk fremgangsmåde, finder patentlovens § 8, stk. 2, 4. pkt., om beskrivelse og §

8 a om deponering af biologisk materiale tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Er biologisk materiale deponeret i henhold til patentlovens § 8 a, jf. stk. 1, har enhver ret til at få udleveret en prøve, når akterne bliver tilgængelige i henhold til § 16. Patentlovens § 22, stk. 6-8, om udlevering af en prøve finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Industriministeren fastsætter regler om deponering og udlevering efter stk. 1 og 2.

§ 9. I samme ansøgning må ikke søges brugsmodelregistrering af to eller flere af hinanden uafhængige frembringelser.

§ 10. Søges brugsmodelregistrering af en frembringelse, som fremgår af en af ansøgeren tidligere indleveret brugsmodelansøgning, der ikke er endeligt afgjort af patentmyndigheden, skal den senere ansøgning på ansøgerens begæring anses som indleveret på det tidspunkt, da de akter, hvoraf frembringelsen fremgår, indkom til patentmyndigheden. Industriministeren fastsætter de nærmere regler herfor.

§ 11. En ansøgning om brugsmodelregistrering må ikke ændres således, at brugsmodelregistrering søges på noget, som ikke fremgik af ansøgningen, da denne blev indleveret.

§ 12. Patentdirektoratet påser, at ansøgningen opfylder betingelserne i §§ 1, 2, 9 og 11.

Stk. 2. Ansøgeren kan anmode om, at Patentdirektoratet tillige påser, at betingelserne i § 3 er opfyldt. Med anmodningen skal der følge et gebyr.

§ 13. Finder patentmyndigheden, at ansøgningen ikke er forskriftsmæssig, skal ansøgeren underrettes herom og opfordres til inden en frist at udtale sig eller berigtige ansøgningen.

Stk. 2. Ansøgningen henlægges, hvis ansøgeren undlader at udtale sig eller at træffe foranstaltninger til berigtigelse af ansøgning-

gen inden fristens udløb. Underretning af ansøgeren efter stk. 1 skal indeholde oplysning herom.

Stk. 3. Behandlingen af ansøgningen genoptages, hvis ansøgeren inden 2 måneder efter udløbet af den fastsatte frist udtaler sig eller træffer foranstaltninger til berigtigelse af ansøgningen og betaler et genoptagelsesgebyr.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse, når anmodning er fremsat i henhold til § 12, stk. 2.

§ 14. Er ansøgningen fundet i overensstemmelse med forskrifterne, registreres frembringelsen. Meddelelse om brugsmodelregistreringen offentliggøres af Patentdirektoratet.

Stk. 2. Finder patentmyndigheden noget til hinder for at imødekomme ansøgningen, og har ansøgeren haft lejlighed til at udtale sig om hindringen, skal ansøgningen afslås, medmindre patentmyndigheden finder grund til på ny at give ansøgeren opfordring efter § 13.

§ 15. Påstår eller godtgør nogen over for patentmyndigheden, at den pågældende og ikke ansøgeren er berettiget til frembringelsen, finder patentlovens §§ 17 og 18 tilsvarende anvendelse.

§ 16. Fra og med den dag, da frembringelsen registreres, skal akterne i ansøgningen holdes tilgængelige for enhver. På begæring af ansøgeren kan registrering af frembringelsen udsættes i indtil 15 måneder fra ansøgningsdagen eller, hvis der er anmodet om prioritet, fra prioritetsdagen, jf. § 5.

Stk. 2. Når 15 måneder er forløbet fra ansøgningsdagen eller, hvis der er begæret prioritet, fra prioritetsdagen, skal akterne, selv om frembringelsen ikke er registreret, holdes tilgængelige for enhver.

Stk. 3. På anmodning af ansøgeren skal sagens akter gøres tilgængelige tidligere end foreskrevet i stk. 1 og 2.

Stk. 4. Indeholder et dokument forretningshemmeligheder, der ikke angår frem-

bringelsen, finder patentlovens § 22, stk. 5, tilsvarende anvendelse.

Kapitel 3

International brugsmodelansøgning

§ 17. Ved international brugsmodelansøgning forstås en ansøgning i henhold til den i Washington den 19. juni 1970 indgåede Patentsamarbejdstraktat.

Stk. 2. International brugsmodelansøgning indleveres til en patentmyndighed eller international organisation, som i henhold til traktaten og gennemførelsesforskrifterne er berettiget til at modtage sådan ansøgning (modtagende myndighed). Til patentmyndigheden her i landet kan en international brugsmodelansøgning indleveres i overensstemmelse med regler, der fastsættes af industriministeren. Ansøgeren skal til patentmyndigheden betale det for ansøgningen fastsatte gebyr.

Stk. 3. Bestemmelserne i §§ 18-25 finder anvendelse på internationale brugsmodelansøgninger, som omfatter Danmark.

§ 18. En international brugsmodelansøgning, for hvilken den modtagende myndighed har fastsat international indleveringsdag, har samme virkning som en her i landet den pågældende dag indleveret brugsmodelansøgning. Bestemmelsen i § 3, stk. 2, 2. pkt., finder dog kun anvendelse, såfremt ansøgningen er videreført i henhold til § 20.

§ 19. En international brugsmodelansøgning skal anses for tilbagetaget for så vidt angår Danmark i de tilfælde, som omhandles i traktatens artikel 24, stk. 1, (i) og (ii).

§ 20. Patentlovens § 31 om videreførelse af en international ansøgning for Danmark finder tilsvarende anvendelse, dog således at fristerne i patentlovens § 31, stk. 1 og stk. 2, sidste led, for internationale brugsmodelansøgninger er henholdsvis 22 og 32 måneder.

Bilag 2

§ 21. Tilbagetager ansøgeren en begæring om international forberedende registrerbarhedsprøvning eller en erklæring om, at ansøgeren agter at anvende resultatet af denne prøvning ved ansøgning om brugsmodelregistrering for Danmark, finder patentlovens § 32 tilsvarende anvendelse med de fristændringer, som følger af § 20.

§ 22. Når en international brugsmodelansøgning er videreført i henhold til § 20, finder bestemmelserne i kapitel 1 og 2 samt § 37, stk. 1, 2, 4 og 5, anvendelse på ansøgningen og dens behandling med de afvigelser, der er fastsat i nærværende paragraf og i §§ 23 og 24. Ansøgningen må kun efter ansøgerens begæring optages til behandling forinden udløbet af de frister, som gælder i henhold til § 20.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 16, stk. 2 og 3, finder anvendelse, allerede inden ansøgningen er videreført, når ansøgeren har opfyldt sin forpligtelse i henhold til § 20 til at indlevere en oversættelse af ansøgningen, eller hvis ansøgningen er affattet på dansk, når ansøgeren har indleveret en gen part af den til patentmyndigheden.

Stk. 3. Ved anvendelsen af § 31, jf. patentlovens § 48, samt §§ 38 og 42 anses en international brugsmodelansøgning at være gjort tilgængelig for enhver, når den er tilgængelig i henhold til stk. 2.

Stk. 4. Opfylder brugsmodelansøgningen traktatens krav med hensyn til form og indhold, skal den godkendes i så henseende.

§ 23. Patentlovens § 34 om meddelelse af eller afslag på patent, § 35 om meddelelse og offentliggørelse og § 37 om tilbagetagelse og manglende international forberedende registrerbarhedsprøvning finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Har en del af en international brugsmodelansøgning ikke været genstand for international nyhedsundersøgelse eller international forberedende registrerbarhedsprøvning, fordi ansøgningen er blevet anset for at omfatte to eller flere af hinanden uafhængige

frembringelser, og har ansøgeren ikke inden for den fastsatte frist betalt tillægsgebyr i henhold til traktaten, skal patentmyndigheden undersøge, om bedømmelsen var rigtig. Findes dette at være tilfældet, skal den pågældende del af ansøgningen anses for tilbagetaget hos patentmyndigheden, medmindre ansøgeren betaler det fastsatte gebyr inden 2 måneder efter, at patentmyndigheden har givet ansøgeren underretning om udfaldet af undersøgelsen. Finder patentmyndigheden, at bedømmelsen ikke var rigtig, skal den fortsætte behandlingen af ansøgningen i dens helhed.

Stk. 2. Ansøgeren kan påklage en afgørelse i henhold til stk. 1, hvorved det er antaget, at en brugsmodelansøgning omfatter to eller flere af hinanden uafhængige frembringelser. Bestemmelserne i § 37 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Stadfæstes direktoratets afgørelse, regnes fristen for betaling af gebyr i henhold til stk. 1 fra den dag, da endelig afgørelse foreligger.

§ 25. Patentlovens § 38, stk. 1 og 2, om patentmyndighedens efterprøvelse af rigtigheden af en modtagende myndigheds afgørelse eller en afgørelse fra Det Internationale Bureau finder tilsvarende anvendelse for brugsmodelansøgninger.

Stk. 2. Finder patentmyndigheden, at den modtagende myndigheds eller Det Internationale Bureaus afgørelse er urigtig, skal patentmyndigheden behandle ansøgningen i henhold til kapitel 1 og 2 samt § 37, stk. 1, 2, 4 og 5. Hvis international indleveringsdag ikke er fastsat af den modtagende myndighed, skal ansøgningen anses for indleveret den dag, som patentmyndigheden finder burde have været fastsat som international indleveringsdag. Opfylder ansøgningen traktatens krav med hensyn til form og indhold, skal den godkendes i så henseende.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 3, stk. 2, 2. pkt., finder anvendelse for ansøgninger, som er optaget til behandling i henhold til stk. 2, hvis ansøgningen bliver almindeligt tilgængelig i henhold til § 16.

Kapitel 4 Konvertering af europæisk patentansøgning

§ 26. Patentlovens § 88 om konvertering af en europæisk patentansøgning til en dansk patentansøgning finder tilsvarende anvendelse på en europæisk patentansøgning, der konverteres til en dansk brugsmodelansøgning. Industriministeren fastsætter de nærmere regler herom.

Kapitel 5 Registreringens omfang og gyldighedstid

§ 27. Efter registrering må beskyttelsens omfang ikke udvides.

Stk. 2. Brugsmodelregistreringens beskyttelsesomfang bestemmes af brugsmodelkravene. Til forståelse af brugsmodelkravene kan vejledning hentes fra beskrivelsen og tegningen.

§ 28. Brugsmodelregistreringen gælder, indtil 3 år er forløbet fra den dag, ansøgning om registrering blev indleveret, og kan fornyes for yderligere to perioder af henholdsvis 3 og 4 år mod betaling af de fastsatte gebyrer.

Stk. 2. Fornyelse af registreringen skal bekendtgøres.

Kapitel 6 Licens, overdragelse m.v.

§ 29. Hvis retten til en registreret brugsmodel overgår til en anden, eller hvis nogen opnår licens, herunder tvangslicens, indføres dette på anmodning i registeret. Er en registreret licens ophørt, skal licensen på anmodning slettes af registeret.

§ 30. Indehaveren af en registreret brugsmodel, hvis udnyttelse er afhængig af et patent eller en registreret brugsmodel, der tilhører en anden, kan opnå tvangslicens til

udnyttelse af den opfindelse eller frembringelse, der er beskyttet ved dette patent eller denne brugsmodelregistrering, når det under hensyn til førstnævnte brugsmodels betydning eller af andre særlige grunde må anses for rimeligt.

Stk. 2. Indehaveren af det patent eller den registrerede brugsmodel, til hvis udnyttelse der er meddelt tvangslicens i medfør af bestemmelsen i stk. 1, kan opnå tvangslicens til udnyttelse af den anden registrerede brugsmodel, medmindre særlige hensyn taler heri mod.

§ 31. Patentlovens §§ 45 og 47-49 om tvangslicens og § 50 om kompetence for Sø- og Handelsretten til at afgøre spørgsmål om meddelelse af tvangslicens finder tilsvarende anvendelse for brugsmodeller.

Kapitel 7 Registreringens ophør, administrativ prøvning m.v.

§ 32. En brugsmodelregistrering kan ved dom kendes ugyldig, hvis

- 1) registreringen ikke er foretaget i overensstemmelse med §§ 1-3,
- 2) registreringen angår en frembringelse, som ikke er så tydeligt beskrevet eller vist, at en fagmand på grundlag heraf kan udøve den,
- 3) ansøgningen er ændret i strid med § 11 eller
- 4) beskyttelsesomfanget er udvidet efter registreringen.

Stk. 2. Patentlovens § 52, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse ved ugyldigkendelse af en brugsmodelregistrering efter stk. 1.

§ 33. Patentlovens § 53 om rettens overførelse af et patent til en anden og § 54 om afkald på patent finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Bestemmelserne i EF-patentkonventionens artikel 75, stk. 1 og 2, om helt eller delvis ophør af et patent, der er udstedt

Bilag 2

af patentmyndigheden her i landet, finder tilsvarende anvendelse for brugsmodeller.

Stk. 3. Enhver kan begære patentmyndighedens afgørelse eller anlægge sag om helt eller delvis ophør af brugsmodelregistrering efter stk. 2. Med begæringen skal der følge et gebyr.

Stk. 4. Er der fremsat begæring efter stk. 3, finder §§ 35-37 tilsvarende anvendelse. Industriministeren fastsætter de nærmere regler herom.

§ 34. Når en brugsmodelregistrering har fundet sted, kan enhver over for patentmyndigheden fremsætte anmodning om hel eller delvis udslettelse af registreringen. Anmodningen kan alene begrundes med, at

- 1) registreringen ikke er foretaget i overensstemmelse med §§ 1-3,
- 2) registreringen angår en frembringelse, som ikke er så tydeligt beskrevet eller vist, at en fagmand på grundlag heraf kan udøve den,
- 3) ansøgningen er ændret i strid med § 11 eller
- 4) beskyttelsesomfanget er udvidet efter registreringen.

Stk. 2. En anmodning efter stk. 1 skal være ledsaget af dokumentation i de tilfælde, hvor anmodningen begrundes med, at registreringen ikke er foretaget i overensstemmelse med § 3. Er anmodningen fremsat på grundlag af et af de øvrige forhold, som er nævnt i stk. 1, kan patentmyndigheden tillige forlange dokumentation for at tage stilling til anmodningen. Med en anmodning skal der følge et gebyr.

Stk. 3. Uanset stk. 2, 1. pkt., kan enhver mod betaling af et forhøjet gebyr uden nærmere dokumentation anmode Patentdirektoratet om at foretage en prøvning af, om betingelserne i § 3 er opfyldt.

§ 35. Er der fremsat anmodning efter § 34, skal brugsmodelindehaveren gøres bekendt hermed og have lejlighed til at udtale sig herom. Industriministeren fastsætter de nærmere regler herfor.

§ 36. Konstaterer patentmyndigheden efter indgivelse af anmodning i henhold til § 34, at der foreligger hindring for registrering, skal registreringen udslettes. Udslettelse af registreringen bekendtgøres af Patentdirektoratet, når afgørelsen er blevet endelig.

Stk. 2. Hvis intet er til hinder for, at brugsmodelregistreringen opretholdes i ændret form, beslutter patentmyndigheden at ændre registreringen, hvis brugsmodelindehaveren er enig i den ændrede formulering, som patentmyndigheden vil give brugsmodelregistreringen, og et gebyr for bekendtgørelse af meddelelse om ændring er betalt inden udløbet af den fastsatte frist.

Stk. 3. Hvis brugsmodelindehaveren ikke er enig i den ændrede formulering eller ikke betaler gebyret for bekendtgørelse om ændringen rettidigt, anses brugsmodelregistreringen for ophævet.

Stk. 4. Finder patentmyndigheden, at anmodningen ikke kan medføre hel eller delvis udslettelse, afslås anmodningen, og brugsmodelregistreringen opretholdes.

§ 37. Klage over Patentdirektoratets endelige afgørelse af en brugsmodelansøgning kan indgives til Patentankenævnet af ansøgeren. Det samme gælder brugsmodelindehaveren, når en brugsmodelregistrering udslettes helt eller delvis efter anmodning i henhold til § 34 eller ophæves i henhold til § 36, stk. 3. Opretholdes brugsmodelregistreringen i ændret eller uændret form trods anmodningen, kan afgørelsen påklages af den, der har fremsat anmodningen. Frafalder sidstnævnte sin klage, kan klagen alligevel prøves, når særlige grunde hertil foreligger.

Stk. 2. Klage efter stk. 1 indgives til Patentankenævnet senest 2 måneder efter, at Patentdirektoratet har givet den pågældende underretning om afgørelsen. Inden samme frist skal det for klagen fastsatte gebyr betales. Sker dette ikke, skal klagen afvises.

Stk. 3. På klager over Patentdirektoratets afgørelser efter § 29 finder stk. 2 tilsvarende anvendelse. Andre, der har interesse i den pågældende afgørelse, kan senest 2 måneder

efter, at afgørelsen er offentliggjort, indgive tilsvarende klage.

Stk. 4. Patentankenævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 5. Afgørelser truffet af Patentdirektoratet, som kan indbringes for Patentankenævnet, kan ikke indbringes for domstolene, før ankenævnets afgørelse foreligger. Ønskes en afgørelse, der er truffet af Patentankenævnet, indbragt for domstolene, må sag anlægges senest 2 måneder fra den dag, ankenævnets afgørelse er meddelt den pågældende.

Kapitel 8

Pligt til at give oplysning om brugsmode

§ 38. Patentlovens § 56 om patentansøgers oplysningspligt og § 62 om straf- og erstatningsansvar for tilsidesættelse af denne pligt finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 9

Straf- og erstatningsansvar m.v.

§ 39. Forsætligt indgreb i den eneret, som en brugsmode registreret medfører, straffes med bøde. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åben bar retsstridig vinding, kan straffen stige til hæfte eller fængsel i indtil 1

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 3. Overtrædelser påtales af den forurettede. Dog påtales overtrædelser, som omfattes af stk. 1, 2. pkt., af det offentlige, når den forurettede anmoder herom. Sagerne behandles da som politisager, dog at retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 73 kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

§ 40. Den, som krænker en andens eneret i henhold til denne lov, skal udrede rimeligt vederlag for udnyttelsen af brugsmodelelen samt erstatning for den yderligere skade, som krænkelsen måtte have medført.

§ 41. Foreligger der krænkelse af en brugsmode, kan retten bestemme, at de krænkende produkter tilintetgøres, udleveres eller ændres. Patentlovens § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 42. Udnytter nogen uhjemlet erhvervs-mæssigt en frembringelse efter, at akterne i ansøgningen er gjort tilgængelige for enhver, og fører ansøgningen til registrering, finder § 41 tilsvarende anvendelse.

§ 43. Patentlovens § 63 om meddelelse om sagsanlæg og om fravigelse fra værneting finder tilsvarende anvendelse.

§ 44. Søgsmål i henhold til denne lov anlægges ved landsretten i første instans. Dog anlægges søgsmål om tvangslicens ved Sø- og Handelsretten i København, jf. § 31.

Stk. 2. Ansøgere og brugsmodeindehavere, der ikke er bosat her i landet, anses for at have hjemting i København i sager, der anlægges efter denne lov.

Stk. 3. Udskrift af domme, der vedrører brugsmodeansøgninger eller brugsmode registreringer, tilstilles Patentdirektoratet ved rettens foranstaltning.

Kapitel 10

Forskellige bestemmelser

§ 45. Patentdirektoratet kan efter anmodning påtage sig at løse særlige opgaver, der vedrører brugsmode og brugsmode ret. Industriministeren fastsætter regler om denne servicevirksomhed og om betalingen herfor.

Stk. 2. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.

§ 46. Industriministeren fastsætter regler om registeret over brugsmodeller og dets indretning, om offentlighedens adgang til registeret, om offentliggørelse af registreringer og om udgivelse og indholdet af en publikation vedrørende brugsmodeller. Publikationen udfærdiges af Patentdirektoratet.

Stk. 2. Industriministeren fastsætter størrelsen m.v. af de gebyrer, der er nævnt i loven.

Stk. 3. Erhvervsministeren kan fastsætte bestemmelser om udveksling af elektroniske data med patentmyndigheden.

§ 47. Industriministeren kan fastsætte regler om, at frembringelser, der vedrører fremgangsmåder, kan registreres som brugsmodeller.

§ 48. Henlægger industriministeren sine beføjelser efter loven til Patentdirektoratet, kan ministeren fastsætte regler om klageadgangen, herunder at klager ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

§§ 49-51. Udeladt.

Kapitel 11

Ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 52. Loven træder i kraft den 1. juli 1992, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Reglen i § 6, stk. 1, finder kun anvendelse, hvis patentansøgning er indleveret efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. § 4, stk. 2, og § 33, stk. 2-4, træder i kraft samtidig med Aftale om EF-patenter. Industriministeren udfærdiger bekendtgørelse herom.

§ 53. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan sættes i kraft ved kgl. anordning med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Europa-parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF af 6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 98/44/EF af
6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR

- under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 100 A,
- under henvisning til forslag fra Kommissionen (1),
- under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg (2),
- i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 189 B (3), og ud fra følgende betragtninger:

- (1) Bioteknologi og genteknologi spiller en stadig større rolle i en række forskellige industrigrene, og retlig beskyttelse af bio-teknologiske opfindelser må klart anses for at være af afgørende betydning for udviklingen af Fællesskabets industri;
- (2) inden for genteknologi er investeringerne i forskning og udvikling betydelige og risikobetonede, og muligheden for at tjene de investerede beløb ind igen kan kun sikres ved en passende retlig beskyttelse;
- (3) en effektiv og harmoniseret beskyttelse i alle medlemsstaterne er nødvendig for at værne om og fremme investeringer inden for bioteknologi;
- (4) efter at Europa-Parlamentet har forkastet det af Forligsudvalget godkendte fælles udkast til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om retsbeskyttelse af

bioteknologiske opfindelser (4), har Europa-Parlamentet og Rådet konstateret, at der er behov for en afklaring af den retlige beskyttelse af bioteknologiske opfindelser;

- (5) der er forskelle i medlemsstaternes lovgivning og praksis, hvad angår den retlige beskyttelse af bioteknologiske opfindelser; disse forskelle kan skabe hindringer for samhandelen og dermed for det indre markeds funktion;
- (6) der er risiko for, at disse indbyrdes forskelle vil vokse, efterhånden som medlemsstaterne indfører ny lovgivning eller administrativ praksis, eller de nationale domstoles fortolkning udvikler sig i forskellig retning;
- (7) en forskelligartet udvikling af den nationale lovgivning vedrørende den retlige beskyttelse af bioteknologiske opfindelser i Fællesskabet kan yderligere hæmme samhandelen til skade for den industrielle udvikling af sådanne opfindelser og for det indre markeds funktion;
- (8) retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser kræver ikke indførelse af særlige retsregler til erstatning af den nationale patentret; det primære grundlag for den retlige beskyttelse af bioteknologiske opfindelser er fortsat den nationale patentret, som dog bør tilpasses og suppleres på en række konkrete punkter for i tilstrækkelig grad at tage

- hensyn til den teknologiske udvikling på områder, hvor der anvendes biologisk materiale, men som ikke desto mindre opfylder betingelserne for patenterbarhed;
- (9) i nogle tilfælde, bl.a. hvor plantesorter og dyreracer samt overvejende biologiske fremgangsmåder til frembringelse af planter og dyr er udelukket fra patentering, har visse begreber i de nationale lovgivninger baseret på internationale patent- og plantesortskonventioner skabt usikkerhed om beskyttelsen af bioteknologiske og visse mikrobiologiske opfindelser; en harmonisering er nødvendig for at fjerne denne usikkerhed;
- (10) udvikling af bioteknologi rummer et betydeligt potentiale for miljøet, og især kan denne teknologi fremme udviklingen af mindre forurenende og mere økonomiske jorddyrkningsmetoder; der bør via patentsystemet tilskyndes til forskning i og anvendelse af sådanne fremgangsmåder;
- (11) udvikling af bioteknologi er vigtig for udviklingslandene, såvel på sundhedsområdet, herunder i kampen mod de udbredte epidemier og folkesygdomme, som for bekæmpelsen af sulten i verden; via patentsystemet bør der ligeledes tilskyndes til forskning på disse områder; i øvrigt bør de internationale mekanismer fremmes, der kan sikre denne teknologiske udbredelse til Den Tredje Verden til fordel for disse landes befolkning;
- (12) aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPs) (5), som Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater har undertegnet, er trådt i kraft og bestemmer, at ethvert produkt og enhver fremgangsmåde inden for alle teknologiområder skal kunne patentbeskyttes;
- (13) Fællesskabets retsforskrifter vedrørende beskyttelse af bioteknologiske opfindelser kan begrænses til fastlæggelse af visse principper for patenterbarhed af biologisk materiale som sådant, principper, der navnlig har til formål at fastlægge forskellen mellem opfindelser og opdagelser i forbindelse med patentering af visse dele af det menneskelige legeme, for omfanget af en patentbeskyttelse af en bioteknologisk opfindelse, for muligheden for at anvende en deponeringsordning som supplement til den skriftlige beskrivelse samt for muligheden for at få tvangslicens til ikke-eksklusiv udnyttelse på grund af afhængighed mellem en given plantesort og en opfindelse og omvendt;
- (14) patent på en opfindelse giver ikke indehaveren af patentet ret til at udnytte opfindelsen, men kun ret til at forbyde, at tredjemand anvender den i industrielt og kommercielt øjemed; patentreglerne kan derfor hverken erstatte eller overflødiggøre retsregler, vedtaget på nationalt, europæisk eller internationalt plan, som eventuelt pålægger begrænsninger eller forbud eller foreskriver kontrol med forskningen og med anvendelse og kommerciel udnyttelse af dens resultater ud fra bl.a. sundheds-, sikkerheds- og miljømæssige hensyn, dyrebeskyttelsehensyn, hensyn til bevarelse af den genetiske mangfoldighed samt overholdelse af visse etiske normer;
- (15) hverken den nationale eller den europæiske patentret (Muenchen-konventionen) indeholder i princippet forbud eller udelukkelse, som indebærer, at biologisk materiale ikke kan patenteres;
- (16) patentretten bør anvendes under overholdelse af de grundlæggende principper, som garanterer menneskets værdighed og integritet; det er vigtigt at fastholde princippet om, at det menneskelige legeme på intet stadium af dets opståen og udvikling, herunder dets kønsceller, og heller ikke den blotte opdagelse af en af dets dele, herunder en sekvens eller delsekvens af et menneskeligt gen, kan udgøre en patenterbar opfindelse; disse principper er i overensstemmelse med selve patentrettens

- patenterbarhedskriterier, i henhold til hvilke intet, der blot udgør en opdagelse, kan patenteres;
- (17) der er allerede opnået afgørende fremskridt i behandlingen af sygdomme takket være lægemidler, der er afledt af og/eller på anden måde frembragt ved hjælp af dele, der er isoleret fra det menneskelige legeme; disse lægemidler er et resultat af tekniske fremgangsmåder til opnåelse af dele med samme struktur som naturlige dele, der findes i det menneskelige legeme; den forskning, der tager sigte på at fastslå og isolere sådanne dele, som er værdifulde for lægemiddelproduktionen, bør derfor fremmes ved hjælp af patentsystemet;
- (18) patentsystemet yder ikke tilstrækkelig tilskyndelse til forskning i og fremstilling af bioteknologiske lægemidler, der er nødvendige i kampen mod sjældne sygdomme; Fællesskabet og medlemsstaterne har pligt til at finde en tilfredsstillende løsning på dette problem;
- (19) der er taget hensyn til udtalelse nr. 8 afgivet af Gruppen af Rådgivere vedrørende Etik inden for Bioteknologi under Kommissionen;
- (20) det er derfor nødvendigt at præcisere, at en opfindelse, hvis genstand er en isoleret del af det menneskelige legeme eller en del, som på anden måde er frembragt ved en teknisk fremgangsmåde, og som kan anvendes industrielt, ikke er udelukket fra patentering, selv om delens struktur er identisk med en naturlig dels struktur, dog således at de rettigheder, patentet afføder, ikke kan udstrækkes til også at omfatte det menneskelige legeme og dets dele i deres naturlige omgivelser;
- (21) en sådan del, der er isoleret fra det menneskelige legeme eller er frembragt på anden måde, er ikke udelukket fra patentering, hvis den f. eks. er et resultat af en teknisk fremgangsmåde, der har identificeret, isoleret, beskrevet og mangfoldiggjort den uden for det menneskelige legeme, og som kun kan anvendes ved menneskets mellemkomst og ikke af naturen alene;
- (22) diskussionen om patenterbarheden af sekvenser eller delsekvenser af gener er kontroversiel; ifølge dette direktiv skal der anvendes de samme kriterier for meddelelse af patent på opfindelser, som vedrører sådanne sekvenser eller delsekvenser, som der anvendes på alle andre teknologiområder, nemlig nyhed, opfindeshøjde og industriel anvendelse; der bør i patentansøgningen gøres konkret rede for den industrielle anvendelse af en sekvens eller delsekvens;
- (23) en enkelt DNA-sekvens uden angivelse af funktion indeholder ingen teknisk oplysning og kan derfor ikke udgøre nogen patenterbar opfindelse;
- (24) for at kriteriet om industriel anvendelse kan anses for opfyldt, må det kræves, at det i tilfælde, hvor en sekvens eller delsekvens af et gen anvendes til produktion af et protein eller delprotein, præciseres, hvilket protein eller delprotein der produceres, og hvilken funktion det opfylder;
- (25) ved fortolkning af, hvilke rettigheder et patent giver ved sekvenser, som kun overlapper hinanden i de dele, som ikke er væsentlige for opfindelsen, anses hver sekvens patentretligt for en selvstændig sekvens;
- (26) hvis en opfindelse angår eller anvender et biologisk materiale af human oprindelse, og der indgives patentansøgning, skal den person, fra hvem der udtages prøver, have lejlighed til frit at give informeret samtykke hertil i overensstemmelse med national ret;
- (27) hvis en opfindelse angår et biologisk materiale af vegetabilsk eller animalsk oprindelse eller anvender et sådant materiale, bør patentansøgningen indeholde oplysninger om materialets geografiske oprindelse, hvis en kendes; dette berører ikke behandlingen af patentansøgninger eller gyldigheden af de rettigheder, som følger af udstedte patenter;

Bilag 3

- (28) dette direktiv berører ikke de grundlæggende principper i den gældende patentret, ifølge hvilke der kan meddeles patent på enhver ny anvendelse af et allerede patentbeskyttet produkt;
- (29) dette direktiv berører ikke udelukkelsen fra patenterbarhed af plantesorter og dyreracer; opfindelser, hvis genstand er planter eller dyr, kan derimod patenteres, når opfindelsens anvendelse ikke er teknisk begrænset til én plantesort eller dyrerace;
- (30) begrebet plantesort defineres i henhold til sortsbeskyttelsesreglerne; ifølge disse præges en sort af sit samlede genom og har derfor individualitet; den kan tydeligt skelnes fra andre sorter;
- (31) en bestand af planter, der kendetegnes ved et bestemt gen (og ikke ved sit samlede genom), nyder ikke sortsbeskyttelse; den er derfor ikke udelukket fra at kunne patenteres, selv om den omfatter plantesorter;
- (32) består en opfindelse blot i en genetisk ændring af en bestemt plantesort, og fremkommer der en ny plantesort, er den fortsat udelukket fra at kunne patenteres, selv når den genetiske ændring ikke er et resultat af en overvejende biologisk proces, men af en bioteknologisk fremgangsmåde;
- (33) det er med henblik på anvendelsen af dette direktiv nødvendigt at definere, hvornår en fremgangsmåde til forædling af planter og dyr er overvejende biologisk;
- (34) dette direktiv berører ikke anvendelsen af begreberne opfindelse og opdagelse i henhold til de patentretlige regler, der er vedtaget på såvel nationalt som europæisk eller internationalt plan;
- (35) dette direktiv berører ikke nationale patentlovgivningers bestemmelser om, at fremgangsmåder til kirurgisk eller terapeutisk behandling af mennesker eller dyr og fremgangsmåder til diagnosticering, som anvendes på mennesker eller dyr, ikke kan patenteres;
- (36) i henhold til TRIPs-aftalen kan Verdenshandelsorganisationens medlemmer nægte patentering af opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse på deres område det er nødvendigt at forhindre for at beskytte »ordre public« eller moralen, herunder beskytte menneskers, dyrs eller planters liv eller helbred eller undgå alvorlig beskadigelse af miljøet, forudsat at sådanne udelukkelse ikke kun foretages, fordi udnyttelsen er forbudt i deres lovgivning;
- (37) dette direktiv bør også indskærpe princippet om, at opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse strider mod sædelighed eller offentlig orden, er udelukket fra patentering;
- (38) det er nødvendigt, at der i dette direktiv også findes en vejledende liste over opfindelser, som ikke kan patenteres, for at give de nationale domstole og patentmyndigheder retningslinjer for, hvad der kan betragtes som værende i strid med sædelighed eller offentlig orden; en sådan liste kan naturligvis aldrig blive fuldstændig; fremgangsmåder, der krænker den menneskelige værdighed, såsom fremstilling af blandingsvæsener, der opstår af kønsceller eller totipotente celler fra mennesker og dyr, er naturligvis også udelukket fra patentering;
- (39) sædelighed og offentlig orden svarer navnlig til de i en medlemsstat anerkendte etiske og moralske principper, som i særdeleshed må tilgodeses inden for bioteknologien på grund af de potentielt vidtrækkende konsekvenser af de opfindelser, der gøres på dette område, og deres naturlige slægtskab med levende materiale; disse etiske og moralske hensyn supplerer den normale patentretlige kontrol, uanset hvilket teknisk område opfindelsen vedrører;
- (40) der er inden for Fællesskabet almindelig enighed om, at genetiske indgreb i menneskets kønsceller og kloning af mennesker strider mod sædelighed eller offentlig orden; det er derfor vigtigt helt klart at udelukke patentering af frem-

- gangsmåder til ændring af menneskets kønscellers genetiske identitet og fremgangsmåder til kloning af mennesker;
- (41) som fremgangsmåder til kloning af mennesker kan defineres enhver fremgangsmåde, herunder teknikker til deling af embryoner, der har til formål at frembringe et menneske med samme genetiske celleinformation som et andet levende eller afdødt menneske;
- (42) anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål bør også udelukkes fra patentering; en sådan udelukkelse vedrører under alle omstændigheder ikke opfindelser, som har et terapeutisk eller diagnostisk formål, og som anvendes på menneskelige embryoner og er nyttige for dem;
- (43) ifølge artikel F, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union respekterer Unionen de grundlæggende rettigheder, således som de garanteres ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, og således som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, som generelle principper for fællesskabet;
- (44) Den Europæiske Gruppe vedrørende Etik inden for Naturvidenskab og Ny Teknologi under Kommissionen evaluerer alle etiske aspekter i forbindelse med bioteknologi; det bemærkes, at denne gruppe kun kan konsulteres, herunder også om patentrettigheder, med henblik på en evaluering af bioteknologien i forhold til de grundlæggende etiske principper;
- (45) fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, der kan påføre dem lidelser, uden at dette er begrundet i en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr i forbindelse med forskning, forebyggelse, diagnostik eller terapi, samt dyr, der er frembragt ved sådanne fremgangsmåder, bør udelukkes fra patentering;
- (46) eftersom formålet med et patent er at belønne opfinderen med en eksklusiv, men tidsbegrænset rettighed for vedkommendes kreative indsats og derved at opmuntre til opfindelsesaktiviteter, bør patenthaveren have ret til at forbyde anvendelsen af patenteret selvformerende materiale under omstændigheder svarende til dem, hvorunder det ville være tilladt at forbyde en sådan anvendelse af patenterede, ikke-selvformerende produkter, dvs. fremstillingen af selve det patenterede produkt;
- (47) det er nødvendigt at fastsætte en første undtagelse fra patenthaverens rettigheder, når formeringsmateriale, hvori den beskyttede opfindelse indgår, af patenthaveren eller med dennes samtykke sælges til en landbruger til anvendelse på dennes bedrift; denne første undtagelse skal tillade, at landbrugeren anvender sit høstudbytte til senere reproduktion eller formering på sin egen bedrift; omfanget af og betingelserne for denne undtagelse bør begrænses til, hvad der gælder efter Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse (6);
- (48) kun vederlaget i henhold til fællesskabsbestemmelserne om sortsbeskyttelse som betingelse for anvendelse af undtagelsen fra EF-sortsbeskyttelsen kan afkræves landbrugeren;
- (49) patenthaveren kan dog håndhæve sine rettigheder over for en landbruger, der misbruger undtagelsen, og over for en forædler, der har udviklet en plantesort, hvori den beskyttede opfindelse indgår, hvis forædleren ikke overholder sine forpligtelser;
- (50) en anden undtagelse fra patenthaverens rettigheder skal tillade landbrugeren at anvende beskyttede dyr til landbrugsformål;
- (51) omfanget af og betingelserne for denne anden undtagelse bør reguleres ved medlemsstaternes love, administrative bestemmelser og praksis, da der ikke

- findes fællesskabsregler om fremstilling af dyreracer;
- (52) der bør i form af tvangslicens mod vederlag sikres adgang til udnyttelse af nye planteegenskaber, der er frembragt ved genteknologi, når plantesorten i forhold til den pågældende art eller slægt repræsenterer et betydeligt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk interesse i forhold til den patenterede opfindelse, der ønskes anvendt;
- (53) der bør i form af tvangslicens mod vederlag sikres adgang til genteknologisk anvendelse af nye planteegenskaber, der er frembragt på basis af nye plantesorter, når opfindelsen repræsenterer et betydeligt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk interesse;
- (54) artikel 34 i TRIPs-aftalen indeholder detaljerede bevisbyrderegler, som er bindende for samtlige medlemsstater; det er derfor ikke nødvendigt at fastsætte bestemmelser herom i dette direktiv;
- (55) Fællesskabet er i henhold til afgørelse 93/626/EØF (7) part i konventionen om den biologiske mangfoldighed af 5. juni 1992; under henvisning hertil tager medlemsstaterne, som led i gennemførelsen af de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme dette direktiv, navnlig hensyn til artikel 3, artikel 8, litra j), artikel 16, stk. 2, andet punktum, og artikel 16, stk. 5, i nævnte konvention;
- (56) på tredje konference for de parter, der har undertegnet konventionen om den biologiske mangfoldighed, som fandt sted i november 1996, blev det i beslutning III/17 konstateret, at »der er behov for en yderligere indsats for at bidrage til at udvikle en fælles opfattelse af forholdet mellem intellektuelle ejendomsrettigheder og de relevante bestemmelser i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder og i konventionen om den biologiske mangfoldighed, navnlig for så vidt angår spørgsmål vedrørende teknologioverførsel og bevarelse og bæredygtig ud-

nyttelse af den biologiske mangfoldighed samt retfærdig og ligelig deling af fordelene ved udnyttelse af genetiske ressourcer, herunder beskyttelse af viden, opfindelser og praksis hos oprindelige og lokale samfund, som følger en traditionel levevis, der er relevant for bevarelse og bæredygtig udnyttelse af den biologiske mangfoldighed«

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Kapitel I Patenterbarhed

Artikel 1

1. Medlemsstaterne beskytter bioteknologiske opfindelser efter deres nationale patentret. De tilpasser om nødvendigt deres nationale patentret for at tage hensyn til bestemmelserne i dette direktiv.

2. Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes forpligtelser i henhold til internationale aftaler, navnlig TRIPs-aftalen og konventionen om den biologiske mangfoldighed.

Artikel 2

1. I dette direktiv forstås ved:

- a) »biologisk materiale«: et materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproduceres i et biologisk system
- b) »mikrobiologisk fremgangsmåde«: enhver fremgangsmåde, der udnytter et mikrobiologisk materiale, udføres på et mikrobiologisk materiale eller frembringer et mikrobiologisk materiale.

2. En fremgangsmåde til forædling af planter og dyr er overvejende biologisk, når den i sin helhed beror på naturlige fænomener som krydsning eller udvælgelse.

3. Begrebet plantesort er defineret i artikel 5 i forordning (EF) nr. 2100/94.

Artikel 3

1. Patenterbare i henhold til dette direktiv er nye opfindelser, der beror på opfinderaktivitet, og som kan anvendes industrielt, også selv om de vedrører et produkt, der består af eller indeholder biologisk materiale, eller en fremgangsmåde til frembringelse, behandling eller anvendelse af biologisk materiale.

2. Biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller er frembragt ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en opfindelse, også selv om det i forvejen fandtes i naturen.

Artikel 4

1. Følgende kan ikke patenteres:

- a) plantesorter og dyreracer
- b) overvejende biologiske fremgangsmåder til forædling af planter eller dyr.

2. Opfindelser, hvis genstand er planter eller dyr, kan patenteres, hvis opfindelsens udøvelse ikke er teknisk begrænset til en bestemt plantesort eller dyrerace.

3. Stk. 1, litra b), berører ikke muligheden for at patentere opfindelser, hvis genstand er en mikrobiologisk fremgangsmåde eller andre tekniske fremgangsmåder eller et produkt, der er frembragt ved sådanne fremgangsmåder.

Artikel 5

1. Det menneskelige legeme på alle de forskellige stadier af dets opståen og udvikling og den blotte opdagelse af en del af det, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, kan ikke udgøre patenterbare opfindelser.

2. En del af det menneskelige legeme, der er isoleret herfra eller på anden måde frembragt ved en teknisk fremgangsmåde, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, kan udgøre en patenterbar opfindelse, selv om en sådan del i sin opbygning er identisk med opbygningen i en naturligt forekommende del.

3. I patentansøgningen skal der redegøres konkret for, hvorledes en sekvens eller delsekvens af et gen kan anvendes industrielt.

Artikel 6

1. Opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden, er udelukket fra patentering, idet alene det forhold, at udnyttelsen af opfindelsen er forbudt ved en lov eller administrativ forskrift, ikke i sig selv bevirker, at opfindelsen strider mod sædelighed eller offentlig orden.

2. I overensstemmelse med stk. 1 kan der bl. a. ikke meddeles patent på:

- a) fremgangsmåder til kloning af mennesker
- b) fremgangsmåder til ændring af menneskets kønscellers genetiske identitet
- c) anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål
- d) fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, som kan påføre dem lidelser, der ikke er begrundet i en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr, samt dyr frembragt ved sådanne fremgangsmåder.

Artikel 7

Den Europæiske Gruppe vedrørende Etik inden for Naturvidenskab og Ny Teknologi under Kommissionen evaluerer alle etiske aspekter i forbindelse med bioteknologi.

Kapitel II
Beskyttelsens omfang

Artikel 8

1. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter ethvert biologisk materiale, der er fremstillet ud fra dette biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

2. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på en fremgangsmåde til fremstilling af et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter det biologiske materiale, der direkte fremstilles ved denne fremgangsmåde, samt ethvert andet biologisk materiale, der er fremstillet ud fra det direkte fremstillede biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

Artikel 9

Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et produkt, som indeholder eller består af genetisk information, omfatter ethvert materiale, hvori produktet indgår, og hvori den genetiske information er indeholdt og udøver sin funktion, jf. dog artikel 5, stk. 1.

Artikel 10

Beskyttelsen efter artikel 8 og 9 omfatter ikke biologisk materiale, der er fremstillet ved reproduktion eller formering af et biologisk materiale, som er markedsført på en medlemsstats område af patenthaveren eller med dennes samtykke, hvis denne reproduktion eller formering er foretaget som et nødvendigt led i den anvendelse, hvortil det biologiske materiale er markedsført, forudsat at det fremstillede materiale ikke efterfølgende

anvendes til yderligere reproduktion eller formering.

Artikel 11

1. Uanset bestemmelserne i artikel 8 og 9 indebærer salg eller en anden form for markedsføring af formeringsmateriale fra planter, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger til landbrugsmæssige formål, at landbrugeren har tilladelse til selv at anvende sit høstudbytte til reproduktion eller formering på sin egen bedrift, idet dog omfanget af og vilkårene for denne undtagelse fastsættes som anført i artikel 14 i forordning (EF) nr. 2100/94.

2. Uanset bestemmelserne i artikel 8 og 9 indebærer salg eller en anden form for markedsføring af avlsdyr eller andet animalsk reproduktionsmateriale, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger, at landbrugeren har tilladelse til at anvende de beskyttede dyr til landbrugsformål. Denne tilladelse omfatter, at landbrugeren fortsat kan anvende dyret eller andet animalsk reproduktionsmateriale til egne landbrugsformål, men ikke kan sælge det i forbindelse med eller med henblik på reproduktion i kommercielt øjemed.

3. Omfanget af og vilkårene for den i stk. 2 omhandlede undtagelse afgøres efter medlemsstaternes love, administrative bestemmelser og praksis.

Kapitel III
Afhængig tvangslicens

Artikel 12

1. En forædler, der ikke kan opnå eller udnytte retten til en plantenyhed uden at krænke en rettighed, som er knyttet til et ældre patent, kan ansøge om tvangslicens til ikke-eksklusiv udnyttelse af den opfindelse, der er beskyttet ved patentet, såfremt licen-

sen er nødvendig for udnyttelsen af den plantesor, der skal beskyttes, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Medlemsstaterne fastsætter, at patenthaveren, når en sådan licens meddeles, på rimelige vilkår har ret til at få en gensidig licens til anvendelse af den beskyttede sort.

2. En indehaver af et patent på en bioteknologisk opfindelse, der ikke kan udnytte opfindelsen uden at krænke en ældre rettighed til en plantenyhed, kan ansøge om tvangslicens til ikke-eksklusiv udnyttelse af den plantenyhed, der er beskyttet ved denne rettighed, mod betaling af en rimelig licensafgift. Medlemsstaterne fastsætter, at indehaveren af plantenyheden, når en sådan licens meddeles, på rimelige vilkår har ret til at få en gensidig licens til anvendelse af den beskyttede opfindelse.

3. De i stk. 1 og 2 nævnte licensansøgere skal godtgøre:

- a) at de forgæves har rettet henvendelse til patenthaveren eller indehaveren af plantenyheden for at opnå en licensaftale
- b) at plantesorten eller opfindelsen udgør et betydeligt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk interesse i forhold til den patenterede opfindelse, der ønskes anvendt, eller den beskyttede plantesort.

4. Hver medlemsstat udpeger den eller de myndigheder, der har ansvaret for meddelelse af licensen. Når en licens på en plantesort kun kan meddeles af EF-Sortsmyndigheden, finder artikel 29 i forordning (EF) nr. 2100/94 anvendelse.

Kapitel IV

Deponering, tilgængelighed og ny deponering af biologisk materiale

Artikel 13

1. Hvis en opfindelse angår eller anvender biologisk materiale, som ikke er almindelig tilgængeligt, og som ikke i patentan-

søgningen kan beskrives således, at en fagmand kan eftergøre opfindelsen, anses beskrivelsen kun for tilstrækkelig til opfyldelse af de patentretlige regler, hvis:

- a) det biologiske materiale senest på dagen for patentansøgningens indgivelse deponeres hos en godkendt deponeringsinstitution. Som et minimum anerkendes de internationale deponeringsinstitutioner, som er godkendt i overensstemmelse med artikel 7 i Budapest-traktaten af 28. april 1977 om international anerkendelse af deponering af mikroorganismer i forbindelse med behandling af patentsager, i det følgende benævnt »Budapest-traktaten«
- b) den indleverede patentansøgning indeholder alle de relevante oplysninger om det deponerede biologiske materiales karakteristika, som ansøgeren har kendskab til.
- c) patentansøgningen indeholder angivelse af deponeringsinstitution og deponeringsnummer.

2. Det deponerede biologiske materiale gøres tilgængeligt ved udlevering af en prøve af materialet, idet udlevering:

- a) inden den første offentliggørelse af patentansøgningen kun kan ske til personer, der i henhold til den nationale patentret er berettiget hertil
- b) i tiden mellem den første offentliggørelse af patentansøgningen og meddelelsen af patentet kan ske til enhver, der anmoder herom, eller, såfremt patentansøgeren kræver det, kun til en uafhængig sagskyndig
- c) efter meddelelsen af patentet kan ske til enhver, der anmoder herom, uanset om patentet er ophørt eller kendt ugyldigt.

3. Prøven må kun udleveres til personer, der i hele beskyttelsesperioden forpligter sig til:

- a) ikke at videregive en prøve af det deponerede biologiske materiale eller et deraf afledt materiale til tredjemand og
- b) ikke at anvende en prøve af det deponerede materiale eller et deraf afledt materiale til andre formål end forskning, medmindre

Bilag 3

patentansøgeren eller patenthaveren udtrykkeligt giver afkald på denne forpligtelse.

4. Hvis en patentansøgning er blevet afslået eller trukket tilbage, kan deponenten kræve, at det deponerede materiale i 20 år regnet fra datoen for patentansøgningens indlevering kun må gøres tilgængeligt for en uafhængig sagkyndig. I så fald finder stk. 3 anvendelse.

5. Deponenten kan kun fremsætte de i stk. 2, litra b), og stk. 4 omhandlede krav indtil den dato, hvor de tekniske forberedelser i forbindelse med offentliggørelsen af patentansøgningen anses for afsluttet.

Artikel 14

1. Ophører biologisk materiale, der er deponeret i overensstemmelse med artikel 13, med at være tilgængeligt i den godkendte deponeringsinstitution, kan der foretages en ny deponering på samme betingelser som dem, der er fastsat i Budapest-traktaten.

2. Enhver ny deponering skal ledsages af en af deponenten underskrevet erklæring om, at det nye deponerede biologiske materiale er det samme som det oprindeligt deponerede.

Kapitel V

Afsluttende bestemmelser

Artikel 15

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 30. juli 2000. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og administrative bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en hen-

visning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 16

Kommissionen forelægger

- a) hvert femte år efter den i artikel 15, stk. 1, fastsatte dato Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om, hvorvidt direktivet har givet anledning til problemer i relation til internationale aftaler til beskyttelse af menneskerettighederne, som medlemsstaterne har undertegnet
- b) inden for en frist på to år efter ikrafttrædelsen af dette direktiv Europa-Parlamentet og Rådet en rapport, hvori den evaluerer, hvilke følger det har for den genteknologiske grundforskning, at dokumenter, hvis indhold kunne være patenterbart, ikke offentliggøres eller offentliggøres sent
- c) hvert år fra den i artikel 15, stk. 1, fastsatte dato Europa-Parlamentet og Rådet en beretning om patentrettens udvikling og følger inden for bio- og genteknologi.

Artikel 17

Dette direktiv træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 18

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne. Udfærdiget i Bruxelles, den 6. juli 1998.

Officielle noter

- (1) EFT C 296 af 8.10.1996, s. 4, og EFT C 311 af 11.10.1997, s. 12.
- (2) EFT C 295 af 7.10.1996, s. 11.
- (3) Europa-Parlamentets udtalelse af 16. juli 1997 (EFT C 286 af 22.9.1997, s. 87), Rådets fælles holdning af 26. februar 1998 (EFT C 110 af 8.4.1998, s. 17) og Europa-Parlamentets afgørelse af 12. maj 1998 (EFT C 167 af 1.6.1998). Rådets afgørelse af 16. juni 1998.
- (4) EFT C 68 af 20.3.1995, s. 26.
- (5) EFT L 336 af 23.12.1994, s. 213.
- (6) EFT L 227 af 1.9.1994, s. 1. Forordningen er ændret ved forordning (EF) nr. 2506/95 (EFT L 258 af 28.10.1995, s. 3).
- (7) EFT L 309 af 13.12.1993, s. 1.

om plantenyheder¹⁾

Herved bekendtgøres lov om plantenyheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 51 af 5. februar 1996, med de ændringer, der følger af § 5 i lov nr. 412 af 31. maj 2000.

Kapitel 1 Lovens område

§ 1. Sorter af alle slægter og arter af planter kan beskyttes som plantenyheder, hvis de på tidspunktet for meddelelsen af beskyttelse er

- 1) selvstændige, hvorved forstås, at de ved en eller flere egenskaber eller kombination af egenskaber kan skelnes fra enhver anden sort, der er kendt på anmeldelsestidspunktet,
- 2) tilstrækkelig ensartede,
- 3) stabile i deres særlige egenskaber (hovedkarakterer) under forering, således som denne udføres inden for rammerne af det formeringssystem, forædleren har angivet, og
- 4) nye, hvorved forstås, at formeringsmateriale eller høstet materiale af sorten ikke forud for anmeldelsen med sortsejerens tilladelse og med henblik på erhvervsmæssig udnyttelse af sorten har været udbudt til salg, solgt eller på anden måde overdraget
  - a) her i landet i mere end et år, eller
  - b) i udlandet i mere end fire år eller, for så vidt angår vinstokke, træer og disse grundstammer, i mere end seks år.

Stk. 2. Uanset stk. 1, nr. 4, betragtes en sort som ny,

- 1) selv om materiale af sorten har været solgt eller overdraget
  - a) til et officielt organ i lovbestemt øjemed,

- b) til andre i henhold til aftale eller andet retsforhold med henblik alene på forering eller behandling og opbevaring med henblik på forering, forudsat at modtageren ikke har været berettiget til at disponere over materiale af sorten, eller
  - c) af et selskab til et andet selskab, hvis det ene selskab ejes af det andet selskab, eller begge selskaber ejes af et tredje selskab, forudsat at ingen af selskaberne er andelselskaber, og
- 2) selv om materiale eller udbytte af sorten fremstillet af planter, der er dyrket med henblik på forsøg eller forædling, har været udbudt til salg, solgt eller overdraget til andre forudsat, at det er sket uden henvisning til sorten.

Stk. 3. Stk. 2 gælder ikke for sorter, der anvendes til produktion af en hybridsort, hvis gentagen anvendelse af sorten er nødvendig til produktionen, og materiale af hybridsorten er solgt eller overdraget til andre.

§ 2. Fødevareministeren kan undtagelsesvis godkende, at en sort, der ikke opfylder betingelserne i § 1, stk. 1, nr. 4, beskyttes, hvis den findes at have jordbrugsøkonomisk interesse.

Kapitel 2 Anmeldelse

§ 3. Anmeldelse af en sort med henblik på optagelse i Plantenyhedsregisteret skal

indgives til Plantenyhedsnævnet af sortsejeren. Har sortsejeren ikke bopæl eller sæde i en medlemsstat af Den Europæiske Union, skal anmeldelse indgives af en fuldmægtig med bopæl eller sæde her i landet udpeget af sortsejeren.

Stk. 2. Anmelderen skal over for Plantenyhedsnævnet, jf. § 22, godtgøre sin adkomst til at anmelde sorten. Hvis anmelderen er fuldmægtig for sortsejeren, skal anmelderen fremlægge dokumentation for sin bemyndigelse til at repræsentere sortsejeren i alt vedrørende anmeldelsen og registreringen.

Stk. 3. Nævnet kan afkræve anmelderen de oplysninger, der anses for nødvendige for behandling af anmeldelsen, og kan fastsætte en frist herfor. Nævnet kan yderligere kræve materiale til brug ved afprøvning, jf. § 9, fremsendt til nærmere fastsatte tidspunkter.

Stk. 4. Ved anmeldelsen betales et anmeldelsesgebyr.

§ 4. Anmeldelsen indføres i Plantenyhedsnævnets dagbog umiddelbart efter modtagelsen, og et eksemplar af anmeldelsen tilbagesendes straks til anmelderen med Plantenyhedsnævnets påtegning om indførelsen. Plantenyhedsnævnet offentliggør en meddelelse om anmeldelsen.

Stk. 2. Dagbogen er offentligt tilgængelig. Dette gælder dog ikke oplysninger om hybridsorters genealogiske komponenter og beskrivelsen heraf, hvis anmelderen har anmodet om, at oplysningerne behandles fortroligt.

§ 5. Plantenyhedsnævnet kan slette en anmeldelse af dagbogen, hvis anmelderen ikke fremkommer med oplysninger eller afprøvningsmateriale, som nævnet har krævet efter § 3, stk. 3, inden udløbet af den frist, nævnet har fastsat.

§ 6. Fra anmeldelsestidspunktet har anmelderen fortrinsret til at opnå beskyttelse af sorten i forhold til andre, der efterfølgende anmelder den samme sort til beskyttelse.

Stk. 2. Efter anmodning fra anmelderen kan Plantenyhedsnævnet tillægge anmeldelsen fortrinsret fra tidspunktet for den første anmeldelse af sorten i en medlemsstat af Den Internationale Union for Beskyttelse af Plantenyheder (UPOV), hvis den første anmeldelse er indgivet inden for de seneste 12 måneder. Anmodningen skal fremsættes ved anmeldelsen her i landet og skal være ledsaget af dokumentation for modtagelsen af den første anmeldelse.

§ 7. Snarest muligt, efter at anmeldelsen er indført i dagbogen, skal Plantenyhedsnævnet foretage en foreløbig undersøgelse af, om sorten kan anses for at opfylde betingelserne for beskyttelse. Finder nævnet efter denne undersøgelse, at betingelserne for beskyttelse må anses for opfyldt, offentliggør nævnet en meddelelse om anmeldelsen med opfordring til muligt interesserede til inden en vis frist at fremkomme med indsigelser mod en registrering af sorten.

§ 8. Plantenyhedsnævnet henviser indsigelser om anmelderens adkomst til at anmelde sorten til behandling ved de almindelige domstole. Underrettes nævnet om sagsanlægget, skal det give anmeldelsen påtegning herom.

Stk. 2. Beslutter nævnet på grundlag af andre indsigelser at lade anmeldelsen udgå af dagbogen samt at ophøre med afprøvningen, offentliggør det meddelelse herom.

Kapitel 3

Afprøvning og registrering

§ 9. Inden en anmeldt sort kan opnå beskyttelse, jf. dog § 21, skal Plantenyhedsnævnet konstatere, om sorten kan anses for at opfylde betingelserne herfor, herunder om den har de særlige egenskaber, der er nævnt i anmeldelsen. Nævnet foranstalter i fornødent omfang afprøvning af sorten til konstatering heraf.

Bilag 4

Stk. 2. Anmelderen kan afkræves et gebyr til dækning af nævnets omkostninger ved en afprøvning.

§ 10. Kan sorten anses at opfylde betingelserne for beskyttelse, optager Plantenyhedsnævnet sorten i Plantenyhedsregisteret under et sortsnavn, som det har godkendt efter regler fastsat af fødevareministeren.

Stk. 2. Plantenyhedsnævnet kan afvise registrering af en sort, hvis sortsejeren ikke inden udløbet af en fastsat frist efterkommer nævnets opfordring til at foreslå et navn for sorten eller til at foreslå et nyt navn i tilfælde, hvor nævnet konstaterer, at det anmeldte navn ikke opfylder betingelserne for godkendelse.

Stk. 3. Verserer der en retssag, jf. § 8, stk. 1, skal der gøres bemærkning herom i Plantenyhedsregisteret.

§ 11. Plantenyheden skal betegnes med det godkendte sortsnavn. Dette gælder også efter beskyttelsens ophør.

Stk. 2. Det er tilladt at anvende en tillægsbetegnelse for plantenyheden i forbindelse med sortsnavnet.

Stk. 3. Efter sortsejerenes anmodning kan Plantenyhedsnævnet i særlige tilfælde tillade, at plantenyheden tillægges et andet navn end det oprindeligt godkendte.

Stk. 4. Fødevareministeren fastsætter bestemmelser om navngivning af plantenyheder.

§ 12. Samtidig med offentliggørelsen af registreringen udfærdiger Plantenyhedsnævnet et beskyttelsesbrev, der udleveres til anmelderen mod indbetaling af et registreringsgebyr. Beskyttelsesbrevet har en gyldighed på et år, og gyldigheden kan forlænges for et år ad gangen i indtil 25 år, dog for sorter af kartofler i indtil 30 år, regnet fra datoen for udstedelsen af beskyttelsesbrevet, jf. dog § 21, stk. 1.

Stk. 2. Forlængelse af beskyttelsesbrevets gyldighed sker ved indbetaling af et årligt registreringsgebyr til Plantenyhedsnævnet.

Stk. 3. Uanset stk. 1 kan fødevareministeren fastsætte bestemmelser om, at gyldigheden af beskyttelsesbrevet for sorter af nærmere angivne arter og slægter kan forlænges i indtil 30 år.

Efterkontrol

§ 13. Plantenyhedsnævnet kan gennemføre en efterkontrol for at sikre, at sortsejeren vedligeholder plantenyheden tilstrækkeligt.

Stk. 2. Sortsejeren skal stille fornødent plantemateriale til rådighed for Plantenyhedsnævnets efterkontrol inden for de frister, nævnet fastsætter.

Slettelse

§ 14. Plantenyhedsnævnet sletter en plantenyhed af Plantenyhedsregisteret, hvis

- 1) det godtgøres, at plantenyheden på registreringstidspunktet ikke opfyldte betingelserne i § 1 for optagelse,
- 2) nævnet ved efterkontrol finder, at plantenyheden ikke er tilstrækkeligt vedligeholdt,
- 3) sortsejeren skriftligt anmoder nævnet herom, eller
- 4) det årlige registreringsgebyr ikke er betalt.

Stk. 2. Plantenyhedsnævnet kan endvidere slette en plantenyhed af Plantenyhedsregisteret, hvis sortsejeren ikke inden udløbet af en fastsat frist efterkommer nævnets anmodning om

- 1) at stille fornødent materiale til rådighed for nævnet til brug ved efterkontrol, eller
- 2) at foreslå et nyt navn for sorten i tilfælde, hvor nævnet efterfølgende har konstateret, at det godkendte navn ikke overholder de bestemmelser, fødevareministeren har fastsat herom.

Stk. 3. Slettelsen sker 2 måneder efter, at sortsejeren har modtaget underretning om Plantenyhedsnævnets beslutning, medmindre sortsejeren inden udløbet af denne frist indbringer sagen for retten.

§ 15. Er en plantenyhed slettet af Plantenyhedsregisteret, kan den ikke på ny optages

i registeret. Plantenyhedsnævnet offentliggør en meddelelse om slettelsen og begrundelsen herfor.

Kapitel 4 Beskyttelsens omfang

§ 16. Materiale af en plantenyhed må kun med sortsejerens tilladelse og kun på de vilkår, herunder om betaling af en passende licensafgift, som denne har fastsat,

- 1) anvendes til erhvervmæssig produktion, formering eller behandling og opbevaring med henblik på formering, og
- 2) udbydes til salg, sælges, overdrages eller opbevares med henblik på salg eller overdragelse.

Stk. 2. Fødevarerministeren kan fastsætte bestemmelser om, at også den, der alene til erhvervmæssig anvendelse i egen bedrift formerer plantenyheder af nærmere angivne arter, skal betale licensafgift til sortsejeren.

Stk. 3. Den, der erhvervmæssigt formerer en plantenyhed eller sælger formeringsmateriale heraf, skal give sortsejeren de oplysninger, der er nødvendige for beregning og opkrævning af licensafgift.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder tilsvarende

- 1) for udbytte tilvejebragt ved brug af materiale af en plantenyhed, hvis sortsejeren
  - a) ikke har tilladt denne brug af materialet, og
  - b) ikke har haft mulighed for at udøve sine rettigheder efter stk. 1 over materialet, og
- 2) for sorter, der
  - a) i det væsentlige er afledt af en plantenyhed, hvis denne ikke selv i det væsentlige er en afledt sort, eller
  - b) ikke er selvstændige i forhold til plantenyheden, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, eller
  - c) kun kan produceres ved gentagen anvendelse af plantenyheden.

Stk. 5. Fødevarerministeren kan bestemme, at stk. 1-3 på de betingelser, der er fastsat i stk. 4, nr. 1, også skal finde anvendelse på produkter fremstillet af materiale af en plantenyhed eller udbytte heraf.

Stk. 6. De vilkår, sortsejeren fastsætter, jf. stk. 1, må kun vedrøre anvendelse og udbud som angivet i stk. 1, nr. 1 og 2, samt licensafgiften. Vilkårene skal være rimelige og ens for alle producenter.

§ 17. Plantenyheder kan frit anvendes til forsøgs- og forædlingsarbejde.

§ 18. (Ophævet).

§ 19. Spørgsmålet, om de vilkår, sortsejeren har fastsat, er i overensstemmelse med § 16, stk. 6, kan indbringes for Vilkårsnævnet for Plantenyheder, jf. § 22, stk. 1. Finder nævnet, at vilkårene er i strid med § 16, stk. 6, kan det påbyde sortsejeren at ændre dem.

Stk. 2. Sortsejeren kan først opkræve afgift for benyttelsen af en varemærkeregistreret tillægsbetegnelse, jf. § 11, stk. 2, efter forløbet af 25 år henholdsvis 30 år, jf. § 12, stk. 3, regnet fra dagen for udstedelsen af beskyttelsesbrevet for plantenyheden, uanset om registreringen opretholdes i hele perioden.

Stk. 3. Stk. 2 gælder ikke for formeringsmateriale af en sort, der er beskyttet her i landet, hvis formeringsmaterialet har oprindelse i en stat, der ikke har beskyttet sorten.

§ 20. Anser fødevarerministeren det for nødvendigt for at sikre en plantenyheds udbredelse eller for at modvirke en væsentlig forringelse af vilkårene for en erhvervsgræn, kan ministeren efter indhentet udtalelse fra Vilkårsnævnet for Plantenyheder påbyde sortsejeren at give en eller flere personer tilladelse til erhvervmæssig formering og salg af formeringsmateriale af plantenyheden og inden for en rimelig tid selv eller gennem andre at imødekomme bestillinger på egnet formeringsmateriale. Bestemmelserne i § 16 gælder tilsvarende.

Stk. 2. En patenthaver, der ikke kan opnå eller udnytte en patenteret opfindelse uden at krænke en ældre plantenyhedsbeskyttelse, kan ansøge om tvangslicens til ikke eksklusiv udnyttelse af plantenyheden, hvis tvangs-

licensen er nødvendig for udnyttelsen af den opfindelse, der skal patenteres, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Tvangslicens meddeles kun, hvis patenthaveren godtgør, at der forgæves er rettet henvendelse til sortsejeren for at opnå licens, og at opfindelsen udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning i forhold til plantenyheden.

Stk. 3. Har en sortsejer efter patentloven fået tvangslicens til at udnytte en patenteret opfindelse, har patenthaveren ret til på rimelige vilkår at opnå gensidig licens til udnyttelse af plantenyheden.

§ 21. De vilkår, der er nævnt i § 16, stk. 1, kan gøres gældende af sortsejeren i tidsrummet fra anmeldelsen af en sort til dennes optagelse i Plantenyhedsregisteret (anmeldelsesperioden), hvis sortsejeren giver meddelelse herom til Plantenyhedsnævnet. Beskyttelsesperioden i § 12 beregnes i dette tilfælde fra dagen for meddelelsens indførelse i Plantenyhedsnavnets dagbog. Bestemmelserne i §§ 11 og 20 finder tilsvarende anvendelse i anmeldelsesperioden.

Stk. 2. Licensafgifter, der opkræves i anmeldelsesperioden, skal af producenten ind sættes på en spærret konto i et pengeinstitut til fordel for sortsejeren. Beløbet frigives, hvis sorten optages i Plantenyhedsregistret. I modsat fald tilbagebetales det deponerede beløb til producenten inkl. påløbne renter.

Stk. 3. Trækkes anmeldelsen af en sort tilbage, eller afvises sorten fra optagelse i Plantenyhedsregisteret, kan sorten frit anvendes ved formering. En producent, der i anmeldelsesperioden har anvendt sorten ved formering, skal stilles på samme måde som ved anvendelse af en ubeskyttet sort.

Kapitel 5 Administration

§ 22. Fødevarerministeren nedsætter et nævn, Plantenyhedsnævnet, til at administrere bestemmelserne i lovens kapitel 2 og 3, og et nævn, Vilkårsnævnet for Planteny-

heder, til at behandle spørgsmål om licensvilkår, jf. kapitel 4.

Stk. 2. Fødevarerministeren fastsætter i nævnenes forretningsorden deres sammensætning og funktion.

Klage

§ 23. Plantenyhedsnavnets afgørelser efter kapitel 2 og 3 og Vilkårsnævnet for Plantenyheders afgørelser efter kapitel 4 kan ikke inddrages for anden administrativ myndighed.

Forkyndelser m.m.

§ 24. Har sortsejeren ikke bopæl eller sæde her i landet, kan forkyndelser m.v. ske til en fuldmægtig med bopæl eller sæde her i landet. I andre tilfælde sker forkyndelser m.v. efter bestemmelserne i § 159 i lov om rettens pleje.

Gebyrer

§ 25. Fødevarerministeren kan fastsætte bestemmelser om

- 1) gebyrer til dækning af udgifterne ved behandling af anmeldelser, jf. § 3, stk. 4, og ved forlængelse af beskyttelsesbrevets gyldighed, jf. § 12, stk. 2, samt til hel eller delvis dækning af udgifter ved afprøvning, jf. § 9, stk. 2,
- 2) rente ved for sen indbetaling af gebyrer, og
- 3) gebyrer for erindrings skrivelser.

Stk. 2. Der er udpantningsret for gebyrer og renter fastsat efter stk. 1.

§ 26. Den, der overtræder § 16, stk. 1, 3 eller 4, straffes med bøde. Overtrædelse af de nævnte bestemmelser er undergivet privat påtale.

Stk. 2. Med bøde straffes endvidere den, der

- 1) overtræder § 11, stk. 1, eller
- 2) undlader at efterkomme påbud meddelt i henhold til § 19, stk. 1, 2. pkt., og § 20.

Stk. 3. I forskrifter, der udstedes efter § 11, stk. 4, og § 16, stk. 2 og 5, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne. Overtrædelse af

forskrifter fastsat efter § 16, stk. 2 og 5, er undergivet privat påtale.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Ikrafttræden m.m.

§ 27. Loven træder i kraft den 1. januar 1988.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov nr. 205 af 16. juni 1962 om beskyttelse af forædlerretigheder for planter.

Stk. 3. Bestemmelser fastsat efter den i stk. 2 nævnte lov forbliver i kraft, indtil de ophæves af landbrugs- og fiskeriministeren. Overtrædelse af bestemmelserne straffes med bøde.

§ 28. Bestemmelsen i § 19, stk. 3²⁾, gælder for

- 1) plantenyheder, der registreres den 1. januar 1988 eller senere, og
- 2) registrerede plantenyheder, hvor sortsejeren efter lovens ikrafttræden udnytter den adgang til en forlænget beskyttelsesperiode, der er nævnt i § 12.

§ 29. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lov nr. 1107 af 21. december 1994³⁾ om ændring af lov om plantenyheder er trådt i kraft den 1. januar 1995.

Lov nr. 1086 af 20. december 1995⁴⁾ om ændring af lov om plantenyheder indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1996.

Stk. 2. § 1, stk. 3, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, finder ikke anvendelse på sorter, der er anmeldt til beskyttelse senest den 31. december 1995.

Stk. 3. § 16, stk. 4, nr. 2, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 11, finder kun anvendelse på sorter, der ikke før den 1. januar 1996 har været overdraget til et officielt organ i lovbestemt øjemed eller med sortsejeren tilladelse og med henblik på erhvervsmæssig udnyttelse af sorten har været udbudt til salg, solgt eller på anden måde overdraget.

Lov nr. 412 af 31. maj 2000⁵⁾ om ændring af patentloven, varemærkeloven, lov om brugsmodeller m.v., lov om mønstre og lov om plantenyheder er trådt i kraft den 30. juli 2000.

Officielle noter

- 1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF af 6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser (EF-Tidende 1998 nr. L 213, s. 13).
- 2) Ved lov nr. 1086 af 20. december 1995 blev stk. 3 til stk. 2, jf. note 3.
- 3) Hvorved § 12, stk. 1, 2. pkt. affattes.
- 4) Hvorved § 1, stk. 1, affattes, § 1, stk. 2 og 3, indsættes, § 2 affattes, § 3, stk. 1, 2. pkt., ændres, § 9 affattes, § 10, stk. 1, affattes, § 10, stk. 2, indsættes, § 12, stk. 3, indsættes, § 14, stk. 2, affattes, § 14, stk. 3, ændres, § 16 affattes, § 17 affattes, § 18 ophæves, § 19, stk. 1, ophæves, § 19, stk. 2-4, der bliver stk. 1-3, ændres, § 20 affattes, § 21, stk. 1, ændres, § 22 affattes, § 25 affattes, § 26, stk. 1, ændres, § 26, stk. 2, nr. 2, affattes og § 26, stk. 3, ændres.
- 5) Hvorved § 20, stk. 2 og 3, affattes.

af lov om ophavsret

Herved bekendtgøres lov om ophavsret,
jf. lovbekendtgørelse nr. 706 af 29. september 1998,
med de ændringer, der følger af lov nr. 472 af 7. juni 2001

Kapitel 1

Ophavsrettens genstand og indhold

Beskyttede værker

§ 1. Den, som frembringer et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til værket, hvad enten dette fremtræder som en i skrift eller tale udtrykt skønlitterær eller faglitterær fremstilling, som musikværk eller sceneværk, som filmværk eller fotografisk værk, som værk af billedkunst, bygningskunst eller brugskunst, eller det er kommet til udtryk på anden måde.

Stk. 2. Kort samt tegninger og andre i grafisk eller plastisk form udførte værker af beskrivende art henregnes til litterære værker.

Stk. 3. Værker i form af edb-programmer henregnes til litterære værker.

Beskyttelsens indhold

§ 2. Ophavsretten medfører, med de i denne lov angivne indskrænkninger, eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse, omarbejdelse i anden litteratur- eller kunststart eller i anden teknik.

Stk. 2. Som fremstilling af eksemplarer anses også det forhold, at værket overføres på indretninger, som kan gengive det.

Stk. 3. Værket gøres tilgængeligt for almenheden, når

1) eksemplarer af værket udbydes til salg, udlejning eller udlån eller på anden måde spredes til almenheden,

2) eksemplarer af værket vises offentligt, herunder udsendes i fjernsyn, eller

3) værket fremføres offentligt, herunder udsendes i radio eller fjernsyn.

Stk. 4. Som offentlig fremførelse efter stk. 3, nr. 3, anses også fremførelse i en erhvervsvirksomhed, der finder sted for en større kreds, som ellers måtte anses som ikke-offentlig.

§ 3. Ophavsmanden har krav på at blive navngivet i overensstemmelse med, hvad god skik kræver, såvel på eksemplarer af værket som når dette gøres tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Værket må ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden på en måde eller i en sammenhæng, der er krænkende for ophavsmandens litterære eller kunstneriske anseelse eller egenart.

Stk. 3. Sin ret efter denne paragraf kan ophavsmanden ikke frafalde, medmindre det gælder en efter art og omfang afgrænset brug af værket.

Bearbejdelser

§ 4. Den, som oversætter, omarbejder eller på anden måde bearbejder et værk, herunder overfører det til en anden litteratur- eller kunststart, har ophavsret til værket i denne skikkelse, men kan ikke råde over det på en måde, som strider mod ophavsretten til det oprindelige værk.

Stk. 2. Ophavsretten til et nyt og selvstændigt værk, som er frembragt gennem fri

benyttelse af et andet, er ikke afhængig af ophavsretten til det oprindelige værk.

Samleværker

§ 5. Den, som ved at sammenstille værker eller dele af værker frembringer et litterært eller kunstnerisk samleværk, har ophavsret til dette, men retten gør ingen indskrænkning i ophavsretten til de enkelte værker.

Fællesværker

§ 6. Har et værk to eller flere ophavs-mænd, uden at de enkeltes bidrag kan udskilles som selvstændige værker, har de ophavsret til værket i fællesskab. Enhver af dem kan dog påtale retskrænkelser.

Formodning om ophavsrettens indehaver m.v.

§ 7. Som ophavsmand anses, når ikke andet er oplyst, den, hvis navn eller alment kendte pseudonym eller mærke på sædvanlig måde er påført eksemplarer af værket eller opgives, når det gøres tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Er et værk udgivet, uden at ophavsmanden er angivet i overensstemmelse med stk. 1, kan udgiveren, hvis denne er nævnt, og ellers forlæggeren handle på ophavsmandens vegne, indtil denne bliver angivet på et nyt oplag.

Offentliggørelse og udgivelse

§ 8. Et værk anses for offentliggjort, når det lovligt er gjort tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Et værk anses for udgivet, når eksemplarer af værket med ophavsmandens samtykke er bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden.

Offentlige aktstykker

§ 9. Love, administrative forskrifter, rets-afgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for værker, der fremtræder som selvstændige bidrag i de i stk. 1 nævnte aktstykker. Sådanne værker må dog gengives i forbindelse

med aktstykket. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Forholdet til beskyttelse efter anden lovgivning

§ 10. Beskyttelse efter lov om mønstre udelukker ikke ophavsret.

Stk. 2. Halvlederproduktets udformning (topografi) nyder ikke beskyttelse efter denne lov, men beskyttes efter reglerne i lov om beskyttelse af halvlederproduktets udformning (topografi).

Kapitel 2

Indskrænkninger i ophavsretten

Almindelige bestemmelser

§ 11. Bestemmelserne i dette kapitel gør ikke indskrænkninger i ophavsmandens ret i henhold til § 3 ud over, hvad der følger af § 29.

Stk. 2. Når et værk anvendes i henhold til dette kapitel, må værket ikke ændres i videre udstrækning, end den tilladte brug kræver. Gengives værket offentligt, skal kilden angives i overensstemmelse med, hvad god skik kræver.

Stk. 3. Når et værk anvendes i henhold til dette kapitel, er det ikke tilladt at fremstille eksemplarer af værket, når eksemplarfremstillingen sker på grundlag af en gengivelse af værket, som er i strid med § 2.

Eksemplarfremstilling til privat brug

§ 12. Af et offentliggjort værk må enhver fremstille eller lade fremstille enkelte eksemplarer til sin private brug. Sådanne eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 giver ikke ret til at

- 1) opføre et bygningsværk,
- 2) fremstille et eksemplar af et kunstværk ved afstøbning, ved aftryk fra original plade eller stok eller på nogen anden måde, som indebærer, at eksemplaret kan opfattes som en original,
- 3) fremstille eksemplarer af edb-programmer i digitaliseret form,

- 4) fremstille eksemplarer i digital form af databaser, når eksemplar fremstillingen sker på grundlag af en gengivelse af databasen i digital form, eller
- 5) fremstille enkelte eksemplarer i digital form af andre værker, medmindre det udelukkende sker til personlig brug for fremstilleren eller dennes husstand.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 giver ikke ret til at benytte fremmed medhjælp ved eksemplar fremstillingen, når der er tale om

- 1) musikværker,
- 2) filmværker,
- 3) værker af brugskunst eller
- 4) kunstværker, såfremt eksemplar fremstillingen har form af en kunstnerisk gengivelse.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 giver ikke brugeren ret til ved eksemplar fremstilling af musikværker og filmværker at anvende teknisk udstyr, der er stillet til rådighed for almenheden på biblioteker, i forretningslokaler eller på andre offentligt tilgængelige steder.

Eksemplar fremstilling inden for undervisningsvirksomhed

§ 13. Til brug i undervisningsvirksomhed kan der fremstilles eksemplarer af udgivne værker samt ved optagelse foretages eksemplar fremstilling af værker, som udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. De nævnte eksemplarer må kun udnyttes inden for undervisningsvirksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 om optagelse gælder ikke for filmværker, som indgår i biografernes almindelige repertoire af spillefilm, medmindre der ved udsendelsen i fjernsyn kun er benyttet mindre dele af værket.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 om eksemplar fremstilling af udgivne værker gælder ikke for edb-programmer i digital form.

Stk. 4. Lærere og elever må som led i undervisningsvirksomhed foretage optagelser af deres egne fremførelser af værker. Optagelserne må ikke udnyttes på anden måde.

Eksemplar fremstilling inden for erhvervsvirksomhed m.v.

§ 14. Offentlige eller private institutioner, organisationer og erhvervs virksomheder kan til intern brug i deres virksomhed ved fotokopiering eller lignende fremstille eller lade fremstille eksemplarer af fagmæssige artikler i aviser, tidsskrifter og samleværker, af korte afsnit af andre udgivne værker af fagmæssig art samt af illustrationer, som er gengivet i tilslutning til teksten, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne eksemplarer må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

Eksemplar fremstilling på sygehuse m.v.

§ 15. Sygehuse, plejehjem, fængsler og andre døgninstitutioner inden for social- og sundhedsområdet, kriminalforsorgen og lignende må til kortvarig brug for institutionens beboere m.fl. foretage optagelser af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for den pågældende institution.

Eksemplar fremstilling på arkiver, biblioteker og museer

§ 16. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler, hvorefter arkiver, biblioteker og museer på nærmere fastsatte vilkår kan fremstille enkelte eksemplarer af værker til brug i deres virksomhed. Sker eksemplar fremstillingen i form af lyd- og billedoptagelse eller i digital form, må eksemplarerne ikke uden ophavsmandens samtykke udlånes eller på anden måde gøres tilgængelige for almenheden uden for arkivet, biblioteket eller museet.

Eksemplar fremstilling til syns- og hørehandicappede

§ 17. Det er tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen og de spredte eksemplarer er særligt bestemt til brug for blinde, svagtseende, døve og talelidende samt personer i øvrigt, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst. Sker gengivelsen eller eks-

emplarspredningen i erhvervsøjemed, har ophavsmanden krav på vederlag.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 finder ikke anvendelse på en gengivelse, som udelukkende består af lydoptagelser, samt ved spredning af eksemplarer, der sker ved udlejning til almenheden.

Stk. 3. Erhververen af et eksemplar af værker, som af andre er fremstillet i overensstemmelse med stk. 1, må fremstille sådanne eksemplarer på grundlag af det erhvervede eksemplar, herunder sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for, at erhververen kan udnytte eksemplaret efter dets formål. De fremstillede eksemplarer må ikke udnyttes på anden måde. Retten til at udnytte dem bortfalder, hvis det erhvervede eksemplar gøres tilgængeligt for almenheden. Dette gælder dog ikke ved udlån og udlejning af erhvervede eksemplarer, som foretages af statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner.

Stk. 4. Af udgivne litterære værker må der, når det ikke sker i erhvervsøjemed, ved lydoptagelse fremstilles eksemplarer med henblik på udlån til blinde, svagtseende, ordblinde, læsehandicappede og andre, som er ude af stand til at læse almindelige bøger. Ophavsmanden har krav på vederlag.

Stk. 5. Statslige eller kommunale institutioner og andre sociale eller almennyttige institutioner kan til brug for syns- og hørehandicappede ved lyd- eller billedoptagelse fremstille eksemplarer af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Sådanne optagelser må kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

Fremstilling af antologier til brug i undervisningsvirksomhed m.v.

§ 18. Mindre dele af litterære værker og musikværker eller sådanne værker af ringe omfang må til brug i undervisningsvirksomhed gengives i samleværker sammenstillet af bidrag fra et større antal ophavsmænd, når 5 år er forløbet efter det år, da værket blev udgivet. I tilslutning til teksten kan også kun-

stværker og værker af beskrivende art, jf. § 1, stk. 2, gengives, når 5 år er forløbet efter det år, da værket blev offentliggjort. Ophavsmanden har krav på vederlag.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på værker, der er udarbejdet til brug i undervisningsvirksomhed.

Stk. 3. Enkelte udgivne sangtekster må gengives i sanghæfter til brug for deltagerne i et møde. Der må dog ikke fremstilles mere end 300 eksemplarer af hvert sanghæfte.

Spredning af eksemplarer

§ 19. Når et eksemplar af et værk med ophavsmandens samtykke er solgt eller på anden måde overdraget til andre, må eksemplaret spredes videre.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 er det ikke tilladt uden ophavsmandens samtykke til almenheden at sprede eksemplarer af værker gennem udlejning. Dette gælder dog ikke for bygningsværker og brugskunst.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 er det ikke tilladt uden ophavsmandens samtykke til almenheden at sprede eksemplarer af filmværker og eksemplarer af edb-programmer i digitaliseret form gennem udlån. Dette gælder dog ikke, når et eksemplar af et edb-program i digitaliseret form udgør en del af et litterært værk og udlånes sammen med dette.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 medfører ingen indskrænkning i retten til at modtage afgift m.v. efter lov om biblioteksafgift.

Visning af eksemplarer

§ 20. Når et værk er udgivet, eller når et eksemplar af et kunstværk af ophavsmanden er overdraget til andre, må de udgivne eller overdragne eksemplarer vises offentligt.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for visning af eksemplarer af kunstværker i fjernsyn eller film. Det samme gælder for visning af eksemplarer af litterære eller musikalske værker, hvis værkets indhold derved gøres tilgængeligt for almenheden.

Offentlig fremførelse

§ 21. Et udgivet værk, som ikke er et sceneværk eller et filmværk, må fremføres offentligt

- 1) ved lejligheder, hvor tilhørerne eller tilskuerne har adgang uden betaling, hvis fremførelsen ikke er det væsentlige ved den pågældende foranstaltning, og hvis denne ikke finder sted i erhvervsøjemed, og
- 2) når fremførelsen sker til brug ved gudstjeneste eller undervisning.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, gælder ikke for fremførelse i radio eller fjernsyn samt for fremførelse af databaser i undervisningsvirksomhed, der sker i erhvervsøjemed.

Stk. 3. Udgivne eksemplarer af filmværker, musikværker og værker i digital form kan stilles til rådighed for enkeltpersoner på offentlige biblioteker til personligt gennemsyn eller studium på stedet ved hjælp af teknisk udstyr. Eksemplarfremstilling er ikke tilladt.

Citat

§ 22. Af et offentliggjort værk er det tilladt at citere i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet.

Gengivelse af kunstværker m.v.

§ 23. Offentliggjorte kunstværker og værker af beskrivende art, jf. § 1, stk. 2, må gengives i kritiske eller videnskabelige fremstillinger i tilslutning til teksten, når det sker i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet.

Stk. 2. Et offentliggjort kunstværk må gengives i en alment oplysende fremstilling, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Dette gælder dog ikke, såfremt ophavsmanden over for nogen af de aftale-sluttende parter har nedlagt forbud mod værkets gengivelse.

Stk. 3. Offentliggjorte kunstværker må gengives ved omtale af dagsbegivenheder i aviser og tidsskrifter, når det sker i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet. Bestemmelsen i 1.

pkt. finder ikke anvendelse på værker, der er frembragt med henblik på gengivelse i aviser eller tidsskrifter.

Stk. 4. Udgivne kunstværker eller eksemplarer af kunstværker, der af ophavsmanden er overdraget til andre, må gengives i aviser, tidsskrifter, film og fjernsyn, når gengivelsen er af underordnet betydning i den pågældende sammenhæng.

§ 24. Kunstværker, der indgår i en samling, eller som udstilles eller udbydes til salg, må gengives i kataloger over samlingen og i meddelelser om udstilling eller salg.

Stk. 2. Kunstværker må afbildes, når de er varigt anbragt på eller ved en for almenheden tilgængelig plads eller vej. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse, såfremt kunstværket er hovedmotivet og gengivelsen udnyttes erhvervsmæssigt.

Stk. 3. Bygninger må frit afbildes.

Reportage af dagsbegivenheder

§ 25. Når fremførelse eller visning af et værk indgår i en dagsbegivenhed og denne gengives i film, radio eller fjernsyn, må værket medtages i det omfang, det sker som et naturligt led i gengivelsen af dagsbegivenheden.

Offentlige forhandlinger, aktindsigt m.v.

§ 26. Forhandlinger i Folketinget, kommunalbestyrelserne og andre valgte offentlige myndigheder, i retssager samt på offentlige møder, som afholdes til drøftelse af almenne spørgsmål, må gengives uden ophavsmandens samtykke. Ophavsmanden har dog eneret til at udgive samlinger af sine egne indlæg.

§ 27. Når eksemplarer af værker beskyttet efter denne lov er indgået til en forvaltningsmyndighed i forbindelse med dens virksomhed, er ophavsretten ikke til hinder for, at andre forlanger aktindsigt i eksemplarer af værker, herunder forlanger afskrift eller kopi, i overensstemmelse med lovgivningens bestemmelser herom. Det samme gælder for

værker, som er frembragt inden for den pågældende forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Ophavsretten er ikke til hinder for, at arkivalier, der er afleveret til et offentligt arkiv, gøres tilgængelige for almenheden i overensstemmelse med arkivlovgivningens bestemmelser herom. Der må dog ikke udleveres afskrifter eller fremstilles kopier af private arkivalier.

Stk. 3. Retten til videre udnyttelse af værker, hvortil der i henhold til stk. 1 eller 2 er givet adgang, eller hvoraf der er udleveret afskrifter eller kopier, afhænger af de i øvrigt gældende regler.

§ 28. Det er tilladt i det omfang, som betinges af formålet, at gengive værker i forbindelse med

- 1) retssager og sager i administrative nævne og lignende og
- 2) sagsbehandling inden for offentlige myndigheder og institutioner, som henhører under Folketinget.

Stk. 2. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Ændring af bygninger og brugsgenstande

§ 29. Bygninger kan ændres af ejeren uden ophavsmandens samtykke, når det sker af tekniske grunde eller af hensyn til deres praktiske anvendelighed.

Stk. 2. Brugsgenstande kan ændres af ejeren uden ophavsmandens samtykke.

Særlige bestemmelser om radio og fjernsyn

§ 30. Danmarks Radio, TV 2 samt Færøernes Radio (Utvarp Føroya), Færøernes Fjernsyn (Sjónvarp Føroya) og Grønlands Radio (Kalaallit Nunaata Radioa) kan i radio eller fjernsyn udsende udgivne værker, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder ikke for sceneværker og filmværker.

Stk. 2. Ophavsmanden kan over for radio- eller fjernsynsforetagendet nedlægge forbud mod værkets udsendelse i henhold til stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte, at bestemmelserne i stk. 1 og 2 skal finde til-

svarende anvendelse på aftaler, der er indgået af andre radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, når ophavsmanden til et kunstværk har overdraget et eller flere eksemplarer til andre.

Stk. 5. Bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., finder ikke anvendelse på udsendelser i radio og fjernsyn via satellit, medmindre der samtidig af det pågældende radio- eller fjernsynsforetagende foretages udsendelse over et jordsendenet.

§ 31. Radio- og fjernsynsforetagender må til brug i deres udsendelser optage værker på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive dem, under forudsætning af, at de har ret til at udsende de pågældende værker. Retten til at gøre således optagne værker tilgængelige for almenheden afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om vilkårene for at foretage sådanne optagelser og om brugen og opbevaringen af disse.

§ 32. Diskussionsudsendelser i radio og fjernsyn, hvorunder almene spørgsmål drøftes, må gengives uden ophavsmandens samtykke. Ophavsmanden har dog eneret til at udgive samlinger af sine egne indlæg.

§ 33. Værker, som udsendes i radio eller fjernsyn, må optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive dem, og opbevares i Statens Mediesamling, såfremt udsendelsen er af dokumentarisk værdi. Mediesamlingen må fremstille enkelte eksemplarer af udsendelserne i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed samt til forskningsformål. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte, at bestemmelsen i stk. 1 skal finde tilsvarende anvendelse på andre offentlige arkiver.

§ 34. Radio- og fjernsynsforetagender kan efter anmodning udlevere optagelser af radio- og fjernsynsudsendelser til personer

og institutioner, der har medvirket i de pågældende udsendelser, eller som anser sig for krænket gennem omtale i en bestemt udsendelse eller gennem offentlig omtale af den pågældende udsendelse. Optagelser, der er udleveret i henhold til 1. pkt., må kun benyttes til intern brug.

§ 35. Værker, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, må samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg og på samme måde videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, såfremt betingelserne for aftalelicens efter § 50 er opfyldt. Bestemmelsen i 1. pkt. gælder ikke for rettigheder, som indehaves af radio- og fjernsynsforetagender.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må værker, der indgår i en trådløs radio- eller fjernsynsudsendelse, som modtages ved hjælp af egen antenne, videreudsendes over kabelanlæg, som ikke omfatter mere end 2 tilslutninger.

Stk. 3. Ejeren af et anlæg som nævnt i stk. 1 er ansvarlig for, at der træffes aftale om videreudsendelse af radio- og fjernsynsudsendelser over anlægget. Er et vederlag, som ejeren skal betale efter en aftale indgået i overensstemmelse med stk. 1 eller en kendelse fra Ophavsretslicensnævnet efter § 48, stk. 1, fastsat som et beløb pr. tilslutning, er brugeren af den enkelte tilslutning pligtig at betale ejeren et beløb, som svarer dertil.

*Særlige bestemmelser
om edb-programmer m.v.*

§ 36. Den, der har ret til at benytte et edb-program, må

- 1) fremstille sådanne eksemplarer af programmet og foretage sådanne ændringer i programmet, som er nødvendige for, at den pågældende kan benytte det efter dets formål, herunder foretage rettelser af fejl,
- 2) fremstille et sikkerhedseksemplar af programmet, for så vidt det er nødvendigt for benyttelsen af det, og
- 3) besigtige, undersøge eller afprøve edb-programmet for at fastslå, hvilke ideer og principper der ligger til grund for de en-

kelte elementer i programmet, hvis dette sker i forbindelse med sådan indlæsning, visning på skærm, kørsel, overførsel, lagring eller lignende af programmet, som vedkommende er berettiget til at udføre.

Stk. 2. Den, der har ret til at benytte en database, må foretage sådanne handlinger, som er nødvendige for, at den pågældende kan få adgang til databasens indhold og gøre normal brug af dette.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse på andre værker i digitaliseret form, hvis anvendelse styres af et edb-program. Det er dog ikke tilladt at foretage ændringer i værkerne.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1, nr. 2 og 3, samt stk. 2 kan ikke fraviges ved aftale.

§ 37. Eksemplar fremstilling af et edb-programs kode og oversættelse af kodens form er tilladt, når dette er en forudsætning for at skaffe de oplysninger, der er nødvendige for at tilvejebringe interoperabilitet mellem et selvstændigt udviklet edb-program og andre edb-programmer, såfremt

- 1) handlingerne udføres af licenshaveren eller af en anden person, der har ret til at benytte et eksemplar af et edb-program, eller på disses vegne af en person, der har tilladelse hertil,
- 2) de oplysninger, der er nødvendige for at tilvejebringe interoperabilitet, ikke tidligere har været let og hurtigt tilgængelige for de i nr. 1 nævnte personer, og
- 3) handlingerne er begrænset til de dele af det oprindelige edb-program, der er nødvendige for at opnå interoperabilitet.

Stk. 2. De oplysninger, der er indhentet i forbindelse med anvendelsen af stk. 1, må ikke

- 1) benyttes til andre formål end at gøre det selvstændigt udviklede edb-program interoperabelt,
- 2) videregives til tredjemand, undtagen når dette er nødvendigt for at gøre det selvstændigt udviklede edb-program interoperabelt, eller
- 3) benyttes til udvikling, fremstilling eller markedsføring af et edb-program, der i sin

udtryksform i vid udstrækning svarer til det oprindelige, eller til nogen anden handling, som krænker ophavsretten.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan ikke fraviges ved aftale.

Vederlag for erhvervsmæssigt videresalg af kunstværker

§ 38. Ved erhvervsmæssigt videresalg af eksemplarer af kunstværker har ophavsmanden ret til et vederlag på 5 pct. af salgsprisen ekskl. moms.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 omfatter ikke bygningsværker. Værker af brugskunst er ikke omfattet, hvis de er fremstillet i flere identiske eksemplarer.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om vederlagets beregning, herunder bestemmelser om mindstebeløb for den salgspris, som skal medføre ret til vederlag.

Stk. 4. Retten til vederlag består indtil ophavsrettens udløb, jf. § 63. Retten er personlig og uoverdragelig. Efter ophavsmandens død falder retten dog i arv til ophavsmandens ægtefælle og livsarvinger. Efterlader ophavsmanden sig ikke ægtefælle eller livsarvinger, tilfalder vederlagsretten den organisation, som er nævnt i stk. 5.

Stk. 5. Retten til vederlag kan kun gøres gældende af en organisation, som er godkendt af kulturministeren. Organisationen forestår opkrævningen og foretager udlodningen til de berettigede. Den berettigedes krav mod organisationen består, indtil 3 år er forløbet fra udgangen af det år, i hvilket videresalget fandt sted. Forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav fra den berettigede.

Stk. 6. Ved erhvervsmæssigt videresalg som nævnt i stk. 1 er sælgeren forpligtet til at fremsende en årlig opgørelse over salget af kunstværker attesteret af en statsautoriseret eller registreret revisor til den organisation, som er nævnt i stk. 5.

Vederlag for eksemplarfremstilling til privat brug

§ 39. Den, der erhvervsmæssigt fremstiller eller indfører lyd- eller videobånd eller

andre indretninger, hvorpå lyd eller billeder kan optages, skal betale vederlag til ophavsmændene til de i stk. 2 nævnte værker.

Stk. 2. Vederlaget skal betales for bånd m.v., der er egnet til fremstilling af eksemplarer til privat brug, og kun for værker, som er udsendt i radio eller fjernsyn, eller som er udgivet på fonogram, film, videogram eller lignende.

Stk. 3. Administrationen og kontrollen, herunder opkrævningen, udøves af en fællesorganisation, som repræsenterer en væsentlig del af ophavsmænd, udøvende kunstnere og andre rettighedshavere, herunder fremstillere af gramfonoplader m.v. og fotografer, hvis værker, præstationer m.v. anvendes i Danmark. Organisationen skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan forlange at få meddelt alle oplysninger om opkrævningen, forvaltningen og fordelingen af vederlaget.

Stk. 4. Organisationen fastsætter retningslinjer for udbetalingen af vederlaget til de berettigede, så fordelingen i videst muligt omfang sker i overensstemmelse med den kopiering, som finder sted. En tredjedel af det årlige beløb til udbetaling skal dog anvendes til støtte af formål, der er fælles for ophavsmændene m.fl. inden for de grupper, som repræsenteres af organisationen, jf. stk. 3.

§ 40. Vederlaget udgør for 1993 pr. minut spilletid for lydbånd 0,045 kr. og for videobånd 0,0625 kr. Vederlaget reguleres årligt med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.

§ 41. Virksomheder, der erhvervsmæssigt fremstiller eller indfører lyd- eller videobånd, skal anmeldes hos fællesorganisationen.

Stk. 2. Organisationen udsteder et bevis for anmeldelsen.

Stk. 3. Anmeldte virksomheder er berettigede til, uden at vederlaget er berigtiget, at indføre eller fra anden anmeldt virksomhed at modtage lyd- eller videobånd, der er vederlagspligtige efter § 39.

§ 42. Vederlagsperioden er måneden.

Stk. 2. Anmeldte virksomheder skal opføre det vederlagspligtige antal lyd- og videobånd, der i perioden er udleveret fra virksomheden, samt disses spilletid.

Stk. 3. Anmeldte virksomheder, der udtager lyd- eller videobånd til brug i virksomheden, skal medregne forbruget til udleveringen efter stk. 2.

Stk. 4. Opgørelsen specificeres efter retningslinjer, som fastsættes af kulturministeren efter forhandling med fællesorganisationen. Kulturministeren kan endvidere efter forhandling med fællesorganisationen fastsætte retningslinjer for kontrol med den i 1. pkt. nævnte opgørelse.

§ 43. I det vederlagspligtige antal opgjort efter § 42, stk. 2, fradrages:

- 1) Antallet af lyd- og videobånd, der er udleveret til en anden anmeldt virksomhed efter § 41, stk. 3.
- 2) Antallet af lyd- og videobånd, der er udført.
- 3) Antallet af lyd- og videobånd, der vil blive anvendt til professionelle formål, herunder undervisningsformål.
- 4) Antallet af lyd- og videobånd, der vil blive anvendt til fremstilling af optagelser til brug for syns- og hørehandicappede.
- 5) Antallet af lyd- eller videobånd, der vil blive anvendt til særlige formål, som af kulturministeren er undtaget fra vederlaget.

Stk. 2. Kulturministeren kan efter forhandling med fællesorganisationen fastsætte retningslinjer for kontrol med fradrag efter stk. 1.

§ 44. Vederlaget tilbagebetales ved

- 1) erhvervsmæssig udførelse af vederlagsberigtigede lyd- eller videobånd,
- 2) anvendelse af vederlagsberigtigede lyd- eller videobånd til professionelle formål, herunder undervisning,
- 3) anvendelse af vederlagsberigtigede lyd- eller videobånd til fremstilling af optagelser, som anvendes af syns- eller hørehandicappede, eller

- 4) anvendelse af vederlagsberigtigede lyd- eller videobånd til særlige formål, som af kulturministeren er undtaget fra vederlaget.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med fællesorganisationen de nærmere retningslinjer for vederlagsgodtgørelse efter stk. 1.

§ 45. Anmeldte virksomheder skal føre regnskab over fremstilling, indførelse og udlevering m.v. af vederlagspligtige lyd- og videobånd.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med fællesorganisationen de nærmere retningslinjer for de anmeldte virksomheders regnskabsførelse, herunder udstedelse af fakturaer m.v.

Stk. 3. Anmeldte virksomheder skal opbevare regnskabsmateriale i 5 år efter regnskabsårets udløb.

§ 46. Anmeldte virksomheder skal efter udløbet af hver vederlagsperiode og senest ved udgangen af den følgende måned til fællesorganisationen angive mængden af udleverede lyd- og videokassetebånd og disses spilletid, jf. §§ 42 og 43. Virksomheden skal senest samtidig med angivelsen indbetale vederlaget til organisationen. Angivelsen skal underskrives af virksomhedens ledelse.

Fælles bestemmelser om tvangslicens

§ 47. Kan der ikke opnås enighed om størrelsen af vederlag i henhold til § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1, § 51, stk. 2, og § 68, kan hver af parterne forelægge spørgsmålet for et af kulturministeren nedsat nævn, Ophavsretslicensnævnet. Nævnets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Kulturministeren fastsætter nærmere regler for nævnets virksomhed og kan herunder fastsætte bestemmelser om dækning af omkostningerne ved virksomheden.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om opkrævning af vederlag i henhold til § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1, og § 68.

Stk. 3. Såfremt brugeren af et værk i henhold til § 68 ikke betaler det vederlag, der er fastsat ved parternes aftale eller ved Ophavsretslicensnævnets afgørelse, kan det ved dom fastslås, at den pågældende værksudnyttelse kun kan foretages med ophavsmandens samtykke, indtil betaling er sket.

§ 48. Nægter en organisation, som er godkendt efter § 50, stk. 3, eller et radio- eller fjernsynsforetagende uden rimelig grund at give samtykke til, at værker og udsendelser, som udsendes trådløst, samtidig og uændret videreudsendes over kabelanlæg, eller tilbydes en sådan videreudsendelse på urimelige vilkår, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor. Bestemmelsen i § 50, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Nægter et radio- eller fjernsynsforetagende efter § 69 at give samtykke til, at foretagendets radio- eller fjernsynsudsendelser optages på en måde, som er omhandlet i § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 5, eller kan der ikke opnås enighed om vilkårene for en sådan optagelse, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring af hver af parterne meddele den fornødne tilladelse og fastsætte nærmere vilkår herfor.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder kun anvendelse, hvis en organisation af ophavsmænd har indgået en aftale, som omfattes af § 50, jf. § 13, stk. 1, 1. pkt., 2. led, eller § 17, stk. 5. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse.

§ 49. Vederlagskrav i henhold til § 17, stk. 1 og 4, § 18, stk. 1, og § 68 forældes efter 3 år fra udgangen af det år, i hvilket værksudnyttelsen fandt sted.

Stk. 2. Såfremt vederlagskravet gøres gældende af en organisation, gælder bestemmelsen i stk. 1 også for ophavsmandens krav mod organisationen.

Stk. 3. Forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav.

Fælles bestemmelser om aftalelicens

§ 50. Aftalelicens efter §§ 13 og 14, § 17, stk. 5, § 23, stk. 2, og §§ 30 og 35 kan påberåbes af brugere, der har indgået en aftale om den pågældende værksudnyttelse med en organisation, som omfatter en væsentlig del af ophavsmænd til en bestemt art af værker, der anvendes i Danmark. Aftalelicensen giver brugeren ret til at udnytte andre værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen.

Stk. 2. Aftalelicensen giver kun brugeren ret til at benytte de ikke-repræsenterede ophavsmænds værker på den måde og på de vilkår, som følger af den indgåede aftale med organisationen og af de i stk. 1 nævnte bestemmelser.

Stk. 3. Rettighedshaverorganisationer, som indgår aftaler af den i stk. 1 nævnte karakter, skal godkendes af kulturministeren. Der kan kun godkendes én organisation inden for hver værksart. Ministeren kan bestemme, at en godkendt organisation på nærmere angivne områder skal være en fællesorganisation, som omfatter flere organisationer, der opfylder kravene efter stk. 1.

§ 51. For værksudnyttelse i henhold til §§ 13 og 14, § 17, stk. 5, § 23, stk. 2, §§ 30 og 35 skal de regler, som organisationen har fastsat med hensyn til fordelingen af vederlag mellem de af organisationen repræsenterede ophavsmænd, finde tilsvarende anvendelse over for ikke-repræsenterede ophavsmænd.

Stk. 2. Ikke-repræsenterede ophavsmænd kan gøre krav på individuelt vederlag, selv om en sådan ret hverken fremgår af aftalen med brugeren eller af organisationens vederlagsregler. Størrelsen af det individuelle vederlag kan fastsættes efter bestemmelsen i § 47, stk. 1. Vederlagskravet kan kun rettes mod organisationen.

Stk. 3. Vederlagskrav, som de i henhold til § 50, stk. 3, godkendte organisationer ønsker at fremsætte i forbindelse med værksudnyttelse efter § 35, skal fremsættes samtidig over for brugerne.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 49 finder tilsvarende anvendelse på vederlagskrav i henhold til de i stk. 1 og 2 nævnte bestemmelser.

§ 52. Hvis forhandlinger om indgåelse af aftaler som nævnt i § 13, stk. 1, § 14, § 17, stk. 5, og § 23, stk. 2, ikke fører til noget resultat, kan hver af parterne kræve mægling.

Stk. 2. Krav om mægling rettes til kulturministeren. Kravet kan fremsættes, når en af parterne har afbrudt forhandlingerne eller afvist et ønske om forhandlinger, eller når forhandlingerne ikke synes at ville føre til noget resultat.

Stk. 3. Mæglingen foretages af en forligsmand, der udpeges af kulturministeren. Forligsforhandlingerne skal baseres på parternes eventuelle løsningsforslag. Forligsmanden kan foreslå parterne at lade tvisten afgøre ved voldgift og kan medvirke ved udpegnin- gen af voldgiftsmænd.

Stk. 4. Forligsmanden kan fremsætte forslag til tvistens løsning og kan kræve, at et sådant forslag forelægges parternes kompetente organer til vedtagelse eller forkastelse inden en af forligsmanden fastsat frist. Forligsmanden underretter kulturministeren om mæglingsens udfald.

Stk. 5. Forligsmanden kan bestemme, at aftaler skal forblive i kraft, selv om aftaleperioden er udløbet eller vil udløbe under forhandlingerne. Aftalen kan dog ikke forlænges i mere end to uger efter, at parterne har taget stilling til et endeligt mæglingsforslag eller forslag til voldgiftsbehandling, eller efter at forligsmanden har meddelt, at der ikke er basis for at fremsætte sådanne forslag.

Stk. 6. Den, der er eller har været forligsmand, må ikke ubeføjet røbe eller udnytte, hvad denne har fået kendskab til som forligsmand.

Stk. 7. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om dækning af omkostningerne ved forligsmandens virksomhed.

Kapitel 3

Ophavsrettens overgang til andre

Almindelige bestemmelser

§ 53. Ophavsmanden kan med de begrænsninger, der følger af §§ 3 og 38, helt eller delvis overdrage sine rettigheder efter denne lov.

Stk. 2. Overdragelse af eksemplarer indbefatter ikke overdragelse af ophavsretten.

Stk. 3. Har ophavsmanden overdraget en ret til at udnytte værket på en bestemt måde eller ved bestemte midler, giver overdragelsen ikke erhververen ret til at udnytte værket på andre måder eller ved andre midler.

Stk. 4. Bestemmelserne i §§ 54-59 om overdragelse af ophavsret kan fraviges ved aftale mellem parterne, medmindre andet er fastsat i de enkelte bestemmelser.

§ 54. Erhververen har pligt til at udnytte værket. Ophavsmanden kan hæve aftalen, hvis erhververen ikke har udnyttet værket inden en rimelig tid eller senest inden 5 år efter det tidspunkt, hvor aftalen er opfyldt fra ophavsmandens side.

§ 55. Hvis aftalen ikke udtrykkeligt specificerer enkelte udnyttelsesformer, som omfattes af overdragelsen, kan ophavsmanden med rimeligt varsel opsige overdragelsen af rettighederne til de uspecificerede udnyttelsesformer, der ikke er iværksat af erhververen, inden 3 år er forløbet fra det tidspunkt, hvor aftalen er opfyldt fra ophavsmandens side.

Ændringer og videreoverdragelse

§ 56. Overdragelse af ophavsret giver ikke erhververen ret til at ændre værket, medmindre ændringen er sædvanlig eller åbenbart forudsat.

Stk. 2. Overdragelse af ophavsret giver ikke erhververen ret til at videreoverdrage ophavsretten, medmindre videreoverdragelsen er sædvanlig eller åbenbart forudsat. Overdrageren vedbliver at være ansvarlig for, at aftalen med ophavsmanden bliver opfyldt.

Afregning og kontrol

§ 57. Hvis ophavsmandens vederlag afhænger af erhververens omsætning, salgstal eller lignende, kan ophavsmanden kræve, at der sker afregning mindst én gang om året. Ophavsmanden kan ligeledes kræve, at afregningen ledsages af fyldestgørende oplysninger om de forhold, der har ligget til grund for vederlagsberegningen.

Stk. 2. Ophavsmanden kan kræve, at erhververens regnskaber, bogføring og lagerbeholdning samt attestationer fra den, som har udnyttet værket, ved den årlige afregning efter stk. 1 stilles til rådighed for en af ophavsmanden udpeget statsautoriseret eller registreret revisor. Revisoren må oplyse ophavsmanden om den foretagne afregningsrigtighed og om eventuelle uregelmæssigheder. Revisoren har i øvrigt tavshedspligt om alle andre forhold, som denne bliver bekendt med ved gennemgangen.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan ikke fraviges til skade for ophavsmanden.

Særlige bestemmelser om aftaler om indspilning af film

§ 58. En aftale om at medvirke ved indspilningen af en film indebærer, at ophavsmanden ikke kan modsætte sig, at

- 1) der fremstilles eksemplarer af filmen,
- 2) eksemplarer af filmen spredes til almenheden,
- 3) filmen fremføres offentligt eller
- 4) filmen forsynes med tekster eller tale på et andet sprog.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på

- 1) allerede eksisterende værker,
- 2) drejebøger, dialoger og musikværker, som er frembragt med henblik på fremstillingen af filmen, eller
- 3) filmens hovedinstruktør.

Bestemmelser om uoverdrageligt vederlagskrav ved udlejning af billed- og lydoptagelser

§ 58 a. Har en ophavsmand til en producent af billed- eller lydoptagelser overdraget sin ret til gennem udlejning af sådanne optagelser at gøre et værk tilgængeligt for almen-

heden, har ophavsmanden ret til et rimeligt vederlag fra producenten for udlejningen. Retten til vederlag kan kun udøves gennem organisationer, der repræsenterer de enkelte grupper af rettighedshavere. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. kan ikke fraviges ved aftale.

Særlige bestemmelser om edb-programmer frembragt i ansættelsesforhold

§ 59. Ophavsretten til et edb-program, der er frembragt af en arbejdstager under udførelsen af dennes arbejde eller efter arbejdsgiverens anvisninger, overgår til arbejdsgiveren.

Bestilte portrætbilleder

§ 60. Ophavsmanden kan ikke udøve sine rettigheder til et bestilt portrætbillede uden samtykke fra bestilleren.

Arv og kreditorforfølgning

§ 61. Ved ophavsmandens død finder arvelovgivningens almindelige regler anvendelse på ophavsretten.

Stk. 2. Ved testamente kan ophavsmanden med bindende virkning også for ægtefælle og livsarvinger give forskrifter om udøvelse af ophavsretten eller overlade det til en anden at give sådanne forskrifter.

§ 62. Ophavsmandens ret til at råde over sit værk kan ikke gøres til genstand for kreditorforfølgning hverken hos ophavsmanden eller hos nogen, til hvem retten er overgået ifølge ægteskab eller arv.

Stk. 2. Kreditorforfølgning i eksemplarer af værket kan heller ikke foretages hos ophavsmanden selv eller hos nogen, til hvem eksemplarer er overgået ifølge ægteskab eller arv, hvis forfølgningen retter sig mod

- 1) manuskripter,
- 2) stokke, plader, forme eller lignende, hvorved et kunstværk kan udføres, eller
- 3) eksemplarer af kunstværker, som ikke er udstillet, udbudt til salg eller på anden måde godkendt til offentliggørelse.

Kapitel 4 Ophavsrettens gyldighedstid

§ 63. Ophavsretten til et værk varer, indtil 70 år er forløbet efter ophavsmandens dødsår eller for de i § 6 omhandlede værker efter længstlevendes dødsår. For filmværker varer ophavsretten dog, indtil 70 år er forløbet efter dødsåret for den længstlevende af følgende personer:

- 1) Den ledende instruktør,
- 2) drejebogsforfatteren,
- 3) dialogforfatteren og
- 4) komponisten til musik, som er specielt frembragt til brug i filmværket.

Stk. 2. Når et værk er offentliggjort uden angivelse af ophavsmandens navn, alment kendte pseudonym eller mærke, varer ophavsretten, indtil 70 år er forløbet efter udgangen af det år, da værket blev offentliggjort. Består værket af flere dele, bind, hæfter, numre eller serier, gælder der en særskilt beskyttelsestid for hver enkelt del.

Stk. 3. Hvis ophavsmanden i løbet af det nævnte tidsrum bliver angivet i overensstemmelse med § 7, eller hvis det bliver oplyst, at han er død, før værket blev offentliggjort, regnes gyldighedstiden efter stk. 1.

Stk. 4. For værker, som ikke er offentliggjort, og hvis ophavsmand ikke er kendt, varer ophavsretten i 70 år efter udgangen af det år, hvor værket blev skabt.

§ 64. Når et værk ikke tidligere har været udgivet, har den, som for første gang lovligt offentliggør eller udgiver værket efter udløbet af den ophavsretlige beskyttelse, rettigheder til værket svarende til de økonomiske rettigheder, der i loven er tillagt den, der frembringer et litterært eller kunstnerisk værk. Beskyttelsen varer, indtil 25 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor offentliggørelsen eller udgivelsen fandt sted.

Kapitel 5 Andre rettigheder

Udøvende kunstnere

§ 65. En udøvende kunstners fremførelse af et litterært eller kunstnerisk værk må ikke uden kunstnerens samtykke

- 1) optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den, eller
- 2) gøres tilgængelig for almenheden.

Stk. 2. Er fremførelsen optaget som anført i stk. 1, nr. 1, må den ikke uden den udøvende kunstners samtykke overføres til anden indretning, der kan gengive den, eller gøres tilgængelig for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da fremførelsen fandt sted. Hvis en optagelse af en fremførelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første.

Stk. 3. En aftale mellem en udøvende kunstner og en filmproducent om at medvirke ved indspilningen af en film indebærer, at den udøvende kunstner i mangel af modstående aftale formodes at have overdraget sin ret til udlejning af filmen til producenten.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, §§ 3 og 11, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, § 12, stk. 3, nr. 1, og § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 1-3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25, 27, 28, 31 og 33-35, § 36, stk. 3, §§ 39-47, 49-57, § 58 a samt §§ 61 og 62 finder tilsvarende anvendelse på udøvende kunstners fremførelser og optagelser heraf. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1 og 2, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 5. Uanset bestemmelserne i stk. 1 kan Det Kongelige Teater lade teatrets festforestillinger eller forestillinger i anledning af officielle besøg udsende af Danmarks Radio eller TV 2 i radio eller fjernsyn.

Fremstillere af lydoptagelser

§ 66. Lydoptagelser må ikke uden fremstillersens samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en lydoptagelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første. Som eftergørelse betragtes også det forhold, at en optagelse overføres fra én optagelse til en anden.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, § 12, stk. 3, nr. 1, § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 1-3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22, 25, 27, 28, 31, 33, 34, § 36, stk. 3, §§ 39-47 samt §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på lydoptagelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må lydoptagelser, som udsendes trådløst i radio eller fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.

Fremstillere af billedoptagelser

§ 67. Billedoptagelser må ikke uden fremstillersens samtykke eftergøres eller gøres tilgængelige for almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da optagelsen fandt sted. Hvis en billedoptagelse udgives eller offentliggøres inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor den første udgivelse eller offentliggørelse fandt sted, alt efter hvilket tidspunkt der er det første. Som eftergørelse betragtes også det forhold, at en optagelse overføres fra én optagelse til en anden.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 2, stk. 3, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, § 12, stk. 3, nr. 2, § 12, stk. 4, §§ 13, 15 og 16, § 17, stk. 1, 3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, § 21, stk. 3, §§ 22, 25, 27, 28 og 31-34, § 36, stk. 3, § 47 samt §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på billedoptagelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på en optagelse efter stk. 1, når denne for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må billedoptagelser, som udsendes trådløst i fjernsyn, videreudsendes over kabelanlæg og videreudsendes til almenheden ved hjælp af radioanlæg, når dette sker uden ændringer og samtidig med, at udsendelsen finder sted.

Vederlag for brug af lydoptagelser i radio og fjernsyn m.v.

§ 68. Uanset bestemmelserne i § 65, stk. 2, og § 66, stk. 1, må udgivne lydoptagelser anvendes til radio- og fjernsynsudsendelse og til andre offentlige fremførelser.

Stk. 2. De udøvende kunstnere og fremstillere af lydoptagelser har krav på vederlag. Vederlagskravet kan kun gøres gældende gennem en af kulturministeren godkendt fællesorganisation, som omfatter såvel udøvende kunstnere som fremstillere af lydoptagelser.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder ikke for udsendelse i fjernsyn og andre offentlige fremførelser af filmværker, såfremt lyd og billede udsendes eller fremføres samtidigt.

Radio- og fjernsynsforetagender

§ 69. En radio- eller fjernsynsudsendelse må ikke uden radio- eller fjernsynsforetagendets samtykke udsendes af andre eller på anden måde fremføres offentligt. Udsendelsen må heller ikke uden samtykke affotografes eller optages på bånd, film eller anden indretning, der kan gengive den.

Stk. 2. Er en udsendelse affotograferet eller optaget som anført i stk. 1, må den ikke

uden foretagendets samtykke overføres til anden indretning, der kan gengive den, eller spredes til almenheden, før 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da udsendelsen fandt sted.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, § 15, § 17, stk. 1-3, § 19, stk. 1 og 2, §§ 21, 22 og 25, § 27, stk. 1 og 3, §§ 28, 31, 32, 33 og § 36, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse på radio- og fjernsynsudsendelser. Bestemmelsen i § 19, stk. 1, finder kun anvendelse på de i stk. 2 nævnte udsendelser, når disse for første gang er solgt eller på anden måde overdraget af rettighedshaveren eller med dennes samtykke inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Fremstillere af fotografiske billeder

§ 70. Den, som fremstiller et fotografisk billede (fotografen), har eneret til at råde over billedet ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Retten til et fotografisk billede varer, indtil 50 år er forløbet efter udgangen af det år, da billedet blev fremstillet.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 2, stk. 2 og 3, §§ 3, 7, 9 og 11, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 5, §§ 13-16, § 17, stk. 1, 3 og 5, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20, 21 og 23, § 24, stk. 1 og 2, §§ 25, 27, 28, 30, 31, 33-35, § 36, stk. 3, §§ 39-47, 49-58 og §§ 60-62 finder tilsvarende anvendelse på fotografiske billeder. Er et fotografisk billede genstand for ophavsret efter § 1, kan denne også gøres gældende.

Fremstillere af kataloger m.v.

§ 71. Den, som fremstiller et katalog, en tabel, en database eller lignende, hvori et større antal oplysninger er sammenstillet, eller som er resultatet af en væsentlig investering, har eneret til at råde over det pågældende arbejde som helhed eller en væsentlig del deraf ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på en eksemplarframstilling eller tilgængeliggørelse for almenheden af uvæsentlige dele af indholdet af et katalog, en tabel, en database eller lignende, som foretages gentagne gange og systematisk, såfremt de nævnte handlinger kan si-destilles med handlinger, der strider mod en normal udnyttelse af de pågældende arbejder, eller som skader fremstillernes legitime interesser urimeligt.

Stk. 3. Er arbejder af den i stk. 1 nævnte art eller dele deraf genstand for ophavsret eller anden beskyttelse, kan denne også gøres gældende.

Stk. 4. Beskyttelsen efter stk. 1 varer indtil 15 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor arbejdet blev fremstillet. Hvis et arbejde af den nævnte art gøres tilgængeligt for almenheden inden for dette tidsrum, varer beskyttelsen dog indtil 15 år er forløbet efter udgangen af det år, hvor arbejdet første gang blev gjort tilgængeligt for almenheden.

Stk. 5. Bestemmelserne i § 2, stk. 2 og 3, §§ 6-9, § 11, stk. 2 og 3, § 12, stk. 1 og stk. 2, nr. 4, §§ 13-17, § 18, stk. 1 og 2, § 19, stk. 1 og 2, §§ 20-22, 25, 27, 28, 30-35, § 36, stk. 2 og 4, § 47 og §§ 49-52 finder tilsvarende anvendelse på de kataloger, tabeller, databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

Stk. 6. Aftalevilkår, der udvider fremstillernes ret efter stk. 1 til et offentliggjort arbejde, er ugyldige.

Pressemeddelelser

§ 72. Pressemeddelelser, som efter aftale leveres fra udenlandske nyhedsbureauer eller fra korrespondenter i udlandet, må ikke uden modtagerens samtykke gøres tilgængelige for almenheden gennem presse, radio eller på anden lignende måde før 12 timer efter, at de er blevet offentliggjort i Danmark.

Kapitel 6 Forskellige bestemmelser

Titelbeskyttelse m.v.

§ 73. Et litterært eller kunstnerisk værk må ikke gøres tilgængeligt for almenheden under en titel, et pseudonym eller et mærke, som er egnet til at fremkalde forveksling med et tidligere offentliggjort værk eller dets ophavsmand.

Stk. 2. Har offentliggørelsen af det tidligere offentliggjorte værk fundet sted mindre end 3 måneder forud for en udgivelse af det andet værk, finder bestemmelsen i stk. 1 ikke anvendelse, medmindre forveksling må antages at være tilsigtet.

Signering af kunstværker

§ 74. På et kunstværk må kunstnerens navn eller mærke ikke anbringes af andre end kunstneren selv, medmindre denne har givet sit samtykke hertil.

Stk. 2. Kunstnerens navn eller mærke må ikke i noget tilfælde påføres et eftergjort eksemplar, således at det kan forveksles med originalen.

Ideelle rettigheder efter ophavsrettens udløb

§ 75. Selv om ophavsretten er udløbet, må et litterært eller kunstnerisk værk ikke ændres eller gøres tilgængeligt for almenheden i strid med § 3, stk. 1 og 2, hvis kulturelle interesser herved krænkes.

§ 75 a. Erhvervsmæssig virksomhed, hvorved en repræsentant for indehaveren af ophavsretten eller en kontraktmæssig indehaver af denne ret indgår aftaler om offentlig fremførelse af et musikværk, der er beskyttet efter denne lov, skal godkendes af kulturministeren. Ministeren kan fastsætte nærmere vilkår for godkendelsen. Aftaler indgået i strid med 1. og 2. pkt. er ugyldige.

Stk. 2. Stiller en organisation m.v., der er godkendt i henhold til stk. 1, urimelige vilkår for at meddele tilladelse til offentlig fremførelse af musikværker, kan Ophavsretslicensnævnet på begæring fastsætte vilkårene

for fremførelsen. § 47, stk. 1, 2. og 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 7 Retsåndhævelse

Straf

§ 76. Med bøde straffes den, som forsættigt eller groft uagtsomt

- 1) overtræder § 2 eller § 3,
- 2) overtræder §§ 65, 66, 67, 69, 70 eller 71,
- 3) overtræder § 11, stk. 2, § 60 eller §§ 72-75,
- 4) undlader at fremsende opgørelse efter § 38, stk. 6,
- 5) undlader at lade sig anmelde eller undlader at meddele oplysninger til fællesorganisationen efter § 41, stk. 1, og § 46, 1. pkt., eller undlader at føre eller opbevare regnskaber i henhold til § 45 eller
- 6) overtræder forskrifter, der er givet efter § 61, stk. 2.

Stk. 2. Er en forsættlig overtrædelse af de i stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte bestemmelser begået ved erhvervsmæssigt at fremstille eller blandt almenheden sprede eksemplarer af værker eller frembringelser, der beskyttes efter §§ 65-71, kan straffen under særlig skærpene omstændigheder stige til hæfte eller fængsel indtil 1 år. Særlig skærpene omstændigheder anses navnlig for at foreligge, hvis overtrædelsen vedrører et betydeligt antal eksemplarer, eller hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig vinding.

§ 77. Når eksemplarer af værker eller frembringelser, der beskyttes efter §§ 65-71, er fremstillet uden for Danmark under sådanne omstændigheder, at en tilsvarende fremstilling i Danmark ville være i strid med loven, straffes med bøde den, som forsættigt eller groft uagtsomt indfører sådanne eksemplarer med henblik på at gøre dem tilgængelige for almenheden.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 76, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på forsættlige overtrædelser af bestemmelsen i stk. 1.

§ 78. Med bøde straffes den, som forsættigt eller groft uagtsomt omsætter eller i kommercielt øjemed besidder midler, hvis eneste formål er at lette ulovlig fjernelse eller omgåelse af tekniske indretninger, som måtte være anvendt til at beskytte et edb-program.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på andre værker i digitaliseret form.

§ 79. I forskrifter, der udstedes efter § 16, § 31, stk. 2, § 42, stk. 4, § 43, stk. 2, § 44, stk. 2, § 45, stk. 2, og § 47, stk. 2, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

§ 80. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Påtale

§ 81. Overtrædelser, som omfattes af § 76, stk. 1, § 77, stk. 1, eller § 79, påtales af den forurettede.

Stk. 2. Efter ophavsmandens død kan overtrædelser af § 3 og af de i medfør af § 61, stk. 2, givne forskrifter endvidere påtales af ophavsmandens ægtefælle, slægtning i ret op- eller nedstigende linje eller søskende.

Stk. 3. Efter ophavsmandens død kan overtrædelser af §§ 3 og 73-74 endvidere påtales af det offentlige. Ved overtrædelser af § 3 kan offentlig påtale dog kun finde sted, når kulturelle interesser må anses for krænket ved overtrædelsen.

Stk. 4. Overtrædelser af §§ 75 og 78 påtales af det offentlige.

§ 82. Overtrædelser, som omfattes af § 76, stk. 2, eller § 77, stk. 2, påtales af det offentlige, når den forurettede begærer det.

Erstatning og godtgørelse

§ 83. Den, som forsættigt eller uagtsomt overtræder en af de i §§ 76 og 77 nævnte bestemmelser, har pligt til at udrede rimeligt vederlag for udnyttelsen samt erstatning for

den yderligere skade, som overtrædelsen måtte have medført.

Stk. 2. Selv om overtrædelsen er begået i god tro, kan der tilkendes den forurettede vederlag og erstatning efter bestemmelsen i stk. 1, i det omfang det skønnes rimeligt. Vederlaget og erstatningen kan dog ikke overstige den ved overtrædelsen indvundne fortjeneste.

Stk. 3. En ophavsmand, fotograf eller udøvende kunstner, hvis ret er krænket ved retsstridigt forhold, har krav på godtgørelse for ikkeøkonomisk skade.

Inddragelse m.v.

§ 84. Når eksemplarer af værker eller frembringelser, der beskyttes efter §§ 65-71, er fremstillet, indført eller gjort tilgængelige for almenheden i Danmark i strid med denne lov eller med forskrifter givet efter § 61, stk. 2, kan det ved dom bestemmes, at eksemplarerne skal inddrages til fordel for den forurettede eller overdrages til ham mod et vederlag, der ikke overstiger fremstillingsomkostningerne.

Stk. 2. I stedet for inddragelse eller overdragelse kan det bestemmes, at eksemplarerne helt eller delvis skal tilintetgøres eller på anden måde gøres uanvendelige til ulovlig brug. Hvis det under hensyn til eksemplarerens kunstneriske eller økonomiske værdi eller omstændighederne i øvrigt skønnes rimeligt, kan retten tillade, at de fremstillede eksemplarer gøres tilgængelige for almenheden mod erstatning og godtgørelse til den forurettede.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tryksatser, klicheer, forme og andet, som kan tjene til ulovlig fremstilling eller brug af værket eller frembringelsen.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 kan ikke bringes i anvendelse over for den, som i god tro har erhvervet eksemplarer til privat brug, eller som i god tro har fremstillet eksemplarer i strid med § 11, stk. 3.

Stk. 5. Bygninger kan ikke kræves inddraget eller tilintetgjort i medfør af stk. 1 og 2.

Kapitel 8
Lovens anvendelsesområde

Ophavsret

§ 85. Lovens bestemmelser om ophavsret gælder for

- 1) værker af danske statsborgere eller personer, der er bosat i Danmark,
- 2) værker, som er udgivet første gang i Danmark, eller som er udgivet første gang samtidig i Danmark og i et andet land,
- 3) filmværker, hvis producent har sit hovedsæde eller er bosat i Danmark,
- 4) bygningsværker, som er beliggende i Danmark, og
- 5) kunstværker, som er indføjjet i bygninger eller anlæg i Danmark.

Stk. 2. Ved anvendelsen af stk. 1, nr. 2, anses samtidig udgivelse at have fundet sted, såfremt værket efter udgivelse i et andet land inden 30 dage udgives i Danmark.

Stk. 3. Ved anvendelsen af stk. 1, nr. 3, anses, når andet ikke er oplyst, den som producent, hvis navn på sædvanlig måde er angivet på filmen.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 38 gælder for værker af personer, der er statsborgere i eller bosat i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 5. Bestemmelsen i § 64 gælder for offentliggørelser eller udgivelser, som er foretaget af

- 1) personer, der er statsborgere i eller bosat i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller
- 2) selskaber, der har hovedsæde i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 6. Bestemmelserne i §§ 73-75 gælder for ethvert værk.

Andre rettigheder

§ 86. Bestemmelserne i §§ 65, 66 og 68 gælder for fremførelser og lydoptagelser, som har fundet sted i Danmark.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 65 og 66 om optagelse og eftergørelse gælder dog for alle lydoptagelser.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 67 gælder for billedoptagelser, der har fundet sted i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

- Stk. 4.* Bestemmelsen i § 69 gælder for
- 1) radio- og fjernsynsudsendelser, som har fundet sted i Danmark, og
  - 2) radio- og fjernsynsforetagender, der har hovedsæde i Danmark.

Stk. 5. Bestemmelsen i § 70 finder anvendelse på

- 1) fotografier fremstillet af personer, der er statsborgere i eller bosat i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, og
- 2) fotografier, som er indføjjet i bygninger eller anlæg i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 6. Bestemmelsen i § 71 gælder for kataloger m.v., som er fremstillet af

- 1) personer, der er statsborgere i eller bosat i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, eller
- 2) selskaber, der har hovedsæde i et land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Stk. 7. Bestemmelserne i stk. 6 finder tilsvarende anvendelse på pressemeddelelser som nævnt i § 72.

Særlige bestemmelser om radio- og fjernsynsudsendelser via satellit

§ 87. Radio- og fjernsynsudsendelser via satellit anses for at finde sted i Danmark, hvis de programbærende signaler, som er bestemt til modtagning af almenheden, under et radio- eller fjernsynsforetagendes kontrol og ansvar her i landet indføres i en ubrudt sendekæde, der leder til satellitten og ned mod Jorden.

Stk. 2. Udsendelser via satellit anses også for at finde sted i Danmark, hvis indførelsen i sendekæden sker i et land, som ikke er medlem af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, og som ikke har det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i kapitel II i Rådets direktiv 93/83/EØF af 27. september 1993 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsrets-

beslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og videre-spredning pr. kabel, i følgende tilfælde:

- 1) Hvis de programbærende signaler sendes til satellitten fra en uplinkstation her i landet. Rettigheder efter §§ 2, 64 og 65-73 kan da gøres gældende over for den, som driver stationen.
- 2) Hvis der ikke benyttes en uplinkstation i en EØS-medlemsstat, og et radio- eller fjernsynsforetagende, der har sit hovedsæde her i landet, har foranlediget indførelsen i sendekæden. Rettigheder efter §§ 2, 64 og 65-73 kan da gøres gældende over for foretagendet.

Lovens anvendelse

i forhold til andre lande m.v.

§ 88. Under forudsætning af gensidighed kan ved kgl. anordning anvendelsen af lovens bestemmelser udvides i forhold til andre lande.

Stk. 2. Endvidere kan loven ved kgl. anordning gøres anvendelig på værker, som først er udgivet af mellemfolkelige organisationer, samt på ikke-udgivne værker, som sådanne organisationer har ret til at udgive.

Kapitel 9

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 89. Loven træder i kraft den 1. juli 1995.

Stk. 2. Samtidig ophæves

- 1) lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, jf. lovbekendtgørelse nr. 1170 af 21. december 1994, og
- 2) lov om retten til fotografiske billeder, jf. lovbekendtgørelse nr. 715 af 8. september 1993.

Stk. 3. Regler, der er udstedt efter de hidtidige love, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler udstedt efter denne lov. Overtrædelse af reglerne straffes efter de hidtil gældende regler.

§ 90. Loven gælder også for værker og frembringelser m.v., som er frembragt før lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Loven gælder ikke for udnyttelses-handlinger, der er afsluttet, eller rettigheder, der er erhvervet før lovens ikrafttræden. Eksemplarer af værker eller frembringelser m.v. kan fortsat spredes til almenheden og vises offentligt, hvis de lovligt er fremstillet på et tidspunkt, da en sådan spredning eller visning var tilladt. Bestemmelserne i § 19, stk. 2 og 3, skal dog altid finde anvendelse på udlejning og udlån, som foretages efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Er der før lovens ikrafttræden påbegyndt en eksemplar fremstilling eller foretaget væsentlige forberedelser til at fremstille eksemplarer af værker eller frembringelser m.v., som ikke var beskyttet efter de hidtil gældende bestemmelser, kan eksemplar fremstilling i nødvendig og sædvanlig udstrækning afsluttes inden for de planlagte rammer, dog senest den 1. januar år 2000. Eksemplarer, som fremstilles på grundlag af bestemmelsen i 1. pkt., kan spredes til almenheden og vises offentligt. Bestemmelsen i stk. 2, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Indgår værker og frembringelser m.v. i en optagelse, der er foretaget med henblik på udsendelse i radio og fjernsyn, og som er fremstillet på et tidspunkt, hvor de nævnte værker og frembringelser ikke var beskyttet, eller som er fremstillet i henhold til stk. 3, kan sådanne optagelser fortsat anvendes til udsendelse i radio og fjernsyn indtil den 1. januar år 2000. Bestemmelsen i 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på offentlig fremførelse af filmoptagelser.

Stk. 5. Hvis beskyttelsestiden for et værk eller en frembringelse m.v. ved anvendelse af de nye bestemmelser bliver kortere, end den ville have været efter de hidtil gældende bestemmelser, anvendes de hidtil gældende bestemmelser. Bestemmelsen i § 63, stk. 4, skal dog altid finde anvendelse.

§ 91. Bestemmelserne i §§ 54, 55, 56 og 58 finder ikke anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 1995.

Stk. 2. Bestemmelsen i § 65, stk. 3, finder også anvendelse på aftaler, der er indgået før den 1. juli 1995.

Stk. 3. Bestemmelserne i § 30, stk. 5, og § 87, stk. 2, finder ikke anvendelse på aftaler, som er indgået før den 1. januar 1995, førend den 1. januar 2000.

Stk. 4. Bestemmelsen i § 59 gælder ikke for edb-programmer, der er frembragt før den 1. januar 1993.

Stk. 5. Bestemmelsen i § 70 finder ikke anvendelse på fotografiske billeder, der er fremstillet før den 1. januar 1970.

§ 92. De i henhold til ældre lovgivning givne særlige privilegier og forbud forbliver i kraft.

§ 93. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes helt eller delvis i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

om arbejdstageres opfindelser

som ændret ved lov nr. 130 af 26.2. 1992

§ 1. Ordet »opfindelser« omfatter i denne lov opfindelser, der kan patenteres her i riget, og frembringelser, der kan registreres som brugsmodel her i riget.

Stk. 2. Ordet »arbejdstager« omfatter enhver, der er ansat i offentlig eller privat tjeneste.

Stk. 3. Lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og andre højere læreanstalter anses ikke i denne deres egenkab som arbejdstagere og har den fulde ret til de af dem gjorte opfindelser, medmindre andet måtte være bestemt ved anden lov eller følge af aftale.

§ 2. Denne lovs bestemmelser kommer, forsåvidt de ikke udtrykkeligt er erklæret for ufravigelige, kun til anvendelse, hvis ikke andet er eller må anses aftalt.

§ 3. I det omfang, ikke andet følger af denne eller anden lov, har en arbejdstager retten til de af ham gjorte opfindelser.

§ 4. (Ophævet).

§ 5. Har en arbejdstager gjort en opfindelse, som han må anses at være nået til gennem sin tjeneste, er arbejdsgiveren, såfremt udnyttelsen af opfindelsen falder inden for hans virksomheds arbejdsområde, berettiget til at kræve retten til opfindelsen overdraget til sig for et eller flere lande. Samme ret har arbejdsgiveren, selv om udnyttelsen af opfindelsen ikke falder inden for virksomhedens arbejdsområde, hvis arbejdstagerens opfindelse angår en ham af virksomheden stillet, nærmere angiven opgave.

§ 6. En arbejdstager, der har gjort en opfindelse, som omfattes af bestemmelserne i § 5, er pligtig til uden ugrundet ophold at underrette arbejdsgiveren herom under angivelse af sådanne oplysninger om opfindelsen, at arbejdsgiveren sættes i stand til at bedømme opfindelsens betydning.

§ 7. Ønsker en arbejdsgiver at erhverve retten til en opfindelse i henhold til § 5, skal han underrette arbejdstageren herom inden 4 måneder efter at have modtaget den i § 6 nævnte meddelelse.

Stk. 2. Inden udløbet af denne frist må arbejdstageren ikke uden arbejdsgiverens skriftlige samtykke disponere over opfindelsen eller åbenbare den for andre på en sådan måde, at den kan offentliggøres eller udnyttes for andres regning. Dette gælder dog ikke, hvis arbejdsgiveren skriftligt har erklæret at være uden interesse i opfindelsen.

Stk. 3. Selv om den nævnte frist ikke er udløbet, kan arbejdstageren, så snart han har givet sådan meddelelse som i § 6 omhandlet, søge patent på opfindelsen eller registrering af frembringelsen, men han skal i så fald forinden underrette arbejdsgiveren herom. Arbejdstageren kan ikke på forhånd give afkald på denne ret.

§ 8. Erhverver arbejdsgiveren i henhold til § 5 eller på andet grundlag retten til en af arbejdstageren gjort opfindelse, er arbejdstageren, selv om andet måtte være aftalt, berettiget til rimelig godtgørelse, medmindre værdien af opfindelsen ikke overstiger, hvad arbejdstageren under hensyn til sine arbejdsforhold i det hele med rimelighed kan forudsættes at skulle præstere.

Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen skal hensyn særligt tages til opfindelsens værdi og dens betydning for virksomheden, til arbejdstagerens ansættelsesvilkår samt til den betydning, arbejdstagerens tjeneste har haft for opfindelsen.

Stk. 3. Kravet på fastsættelse af godtgørelse forældes på 5 år i overensstemmelse med lov nr. 274 af 22. december 1908, idet forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, da arbejdsgiveren har tilkendegivet, at han ønsker at erhverve opfindelsen.

Stk. 4. Selv om andet måtte være aftalt, kan bestemmelser eller aftaler vedrørende godtgørelse på forlangende af en af parterne senere ændres, når de forhold, der har været bestemmende, har forandret sig væsentligt, eller andre særlige omstændigheder taler derfor. Der skal dog aldrig i medfør af foranstående bestemmelse finde tilbagegivelse sted af ydelser, som arbejdstageren har modtaget på grundlag af tidligere fastsættelse af godtgørelsen.

§ 9. Søges der inden 6 måneder, efter at en arbejdstager er fratrukt sin tjeneste, patent eller brugsmodeleregistrering på en af ham gjort opfindelse, som, hvis den var blevet til, medens tjenesten varede, ville have været omfattet af bestemmelserne i § 5, antages opfindelsen gjort, medens tjenesten varede, medmindre det kan sandsynliggøres, at opfindelsen er blevet til efter tjenestens ophør.

§ 10. En overenskomst mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager, gående ud på at begrænse arbejdstagerens ret til at disponere over opfindelser, der gøres senere end et år, efter at tjenesteforholdet er ophørt, er ugyldig.

§ 11. (Ophævet).

§ 12. Den, der som følge af bestemmelserne i denne lov kommer til kundskab om en opfindelse, må ikke uhjemlet udnytte, hvad han på denne måde har erfaret, eller upåkrævet åbenbare noget herom.

Stk. 2. Forsætlig overtrædelse af denne bestemmelse eller af bestemmelsen i § 7, stk. 2, straffes med bøder eller hæfte. Bøder tilfalder statskassen.

Stk. 3. Påtale sker på begæring af den forurettede.

§ 13. (Udeladt).

§ 14. (Ophævet).

Lov nr. 479 af 20. december 1967, hvorved § 4 ophævedes, indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

1. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1968. Samtidig ophæves patentloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 361 af 19. december 1958. Endvidere ophæves § 4 i lov nr. 142 af 29. april 1955 om arbejdstageres opfindelser.

Stk. 2. (Udeladt).

Lov nr. 250 af 12. juni 1975, hvorved § 11 ophævedes, indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelser:

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 1975.

§ 4

Følgende lovbestemmelser ophæves:

- 1)-4) (Udeladt).
- 5) § 11 i lov nr. 142 af 29. april 1955 om arbejdstageres opfindelser.
- 6) (Udeladt).

§ 5

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1, 2 og 4, nr. 1, 2, 3, 5 og 6, kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne.

Stk. 3. §§ 2 og 4, nr. 1, 2, 3, 5 og 6, kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland.

Stikordsregister

A

Afkald, institutioners 39ff.
Aktier 59ff., 68f.
– optioner 70
Anpart 70
Ansatt
– alment 8ff.
– LOF 19ff., 28ff.
Anvendelsespatent 90, 92
Arbejdsret 8f.
Arbejdstager (se »ansatt«)

B

Beskyttelsescertifikater, supplerende 85
Beslutningskompetence 41, 65, 73
Bioteknologiske opfindelser 82f., 89, 93
Brugsmodellov 18, 96ff.

D

Databaser 100, 102f.
Deltidslærer 19, 29
Designret 16
Doktorafhandling 24

E

Edb-programmer 16, 88, 101f.
Eksterne rådgivere 48, 66f.
ERFA-rapporten 7
Erhvervsforskerstuderende 20
Erhvervs-mæssig udnyttelse 54f.
Erstatningsansvar 35ff., 52, 72
Etik 63f.
Europæiske Patentkonvention, Den (EPK)
81

F

Fonde 30
Formål, LOFs 15

Forskningsråd 40
Forsøg 92
Forældelse 71f.
Frembringelseshøjde 97
Fremgangsmådepatent 90, 92
Fremtidige opfindelser 76
Frister 48ff.
Færøerne 77

G

Gener (se »bioteknologiske opfindelser«)
Grønland 77
Gæstelærer 19

H

Hemmeligholdelse 32
– erklæring 21, 23

I

Immaterielret 79
Institutioner, LOF 28ff.
Iværksættere 54, 57

K

Konkurrenceret 81, 96
Konventionsprioritet 86f.
Kombinationsstilling 19, 29
Konsumptionsprincippet 92f.
Krænkelser 66

L

Licensaftaler 94ff.

M

Markedsundersøgelse 55

N

Nettoindtjening 55ff.
Norge 12
Nyhedskrav, patentrettens 84, 90f.

O

Offentliggørelse (se også »nyhedskravet«)
32, 39f., 49f.

Ombudsmand, Folketingets 73

Opfindelse

– alment 8, 87ff.

– LOF 16, 17

– »tjeneste-« 25, 42f.

– »privat« 25

Opfindeshøjde 84, 90f.

Opfinder 8, 33f.

Opfinderret 8, 30f., 32ff.

Ophavsret 16, 99ff.

P

Pariserkonventionen 81

Patentansøgning 17

– dansk 17, 82ff.

– beskrivelse 83

– patentkrav 83

– prøvning 84f.

– sammendrag 84

– europæisk 18, 85f.

– international (PCT) 87

– strategisk 32f.

Patentkonsortier 7

Patentkrænkelse 79, 93f.

Patentlov 7

Patentret 79

– formål 80f.

PCT-traktaten 81

Ph.d.-studerende 20ff.

Planteforædling 16, 103f.

Plantesorter 88, 103f.

Produktpatent 90, 92

Projektdata 39, 103

S

Sameje 35

Sektorforskningsinstitutioner 28

Selvejende forskningsinstitutioner 28

Skuffeopfindelser 74

Stofpatent 90, 92

Studerende 20

Sverige 12

T

TAP (se »ansat«)

Teknik, den »kendte« 90f.

Tjenesteopfindelse (se »opfindelse«)

Tredjedelsmodellen (se »vederlag«)

TRIPs-aftalen 81

Tvangslicens 81

U

Underretning 42ff.

– e-mail 43

USA 12

V

Varemærkeret 16

Vederlag 53f., 56ff.

– institutionens 59f.

– opfinderens 57ff.

»Verdenspatent« 87

VIP (se »ansat«)

Love og bekendtgørelser m.m.

LOV 274 af 22.12.1908 - side 183

CIR 169 af 16.7.1973 - side 185

LBK 732 af 27.11.1989 - side 187

BK 989 af 11.12.1992 - side 190

LBK 385 af 11.5.1994 - side 194

LOV 473 af 12.6.1996 - side 198

BK 750 af 14.8.1996 - side 204

BK 953 af 9.12.1997 - side 212

BK 1009 af 16.12.1997 - side 219

L 93 af 18.11.1998 - side 239

BKI 11 af 25.2.1999 - side 262

LOV 412 af 31.5.2000 - side 263

EU-direktiv 96/9/EF - side 269

Forslag til Lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere - side 281

IT- og Forskningsministeriets skrivelse til Farmaceutisk Højskole 30.7.2000 - side 298

IT- og Forskningsministeriets skrivelse til DTU 9.2.2001 - side 299

Lov om Forældelse af visse Fordringer. (* 1) (1908Loven) (1908-Loven)

LOV nr 274 af 22/12/1908 (Gældende)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[Den fulde tekst](#)

Lov om Forældelse af visse Fordringer. (* 1) (1908Loven) (1908-Loven)

VI FREDERIK DEN OTTENDE, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gøter, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, GØRE VITTERLIGT: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1

For følgende Fordringer gælder en Forældelsesfrist af 5 Aar:

- 1) Fordring, som støttes på Overenskomst om a. Salg eller anden Overdragelse af Varer eller andet Løsøre, der ikke er afhændet som Tilbehør til fast Ejendom, b. Brug af fast Ejendom eller Løsøre, c. Ydelse af Ophold, Fortæring eller Forplejning, d. Befordring af Personer eller Gods, e. Udførelse af Arbejde eller Ydelse af personlig Virksomhed af hvilken som helst Art;
- 2) Fordring på Restance af stadigt tilbagevendende Afgift, som hviler på fast Ejendom uden særlig vedtagelse gaar over fra Ejer til Ejer, paa forfalden Rente, paa Restance af Livrente, Overlevelsere, Pension, Aftægtsydelse, Underholdsbidrag eller anden lignende Ydelse, der forfalder med bestemte Mellemrum og ikke er at betragte som Afdrag paa en skyldig Kapital;
- 3) Fordring ifølge Forløfte, indgaaet for noget i denne Paragraf omhandlet Krav;
- 4) Statens eller Kommunens Krav paa Skatter eller Afgifter af offentligretlig Natur;
- 5) Fordring paa Erstatning for Skade, tilføjet udenfor Kontraktforhold, medmindre Skaden er bevirket ved en Forbrydelse, for hvilken der under offentlig Strafesag paalægges Straf; og
- 6) Fordring, som udenfor Tilfælde af Svig haves på Betaling af, hvad nogen har ydet i urigtig Formening om, at Forpligtelse hertil paahvilede ham.

Foranførte Forældelsesfrist er dog ikke anvendelig, naar der for Fordringen er udstedt Gælds-brev eller tilvejebragt andet særligt retsgrundlag, hvorved dens Tilblivelse og Størrelse er anerkendt af Skyldneren eller på anden Maade skriftligt fastslaaet.

§ 2

Den i § 1 fastsatte kortere Forældelsesfrist regnes fra den Tid, da Fordringen af Fordringshaveren kan kræves betalt. Fordringen fortabes, medmindre Fordringshaveren inden Fristens Udløb enten erhverver Skyldnerens Erkendelse af Gælden eller foretager retslige Skridt mod ham og uden uforholdens Ophold forfølger disse til Erhvervelse af Forlig, Dom eller anden Retsafgørelse.

§ 3

Naar den Fordringshaver, for Hvem noget af de i § 1 ommeldte Krav er stiftet, paa Grund af utilregnelig Uvidenhed om sit Krav eller om Skyldnerens Opholdssted har været ude af Stand til at gøre sin Ret gældende, regnes den i § 1 omhandlede kortere Forældelsesfrist først fra den Tid, da Fordringshaveren var eller ved sædvanlig Agtpaagivenhed vilde have været i Stand til at Kræve sit krav betalt.

§ 4

Den almindelige Forældelsesfrist af 20 Aar vedbliver ved Siden af den i § 1 fastsatte.

§ 5

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1910.

Dens Bestemmelser finde Anvendelse ogsaa paa tidligere stiftede Fordringer, som ikke inden den nævnte Dag ere bortfaldne i Medfør af de hidtil gældende Regler. Dog skal Forældelse i Henhold til denne Lov i intet Tilfælde indtræde før Udgangen af Aar 1911, medmindre Fordringen ogsaa efter de hidtil gældende Regler vilde være bortfalden paa et tidligere Tidspunkt.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 22de December 1908.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

/ Svend Høgsbro

Officielle noter

(* 1) Udfærdiget gennem Justitsministeriet. Se Rigsdagstidende for 1908-09: Folket. Tid. Sp. 2278, 2378, 2408; Landst. Tid. Sp. 33, 240, 248; Till. A. Sp. 1921; Till. B. Sp. 31; Till. C. Sp. 555, 561. (Jfr. endvidere: Rigsdagstidende for 1907-08: Folket. Tid. Sp. 4520, 6893, 7138, 8614; Landst. Tid. Sp. 1733, 2253, 2259, 2381; Till. A. Sp. 3691; Till. B. Sp. 2517, 3683, 3935; Till. C. Sp. 1585, 2661, 2721).

Cirkulære om anvendelsen af de studerendes opgaver og deres rettigheder i forbindelse hermed

(Til de højere uddannelsesinstitutioner)

Da der i enkelte tilfælde synes at have rådet en vis usikkerhed vedrørende benyttelsen af de studerendes opgavebesvarelser, herunder øvelses- og eksamensopgaver, prisopgaver, forskningsprojekter o.lign., skal man meddele, at sådanne arbejder må behandles i overensstemmelse med gældende lovgivning, navnlig lov nr. 158 af 31. maj 1961 om ophavsret til litterære og kunstneriske værker. Følgende retningslinier skal herefter følges:

§ 1. En udgivelse eller anden form for offentliggørelse af skriftlige arbejder, der i hovedsagen eller dog for en væsentlig dels vedkommende er frembragt af de studerende ved deres selvstændige indsats, må ikke finde sted uden udtrykkeligt samtykke fra de studerende, og de pågældendes navne skal altid anføres i forbindelse med publikationen.

Stk. 2. I tilfælde af større, fælles forskningsprojekter o.lign. vil det ofte være vanskeligt at individualisere de enkelte studerendes bidrag. Er de studerendes bidrag beskedne, vil publiceringen kunne foretages af forskningslederen i dennes navn, men med angivelse af de medvirkendes navne. I øvrigt bør de studerendes samtykke til offentliggørelsen indhentes, før de påbegynder arbejdet.

Stk. 3. Indvindes der økonomisk udbytte ved publiceringen, skal de studerende have deres del heraf, udmålt efter den enkeltes indsats. De studerendes opmærksomhed skal henledes herpå ved samtykkets afgivelse, således at der i forbindelse hermed kan træffes en nærmere aftale herom.

§ 2. I det omfang et institut påtager sig at løse opgaver for udenforstående (kontraktforskning o.lign.) bør der ikke udskrives eksamensopgaver til de studerende, der helt eller delvis falder inden for sådanne opgaver. Det samme gælder i tilfælde, hvor de enkelte lærere påtager sig lignende opgaver.

Stk. 2. De studerende bør heller ikke på anden måde inddrages i løsningen af sådanne opgaver som et led i deres normale og obligatoriske studieaktiviteter.

Stk. 3. Der er derimod intet til hinder for, at en enkelt eller enkelte studerende kan deltage på frivillig basis i løsningen af særlige opgaver. Der bør i så fald søges tillagt de pågældende vederlag herfor af et eventuelt honorar eller over medhjælpssummen.

Stk. 4. Undtagelse fra reglerne i stk. 1-2 kan dog gøres ved større og længere varende institutprojekter af betydelig undervisningsmæssig værdi.

Stk. 5. Finder offentliggørelse sted, gælder reglerne i § 1.

§ 3. De studerende er berettigede til at disponere over deres egne arbejder, herunder også deres eksamensopgaver, når og på den måde de finder det ønskværdigt. Arbejdet kan

dog være frembragt i et sådant samvirke med andre, f. eks. vedkommende lærer, at retten til offentliggørelse m.v. indehaves af disse i fællesskab. Det kan endvidere forekomme, at det materiale, der ligger til grund for arbejdet, er fortroligt, i hvilket tilfælde offentliggørelse kun kan ske med samtykke fra den, der har krav på hemmeligholdelse.

Stk. 2. I de normale tilfælde, hvor den studerende er dispositionsberettiget over arbejdet, bør vedkommende uddannelsesinstitution på begæring være den studerende behjælpelig med at fremskaffe en kopi, hvor der kun findes et enkelt eksemplar og dette - således som tilfældet ofte vil være ved eksamensopgaver - er i institutionens besiddelse. Kopier kan først udleveres, efter at bedømmelse af opgaven har fundet sted. Institutionen er berettiget til at opkræve et gebyr, der dækker udgifterne ved opgavens fotokopiering. Adgangen til at kræve kopi af eksamensopgaver o.lign. kan dog ikke gøres gældende, hvor opgaven består i kortfattede besvarelser af en række spørgsmål («spotprøver» m.v.), eller hvor særlige hensyn på afgørende vis taler mod udleveringen.

Stk. 3. Eksamensopgaver o.lign. må ikke udlånes til eventuelle interesserede uden samtykke fra den studerende.

Stk. 4. Eksamensopgaver opbevares af institutionen i mindst 5 år, hvorefter tilintetgørelse kan finde sted på institutionens foranledning.

Undervisningsministeriet, den 16. juli 1973.

P. M. V.

Bj. Brynskov.

/Tove Møller.

Officielle noter

Ingen

Bekendtgørelse af lov om hemmelige patenter (lov om hemmelige patenter)

LBK nr 732 af 27/11/1989 (Gældende)

Senere ændringer til forskriften

Forskriftens fulde tekst

Bekendtgørelse af lov om hemmelige patenter

(lov om hemmelige patenter)

Herved bekendtgøres lov om hemmelige patenter, jf. lovbekendtgørelse nr. 547 af 25. oktober 1978 som ændret ved lov nr. 369 af 7. juni 1989.

§ 1. På opfindelser, der vedrører krigsmateriel eller fremgangsmåder til fremstilling af krigsmateriel, kan meddeles hemmeligt patent i overensstemmelse med nedenstående regler.

Stk. 2. Det bestemmes ved kgl. anordning, hvad der i denne lov skal forstås ved krigsmateriel.

§ 2. Såfremt hensynet til rigets forsvar gør det påkrævet, kan industriministeren efter anmodning fra forsvarsministeren bestemme, at patent på en opfindelse, der omfattes af § 1, når ansøgning om patent på denne er indgivet af en her i landet hjemmehørende person eller virksomhed eller af en dansk institution, skal meddeles som hemmeligt patent.

§ 2 a. Opfindelser, der er omfattet af § 1, og som tilhører en her i landet hjemmehørende person eller virksomhed eller en dansk institution, må ikke søges beskyttet ved patent i henhold til en international eller en europæisk patentansøgning, der omfatter eller efter indleveringen ændres til at omfatte Danmark, medmindre ansøgningen indleveres gennem patentmyndigheden her i landet.

Stk. 2. Træffes der bestemmelse om, at patent på opfindelsen her i landet kun kan meddeles som hemmeligt patent, kan ansøgningen ikke uden forsvarsministerens tilladelse videreføres som international eller europæisk ansøgning. Gives sådan tilladelse ikke, kan ansøgeren ændre ansøgningen til at angå patent alene for Danmark, idet reglerne i patentlovens kapitel 3 og 10 A om konvertering i så fald finder tilsvarende anvendelse.

§ 3. Opfindelser, der omfattes af § 1, og som er genstand for ansøgning om patent, indgivet af en her i landet hjemmehørende person eller virksomhed eller af en dansk institution, må ikke uden forsvarsministerens tilladelse offentliggøres, røbes til andre eller i fremmed stat gøres til genstand for ansøgning om patent, brugsmønster eller anden beskyttelse. Ej heller må rettigheder i henhold til sådan ansøgning uden forsvarsministerens samtykke overføres til andre ved aftale eller retsforfølgning.

Stk. 2. De i stk. 1 indeholdte bestemmelser gælder ikke, når der er forløbet 3 måneder fra ansøgningens indlevering, uden at der er truffet bestemmelse om, at et eventuelt patent vil være at udfærdige som hemmeligt patent, eller givet ansøgeren meddelelse om, at der ikke er truffet endelig afgørelse af spørgsmålet, hvorefter bestemmelserne i stk. 1 vil være gældende i yderligere 3 måneder.

§ 4. Bestemmelserne i §§ 2, 2a og 3 omfatter ikke opfindelser, der, før ansøgning om patent er indgivet, er offentliggjort eller i udlandet gjort til genstand for ansøgning om almindeligt patent. Det samme gælder opfindelser, der tidligere er gjort til genstand for ansøgning om patent i Danmark, såfremt sådan ansøgning efter udløbet af de i § 3 fastsatte frister er videreført som en ansøgning om almindeligt patent.

§ 5. Ansøgninger om patent, der skal meddeles som hemmeligt, behandles efter forskrifterne i patentloven, idet bestemmelserne i §§ 19-23 dog ikke finder anvendelse. Er ansøgningen i overensstemmelse med forskrifterne, og findes der ikke grundlag for at afslå ansøgningen efter § 16, skal hemmeligt patent meddeles og patentbrev udfærdiges.

§ 6. Er der truffet bestemmelse om patentets udfærdigelse som hemmeligt patent, foretages den i patentlovens § 26 foreskrevne bekendtgørelse om udfærdigelsen samt indførelsen i det i § 27 omhandlede register med betegnelsen »hemmeligt patent« uden angivelse af patentets genstand og patenthaverens og hans fuldmægtigs navn. Også eventuelle senere bekendtgørelser vedrørende patentet sker med den angivne betegnelse og uden de nævnte oplysninger. Trykning og offentliggørelse af patentbeskrivelsen finder indtil videre ikke sted, og der er ikke adgang til eftersyn af patentsagens akter. Trykningsafgift erlægges dog på sædvanlig måde.

§ 7. Opfindelser, der er genstand for hemmeligt patent, må ikke uden samtykke af forsvarsministeren søges patentbeskyttet i udlandet eller åbenbares for uvedkommende. Ej heller må rettigheder i henhold til sådant patent uden samtykke af forsvarsministeren overføres til andre ved aftale eller retsforfølgning.

§ 8. Når en i henhold til § 2 truffet bestemmelse ophæves, forinden patent er meddelt, viderebehandles ansøgningen efter de almindelige regler i patentloven.

Stk. 2. Ophæves en bestemmelse, der er truffet i henhold til § 2, efter at hemmeligt patent er udfærdiget, skal dette ændres til et almindeligt patent. Patentregisteret suppleres da med de oplysninger, der skal indføres i registeret efter reglerne for almindelige patenter, ligesom der udstedes en fuldstændig bekendtgørelse om patentet. Endvidere offentliggøres beskrivelsen af den patenterede opfindelse.

Stk. 3. Når gyldigheden af et hemmeligt patent ophører, offentliggøres den til patentet hørende beskrivelse snarest muligt, medmindre forsvarsministeren træffer bestemmelse om fortsat hemmeligholdelse af opfindelsen.

§ 9. De i § 8, stk. 1 og 2 indeholdte regler finder tilsvarende anvendelse, såfremt det over for Patentdirektoratet dokumenteres, at opfindelsen er blevet offentliggjort således, at sagkyndige derigennem er i stand til at udøve den.

§ 10. Industriministeren kan bestemme, at ansøgninger om patent på opfindelser, der omfattes af § 1, når de indgives her i riget af institutioner, personer eller virksomheder

hjemmehørende i en fremmed stat, skal behandles i overensstemmelse med reglerne i denne lov, og at patentet i givet fald skal udstedes som hemmeligt patent.

§ 11. Overtrædelse af bestemmelserne i §§ 2a, 3 og 7 straffes, såfremt ikke højere straf er forskyldt efter andre lovbestemmelser, med bøder, hæfte eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, der til uvedkommende åbenbarer en opfindelse, efter at forsvarsministeren i henhold til § 8, stk. 3 har truffet bestemmelse om fortsat hemmeligholdelse.

Stk. 3. I retssager vedrørende de i denne lov omhandlede opfindelser kan retten bestemme, at sagen skal behandles for lukkede døre.

§ 12. Industriministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte de til gennemførelsen af denne lov nødvendige forskrifter, herunder bestemmelser med hensyn til Industriministeriets og Forsvarsministeriets adgang til at gøre sig bekendt med de i Patentdirektoratet indkomne ansøgninger.

Lov nr. 265 af 8. juni 1978 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af handelsministeren.

Lov nr. 369 af 7. juni 1989 indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse.

§ 2

Denne lov træder i kraft den 1. januar 1990.

Industriministeriet, den 27. november 1989

Nils Wilhjelm

/ Per Lund Thoft

Officielle noter

Ingen

Bekendtgørelse om Ph.D.-graden

BEK nr 989 af 11/12/1992 (Historisk)

[Lovgivning som forskriften vedrører](#)

[LBK Nr. 1177 af 22/12/1999](#)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[BEK Nr. 114 af 08/03/2002](#)

[Forskriftens fulde tekst](#)

Bekendtgørelse om Ph.D.-graden

I henhold til § 2, stk. 3, nr. 2 og 3, i lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner, jf. lovbekendtgørelse nr. 358 af 26. maj

1989 (styrelsesloven) fastsættes:

§ 1. De højere uddannelsesinstitutioner, der er omfattet af styrelsesloven, kan tildele Ph.D.-graden (licentiatgraden) inden for fagområder, hvor den enkelte institution driver forskning.

Stk. 2. De enkelte institutioner fastsætter nærmere regler inden for bekendtgørelsens rammer og skal sørge for, at reglerne, herunder generelle studieprogrammer for de enkelte Ph.D.-studier, gøres tilgængelige for interesserede.

§ 2. Ph.D.-graden tildeles som anerkendelse af, at den, der får graden tildelt, tilfredsstillende har gennemført en forskeruddannelse og ved en afhandling, som forsvarer ved en offentlig forsvarshandling, har dokumenteret at være i stand til at gennemføre et videnskabeligt projekt ved selvstændig anvendelse af fagets videnskabelige metoder og derved har ydet et bidrag til fremme af forskningen på et niveau, der svarer til international standard for Ph.D.-grader inden for fagområdet.

Stk. 2. En Ph.D.-afhandling kan ikke indleveres til bedømmelse af flere i fællesskab.

Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at en afhandling, der bygger på allerede publicerede artikler, kan indleveres som Ph.D.-afhandling. Er en del af de publicerede artikler udarbejdet i samarbejde med andre, skal der følge erklæringer med fra hver af forfatterne om den Ph.D.-studerendes andel i arbejdet.

§ 3. Institutionen træffer selv afgørelse om, hvem der kan indskrives som Ph.D.-studerende.

Stk. 2. Institutionen skal sikre, at der er de nødvendige ressourcer til rådighed for, at den enkelte Ph.D.-studerende kan gennemføre forløbet, jf. § 4, på en kvalificeret måde.

Stk. 3. For hver Ph.D.-studerende skal der udpeges en vejleder fra institutionen, der har hovedansvaret for det samlede studieforløb, og der kan herudover udpeges en eller flere andre vejledere fra institutionen eller uden for denne. Vejledere skal være professorer

eller heltidsansatte lektorer eller andre med tilsvarende kvalifikationer inden for vedkommende område.

§ 4. Ph.D.-studiet skal i omfang svare til en studietid på 3 år og skal niveaumæssigt baseres på et gennemført forudgående kandidatstudium.

Stk. 2. Den Ph.D.-studerende skal i løbet af uddannelsesperioden gennemgå det studieprogram, der er fastsat for vedkommende. Den studerende skal med tilfredsstillende resultat gennemgå kurser i et omfang svarende til ca. 1/2 år. Det skal sikres, at den studerende indgår i aktive forskermiljøer ikke alene ved den institution, der har indskrevet den studerende, men også uden for denne enten ved ophold på andre, primært udenlandske, forskningsinstitutioner eller på anden måde. Endvidere skal den studerende opnå erfaring med undervisningsvirksomhed eller anden form for videnformidling, f.eks. formidling af forskningsresultater ved den institution eller virksomhed, hvor forskningsprojektet gennemføres. Inden for de 3 år skal der være afsat den nødvendige tid til gennemførelsen af den studerendes eget selvstændige forskningsarbejde og til udarbejdelse af afhandlingen. Afgørelsen af, om graden kan tildeles, skal træffes snarest muligt, efter at afhandlingen er indleveret til bedømmelse.

§ 5. Institutionen kan bestemme, at studerende, der ikke har afsluttet et kandidatstudium, kan indskrives som Ph.D.-studerende, men det skal sikres, at det samlede uddannelsesforløb er af samme omfang og på samme niveau som beskrevet i §§ 2 og 4, ligesom det er en forudsætning, at de studerende, der sideløbende er indskrevet som kandidatstuderende, har mulighed for at erhverve en kandidatgrad.

Stk. 2. Institutionen kan godkende, at en Ph.D.-afhandling tages under bedømmelse, selv om forfatteren ikke eller kun i kortere tid har været indskrevet som Ph.D.-studerende, hvis forfatteren på anden måde har erhvervet kvalifikationer, der kan sidestilles med det, der er forudsat i §§ 2 og 4.

§ 6. Hvert halve år skal det vurderes, om den Ph.D.-studerendes forskeruddannelse forløber tilfredsstillende. Er dette ikke tilfældet, skal der - men kun en gang - gives den studerende et tilbud om inden for 3 måneder at rette op på forholdet. Ønsker den studerende ikke at tage mod dette, skal indskrivningen bringes til ophør ved månedens udgang. Har den studerende taget imod tilbuddet, skal der ved udløbet af de 3 måneder foretages en bedømmelse inden for en måned. Er bedømmelsen negativ, bringes indskrivningen til ophør. Den Ph.D.-studerende kan dog forlange, at sagen forelægges det organ på institutionen, der træffer beslutning om tildeling af Ph.D.-graden, til endelig afgørelse. Ved vurderingen af, om forløbet er tilfredsstillende, skal der tages hensyn til dokumenteret sygdom og til barselsperioder.

Stk. 2. Overholder den studerende ikke bestemmelser, der er fastsat af institutionen eller aftalt af denne i forbindelse med gennemførelsen af studieophold, forskningsprojekter m.v., ved andre institutioner eller virksomheder, jf. § 7, kan indskrivningen bringes til ophør ved månedens udgang, hvis der er tale om en så grov forseelse, at en påtale eller advarsel ikke findes tilstrækkelig. Afgørelsen kan af den Ph.D.-studerende indbringes for Undervisnings- og Forskningsministeriet.

§ 7. Institutionen kan træffe aftale med Forskerakademiet eller med andre institutioner m.v. om etablering af forskeruddannelseskurser, som de studerende skal deltage i, og

med andre institutioner, herunder sektorforskningsinstitutioner, eller private virksomheder om, at en studerendes forskningsprojekt gennemføres der. Endvidere kan der træffes aftale med Akademiet for de tekniske Videnskaber om et formaliseret samarbejde i forbindelse med erhvervsforskeruddannelsen.

§ 8. Når afhandlingen foreligger, og der tillige foreligger en udtalelse fra den vejleder, der har haft hovedansvaret for det samlede studieforløb, jf. § 3, stk. 3, om at forløbet har været tilfredsstillende, nedsætter institutionen et bedømmelsesudvalg på 3 medlemmer, der skal være professorer eller heltidsansatte lektorer eller have tilsvarende kvalifikationer. Mindst to af medlemmerne skal være udefrakommende. Den Ph.D.-studerendes vejleder(e) kan ikke være medlem af udvalget, men deltager i udvalgets arbejde uden stemmeret. Den Ph.D.-studerende skal underrettes om sammensætningen af udvalget og have lejlighed til at gøre indsigelse inden for en frist på mindst 8 hverdage.

Stk. 2. Bedømmelsesudvalget skal afgive indstilling om, hvorvidt den Ph.D.-studerende ved sin afhandling, som forsvaret ved den offentlige forsvarshandling, har dokumenteret at opfylde de krav, der er fastsat i § 2, stk. 1. Bedømmelsesudvalget kan tillade, at der foretages ændringer i eller suppleringer af afhandlingen forud for forsvaret.

§ 9. Institutionen fastsætter tidspunkt og sted for det offentlige forsvar og skal sørge for, at afhandlingen er tilgængelig for interesserede i rimelig tid før forsvaret.

Stk. 2. Den Ph.D.-studerende skal have lejlighed til at redegøre for sit arbejde og skal derefter lade sig eksaminere af bedømmelsesudvalgets medlemmer. Den, der leder forsvarshandlingen, kan give andre tilladelse til at komme med indlæg under forsvaret.

§ 10. Bedømmelsesudvalget skal umiddelbart efter forsvaret afgive indstilling om, hvorvidt Ph.D.-graden bør tildeles. Hvis udvalget ikke er enige om at afgive en positiv indstilling, sendes udvalgets foreløbige indstilling til forfatteren, der skal have lejlighed til at kommentere indstillingen inden 2 uger. Herefter afgives den endelige indstilling.

Stk. 2. Ph.D.-graden skal tildeles, hvis der foreligger en positiv indstilling fra et enkelt medlem eller fra 2 af medlemmerne, eller hvis der foreligger en positiv indstilling fra et flertal på 2/3 af de stemmeberettigede medlemmer af det beslutende kollegiale organ stemmer for at følge denne indstilling.

§ 11. Til den, der får tildelt Ph.D.-graden, udsteder institutionen et bevis på både dansk og engelsk. I beviset gives oplysninger om det emne, som afhandlingen specielt vedrører, og efter institutionens nærmere bestemmelse oplysninger om den gennemgaaede uddannelse, herunder om kurser, ophold ved andre forskningsinstitutioner eller virksomheder m.v.

§ 12. Institutionens rektor kan, hvis der i enkelttilfælde foreligger ganske særlige forhold, godkende fravigelser fra bekendtgørelsen efter forslag fra det organ, der tildeler Ph.D.-graden.

§ 13. Klage over afgørelser i henhold til denne bekendtgørelse kan, når klagen vedrører § 6, stk. 2, § 12 eller retlige spørgsmål, indbringes for Undervisnings- og Forskningsministeriet.

Stk. 2. Klagen indgives til institutionen senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Hvis en klage ikke tages til følge, og klageren fastholder klagen, videregiver institutionen klagen til ministeriet.

§ 14. Bekendtgørelsen træder i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende og har virkning fra den 1. januar 1993.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 627 af 17. oktober 1988 ophæves.

Stk. 3. Institutionerne fastsætter overgangsregler for Ph.D.-studerende m.v., der har begyndt på studierne efter hidtidige bestemmelser.

Stk. 4. Den, der i henhold til tidligere gældende bestemmelser har erhvervet en licentiatgrad, har ret til at betegne sig Ph.D.

Undervisnings- og Forskningsministeriet, den 11. december 1992

Bertel Haarder

/ Birgit Andersen

Officielle noter

Ingen

Bekendtgørelse af lov om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet (* 1)

LBK nr 385 af 11/05/1994 (Gældende)

Senere ændringer til forskriften

[LOV Nr. 138 af 25/03/2002](#)

Forskriftens fulde tekst

Bekendtgørelse af lov om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet (* 1)

Herved bekendtgøres lov nr. 392 af 22. juni 1993 om arbejdsgiverens pligt til at underrette lønmodtageren om vilkårene for ansættelsesforholdet med de ændringer, der følger af lov nr. 1061 af 22. december 1993.

Anvendelsesområde

§ 1. Denne lov gælder for alle lønmodtagere, hvis ansættelsesforhold har en varighed på mere end 1 måned, og hvis gennemsnitlige ugentlige arbejdstid overstiger 8 timer. Loven gælder ikke for personer, som er omfattet af sømandsloven.

Stk. 2. Som lønmodtagere anses personer, der modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse, i det omfang en pligt for arbejdsgiveren til at give lønmodtageren oplysninger om ansættelsesforholdet følger af kollektiv overenskomst og denne indeholder regler, der som minimum svarer til bestemmelserne i direktiv nr. 91/533 om arbejdsgiverens pligt til at underrette arbejdstageren om vilkårene for arbejdskontrakten eller ansættelsesforholdet.

Stk. 4. Loven kan ikke ved aftale fraviges til ugunst for lønmodtageren, jf. dog stk. 3.

Stk. 5. Arbejdsministeren kan bestemme, at lønmodtagere, som har lejlighedsvist arbejde eller arbejde af særlig karakter, ikke skal være omfattet af denne lov.

Arbejdsgiverens oplysningspligt

§ 2. Arbejdsgiveren skal give lønmodtageren oplysninger om de forhold, der er opregnet i stk. 2, nr. 1-10, senest en måned efter, at ansættelsesforholdet er påbegyndt. Hvis lønmodtageren ikke fra ansættelsesforholdets begyndelse har en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, der overstiger 8 timer, indtræder arbejdsgiverens oplysningspligt, når lønmodtageren inden for de seneste 4 uger har haft en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, der overstiger 8 timer.

Stk. 2. Arbejdsgiverens oplysningspligt omfatter følgende oplysninger:

- 1) Arbejdsgiverens og lønmodtagerens navn og adresse.
- 2) Arbejdsstedets beliggenhed eller i mangel af et fast arbejdssted eller et sted, hvor arbejdet hovedsagelig udføres, oplysning om, at lønmodtageren er beskæftiget på forskellige steder, og om hovedsæde eller arbejdsgiverens adresse.
- 3) Beskrivelse af arbejdet eller angivelse af lønmodtagerens titel, rang, stilling eller jobkategori.
- 4) Ansættelsesforholdets begyndelsestidspunkt.
- 5) Ansættelsesforholdets forventede varighed, hvor der ikke er tale om tidsbestemt ansættelse.
- 6) Lønmodtagerens rettigheder med hensyn til betalt ferie, herunder om der udbetales løn under ferie.
- 7) Varigheden af lønmodtagerens og arbejdsgiverens opsigelsesvarsler eller reglerne herom.
- 8) Den gældende eller aftalte løn, som lønmodtageren har ret til ved ansættelsesforholdets påbegyndelse, og tillæg og andre løndelev, der ikke er indeholdt heri, f.eks. pensionsbidrag og eventuel kost og logi. Endvidere skal der oplyses om lønnens udbetalingsterminer.
- 9) Den normale daglige eller ugentlige arbejdstid.
- 10) Angivelse af, hvilke kollektive overenskomster eller aftaler der regulerer arbejdsforholdet. Hvis der er tale om overenskomster eller aftaler indgået af parter uden for virksomheden, skal det endvidere oplyses, hvem disse parter er.

Stk. 3. Oplysningerne kan gives i følgende dokumenter:

- 1) en skriftlig erklæring, som indeholder alle de i stk. 2, nr. 1-10, anførte oplysninger bortset fra de oplysninger, der eventuelt er givet i et af de nedenfor i nr. 2-4 nævnte dokumenter,
- 2) en skriftlig arbejdskontrakt,
- 3) et ansættelsesbrev eller
- 4) et eller flere andre dokumenter, forudsat at mindst eet af disse indeholder samtlige oplysninger nævnt i stk. 2, nr. 1-4, 8 og 9.

Stk. 4. For så vidt angår oplysningerne i stk. 2, nr. 6-9, anses oplysningspligten for at være opfyldt, hvis der i de dokumenter, som er omtalt i stk. 3, henvises til love, administrative bestemmelser, vedtægtsmæssige bestemmelser eller kollektiv overenskomst, der gælder for de pågældende forhold.

Udstationerede arbejdstagere

§ 3. Hvis lønmodtageren skal udføre sit arbejde i et eller flere andre lande og arbejdets varighed overstiger en måned, skal det eller de i § 2, stk. 3, nævnte dokumenter være lønmodtageren i hænde inden afrejsen. Ud over de oplysninger, som fremgår af § 2, stk. 2, skal dokumentet/dokumenterne indeholde følgende supplerende oplysninger:

- 1) varigheden af det arbejde, der udføres i udlandet,
- 2) den valuta, som lønnen udbetales i,
- 3) i givet fald de fordele i kontanter og naturalier, der er forbundet med opholdet i udlandet,
- 4) i givet fald vilkårene for lønmodtagerens tilbagevenden til hjemlandet,
- 5) om der er taget skridt til at få udstedt de nødvendige attester i forbindelse med udstationeringen.

Stk. 2. For så vidt angår oplysninger, der er omfattet af stk. 1, nr. 2 og 3, kan de gives i det eller de i § 2, stk. 3, nævnte dokumenter ved en henvisning til de love, administrative bestemmelser, vedtægtsmæssige bestemmelser eller kollektive overenskomster, der gælder for de pågældende forhold.

Ændring af ansættelsesvilkårene

§ 4. Arbejdsgiveren skal ved enhver ændring af de i § 2, stk. 2, og § 3, stk. 1, omhandlede forhold hurtigst muligt og senest 1 måned efter den dato, hvor ændringen træder i kraft, give lønmodtageren skriftlig besked herom. Det gælder dog ikke, hvis ændringen skyldes ændringer i de love, administrative bestemmelser, vedtægtsmæssige bestemmelser eller kollektive overenskomster, som arbejdsgiveren efter § 2, stk. 4, eller § 3, stk. 2, kan henvise til.

Manglende overholdelse af oplysningspligten

§ 5. Spørgsmål om, hvorvidt arbejdsgiveren har overholdt sin oplysningspligt efter loven, afgøres af Arbejdsmarkedets Ankenævn.

Stk. 2. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med arbejdsmarkedets parter nærmere regler om Arbejdsmarkedets Ankenævns sammensætning og kompetence i forbindelse med nævnets behandling af sager efter loven.

§ 6. Hvis arbejdsgiveren ikke har overholdt sin oplysningspligt, kan lønmodtageren tilkendes en godtgørelse ved domstolene. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med arbejdsmarkedets parter regler om godtgørelsens størrelse.

Ikrafttræden

§ 7. Loven træder i kraft den 1. juli 1993 og har virkning for aftaler om ansættelsesforhold, som indgås den 1. juli 1993 eller senere.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Overgangsbestemmelse

§ 8. For så vidt angår aftaler om ansættelsesforhold, som er indgået før 1. juli 1993, og som fortsat består efter den 1. juli 1993, er arbejdsgiveren på lønmodtagerens anmodning forpligtet til senest 2 måneder efter anmodningen at give lønmodtageren de oplysninger, som lønmodtageren ikke i forvejen har fået skriftligt, vedrørende de i § 2, stk. 2, nr. 1-10, nævnte forhold, i givet fald suppleret med oplysninger om de i § 3, stk. 1, nr. 1-5, nævnte forhold.

Lov nr. 1061 af 22. december 1993, hvis § 1 har ændret § 2, stk. 1, og § 8, indeholder følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. (* 2)

Arbejdsministeriet, den 11. maj 1994

Jytte Andersen

/ Einar Edelberg

Officielle noter

(* 1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Rådets direktiv nr. 91/533, EFTidende 1991 L 288 s. 32.

(* 2) Loven blev bekendtgjort den 23. december 1993 i Lovtidende.

Lov om Folketingets Ombudsmand

LOV nr 473 af 12/06/1996 (Gældende)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[LBK Nr. 752 af 15/08/1996](#)

[LBK Nr. 51 af 22/01/1997](#)

Oversigt

- [Kapitel 1 Valg, afskedigelse m.v.](#)
- [Kapitel 2 Ombudsmandens kompetence](#)
- [Kapitel 3 Forholdet til Folketinget](#)
- [Kapitel 4 Indgivelse af klage](#)
- [Kapitel 5 Iværksættelse af undersøgelse på eget initiativ og inspektion](#)
- [Kapitel 6 Sagens oplysning](#)
- [Kapitel 7 Bedømmelse og reaktion](#)
- [Kapitel 8 Personale, organisation, habilitet m.v.](#)
- [Kapitel 9 Ikrafttræden m.v.](#)

Den fulde tekst

Lov om Folketingets Ombudsmand

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt: Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Valg, afskedigelse m.v.

§ 1. Efter hvert folketingsvalg samt ved embedsledighed vælger Folketinget en ombudsmand.

Stk. 2. Afgår ombudsmanden ved døden, bestemmer Folketingets Retsudvalg, hvem der skal udøve ombudsmandens funktioner, indtil Folketinget har valgt en ny ombudsmand.

§ 2. Medlemmer af Folketinget og kommunale råd kan ikke udføre hvervet som ombudsmand.

Stk. 2. Ombudsmanden skal have bestået juridisk kandidateksamen.

§ 3. Nyder ombudsmanden ikke længere Folketingets tillid, kan Folketinget afskedige ombudsmanden.

§ 4. Ombudsmanden kan med 6 måneders varsel forlange sig afskediget til udgangen af en måned.

Stk. 2. Ombudsmanden afskediges fra udgangen af den måned, hvori vedkommende fylder 70 år.

§ 5. Ombudsmandens løn fastsættes af Folketinget. Ombudsmanden har ret til ventepenge og pension efter regler svarende til de i lov om vederlag og pension m.v. for ministre §§ 3-7 indeholdte bestemmelser.

§ 6. Må ombudsmanden fratræde uden varsel, bevarer denne sin løn i 3 måneder fra udgangen af den måned, hvor ombudsmanden fratræder. Afgår ombudsmanden ved døden inden denne periodes udløb, tilkommer den del af lønnen, som ikke er udbetalt ved dødsfaldet, ombudsmandens ægtefælle eller, hvis ombudsmanden ikke efterlader sig ægtefælle, dem af børnene, der er berettiget til børnepension.

Stk. 2. Så længe der udbetales lønindtægt, sker der ikke udbetaling af ventepenge eller pension.

Stk. 3. § 3, stk. 2, i lov om vederlag og pension m.v. for ministre finder tilsvarende anvendelse på lønnen i henhold til stk. 1.

Kapitel 2

Ombudsmandens kompetence

§ 7. Ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den offentlige forvaltning.

Stk. 2. Ombudsmandens virksomhed omfatter ikke domstolene.

Stk. 3. Ombudsmanden behandler ikke klager over nævn, der i betryggende former træffer afgørelse om tvister mellem private, selv om vedkommende nævn i anden sammenhæng betragtes som tilhørende den offentlige forvaltning.

Stk. 4. Såfremt selskaber, institutioner, foreninger m.v. administrativt inddrages under forvaltningsloven, lov om offentlighed i forvaltningen eller lov om offentlige myndigheders registre, kan ombudsmanden bestemme, at de pågældende organer i samme omfang skal være omfattet af ombudsmandens virksomhed.

§ 8. Ved bedømmelsen af den del af den offentlige forvaltning, der er kommunal, skal ombudsmanden tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker.

§ 9. Folkekirken er omfattet af ombudsmandens virksomhed bortset fra spørgsmål, der direkte eller indirekte vedrører kirkens lære eller forkyndelse.

Kapitel 3

Forholdet til Folketinget

§ 10. Ombudsmanden er i udøvelsen af sit hverv uafhængig af Folketinget. Folketinget fastsætter almindelige bestemmelser for ombudsmandens virksomhed.

§ 11. Ombudsmanden afgiver en årlig beretning til Folketinget om sin virksomhed. Beretningen offentliggøres.

Stk. 2. Såfremt ombudsmanden giver meddelelse om en sag til Folketinget, en minister eller en kommunalbestyrelse, jf. § 24, eller ombudsmanden fremdrager en sag i sin årlige beretning, skal der i meddelelsen eller beretningen gives oplysning om, hvad den pågældende myndighed eller person har anført til sit forsvar.

§ 12. Bliver ombudsmanden i særlige tilfælde opmærksom på mangler ved gældende love eller administrative bestemmelser, skal ombudsmanden give Folketinget og vedkommende minister meddelelse herom. Med hensyn til mangler ved kommunale bestemmelser skal ombudsmanden give meddelelse til vedkommende kommunalbestyrelse.

Kapitel 4

Indgivelse af klage

§ 13. Klager over de i §§ 7-9 nævnte myndigheder eller institutioner kan indgives til ombudsmanden af enhver. Den, som er frihedsberøvet, har ret til i lukket skrivelse at rette henvendelse til ombudsmanden.

Stk. 2. En klage skal være navngivet.

Stk. 3. Klage skal være indgivet inden et år efter, at forholdet er begået.

§ 14. Klage over forhold, der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, kan ikke indgives, førend den anden forvaltningsmyndighed har truffet afgørelse.

§ 15. Klager over behandlingen af personer, der er berøvet deres personlige frihed uden for strafferetsplejen, skal henvises til det af Folketinget i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, nedsatte tilsyn, der kan overdrage ombudsmanden at medvirke ved behandlingen af sådanne klager, for så vidt de er rettet mod nogen, der henhører under ombudsmandens virksomhed.

§ 16. Ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Stk. 2. Hvis en klage ikke giver ombudsmanden anledning til kritik, henstilling m.v., kan sagen afsluttes, uden at ombudsmanden forinden forelægger klagen til udtalelse for vedkommende myndighed, jf. § 20, stk. 1.

Kapitel 5

Iværksættelse af undersøgelse på eget initiativ og inspektion

§ 17. Ombudsmanden kan af egen drift optage en sag til undersøgelse.

Stk. 2. Ombudsmanden kan gennemføre generelle undersøgelser af en myndigheds behandling af sager.

§ 18. Ombudsmanden kan undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed.

Kapitel 6

Sagens oplysning

§ 19. Myndigheder, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, er forpligtet til at meddele ombudsmanden de oplysninger samt udlevere de dokumenter m.v., som forlanges af ombudsmanden.

Stk. 2. Ombudsmanden kan afkræve myndigheder, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, skriftlige udtalelser.

Stk. 3. Ombudsmanden kan indkalde personer til for retten at afgive forklaring om forhold, som er af betydning for ombudsmandens undersøgelser. Forklaringerne afgives efter reglerne i retsplejelovens kapitel 68.

Stk. 4. Ombudsmanden kan besigtige ethvert tjenestested og har adgang til samtlige lokaler.

§ 20. Ombudsmanden må ikke udtale kritik, afgive henstilling m.v., før vedkommende myndighed eller person har haft lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. Ombudsmanden kan bestemme, at en høringskrivelse, en foreløbig udtalelse, en foreløbig redegørelse eller en foreløbig rapport vedrørende et projekt, som ombudsmanden har taget op af egen drift, jf. § 17, stk. 2, ikke er undergivet aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven, førend vedkommende myndighed har haft lejlighed til at udtale sig herom.

Kapitel 7

Bedømmelse og reaktion

§ 21. Ombudsmanden skal bedømme, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver.

§ 22. Ombudsmanden kan fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag.

§ 23. Ombudsmanden kan henstille, at der meddeles fri proces i anledning af forhold, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed.

§ 24. Såfremt ombudsmandens undersøgelse af en sag viser, at der i den offentlige forvaltning må antages at være begået fejl eller forsømmelser af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til Folketingets Retsudvalg og til vedkommende minister henholdsvis vedkommende kommunalbestyrelse.

§ 25. Sager, der anlægges i den borgerlige retsplejes former mod ombudsmanden i anledning af dennes afgørelser, udtalelser m.v., kan efter påstand fra ombudsmanden afvises.

Kapitel 8

Personale, organisation, habilitet m.v.

§ 26. Ombudsmanden antager og afskediger selv sine medarbejdere. Disses antal, løn og pension fastsættes i overensstemmelse med reglerne i Folketingets forretningsorden. Embedets udgifter afholdes over Folketingets budget.

§ 27. Ombudsmanden kan bestemme, at en af medarbejderne midlertidigt skal udøve ombudsmandens funktioner.

§ 28. Ombudsmanden har tavshedspligt med hensyn til de forhold, som ombudsmanden bliver bekendt med under udøvelsen af sin virksomhed, såfremt hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet. Den samme forpligtelse påhviler ombudsmandens personale.

§ 29. Foreligger der i en sag omstændigheder, der er egnede til at vække tvivl om ombudsmandens upartiskhed, underretter ombudsmanden Folketingets Retsudvalg, der bestemmer, hvem der skal udøve ombudsmandens funktioner.

Stk. 2. Ombudsmanden må ikke uden samtykke af Folketingets Retsudvalg have hverv i offentlige eller private virksomheder, foretagender eller institutioner.

§ 30. Betegnelsen ombudsmand eller anden betegnelse, der er egnet til forveksling hermed, må ikke benyttes, medmindre det er hjemlet i en af Folketinget vedtaget lov.

Kapitel 9

Ikrafttræden m.v.

§ 31. Denne lov træder i kraft den 1. januar 1997.

Stk. 2. Samtidig ophæves lov om Folketingets Ombudsmand, jf. lovbekendtgørelse nr. 642 af 17. september 1986, bekendtgørelse nr. 48 af 9. februar 1962 af instruks for Folketingets Ombudsmand samt retsplejelovens § 779, jf. lovbekendtgørelse nr. 905 af 10. november 1992, som senest ændret ved § 4 i lov nr. 291 af 24. april 1996.

§ 32. I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 562 af 30. juni 1995, som ændret ved § 1 i lov nr. 290 af 24. april 1996, foretages følgende ændringer:

1. § 33, *stk. 5, 1. pkt.*, ophæves.

2. Efter § 58 indsættes i *kapitel 8* som ny paragraf:

»§ 58 a. Folketingets Ombudsmands virksomhed omfatter ikke Flygtningenævnet, jf. dog § 17 i lov om Folketingets Ombudsmand.«

Stk. 2. Klager over Flygtningenævnets afgørelser, der er indgivet til Folketingets Ombudsmand inden lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende bestemmelser.

Givet på Christiansborg Slot, den 12. juni 1996

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/Bjørn Westh

Officielle noter

Ingen

Bekendtgørelse om doktorgrader

BEK nr 750 af 14/08/1996 (Gældende)

Lovgivning som forskriften vedrører

[LBK Nr. 1177 af 22/12/1999](#)

Senere ændringer til forskriften

Oversigt (indholdsfortegnelse)

- [Kapitel 1 Fælles bestemmelser om doktorgrader og æresdoktorgrader](#)
- [Kapitel 2 Doktorgraden](#)
- [Kapitel 3 Æresdoktorgraden](#)
- [Kapitel 4 Dispensationer og klager](#)
- [Kapitel 5 Ikrafttræden m.v.](#)

Forskriftens fulde tekst

Bekendtgørelse om doktorgrader

I medfør af § 2, stk. 2, nr. 2, i lov om universiteter m.fl. (universitetsloven), jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 334 af 27. maj 1993, fastsættes:

Kapitel 1

Fælles bestemmelser om doktorgrader og æresdoktorgrader

§ 1. De højere uddannelsesinstitutioner, der er omfattet af universitetsloven, kan tildele doktorgrader og æresdoktorgrader efter de bestemmelser, der er anført nedenfor, og de bestemmelser, der iøvrigt er gældende, herunder bestemmelserne i den enkelte institutions statut.

Stk. 2. Institutionerne kan inden for rammerne af bekendtgørelsen fastsætte nærmere regler.

§ 2. Institutionerne kan i det omfang, de enkelte fagområder med tilhørende kandidatgrader er repræsenteret på institutionen, tildele de anførte doktorgrader, og de, der har fået tildelt graden, har ret til at betegne sig som ligeledes anført:

doktorgraden i teologi - doctor theologiae (dr.theol),

doktorgraden i filosofi - doctor philosophiae (dr.phil),

doktorgraden i antropologi - doctor scientiarum anthropologicarum (dr.scient.ant.),

doktorgraden i pædagogik - doctor pædagogiae (dr.pæd.),

doktorgraden i psykologi - doctor psychologiae (dr.psyk.),

doktorgraden i erhvervsprog - doctor linguae mercantilis (dr.ling.merc.),
doktorgraden i jura - doctor juris (dr.jur.),
doktorgraden i statsvidenskab - doctor politices (dr.polit.),
doktorgraden i statskundskab - doctor scientiarum politicarum (dr.scient.pol.),
doktorgraden i økonomi - doctor oeconomices (dr.oecon.),
doktorgraden i erhvervsøkonomi - doctor mercaturae (dr.merc.),
doktorgraden i administration - doctor scientiarum administrationis (dr.scient.adm.),
doktorgraden i sociologi - doctor scientiarum socialium (dr.scient.soc.),
doktorgraden i socialvidenskab - doctor rerum socialium (dr.rer.soc.),
doktorgraden i medicin - doctor medicinae (dr.med.),
doktorgraden i odontologi - doctor odontologiae (dr.odont.),
doktorgraden i veterinærvidenskab - doctor medicinae veterinariae (dr.med.vet.),
doktorgraden i naturvidenskab - doctor scientiarum (dr.scient.),
doktorgraden i farmaci - doctor pharmaciae (dr.pharm.),
doktorgraden i jordbrugsvidenskab - doctor agronomiae (dr.agro.),
doktorgraden i teknik - doctor technices (dr.techn.).

Stk. 2. Institutionerne kan tildele de tilsvarende æresdoktorgrader. Til betegnelsen tilføjes i disse tilfælde: »honoris causa« (h.c.).

Stk. 3. Personer, der har fået tildelt en doktorgrad eller en æresdoktorgrad, modtager fra institutionen et diplom. De har ret til at bære en ring med plade, som erhverves på institutionen, og hvori der er præget et minervahoved omgivet af en laurbærkrans. De, der har erhvervet en doktorgrad i teologi, har ret til at bære kjoler af silke med fløjlsstykke og vinger samt huer af fløjls.

Kapitel 2

Doktorgraden

Generelt om doktorgraden

§ 3. Tildeling af doktorgraden sker på grundlag af en afhandling, der forsvares ved en mundtlig, offentlig forsvarshandling. Under ganske særlige omstændigheder kan institutionen godkende, at det mundtlige forsvar bortfalder.

Stk. 2. Tildelingen af doktorgraden skal være udtryk for anerkendelse af, at forfatteren har betydelig videnskabelig indsigt og modenhed og med sin afhandling har bragt videnskaben et væsentligt skridt videre, jf. § 5, stk. 2.

§ 4. Personer, der har erhvervet en kandidatgrad, en magistergrad eller en ph.d. grad inden for det nærmest vedkommende fagområde, har, jf. dog stk. 2, ret til at indlevere en doktorafhandling til bedømmelse. Institutionen kan tillade andre at indlevere en doktorafhandling.

Stk. 2. Institutionen kan uanset bestemmelsen i stk. 1 undlade at tage en indleveret afhandling under bedømmelse, *hvis*

- 1) det er åbenbart, at doktorgraden under hensyn til afhandlingens form eller indhold ikke kan tildeles, *eller*
- 2) der ikke ved institutionen er fagkyndige på professorniveau inden for afhandlingens emneområde, *eller*
- 3) afhandlingen tidligere har været underkastet bedømmelse med henblik på erhvervelse af doktorgraden ved en højere uddannelsesinstitution, uden at graden er blevet tildelt, hvilket forfatteren i så fald har pligt til at oplyse om ved indleveringen af afhandlingen.

Afhandlingen

§ 5. En doktorafhandling kan bestå af en afhandling eller flere afhandlinger, der er beslægtede i emnekreds eller metode. Består en doktorafhandling af flere afhandlinger, skal der tillige indgå en sammenfattende redegørelse for de forskningsresultater, forfatteren mener at have opnået. Indgår der tidligere bedømte arbejder i doktorafhandlingen, jf. stk. 2, skal det også fremgå af sammenfatningen, hvori de nye forskningsresultater i forhold hertil består.

Stk. 2. Hvis der i en doktorafhandling indgår afhandlinger eller forskningsresultater herfra, der tidligere har dannet grundlag for, at der i Danmark eller i udlandet er tildelt vedkommende en akademisk grad, eller er positivt bedømt som prisopgave, skal doktorafhandlingen indeholde oplysninger herom. Doktorgraden kan kun tildeles, hvis forfatteren ved doktorafhandlingen dokumenterer at have opnået nye forskningsresultater, der i sig selv har bragt videnskaben et væsentligt skridt videre i forhold til det tidligere bedømte, jf. § 3.

Stk. 3. Sammen med doktorafhandlingen indsendes et resume af denne.

Stk. 4. Hvis en doktorafhandling eller dele heraf er resultat af et gruppearbejde, skal der medsendes erklæring underskrevet af medforfatterne og af forfatteren selv om omfanget og karakteren af dennes andel i gruppearbejdet.

§ 6. De enkelte institutioner træffer bestemmelse om, på hvilke sprog en doktorafhandling og resumeet heraf kan være affattet. Hvis afhandlingen er på et fremmed sprog, skal resumeet dog være på dansk.

§ 7. Efter indstilling fra bedømmelsesudvalget kan institutionen give forfatteren tilladelse til at foretage mindre ændringer i eller suppleringer af afhandlingen, indtil den gøres tilgængelig forud for forsvaret, jf. § 16.

Bedømmelsesudvalg og behandling af udvalgets indstilling

§ 8. Til at bedømme en doktorafhandling nedsætter institutionen snarest og normalt senest 3 måneder efter modtagelsen et bedømmelsesudvalg. Dette skal bestå af 2 eller 3 medlemmer, der skal være fagkyndige inden for doktorafhandlingens emneområde og enten være professorer eller besidde en faglig indsigt på tilsvarende niveau. Kun medlemmerne af bedømmelsesudvalget kan deltage i bedømmelsen.

§ 9. Umiddelbart efter at sammensætningen af bedømmelsesudvalget er besluttet, underrettes forfatteren herom, og om at indsigelse herimod kan fremsættes inden for en nærmere fastsat frist på mindst 8 og højst 14 hverdage (ikke søndage). Eventuelle indsigelser behandles snarest muligt efter modtagelsen. Hvis det besluttet at ændre sammensætningen af bedømmelsesudvalget, skal forfatteren på tilsvarende måde underrettes herom og have mulighed for indsigelse.

Stk. 2. Når institutionen har truffet endelig afgørelse om sammensætningen af bedømmelsesudvalget, underrettes forfatteren herom og om, at vedkommende inden for en nærmere fastsat frist på mindst 8 og højst 14 hverdage kan trække doktorafhandlingen tilbage fra bedømmelse. Efter udløbet af denne frist og indtil modtagelsen af bedømmelsesudvalgets endelige indstilling kan afhandlingen kun trækkes tilbage fra bedømmelse, hvis institutionen under særlige omstændigheder tillader dette.

§ 10. Bedømmelsesudvalget afgiver en begrundet, skriftlig indstilling om, hvorvidt afhandlingen bør antages til forsvar for doktorgraden eller bør forkastes. Hvis der er uenighed i udvalget om bedømmelsen, afgiver medlemmerne indstilling enkeltvis eller gruppevis. Indstillingen skal affattes i en passende objektiv form og skal udgøre et tilfredsstillende beslutningsgrundlag.

Stk. 2. Indstillingen skal, hvis der ikke i det enkelte tilfælde fastsættes en anden frist, foreligge senest 8 måneder efter nedsættelsen af bedømmelsesudvalget.

§ 11. Hvis indstillingen giver mangelfuld vejledning eller er behæftet med væsentlige mangler, sendes indstillingen tilbage til bedømmelsesudvalget til omarbejdelse eller retelse af formelle fejl. Når den endelige indstilling foreligger, sendes den snarest til forfatteren.

Stk. 2. Hvis indstillingen eller i tilfælde af en delt indstilling en af indstillingerne går ud på, at afhandlingen forkastes, skal forfatteren underrettes om, at vedkommende inden for en frist på 3 uger skriftligt kan fremsætte bemærkninger til indstillingen eller trække afhandlingen tilbage fra videre behandling.

Stk. 3. Hvis der fremsættes bemærkninger til bedømmelsesudvalgets indstilling, uden at afhandlingen samtidig trækkes tilbage, sendes de til bedømmelsesudvalget til kommentering og eventuel revision af indstillingen. Forfatteren underrettes om bedømmelsesudvalgets reaktion på indsigelserne.

§ 12. Med henblik på afklaring af tvivlsspørgsmål i forbindelse med indstillingen kan medlemmer af bedømmelsesudvalget, der ikke tillige er medlemmer af vedkommende kollegiale organ, indkaldes til behandlingen af sagen i organet med mindst 14 dages varsel. De deltager ikke i afstemningen. Fremkommer der under behandlingen oplysninger af betydning for afgørelsen, som forfatteren ikke tidligere er gjort bekendt med,

skal denne skriftligt orienteres herom og have lejlighed til at kommentere disse, før der træffes beslutning.

§ 13. Om afstemning i det kollegiale organ om bedømmelsesudvalgets indstilling gælder de nedenstående regler. Ved stemmeberettigede medlemmer forstås samtlige medlemmer af vedkommende besluttende organ. Ved afstemninger, der afgøres ved simpelt eller kvalificeret flertal blandt dem, der deltager i afstemningen, medregnes ikke blanke stemmer. Hvis det beslutes ikke at følge bedømmelsesudvalgets indstilling, skal sagen behandles i et udvidet bedømmelsesudvalg.

Stk. 2. En enstemmig indstilling om, at afhandlingen antages til forsvar, er vedtaget, hvis ikke mindst 2/3 af de stemmeberettigede medlemmer stemmer imod. En enstemmig indstilling om, at afhandlingen ikke antages til forsvar, kan vedtages med simpelt stemmeflertal blandt dem, der deltager i afstemningen.

Stk. 3. En flertalsindstilling om, at afhandlingen antages til forsvar, kan vedtages med simpelt stemmeflertal blandt dem, der deltager i afstemningen. En flertalsindstilling om, at afhandlingen ikke antages til forsvar, er vedtaget, hvis mindst 2/3 af de stemmeberettigede stemmer for indstillingen.

Stk. 4. Har bedømmelsesudvalget kun bestået af to medlemmer, og har disse afgivet hver sin indstilling om henholdsvis antagelse til forsvar og forkastelse, skal afhandlingen behandles i et udvidet bedømmelsesudvalg.

Udvidet bedømmelsesudvalg og behandling af udvalgets indstilling

§ 14. Har det oprindelige udvalg bestået af 2 medlemmer, skal det udvidede udvalg være på enten 3 eller 5 medlemmer. Har det oprindelige udvalg bestået af 3, skal det udvidede udvalg bestå af 5 medlemmer. Medlemmer af det oprindelige udvalg indgår normalt i det udvidede bedømmelsesudvalg. Iøvrigt finder bestemmelserne i §§ 8-12 tilsvarende anvendelse.

§ 15. Om afstemning i det kollegiale organ om indstillingen fra det udvidede bedømmelsesudvalg gælder følgende, jf. § 13, stk. 1, 2. pkt.:

- 1) En enstemmig indstilling om antagelse af afhandlingen til forsvar er vedtaget, hvis ikke 4/5 af de stemmeberettigede medlemmer stemmer imod. En enstemmig indstilling om forkastelse af afhandlingen kan ikke underkendes.
- 2) En flertalsindstilling om afhandlingens antagelse til forsvar er vedtaget, hvis ikke mindst 2/3 af de stemmeberettigede stemmer imod. En flertalsindstilling om afhandlingens forkastelse er vedtaget, hvis ikke mindst 4/5 af de stemmeberettigede stemmer imod.

Forsvaret og de officielle opponenteres indberetning

§ 16. Når en afhandling antages til forsvar, skal forfatteren sørge for, at eksemplarer af den kan erhverves, og den skal efter institutionens nærmere bestemmelse foreligge tilgængelig mindst 4 uger, før forsvaret finder sted.

§ 17. Forsvarshandlingen er offentlig og ledes af formanden for det kollegiale organ, sagen hører under, eller en anden videnskabelig medarbejder, som formanden har udpeget. Institutionen skal sikre, at forløbet af forsvarshandlingen i fornødent omfang kan dokumenteres efterfølgende.

Stk. 2. Forsvaret skal foregå på dansk, norsk eller svensk, medmindre institutionen giver tilladelse til anvendelse af et andet sprog.

Stk. 3. Senest 4 uger før forsvaret skal institutionen bekendtgøre tid og sted for dette og oplyse, hvor afhandlingen kan erhverves, samt nærmere regler for forsvarshandlingen, herunder om tilmelding som uofficiel opponenter.

§ 18. Til at fungere som officielle opponenter udpeges 2 bedømmelsesudvalgsmedlemmer. Under særlige omstændigheder kan andre sagkyndige udpeges som officielle opponenter.

Stk. 2. Eventuelle uofficielle opponenter må melde sig til den, der leder forsvarshandlingen, inden den begynder. Lederen kan dog lade senere anmeldte opponenter få ordet, men uden at fratage tidligere anmeldte deres forret.

§ 19. Hvis doktoranden ønsker det, gives der denne ret til at indlede forsvarshandlingen med en forelæsning på indtil 1/2 times varighed, hvori der gives en oversigt over afhandlingens emne og de forskningsresultater, der er fremlagt til bedømmelse.

Stk. 2. Der gives i almindelighed hver af de officielle opponenter højst 1 1/2 time og hver uofficiel opponenter højst 3/4 time, heri indbefattet den tid, doktoranden behøver til at give svar. Den tid, der gives opponenterne, kan dog efter omstændighederne indskrænkes eller udvides. Hele forsvarshandlingen må højst vare 6 timer incl. eventuelle pauser.

§ 20. Snarest efter forsvarshandlingen, jf. dog stk. 2, skal de officielle opponenter afgive en indberetning om, hvorvidt de finder, at forsvaret har været fyldestgørende. Hvis begge opponenter eller den ene af dem ikke anser forsvaret for fyldestgørende, skal dette nærmere begrundes i indberetningen.

Stk. 2. Hvis forsvarshandlingen er forløbet således, at begge opponenter eller en af dem er i tvivl om, hvorvidt der kan afgives en positiv indberetning, kan det indstilles til det besluttende kollegiale organ, at institutionen indhenter skriftlige bemærkninger, herunder efter omstændighederne fra eventuelle uofficielle opponenter, med henblik på afklaring af tvivlen. Institutionen skal give doktoranden lejlighed til at kommentere udtalelser, der ikke hidrører fra vedkommende selv, før materialet sendes til opponenterne med henblik på afgivelse af deres indberetning.

Stk. 3. Hvis en indberetning giver mangelfuld vejledning eller er behæftet med væsentlige formelle fejl, sendes den tilbage til opponenterne til omarbejdelse eller rettelse af formelle fejl. Når der foreligger en endelig indberetning, sendes den til doktoranden. Hvis ikke begge opponenter har fundet forsvaret fyldestgørende, skal doktoranden inden for en frist på mindst 14 dage have lejlighed til at fremkomme med bemærkninger til indberetningen. Bemærkninger sendes til opponenterne til kommentering og eventuel revision af indstillingen. Doktoranden underrettes om opponenternes reaktion.

Den afsluttende behandling af sagen m.v.

§ 21. Til sagens behandling i det besluttende kollegiale organ kan de officielle opponenter indkaldes, hvis disse ikke tillige er medlemmer af organet. Bestemmelserne i § 12 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Medmindre sagen giver det besluttende kollegiale organ anledning til ekstraordinært at skaffe supplerende oplysninger, før sagen afgøres, jf. stk. 3, gælder følgende, jf. § 13, stk. 1, 2. og 3. pkt.:

- 1) Hvis begge opponenter har anset forsvaret for fyldestgørende, skal doktorgraden tildeles doktoranden.
- 2) Hvis begge opponenter anser forsvaret for ufyldstgørende, kan doktorgraden kun tildeles doktoranden, hvis mindst 2/3 af dem, der deltager i afstemningen, stemmer herfor. Beslutning herom kan dog først træffes, efter at der er indhentet supplerende oplysninger som anført i stk. 3.
- 3) Hvis der foreligger en delt indberetning fra opponenterne, skal doktorgraden tildeles doktoranden, hvis ikke mindst 2/3 af de stemmeberettigede stemmer imod.

Stk. 3. Hvis et flertal af dem, der deltager i afstemningen, finder, at sagen på grund af ekstraordinære omstændigheder ikke bør afgøres alene på grundlag af den foreliggende indberetning fra opponenterne, men at der bør tilvejebringes supplerende oplysninger, skal disse indhentes i skriftlig form. Doktoranden og opponenterne skal underrettes herom og have lejlighed til at kommentere materiale, der ikke kommer fra vedkommende selv, inden sagen afgøres. Medmindre det kollegiale organ med simpelt flertal beslutter at søge dispensation efter § 25, afgøres det efter reglerne i stk. 2, om doktorgraden tildeles eller nægtes tildelt.

§ 22. Hvis institutionen på grund af ganske særlige omstændigheder har godkendt, at det mundtlige forsvar bortfalder, træffes beslutningen om, hvorvidt graden kan tildeles, efter de regler, der ivoirigt gælder for beslutningen om antagelse til forsvar.

§ 23. Der skal afleveres 1 eksemplar af afhandlingen til Det Kgl. Bibliotek, 1 eksemplar til Statsbiblioteket i Århus og 1 eksemplar til hovedbiblioteket for institutionen.

Kapitel 3

Æresdoktorgraden

§ 24. Æresdoktorgraden kan tildeles forskere, der skønnes i den grad at have gjort sig videnskabeligt fortjent, at det findes naturligt at hædre dem med den højeste videnskabelige grad.

Kapitel 4

Dispensationer og klager

§ 25. Ministeriet kan tillade institutionerne at meddele andre doktorgrader end dem, der er nævnt i § 2, og at fravige bekendtgørelsens bestemmelser, når det findes begrundet i usædvanlige forhold.

§ 26. Klager over afgørelser i henhold til bekendtgørelsen kan kun indbringes for ministeriet, hvis de vedrører retlige spørgsmål.

Kapitel 5

Ikrafttræden m.v.

§ 27. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. oktober 1996.

§ 28. Bekendtgørelse nr. 410 af 2. juni 1987 om erhvervelse af doktorgraden ophæves.

Stk. 2. Personer, der tidligere inden for de naturvidenskabelige fagområder har erhvervet den filosofiske doktorgrad har ret til at betegne sig doctor scientiarum (dr.scient.), hvis de ønsker det.

Undervisningsministeriet, den 14. august 1996

Ole Vig Jensen

/ Birgit Andersen

Bekendtgørelse om vedtægter for sektorforskningsinstitutioner

BEK nr 953 af 09/12/1997 (Gældende)

[Lovgivning som forskriften vedrører](#)

[LOV Nr. 1076 af 20/12/1995](#)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[Forskriftens fulde tekst](#)

Bekendtgørelse om vedtægter for sektorforskningsinstitutioner

I medfør af § 2, stk. 2, i lov nr. 1076 af 20. december 1995 om sektorforskningsinstitutioner fastsættes:

§ 1. Bekendtgørelsen gælder for følgende sektorforskningsinstitutioner:

Arbejds miljøinstituttet

Statens Byggeforskningsinstitut

Bornholms Forskningscenter

Center for Sprogteknologi

Dansk Rumforskningsinstitut

Forskningscenter Risø

Center for Freds- og Konfliktforskning

Danmarks Fiskeriundersøgelser

Danmark JordbrugsForskning

Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske

Institut

Statens Skadedyrlaboratorium

Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS)

Danmarks Miljøundersøgelser

Forskningscentret for Skov & Landskab

Socialforskningsinstituttet

Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi

Danmarks Pædagogiske Institut

Analyseinstitut for Forskning

John F. Kennedy Instituttet

Vedtægtens indhold

§ 2. Bestyrelsen udarbejder en vedtægt for institutionen. En vejledende model til en standardvedtægt er vedhæftet som bilag 1.

Stk. 2. Vedtægten indeholder centrale oplysninger om institutionen: Navn, hjemsted, formål, overordnede opgaver og ledelse, herunder bestyrelsens sammensætning og størrelse.

§ 3. Institutionens vedtægt godkendes af vedkommende minister.

Bestyrelsens konstituering

§ 4. Bestyrelsen udpeges af den minister, under hvis område institutionen hører, jf. lovens § 3, stk. 2. Af vedtægten fremgår bestyrelsens størrelse, sammensætning og udpegningsperiode.

Stk. 2. Formanden og bestyrelsens flertal skal være uafhængige af vedkommende minister, jf. lovens § 3, stk. 2. Den samlede kompetence, der skal være repræsenteret i bestyrelsen, angives. Herudover angives:

- 1) Antallet af bestyrelsesmedlemmer, der udpeges på grund af deres videnskabelige kvalifikationer. Disse udpeges efter indstilling fra forskningsministeren, jf. lovens § 3, stk. 3.
- 2) Antallet af medlemmer, der vælges af og blandt medarbejderne på institutionen, jf. lovens § 3, stk. 4.
- 3) Om der er begrænsninger i muligheden for at blive genudpeget for alle eller dele af bestyrelsens medlemmer.
- 4) At formanden udpeges af vedkommende minister.

Bestyrelsens opgaver

§ 5. Bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af institutionen, jf. lovens § 3. Af vedtægten skal det fremgå,

- 1) at bestyrelsen godkender institutionens arbejdsprogrammer og budget inden for de rammer, som vedkommende minister har fastlagt, jf. lovens § 3, stk. 1,
- 2) at bestyrelsen i dette arbejde skal påse, at der tages højde for de forsknings-, udviklings-, udrednings- og rådgivningsopgaver, som vedkommende minister har anmodet institutionen om at løse i planlægningsperioden, jf. lovens § 6.

§ 6. Institutionen kan mod betaling påtage sig løsning af forsknings-, udviklings-, udrednings- og rådgivningsopgaver, jf. lovens § 6, stk. 2. Det skal fremgå af vedtægten, at det af hensyn til institutionens langsigtede videnopbygning påhviler bestyrelsen at påse, at der er en passende balance mellem institutionens basismidler og øvrige midler, som institutionen får tilført.

Stk. 2. Det skal endvidere fremgå af vedtægten,

- 1) at institutionen skal deltage i uddannelsen af forskere inden for sit arbejdsområde, jf. lovens § 7,
- 2) at institutionen kan deltage i nationale og internationale forskningsprogrammer og modtage midler fra forskningsråd, fonde og lignende, jf. lovens § 8,
- 3) at bestyrelsen godkender, at institutionens udgifter og indtægter, som de fremgår af regnskabet, er afholdt i henhold til budgettet,
- 4) at bestyrelsen har pligt til at udarbejde og offentliggøre strategiplaner for institutionens forskning dækkende en passende årrække,
- 5) at bestyrelsen godkender institutionens årsberetning,
- 6) at bestyrelsen træffer afgørelse i enkeltsager, der efter institutionens forhold er af usædvanlig karakter eller af vidtrækkende betydning.

§ 7. Vedtægten skal indeholde regler for bestyrelsens arbejde, herunder

- 1) hvordan bestyrelsen sekretariatsbetjenes og
- 2) hvorvidt der kan ydes honorar til bestyrelsesmedlemmer.

Direktion

§ 8. Institutionens daglige ledelse, herunder personaleledelsen, varetages af en direktion, jf. lovens § 4, stk. 1. Det skal fremgå af vedtægten, at denne ledelse udøves med ansvar overfor bestyrelsen, og at det omfatter ansvaret for, at institutionen administreres i overensstemmelse med gældende lovgivning, de for institutionen gældende administrative bestemmelser og afgørelser, samt kollektive overenskomster og aftaler.

Udvalg

§ 9. Institutionen kan nedsætte særlige udvalg, herunder forskningsudvalg, jf. lovens § 5. Disse udvalg kan ikke tillægges selvstændig kompetence, men arbejder under bestyrelsens eller direktionens ansvar.

Stk. 2. Det angives i vedtægten, at

- 1) bestyrelsen kan nedsætte faste udvalg og ad hoc udvalg og træffe beslutning om disses størrelse, arbejdsområde og sammensætning og, at
- 2) direktionen kan nedsætte faste udvalg og ad hoc udvalg og træffe beslutning om disses størrelse, arbejdsområde og sammensætning.

Ændring af vedtægten

§ 10. Ændringer af vedtægten udarbejdes af bestyrelsen og godkendes af vedkommende minister.

Stk. 2. Grundlæggende ændringer i institutionens formål sker ved ændringer i vedtægten efter en bred høring af alle interesserede parter.

Vedtægtens ikrafttræden

§ 11. Vedtægten er gyldig, når den er underskrevet af vedkommende minister og formanden for institutionens bestyrelse. Det skal af vedtægten fremgå, hvornår den træder i kraft.

§ 12. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1998.

Forskningsministeriet, den 9. december 1997

Jytte Hilden

/ Karen Peytz

Bilag 1

Vejledende model1) til brug ved udarbejdelse af vedtægter for sektorforskningsinstitutioner, der er omfattet af lov om sektorforskningsinstitutioner

Kapitel I

Navn, hjemsted og ressortministerium

Kapitel II

Institutionens Formål

Sektorforskningsinstitutionen har som hovedopgave på et fagligt forsvarligt grundlag at medvirke ved udvikling af de områder, der hører under institutionen.

Institutionens arbejdsområde

Særlige forskningsopgaver - evt. lovbestemte.

Oplysninger om hvilke særlige forhold der evt. gør sig gældende for den enkelte institution, myndighedsforpligtelser - kontrol- tilsyn, hemmeligholdelse, sikkerhed mm.

Institutionens opgaver

Forskeruddannelse - deltage i uafhængige evalueringer af institutionens forsknings- og formidlingsvirksomhed, offentliggøre forskningsresultater, formidling, evt. standardisering/certificering mm.

Institutionens kompetence

Kan deltage i forskningsprogrammer, nationale og internationale, og kan forske for midler fra forskningsråd, fonde og lignende. Kan mod vederlag påtage sig løsning af forsknings-, udviklings-, og rådgivningsopgaver for offentlige og private rekvirenter.

Kapitel III

Bestyrelsen

Formanden og bestyrelsens medlemmer udpeges af ressortministeren.

Formanden og et flertal af bestyrelsesmedlemmerne skal være uafhængige af ressortministeriet.

Forskningsministeren indstiller - efter udtalelse fra de statslige forskningsråd - de medlemmer, der udpeges på grundlag af deres videnskabelige kvalifikationer.

Bestyrelsens størrelse og sammensætning:

Antal bestyrelsesmedlemmer - deres særlige opgaver (forskningsområde- institutionstilknytning eller andet)

Antal medarbejderrepræsentanter

Evt suppleanter

Evt. tilforordnede

Funktionsperiode

Regler for genvalg

Regler for udskiftning i utide

Ligestillingslovens intentioner skal søges opfyldt.

Bestyrelsens ansvar og kompetence

Afgiver indstilling til ressortministeren om ansættelse af direktører.

Godkender arbejdsprogrammer, strategiplaner og formidlingsplaner.

Godkender samarbejdsaftaler, kontrakter mm. i tilfælde af, at disse engagementer har vidtrækkende betydning for institutionen. (Evt. beløbsgrænse.)

Godkender institutionens politik på centrale områder. (F.eks. personalepolitik og sikkerhedspolitik.)

Sikrer evaluering af institutionens arbejde.

Kan nedsætte forskningsudvalg og andre udvalg.

Skal sikre rimelig balance mellem opgaver finansieret ved basisbevillinger og andre opgaver.

Godkender budget.

Godkender udgifternes afholdelse i henhold til budgettet.

Godkender (årlig) beretning, der afgives til vedkommende minister.

Bestyrelsens møder

Antal

Dagsorden

Protokol

Sekretariatsbetjening

- 1) Modellen tjener alene som huskeliste.

Bestyrelsen arbejdsform (forretningsorden)

Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden

Andet

Oplysning om hvorvidt der kan ydes honorar til formand og bestyrelsesmedlemmer.

Kapitel IV

Daglig ledelse

Direktionen ansættes af ressortministeren efter indstilling fra bestyrelsen.

Hvis der er flere direktører, udpeges en af disse til administrerende direktør, som har det øverste ansvar.

Direktionen varetager den daglige ledelse under ansvar over for bestyrelsen.

Varetager forskningsledelse.

Ansætter og afskediger videnskabeligt og ikke-videnskabeligt personale.

Repræsenterer institutionen udadtil i det daglige.

Foretager dispositioner indenfor de retningslinier, bestyrelsen har fastsat.

Orienterer løbende bestyrelsen om opfyldelse af planerne og de økonomiske mål.

Træffer beslutning om samarbejdsaftaler med eksterne partnere.

Er ansvarlig for, at administrationen er i overensstemmelse med lovgivning og overenskomster.

Direktionen kan bemyndige afdelingsledere eller andre ledere til at træffe beslutninger i ansættelses/afskedigelsessager.

Godkender publikationer, der udgives i institutionens navn (evt. delegation til fagligt ansvarlige).

Kapitel V

Regnskabspligt og Revision

For statsinstitutioner gælder, at institutionens regnskab aflægges i henhold til lov nr. 131 af 28. marts 1984 om statens regnskabsvæsen m.m. og revideres i henhold til lov om revisionen af statens regnskaber m.m., jf. lbk. nr. 489 af 24. juni 1991.

Kapitel VI

Vedtægtens ikrafttrædelse

[Officielle noter](#)

Ingen

Bekendtgørelse om gruppefritagelse for visse kategorier af teknologioverførselsaftaler

BEK nr 1009 af 16/12/1997 (Gældende)

[Lovgivning som forskriften vedrører](#)

[LBK Nr. 539 af 28/06/2002](#)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[Forskriftens fulde tekst](#)

Bekendtgørelse om gruppefritagelse for visse kategorier af teknologioverførselsaftaler

I medfør af konkurrencelovens § 10, lov nr. 384 af 10. juni 1997, fastsættes:

§ 1. Den danske tekst af Kommissionens forordning (EF) nr. 240/96 af 31. januar 1996 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler finder tilsvarende anvendelse på aftaler omfattet af konkurrencelovens § 6, som ikke påvirker samhandlen mellem EU's medlemsstater. Dette gælder dog ikke artikel 4, 7, jf. dog § 3, artikel 9, 11, 12 og 13 samt præambelen til forordning nr. 240/96.

Stk. 2. Forordningen er optrykt som bilag til bekendtgørelsen.

§ 2. I artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 240/96 skal »traktatens artikel 85, stk. 3« forstås som henvisning til »konkurrencelovens § 10«, og »traktatens artikel 85, stk. 1« skal forstås som henvisning til »konkurrencelovens § 6«. I artikel 2, stk. 2, skal »artikel 85, stk. 1« forstås som henvisning til »konkurrencelovens § 6«. I artikel 5, 6, 8 og 10 skal »forordning« forstås som »bekendtgørelse«. I artikel 1, 2 og 3 skal »fællesmarkedet« forstås som »det relevante marked«. I artikel 5, stk. 2, nr. 2, og i artikel 10, nr. 11, skal »fællesmarkedet« forstås som »det relevante marked«. I artikel 5, stk. 2, nr. 1, og i artikel 10, nr. 9, skal »inden for fællesmarkedet« forstås som »på det relevante marked«.

§ 3. Erhvervsministeren kan efter indstilling fra Konkurrencerådet lade fordelene ved anvendelse af denne bekendtgørelse bortfalde, hvis Konkurrencerådet i en konkret sag fastslår, at en aftale, som i medfør af bekendtgørelsen er fritaget fra forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler, jf. konkurrencelovens § 6, alligevel har virkninger, som er uforenelige med betingelserne i konkurrencelovens § 8, stk. 1. Dette gælder især sådanne virkninger, som er omtalt i artikel 7, nr. 1 - 4, i forordning nr. 240/96. Dog skal »fællesmarkedet« i artikel 7, nr. 3, litra a og b, forstås som »det relevante marked«.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1998 og gælder indtil den 31. marts 2006.

Erhvervsministeriet, den 16. december 1997

Jan Trøjborg

Bilag 1

KOMMISSIONENS FORORDNING (EF) Nr. 240/96 af 31. januar 1996 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler

(Tekst af betydning for EØS)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 19/65/EØF af 2. marts 1965 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler og samordnet praksis 1), senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse, særlig artikel 1,

efter offentliggørelse af udkast til nærværende forordning 2),

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ved forordning nr. 19/65/EØF fik Kommissionen tillagt beføjelse til ved forordning at anvende traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler og samordnet praksis, som falder ind under artikel 85, stk. 1, og som pålægger parterne begrænsninger i forbindelse med erhvervelse eller udnyttelse af industrielle ejendomsrettigheder - bl.a. patent-, brugsmode-, mønster- og varemærkerettigheder - eller i forbindelse med rettigheder affødt af aftaler om overdragelse af eller meddelelse af licens på fremstillingsmetoder eller viden om brugen og anvendelsen af fabrikationstekniske fremgangsmåder.
- (2) I medfør af denne beføjelse har Kommissionen udstedt forordning (EØF) nr. 2349/84 af 23. juli 1984 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af patentlicensaftaler 3), senest ændret ved forordning (EF) nr. 2131/95 4), og forordning (EØF) nr. 556/89 af 30. november 1988 om anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af knowhow-licensaftaler 5), senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse.
- (3) For at fremme spredningen af teknisk viden i Fællesskabet og tilskynde til fremstilling af teknisk forbedrede produkter er det hensigtsmæssigt at samle de to gruppefritagelser i een enkelt forordning om teknologioverførselsaftaler og i videst mulige omfang harmonisere og forenkle de bestemmelser, der gælder for patentlicensaftaler og for knowhow-licensaftaler. I den forbindelse bør forordning (EØF) nr. 556/89 ophæves.
- (4) Nærværende forordning skal således finde anvendelse på meddelelse af licenser på nationale patenter i medlemsstaterne, licenser på EF-patenter 6) samt licenser på europæiske patenter 7) (»rene patentlicenser«). Den skal også finde anvendelse på aftaler om meddelelse af licens på de former for ikke-

patentbeskyttet teknisk viden (f.eks. beskrivelser af fremstillingsmetoder, opskrifter, formler, modeller og mønstre), der normalt betegnes som »knowhow« (»rene« knowhow-licenser) samt på blandede patent- og knowhow-licensaftaler (»blandede« aftaler), som spiller en stadig mere fremtrædende rolle for teknologioverførsel. En række af de begreber, der benyttes i denne forordning, er defineret i artikel 10.

- 1) EFT nr. 36 af 6. 3. 1965, s. 533/65.
- 2) EFT nr. C 178 af 30. 6. 1994, s. 3.
- 3) EFT nr. L 219 af 16.8. 1984, s. 15.
- 4) EFT nr. L 214 af 8. 9. 1995, s. 6.
- 5) EFT nr. L 61 af 4. 3. 1989, s. 1.
- 6) Konvention om det europæiske patent for Fællesskabet (EF-patentkonventionen) af 15. december 1975 (EFT nr. L 17 af 26.1.1976, s. 1).
- 7) Konvention om meddelelse af europæiske patenter af 5. oktober 1973.
- (5) Patent- og knowhow-licensaftaler er aftaler, hvorved en virksomhed, som er indehaver af et patent eller en knowhow (»licensgiveren«), giver en anden virksomhed (»licenstagere«) ret til at udnytte sit patent eller overfører knowhow til den, navnlig i fremstillings-, udnyttelses- eller markedsføringsøjemed. På baggrund af de hidtidige erfaringer på området er det muligt at afgrænse en kategori af licensaftaler omfattende hele fællesmarkedet eller en del af det, som kan falde ind under bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, men som ikke desto mindre normalt kan antages at opfylde betingelserne i artikel 85, stk. 3, når de pågældende patenter er nødvendige for virkeliggørelsen af formålet med den teknologi, der er overført ved en blandet aftale, eller når den overførte knowhow - uanset om den er knyttet til et patent eller ej - er hemmelig, væsentlig og tilstrækkeligt identificeret. Disse definitions-kriterier har alene til formål at sikre, at meddelelse af knowhow- eller patentlicens gør det berettiget at indrømme gruppefritagelse for konkurrencebegrænsende forpligtelser. Dette berører ikke parternes ret til at indføje bestemmelser om andre forpligtelser i henhold til aftalen, f.eks. om pligten til at betale licensafgifter, selv om gruppefritagelsen ikke længere gælder.
- (6) Denne forordning bør også gælde for rene eller blandede aftaler, der tillige indeholder bestemmelser om licens på andre intellektuelle ejendomsrettigheder end patenter (navnlig varemærker, model- og mønsterrettigheder og ophavsret, f.eks. til programmel), når en sådan supplerende licens kan fremme udnyttelsen af den overførte teknologi og kun indebærer accessoriske klausuler.
- (7) Selv om sådanne rene eller blandede aftaler ikke alene indeholder forpligtelser vedrørende områder inden for fællesmarkedet, men også forpligtelser angående tredjelande, er det ikke til hinder for, at denne forordning kan finde anvendelse på de forpligtelser, der gælder på områder inden for fællesmarkedet. Har licensaftaler indgået for tredjelande eller for områder, der strækker sig ud over Fællesskabets grænser, imidlertid virkninger inden for fællesmarkedet, der kan

falde ind under artikel 85, stk. 1, bør forordningen gælde for disse forpligtelser i samme omfang som for aftaler gældende for områder inden for fællesmarkedet.

- (8) Eftersom formålet med denne forordning er at fremme udbredelsen af ny teknologi og bedre fremstillingsmetoder, bør dens anvendelse være betinget af, at licenstagere selv fremstiller licensprodukterne eller lader dem fremstille for sin regning eller - såfremt licensproduktet er en tjenesteydelse - at licenstagere selv udfører tjenesteydelsen eller lader den udføre for sin regning, uanset om licenstagere også har ret til at udnytte fortrolig viden tilhørende licensgiveren til markedsføring og salg af licensproduktet eller ej. Nærværende forordning bør således ikke gælde for aftaler, der udelukkende vedrører salg. Den bør heller ikke finde anvendelse på aftaler om meddelelse af marketing-knowhow som led i franchiseaftaler, ej heller på visse licensaftaler, der indgår i tilknytning til aftaler om etablering af joint ventures eller patentfællesskaber, eller på aftaler om meddelelse af licens til gengæld for andre licenser, der ikke angår forbedringer eller nye anvendelser af den overførte teknologi, da sådanne aftaler rejser problemer af en anden karakter, som på indeværende stadium ikke kan løses i en enkelt forordning (artikel 5).
- (9) I betragtning af de lighedspunkter, der består mellem salg af et patent og meddelelse af eksklusivlicens, og den deraf følgende risiko for, at bestemmelserne i denne forordning omgås ved at lade konkurrencebegrænsende eksklusivlicenser fremstå som overdragelser, bør denne forordning tillige finde anvendelse på aftaler om overdragelse og erhvervelse af patenter og knowhow, når risikoen i forbindelse med den økonomiske udnyttelse forbliver hos overdrageren. Forordningen bør desuden gælde for de licensaftaler, hvor licensgiveren ikke er indehaveren af det pågældende patent eller den pågældende knowhow, men af indehaveren har fået bemyndigelse til at meddele licens (således som det f.eks. er tilfældet med underlicenser), samt for de licensaftaler, hvor aftaleparternes rettigheder og forpligtelser varetages af associerede virksomheder (artikel 6).
- (10) Aftaler om eksklusive licenser, dvs. aftaler, hvor licensgiveren forpligter sig til ikke selv at udnytte den overførte teknologi inden for det af licensen omfattede område eller til ikke at meddele andre licenser inden for dette område, falder ikke nødvendigvis ind under traktatens artikel 85, stk. 1, når de tager sigte på indførelse og beskyttelse af en ny teknologi på licensområdet, idet der må tages hensyn til den forskningsindsats, der er ydet, til den øgede konkurrence, bl.a. mellem mærker, og til den forbedring af de implicerede virksomheders konkurrenceevne, som spredningen af innovation i Fællesskabet vil resultere i. For så vidt som eksklusive licensaftaler falder ind under artikel 85, stk. 1, bør de medtages i forordningens artikel 1, således at de også kan være omfattet af gruppefritagelsen.
- (11) Fritagelsen af eksportforbud pålagt licensgiveren og dennes licenstagere foregriber ikke en eventuel udvikling i EF-Domstolens retspraksis med hensyn til artikel 30-36 og artikel 85, stk. 1, i forbindelse med sådanne eksportforbud, bl.a. når der er tale om forbud mod, at licenstagere markedsfører licensproduktet på andre licenstagere område (forbud mod passiv konkurrence).

- (12) De forpligtelser, der opregnes i artikel 1, bidrager generelt til at forbedre produktionen og til at fremme den tekniske udvikling. De tilskynder patent- og knowhow-indehaverne til at meddele licenser, samtidig med at de tilskynder licenstagere til at investere i fremstilling, anvendelse og markedsføring af nye produkter eller brug af nye fremstillingsmetoder. Sådanne forpligtelser kan tillades i forbindelse med denne forordning, når de angår områder, hvor licensproduktet er beskyttet af patenter, så længe disse er i kraft.
- (13) Det kan være vanskeligt at afgøre, hvornår knowhow ikke længere kan betragtes som hemmelig, og på områder, hvor der kun overføres knowhow, bør gyldigheden af ovennævnte forpligtelser derfor være tidsbegrænset. For at sikre en beskyttelse af tilstrækkelig lang varighed, bør varigheden af en sådan periode beregnes fra og med den dato, hvor licensproduktet første gang markedsføres af en licenstagere inden for Fællesskabet.
- (14) Der kan kun ved individuel beslutning indrømmes fritagelse efter artikel 85, stk. 3, for en områdebeskyttelse af længere varighed i knowhowaftaler, og i særdeleshed når det drejer sig om at beskytte bekostelige og risikobetonede investeringer, eller når parterne ikke var konkurrenter til hinanden på det tidspunkt, hvor licensen blev meddelt. I øvrigt vil parterne frit kunne forlænge varigheden af deres aftaler med henblik på at kunne udnytte eventuelle forbedringer eller fastsætte bestemmelser om betaling af supplerende licensafgift. I sådanne tilfælde kan en forlængelse af områdebeskyttelsens varighed regnet fra det tidspunkt, hvor der blev meddelt licens på en hemmelig forbedring inden for Fællesskabet, imidlertid kun godkendes ved individuel beslutning. Såfremt bestræbelserne på at opnå forbedringer fører til særskilte innovationer set i forhold til den overførte teknologi, kan parterne indgå en ny aftale, der nyder godt af den ved denne forordning hjemlede fritagelse.
- (15) Fritagelsen bør desuden omfatte bestemmelser, der pålægger licenstagere forpligtelse til ikke at markedsføre licensproduktet på andre licenstagere område (dvs. forbud mod ikke blot aktiv, men også mod passiv konkurrence) i et begrænset antal år efter det tidspunkt, hvor licensproduktet første gang blev markedsført inden for Fællesskabet, uanset om den teknologi, der overføres til det pågældende område, omfatter knowhow, patenter eller begge dele samtidig.
- (16) Den fritagelse, der indrømmes for bestemmelser om områdebeskyttelse, bør gælde i hele fritagelsesperioden, så længe de nødvendige patenter fortsat er gyldige, eller den pågældende knowhow fortsat er hemmelig og væsentlig. Parterne i blandede patent- og knowhow-licensaftaler bør kunne nyde godt af den længste af de beskyttelsesperioder på området, som henholdsvis eksistensen af et patent eller en knowhow yder dem.
- (17) De i artikel 1 opregnede forpligtelser opfylder normalt også de andre betingelser for anvendelse af artikel 85, stk. 3. Forbrugerne vil normalt få en rimelig andel af fordelene i kraft af et mere righoldigt udbud på markedet. For at sikre dem disse fordele bør det være udelukket at bringe artikel 1 i anvendelse, når parterne aftaler at nægte at efterkomme ordrer fra forbrugere eller forhandlere, der er etableret på deres respektive områder, og som agter derefter at videresælge varen til eksport, eller når parterne aftaler at træffe andre foranstaltninger til

at forhindre parallelimport. Således præciseret indebærer de ovennævnte forpligtelser kun de begrænsninger, der er nødvendige for at nå de tilsigtede mål.

- (18) Der bør i denne forordning opregnes en række forpligtelser, som normalt findes i licensaftaler, men som generelt ikke er konkurrencebegrænsende, således at det sikres, at disse forpligtelser også falder ind under gruppefritagelsen, såfremt de som følge af særlige økonomiske eller juridiske omstændigheder skulle være omfattet af artikel 85, stk. 1. Opregningen i artikel 2 er ikke udtømmende.
- (19) I denne forordning bør det desuden præciseres, hvilke begrænsninger og bestemmelser der ikke må optræde i licensaftaler, hvis de skal kunne være omfattet af gruppefritagelsen. De begrænsninger, der opregnes i artikel 3, kan falde ind under forbuddet i artikel 85, stk. 1, men skønt det er forbundet med overførslen af teknologi, kan de ikke generelt antages at have de positive virkninger, der kræves i artikel 85, stk. 3, hvilket er forudsætningen for gruppefritagelse. Sådanne begrænsninger kan kun godkendes ved individuel beslutning, bl.a. i betragtning af de implicerede virksomheders størrelse og graden af koncentration på markedet.
- (20) Bestemmelser, der pålægger licenstageren pligt til at ophøre med at udnytte den overførte teknologi efter aftalens udløb (artikel 2, stk. 1, nr. 3), og til at videregive de forbedringer, han måtte tilføre, til licensgiveren (artikel 2, stk. 1, nr. 4), er normalt ikke konkurrencebegrænsende. Forbuddet mod at udnytte den overførte teknologi efter aftalens udløb kan opfattes som et ganske normalt element i en licens, for ellers ville licensgiveren være nødt til at overføre patenter og knowhow på ubestemt tid. At licenstageren pålægges pligt til at meddele licensgiveren licens på de af ham tilførte forbedringer af den overførte knowhow og/eller de meddelte patenter, vil normalt heller ikke have nogen konkurrencebegrænsende virkning, forudsat at licenstageren i henhold til aftalen har adgang til licensgiverens fremtidige erfaringer og opfindelser. Der foreligger derimod en konkurrencebegrænsning, når aftalen pålægger licenstageren pligt til at afstå sine rettigheder til forbedringer, han har tilført den overførte teknologi, til licensgiveren (artikel 3, nr. 6).
- (21) Listen over aftalebestemmelser, der ikke er til hinder for fritagelse, omfatter også bestemmelser, der pålægger licenstageren pligt til at fortsætte med at betale licensafgift indtil aftalens udløb, hvad enten den overførte knowhow er blevet gjort alment tilgængelig af tredjemand eller af licenstageren selv (artikel 2, stk. 1, nr. 7). For at lette licenstagernes betaling af licensafgifterne bør parterne desuden frit kunne bestemme, at betalingen af afgiften for udnyttelsen af den overførte teknologi skal spredes over en periode, der går ud over de pågældende patenteres gyldighedsperiode, f.eks. ved fastsættelse af en lavere licensafgift. Der er generelt ingen grund til at beskytte parterne mod forudselige økonomiske konsekvenser af en aftale, de frit har indgået, eller til at begrænse deres frie valg af, hvordan de ønsker at finansiere teknologioverførslen og fordele den risiko, der er forbundet med udnyttelsen af den overførte teknologi. Er der derimod tale om at fastsætte licensafgifter med det formål at begrænse konkurrencen på en af de i artikel 3 nævnte måder, er fritagelsen udelukket.

- (22) Bestemmelser om, at licenstageren kan må udnytte den overførte teknologi inden for et eller flere tekniske anvendelsesområder eller på et eller flere produktmarkeder, falder heller ikke ind under artikel 85, stk. 1, da licensgiveren har ret til kun at overføre sin teknologi til afgrænsede formål (artikel 2, stk. 1, nr. 8).
- (23) Indeholder aftalen bestemmelser, hvorefter parterne deler kunderne inden for samme teknologiske anvendelsesområde eller samme produktmarked mellem sig, det være sig gennem et egentligt forbud mod at levere til bestemte kundegrupper eller en forpligtelse med tilsvarende virkning, kan den ikke falde ind under gruppefritagelsen, såfremt aftaleparterne er konkurrenter til hinanden med hensyn til aftaleprodukterne (artikel 3, nr. 4). Mellem aftaleparter, som ikke er indbyrdes konkurrenter, er sådanne begrænsninger underlagt indsigelsesproceduren. Bestemmelserne i artikel 3 gælder ikke i de tilfælde, hvor formålet med at meddele patent- eller knowhow-licens er at skaffe en kunde en forsyningskilde mere. I så fald er forbuddet mod, at den anden licenstag leverer til andre end den pågældende kunde, nødvendigt for at kunne meddele licens til den anden leverandør, eftersom formålet ikke er at tilvejebringe en uafhængig forsyningskilde på markedet. Det samme er tilfældet med restriktioner angående de mængder, licenstageren må levere til den pågældende kunde (artikel 2, stk. 1, nr. 13).
- (24) Ud over de allerede nævnte aftalebestemmelser indeholder listen over konkurrencebegrænsninger, der udelukker fritagelse, desuden restriktioner angående salgspriser for licensproduktet og produktions- eller salgsmængder, idet sådanne restriktioner indebærer en betydelig indskrænkning af licenstagernes muligheder for at udnytte den overførte teknologi og især mængdemæssige restriktioner kan have samme virkning som et eksportforbud (artikel 3, nr. 1 og 5). Det gælder ikke, når der meddeles licens på udnyttelse af en teknologi i bestemte produktionsanlæg, og licenstageren samtidig får overført en bestemt teknologi til etablering, drift og vedligeholdelse af disse anlæg med ret til at forøge deres kapacitet eller etablere nye anlæg til eget brug på normale forretningsvilkår. Det er i øvrigt legitimt at forhindre licenstageren i at udnytte licensgiverens særlige teknologi til at etablere anlæg for tredjemand, eftersom aftalen ikke har til formål at give licenstageren mulighed for at give andre producenter adgang til licensgiverens teknologi, så længe denne fortsat er hemmelig eller patentbeskyttet (artikel 2, stk. 1, nr. 12).
- (25) Aftaler, der ikke automatisk falder ind under fritagelsen, fordi de indeholder bestemmelser, som ikke udtrykkeligt er fritaget efter denne forordning, men som heller ikke udtrykkeligt er udelukket fra at være fritaget, hvilket bl.a. gælder de i artikel 4, stk. 2, opregnede bestemmelser, vil under visse omstændigheder alligevel kunne falde ind under gruppefritagelsen. Kommissionen vil hurtigt kunne fastslå, om det er tilfældet ud fra de oplysninger, virksomhederne tilsender den i henhold til bestemmelserne i Kommissionens forordning (EF) nr. 3385/94 1). Kommissionen kan dispensere fra kravet om meddelelse af enhver enkeltoplysning, der skal gives i AB-skemaet, når den ikke skønner den pågældende oplysning nødvendig. Den vil normalt kun kræve fremsendelse af licensaftalen i dens fulde ordlyd samt en skønsmæssig angivelse af markedsstrukturen og licenstagernes markedsandel på grundlag af de direkte tilgængelige oplysninger. Sådanne aftaler bør derfor anses at være omfattet af fritagelsen efter denne forordning,

når de er blevet anmeldt til Kommissionen, og denne ikke inden for en nærmere fastsat frist har rejst indsigelse mod dem.

- 1) EFT nr. L 377 af 31.12.1994, s. 28.
- (26) Har aftaler, der er fritaget efter denne forordning, alligevel virkninger, som er i strid med artikel 85, stk. 3, kan Kommissionen trække gruppefritagelsen tilbage, bl.a. når licensprodukterne ikke er udsat for en effektiv konkurrence på licensområdet (artikel 7). Det kan være tilfældet, når licenstageren har en stærk position på markedet. I sin vurdering af konkurrenceforholdene vil Kommissionen lægge særlig vægt på de situationer, hvor licenstageren har en markedsandel på over 40 % på det samlede marked for licensprodukterne og alle de produkter eller tjenesteydelser, der som følge af deres egenskaber, pris og anvendelse af forbrugerne betragtes som indbyrdes udskiftelige eller substituerbare.
- (27) Aftaler, som opfylder betingelserne i artikel 1 og 2, og som hverken har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen på nogen anden måde, behøver ikke længere at blive anmeldt. Virksomheder kan dog altid i særlige tilfælde indgive begæring om negativattest eller fritagelse efter artikel 85, stk. 3 i henhold til Rådets forordning nr. 17 2), senest ændret ved akten vedrørende Østrigs, Finlands og Sveriges tiltrædelse. De kan i særdeleshed anmelde aftaler, der indeholder bestemmelse om, at licensgiveren ikke må meddele andre licenser inden for licensområdet, når licenstageren har eller risikerer at få en markedsandel på over 40 % -
- 2) EFT nr. 13 af 21.2.1962, s. 204/62.

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

1. I medfør af traktatens artikel 85, stk. 3, og på de nedenfor fastsatte betingelser erklæres bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 1, hermed uanvendelige på rene patent- eller knowhow-licensaftaler og på blandede patent- og knowhow-licensaftaler samt på aftaler, der indeholder supplerende bestemmelser om andre intellektuelle ejendomsrettigheder end patenter, hvori der kun deltager to virksomheder, og som indeholder en eller flere af følgende forpligtelser:

- 1) en forpligtelse for licensgiveren til ikke at give andre virksomheder tilladelse til at udnytte den overførte teknologi på licensområdet
- 2) en forpligtelse for licensgiveren til ikke selv at udnytte den overførte teknologi på licensområdet
- 3) en forpligtelse for licenstageren til ikke at udnytte den overførte teknologi på licensgiverens område inden for fællesmarkedet
- 4) en forpligtelse for licenstageren til ikke at fremstille eller anvende licensproduktet og til ikke at benytte licensmetoden på de områder inden for fællesmarkedet, der er tildelt andre licenstagere

- 5) en forpligtelse for licenstageren til ikke at føre en aktiv markedsføringspolitik for licensproduktet på andre licenstageres områder inden for fællesmarkedet og specielt til ikke at drive målrettet reklame på disse områder, etablere filialer eller føre lagre med henblik på salg af dette produkt på disse områder
- 6) en forpligtelse for licenstageren til ikke at markedsføre licensproduktet på andre licenstageres områder inden for fællesmarkedet efter leveringsanmodninger afgivet uden opfordring
- 7) en forpligtelse for licenstageren til i hele aftalens gyldighedsperiode kun at benytte licensgiverens varemærke eller den af ham foreskrevne præsentation af varen, forudsat at licenstageren ikke er afskåret fra at angive sig selv som producent af licensprodukterne
- 8) en forpligtelse for licenstageren til kun at fremstille den mængde licensprodukter, han har brug for til fremstilling af sin egne produkter, og kun sælge licensproduktet som en integreret del af eller reservedel til sine egne produkter eller i anden form for tilknytning til salget af disse, forudsat at licenstageren frit kan fastsætte størrelsen af disse mængder.

2. For rene patentlicensaftaler gælder den fritagelse, der herved hjemles for de i stk. 1 nævnte forpligtelser, kun så længe licensproduktet er beskyttet af nødvendige parallelle patenter på henholdsvis licenstagernes (nr. 1, 2, 7 og 8), licensgiverens (nr. 3) og andre licenstageres (nr. 4 og 5) områder. Fritagelsen for den i stk. 1, nr. 6, nævnte forpligtelse gælder i et tidsrum på højst fem år regnet fra den dato, hvor licensproduktet første gang blev markedsført på fællesmarkedet af en af licenstagerne, så længe produktet på disse områder er beskyttet af parallelle patenter.

3. For rene knowhow-licensaftaler kan den fritagelse, der herved hjemles for de i stk. 1, nr. 1-5 nævnte forpligtelser, ikke strække sig over mere end ti år regnet fra den dato, hvor licensproduktet første gang blev markedsført inden for fællesmarkedet af en af licenstagerne.

Fritagelsen for den i stk. 1, nr. 6, nævnte forpligtelse gælder i et tidsrum på højst fem år regnet fra den dato, hvor produktet første gang blev markedsført inden for fællesmarkedet af en af licenstagerne.

For de i stk. 1, nr. 7 og 8, nævnte forpligtelser gælder fritagelsen under hele aftalens varighed dog kun, så længe licensproduktet er beskyttet af nødvendige parallelle patenter eller den overførte knowhow fortsat er hemmelig og væsentlig.

Fritagelsen efter stk. 1 finder dog kun anvendelse, når parterne på behørig vis har identificeret den oprindelige knowhow og de eventuelle forbedringer, som den ene part har fået adgang til, og som i overensstemmelse med aftalen og dens formål er meddelt den anden part, og kun så længe denne knowhow fortsat er hemmelig og væsentlig.

4. For blandede patent- og knowhow-licensaftaler gælder fritagelsen efter stk. 1, nr. 1-5, i de medlemsstater, hvor den overførte teknologi er beskyttet af nødvendige patenter, så længe licensproduktet er beskyttet af sådanne patenter, når varigheden af denne beskyttelse overstiger de i stk. 3 nævnte tidsrum.

Varigheden af fritagelsen efter stk. 1, nr. 6, kan ikke overstige den femårige periode, der er fastsat i stk. 2 og 3.

Sådanne aftaler kan dog kun være fritaget efter stk. 1, så længe patenterne fortsat er gyldige, eller så længe den overførte knowhow er identificeret, hemmelig og væsentlig, idet fritagelsen gælder for den længste af disse to perioder.

5. Fritagelsen efter stk. 1 gælder også, når parterne i deres aftaler fastsætter forpligtelser af samme art som de i stk. 1 nævnte, men med mere begrænset rækkevidde end den efter stk. 1 tilladte.

Artikel 2

1. Artikel 1 finder anvendelse, selv om aftalen måtte indeholde bl.a. følgende klausuler, der generelt ikke er konkurrencebegrænsende:

- 1) en forpligtelse for licenstageren til ikke at videregive den af licensgiveren meddelte knowhow; licenstageren kan også være underlagt denne forpligtelse efter aftalens udløb
- 2) en forpligtelse for licenstageren til ikke at meddele underlicens eller overdrage licensen til andre
- 3) en forpligtelse for licenstageren til ikke at udnytte den overførte knowhow eller de meddelte patenter efter aftalens udløb, så længe denne knowhow fortsat er hemmelig, eller patenterne fortsat er gyldige
- 4) en forpligtelse for licenstageren til at give licensgiveren licens på de forbedringer eller nye anvendelser, han måtte have tilført den overførte teknologi, på betingelse af:

- at denne licens, såfremt den angår en forbedring, som kan adskilles fra den oprindeligt overførte teknologi, ikke meddeles på et eksklusivt grundlag, således at licenstageren frit kan udnytte de forbedringer, han selv har tilført, eller meddele licens herpå til tredjemand, i det omfang hvor det ikke indebærer videregivelse af den knowhow, der er meddelt ham af licensgiveren, og som fortsat er hemmelig, samt

- at licensgiveren forpligter sig til at give licenstageren eksklusiv eller ikke-eksklusiv licens på egne forbedringer

- 5) en forpligtelse for licenstageren til at overholde mindstekrav til licensproduktets kvalitet, herunder tekniske specifikationer, eller til at købe produkter eller tjenesteydelser hos licensgiveren eller en af denne udpeget virksomhed, i det omfang hvor sådanne kvalitetskrav, produkter eller tjenesteydelser er nødvendige for
- a) at sikre en teknisk korrekt udnyttelse af den overførte teknologi eller
- b) at sikre, at licenstagernes produktion opfylder de kvalitetsnormer, der gælder for licensgiveren og de øvrige licenstagere og for at tillade licensgiveren at føre kontrol hermed

- 6) forpligtelser
  - a) til at underrette licensgiveren om enhver uretmæssig udnyttelse af hans knowhow eller enhver krænkelse af hans patenter eller
  - b) til at anlægge eller bistå licensgiveren med at anlægge retssag i tilfælde af en sådan uretmæssig udnyttelse eller krænkelse
- 7) en forpligtelse for licenstagere til at fortsætte med at betale licensafgift
  - a) indtil aftalens udløb, med de beløb, for de perioder og på den måde, som parterne frit har aftalt, såfremt den overførte knowhow bliver almindeligt tilgængelig, uden at det kan tilskrives licensgiveren, eventuelt med tillæg af skadeserstatning, såfremt den overførte knowhow eller teknologi er blevet almindeligt tilgængelig som følge af, at licenstagere har handlet i strid med aftalen
  - b) i en periode efter de meddelte patenters udløb for at lette betalingen af afgiften
- 8) en forpligtelse for licenstagere til kun at udnytte den overførte teknologi til et eller flere af denne teknologis tekniske anvendelsesformål eller på et eller flere produktmarkeder
- 9) en forpligtelse for licenstagere til at betale en mindsteafgift eller fremstille en mindstemængde af licensprodukter eller foretage et vist mindstemål af udnyttelseshandlinger
- 10) en forpligtelse for licensgiveren til at lade gunstigere licensbetingelser, som han efter aftalens indgåelse måtte indrømme andre virksomheder, gælde også for licenstagere
- 11) en forpligtelse for licenstagere til på licensproduktet at angive licensgiverens navn eller patentnummeret
- 12) en forpligtelse for licenstagere til ikke at anvende licenstagernes 1) teknologi til at opføre anlæg for tredjemand; dette må dog ikke indskrænke licenstagernes ret til at udvide kapaciteten i sine anlæg eller opføre nye anlæg til eget brug på normale forretningsvilkår, bl.a. mod betaling af supplerende licensafgifter
- 1) ; her skal retteligt stå »licensgiverens« i stedet for »licenstagernes«.
- 13) en forpligtelse for licenstagere til kun at levere en begrænset mængde licensprodukter til en bestemt kunde, når licensen er meddelt for at skaffe denne kunde en yderligere forsyningskilde inden for licensområdet; dette gælder også, når kunden er licenstagere, og licensen, som meddeles med det formål at tilvejebringe en yderligere forsyningskilde, er betinget af, at kunden selv fremstiller licensprodukterne eller lader dem fremstille af en underleverandør
- 14) et forbehold om at licensgiveren har ret til at gøre de med et patent forbundne rettigheder gældende for at modsætte sig licenstagernes udnyttelse af den overførte teknologi uden for licensområdet

- 15) licensgiveren har ret til at opsige aftalen i tilfælde af, at licenstageren anfægter den hemmelige eller væsentlige karakter af den overførte knowhow eller gyldigheden af patenter tilhørende licensgiveren eller virksomheder forbundet med denne, hvorpå der er meddelt licens inden for fællesmarkedet
- 16) et forbehold om at licensgiveren har ret til at bringe en patentlicens til ophør, såfremt licenstageren gør gældende, at det pågældende patent ikke er nødvendigt
- 17) en forpligtelse for licenstageren til at fremstille og markedsføre licensproduktet efter bedste evne
- 18) et forbehold om at licensgiveren har ret til at ophæve den eksklusive karakter af den meddelte licens og ophøre med at meddele licenstageren licens på forbedringer, hvis licenstageren begynder at konkurrere inden for fællesmarkedet med licensgiveren, med virksomheder, der er forbundet med licensgiveren, eller med andre virksomheder inden for områderne forskning og udvikling, fremstilling eller anvendelse og afsætning af konkurrerende produkter samt et forbehold om, at licensgiveren har ret til kræve, at licenstageren godtgør, at den overførte teknologi ikke anvendes til fremstilling af andre varer og udførelse af andre tjenesteydelser end de af licensen omfattede.

2. Falder de i stk. 1 nævnte aftalebestemmelser undtagelsesvis ind under artikel 85, stk. 1, er de også fritaget, selv om de ikke er ledsaget af nogen af de forpligtelser, der er fritaget efter artikel 1.

3. Fritagelsen efter stk. 2 gælder også, når parterne i deres aftaler fastsætter bestemmelser af samme art som de i stk. 1 omhandlede, men med mere begrænset rækkevidde.

Artikel 3

Artikel 1 og artikel 2, stk. 2, finder ikke anvendelse, når

- 1) en af parterne er underlagt begrænsninger med hensyn til fastsættelse af priser, prislelementer eller rabatter for licensprodukterne
- 2) en af parterne pålægges begrænsninger i adgangen til at konkurrere inden for fællesmarkedet med den anden part, med virksomheder, der er forbundet med denne, eller med andre virksomheder inden for områderne forskning og udvikling, fremstilling eller anvendelse og afsætning af konkurrerende produkter, jf. dog artikel 2, stk. 1, nr. 17 og 18
- 3) parterne eller en af parterne uden objektiv begrundelse pålægges pligt til:
  - a) at nægte at efterkomme ordrer fra brugere eller forhandlere, der er etableret på deres respektive område, og som agter at afsætte produkterne på andre områder inden for fællesmarkedet
  - b) at lægge hindringer i vejen for, at brugere eller forhandlere kan købe produkterne hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet, bl.a. når de håndhæver intellektuelle ejendomsrettigheder eller træffer foranstaltninger til at forhindre disse brugere eller forhandlere i at erhverve produkter, der lovligt er markedsført

inden for fællesmarkedet af licensgiveren eller med dennes samtykke, uden for licensområdet, eller i at afsætte dem på licensområdet

eller når sådanne handlinger er resultat af en samordning mellem parterne

- 4) parterne før meddelelsen af licens var indbyrdes konkurrerende producenter, og den ene part på samme tekniske anvendelsesområde eller samme produktmarked pålægges begrænsninger med hensyn til, hvilke kunder han må sælge til, bl.a. i form af forbud mod 1) at levere til bestemte kundegrupper, mod at benytte bestemte distributionsformer eller med det formål at opdele kundekredsen mod at benytte bestemte typer produktemballager, jf. dog artikel 1, stk. 1, nr. 7, og artikel 2, stk. 1, nr. 13
- 1) ;her skal retteligt stå »ved« i stedet for »mod«
- 5) den ene part pålægges begrænsninger med hensyn til den mængde licensprodukter, han må fremstille eller sælge, eller antallet af handlinger, han må foretage til udnyttelse af den overførte teknologi, medmindre andet gælder i henhold til artikel 1, stk. 1, nr. 8, og artikel 2, stk. 1, nr. 13
- 6) licenstagere pålægges en forpligtelse til helt eller delvis at overdrage licensgiveren sine rettigheder til forbedringer eller nye anvendelser af den overførte teknologi
- 7) licensgiveren - også ved særskilte aftaler eller gennem en automatisk forlængelse af aftalens oprindelige løbetid som følge af indførelse af nye forbedringer - pålægges en forpligtelse til ikke at meddele andre virksomheder licens på udnyttelse af den overførte teknologi på licenstagernes område i en periode af længere varighed end den i artikel 1, stk. 2 og 3, anførte, eller en af parterne i en periode af længere varighed end den i artikel 1, stk. 2 og 3, eller artikel 1, stk. 4, anførte, pålægges en forpligtelse til ikke at udnytte den overførte teknologi på den anden parts eller på andre licenstagernes område.

Artikel 4

1. Omfanget af fritagelsen efter nærværende forordning er tillige aftaler, der indeholder konkurrencebegrænsende forpligtelser, som ikke falder ind under artikel 1 og 2 og heller ikke under artikel 3, på betingelse af, at de pågældende aftaler anmeldes til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 1-3 i forordning (EF) nr. 3385/94, samt at Kommissionen ikke inden for en frist på fire måneder har rejst indsigelse mod fritagelsen.

2. Stk. 1 finder navnlig anvendelse, når

- a) licenstagere ved aftalens indgåelse pålægges en forpligtelse til at acceptere kvalitetsforskrifter eller andre licenser eller køb af varer eller ydelser, der ikke er nødvendige af hensyn til en teknisk korrekt anvendelse af den overførte teknologi eller for at sikre, at licenstagernes produktion opfylder de kvalitetsnormer, der overholdes af licensgiveren og andre licenstagere

- b) licenstageren pålægges et forbud mod at anfægte den hemmelige eller væsentlige karakter af den overførte teknologi eller gyldigheden af patenter, hvorpå der er meddelt licens inden for fællesmarkedet, og som tilhører licensgiveren eller en med denne forbundet virksomhed.

3. Den i stk. 1 fastsatte firemånedersfrist løber fra den dato, hvor anmeldelsen får virkning i henhold til bestemmelserne i artikel 4 i forordning (EF) nr. 3385/94.

4. For aftaler anmeldt før denne forordnings ikrafttrædelse kan bestemmelserne i stk. 1 og 2 påberåbes ved en meddelelse til Kommissionen, hvori der henvises til anmeldelsen og udtrykkeligt til bestemmelserne i denne artikel. Stk. 3 finder tilsvarende anvendelse.

5. Kommissionen har fire måneder til at rejse indsigelse mod fritagelse. Den skal rejse indsigelse, når en medlemsstat fremsætter anmodning herom senest to måneder efter den dato, hvor den har fået tilsendt den i stk. 1 omhandlede anmeldelse eller den i stk. 4 omhandlede meddelelse. Anmodninger herom skal være begrundet i argumenter, der bygger på traktatens konkurrenceregler.

6. Kommissionen kan til enhver tid trække en indsigelse mod fritagelse tilbage. Er indsigelsen rejst efter anmodning fra en medlemsstat, som fastholder den, kan indsigelsen kun tilbagetrækkes efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål.

7. Trækkes en indsigelse tilbage, fordi de implicerede virksomheder har godtgjort, at betingelserne i artikel 85, stk. 3, er opfyldt, finder fritagelsen anvendelse fra anmeldelsesdatoen.

8. Trækkes en indsigelse tilbage, fordi de implicerede virksomheder har ændret deres aftale, således at den nu opfylder betingelserne i artikel 85, stk. 3, finder fritagelsen anvendelse fra den dato, hvor ændringerne trådte i kraft.

9. Har Kommissionen rejst indsigelse, som ikke trækkes tilbage, får anmeldelsen de virkninger, der er fastsat i forordning nr. 17.

Artikel 5

1. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

- 1) aftaler indgået mellem medlemmer af et patent- eller knowhow-fællesskab angående fælles udnyttelse af teknologi
- 2) licensaftaler indgået mellem konkurrenter, mellem hvilke der består et joint venture, eller mellem en af dem og joint venture-virksomheden, når licensaftalerne angår joint venture-virksomhedens aktiviteter
- 3) aftaler, hvorved den ene part meddeler den anden part en patent- og/eller knowhow-licens og af denne - også ved særskilt aftale eller gennem forbundne virksomheder - til gengæld får meddelt en patent-, varemærke- eller knowhow-licens eller eneforhandlingsret, for så vidt som parterne er indbyrdes konkurrenter med hensyn til de af aftalen omfattede produkter

- 4) licensaftaler indeholdende bestemmelser om andre intellektuelle ejendomsrettigheder end patenter, medmindre det kun drejer sig om accessoriske bestemmelser
- 5) aftaler, der udelukkende er indgået med henblik på salg.

2. Denne forordning finder dog anvendelse på:

- 1) de i stk. 1, nr. 2, omhandlede aftaler, hvorved en virksomhed meddeler patent- eller knowhow-licens til et af den stiftet joint venture, når licensprodukterne og de af de deltagende virksomheders andre produkter og tjenesteydelser, der af brugeren betragtes som indbyrdes udskiftelige eller substituerbare som følge af deres egenskaber, pris og anvendelse, ikke inden for fællesmarkedet eller en væsentlig del deraf tegner sig for:
  - mere end 20 % af markedet for samtlige licensprodukter og indbyrdes udskiftelige eller substituerbare produkter eller tjenesteydelser, når licensen kun omfatter produktion
  - mere end 10 % af markedet for samtlige licensprodukter og indbyrdes udskiftelige eller substituerbare produkter eller tjenesteydelser, når licensen omfatter såvel produktion som distribution
- 2) de i stk. 1, nr. 1, omhandlede aftaler samt de i stk. 1, nr. 3, omhandlede gensidige licenser, når parterne ikke inden for fællesmarkedet er pålagt nogen områdebegrænsning hvad angår fremstilling, anvendelse og markedsføring af licensprodukterne eller udnyttelsen af den overførte eller i fællesskab udnyttede teknologi.

3. Denne forordning finder fortsat anvendelse, dersom de i stk. 2, nr. 1, anførte markedsandele inden for to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskrides med mere end en tiendedel; overskrides også denne grænse, gælder forordningen fortsat i endnu seks måneder regnet fra udgangen af det regnskabsår, hvori overskridelsen fandt sted.

Artikel 6

Denne forordning finder også anvendelse på:

- 1) aftaler, hvor licensgiveren ikke er indehaveren af den overførte knowhow eller patentet, men af patent- eller knowhow-indehaveren har fået bemyndigelse til at meddele licenser
- 2) aftaler om overdragelse af knowhow og/eller patenter, når den med udnyttelsen forbundne risiko fortsat bæres af den overdragende part, specielt når det vederlag, der betales for overdragelsen, beregnes på grundlag af den overtagende parts omsætning af de produkter, der fremstilles ved brug af den pågældende knowhow eller de pågældende patenter, de fremstillede mængder eller antallet af handlinger til udnyttelse af denne knowhow eller disse patenter
- 3) licensaftaler, hvor licensgiverens eller licenstagernes rettigheder og forpligtelser påhviler associerede virksomheder.

Artikel 7

Kommissionen kan i overensstemmelse med artikel 7 i forordning nr. 19/65/EØF lade fordelen ved anvendelsen af nærværende forordning bortfalde, såfremt den i et konkret tilfælde fastslår, at en aftale, der er fritaget efter denne forordning, alligevel har visse virkninger, som er uforenelige med betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, og navnlig når:

- 1) aftalen bevirker, at licensprodukterne på licensområdet ikke udsættes for effektiv konkurrence fra identiske produkter eller tjenesteydelser eller produkter eller tjenesteydelser, der af brugerne betragtes som udskiftelige eller substituerbare med licensprodukterne som følge af deres egenskaber, pris og anvendelse, hvilket bl.a. kan være tilfældet, når licenstageren har en markedsandel på over 40 %.
- 2) licenstageren uden objektiv grund nægter at efterkomme ordrer, som uopfordret afgives af brugere eller forhandlere, der er etableret på andre licenstageres område, jf. dog artikel 1, stk. 1, nr. 6
- 3) parterne:
  - a) uden at det er objektivt berettiget, nægter at efterkomme ordrer fra brugere eller forhandlere, der er etableret på deres respektive område, og som agter at afsætte produkterne på andre områder inden for fællesmarkedet eller
  - b) lægger hindringer i vejen for, at brugere og forhandlere kan købe produkterne hos andre forhandlere inden for fællesmarkedet, bl.a. når de håndhæver intellektuelle ejendomsrettigheder eller træffer foranstaltninger til at forhindre disse brugere eller forhandlere i at erhverve produkter uden for licensområdet eller i, inden for licensområdet, at afsætte produkter, som er lovligt markedsført inden for fællesmarkedet af licensgiveren eller med dennes samtykke
- 4) parterne på tidspunktet for meddelelsen af licensen var indbyrdes konkurrerende producenter, og licenstagernes forpligtelse til at producere en vis minimumsmængde og udnytte den overførte teknologi efter bedste evne, jf. artikel 2, stk. 1, nr. 9 og 17, bevirker, at licenstageren afskæres fra at benytte konkurrerende teknologier.

Artikel 8

1. Ved anvendelsen af denne forordning sidestilles følgende med patenter:

- a) patentansøgninger
- b) brugsmodeller
- c) ansøgninger om registrering af brugsmodeller
- d) halvlederprodukters topografi
- e) »certificats d'utilite« og »certificats d'addition« efter fransk ret
- f) ansøgninger om »certificats d'utilite« og »certificats d'addition« efter fransk ret

- g) supplerende beskyttelsescertifikater for lægemidler eller andre produkter, for hvilket sådanne certifikater kan udstedes
- h) certifikater på plantenyheder.

2. Denne forordning finder også anvendelse på aftaler om udnyttelse af en opfindelse, når der for licensområdet indgives en af de i stk. 1 nævnte ansøgninger senest et år efter aftalens indgåelse.

3. Denne forordning finder desuden anvendelse på rene patentlicens- og knowhow-licensaftaler samt blandede aftaler, hvis oprindelige løbetid automatisk forlænges ved indførelse af nye, patenterede eller ikke-patenterede forbedringer, som licensgiveren videregiver, forudsat at licenstagere har ret til at afvise sådanne forbedringer, eller aftalens parter hver især kan opsige aftalen ved den oprindelige løbetids udløb og derefter mindst hvert tredje år.

Artikel 9

1. De oplysninger, som er indhentet i medfør af bestemmelserne i artikel 4, må kun bruges til de i denne forordning omhandlede formål.

2. Kommissionen og medlemsstaternes myndigheder samt deres tjenestemænd og øvrige ansatte er forpligtet til ikke at give oplysninger om forhold, som de i medfør af denne forordning får kendskab til, og som ifølge deres natur er undergivet tavshedspligt.

3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 er ikke til hinder for offentliggørelse af oversigter eller redegørelser, som ikke indeholder oplysninger om enkelte virksomheder eller sammenlutninger af virksomheder.

Artikel 10

Ved anvendelse af denne forordning gælder følgende definitioner:

- 1) ved »knowhow« forstås teknisk viden, som er hemmelig, væsentlig og identificeret i hensigtsmæssig form
- 2) ved »hemmelig« forstås, at denne knowhow som helhed eller i de enkelte elementers konkrete konstellation ikke er almindeligt kendt eller let tilgængelig, således at dens værdi til dels beror på det forspring, licenstagere opnår ved at få den overført; begrebet skal ikke forstås i snæver betydning og indebærer ikke, at hvert enkelt element af denne knowhow skal være helt ukendt eller umulig at få adgang til uden om licensgiveren
- 3) ved »væsentlig« forstås, at den pågældende knowhow omfatter viden, som er nyttig, dvs. at det på tidspunktet for aftalens indgåelse med rimelighed skal kunne forventes, at den vil kunne forbedre licenstagere konkurrenceevne, f.eks. ved at gøre det lettere for ham at trænge ind på et nyt marked eller give ham et forspring i konkurrencen med andre fabrikanter eller tjenesteydere, som ikke har adgang til den overførte hemmelige knowhow eller en tilsvarende hemmelig knowhow

- 4) ved »identificeret« forstås, at den pågældende knowhow skal være beskrevet eller lagret på et medium på en sådan måde, at det kan efterprøves, om den opfylder kriterierne for at være hemmelig og væsentlig, og om licenstagernes frihed til at udnytte sin egen teknologi ikke begrænses unødigt; denne knowhow kan identificeres ved en beskrivelse i licensaftalen eller i et særskilt dokument eller lagres på enhver anden hensigtsmæssig vis senest på tidspunktet for overførslen af den eller kort tid derefter, forudsat at det særskilte dokument eller mediet kan tilvejebringes om fornødent
- 5) ved »nødvendige patenter« forstås patenter, som det er nødvendigt at have licens på for at kunne udnytte den overførte teknologi, i den udstrækning hvori denne teknologi ikke eller kun i mindre omfang eller under større vanskeligheder eller med større omkostninger ville kunne udnyttes uden licensen; sådanne patenter skal således være af teknisk, juridisk eller økonomisk betydning for licenstageren
- 6) ved »licensaftaler« forstås rene patentlicenser eller rene knowhow-licenser samt blandede patent- og knowhow-licensaftaler
- 7) ved »overført teknologi« forstås den oprindelige produktionsknowhow og/eller de nødvendige produkt- eller procespatenter, der bestod ved indgåelsen af den første licensaftale, samt de forbedringer, der siden er tilført denne knowhow eller disse patenter, uanset om og i hvilket omfang de er blevet udnyttet af parterne eller af andre licenstagere
- 8) ved »licensprodukter« forstås de varer og tjenesteydelser, som kun kan fremstilles eller præsteres ved brug af den overførte teknologi
- 9) ved »licenstagernes markedsandel« forstås den andel, som de af licenstageren fremstillede produkter eller udførte tjenesteydelser, der af brugerne anses at kunne udskiftes med eller substituere licensprodukterne som følge af deres egenskaber, pris og anvendelse, tegner sig for af hele markedet for licensprodukterne og alle udskiftelige eller substituerbare produkter eller tjenesteydelser inden for fællesmarkedet eller en væsentlig del deraf
- 10) ved »udnyttelse« forstås enhver anvendelse af den overførte teknologi, bl.a. til fremstilling, aktivt eller passivt salg på et givet område, også selv om produktet ikke fremstilles på dette område, eller leasing af licensprodukter
- 11) ved »licensområde« forstås det område omfattende hele eller i det mindste en del af fællesmarkedet, inden for hvilket licenstageren har ret til at udnytte den overførte teknologi
- 12) ved »licensgiverens område« forstås de områder, for hvilke licensgiveren ikke har meddelt nogen licens på patenter eller knowhow omfattet af licensaftalen
- 13) ved »parallelle patenter« forstås patenter, der til trods for de forskelle, der fortsat består i mangel af ensartede nationale regler om industrielle ejendomsrettigheder, beskytter den samme opfindelse i forskellige medlemsstater

- 14) ved »forbundne« forstås
  - a) de virksomheder, hvori en aftalepart direkte eller indirekte - besidder mere end halvdelen af kapitalen eller driftsformuen eller - besidder mere end halvdelen af stemmerettighederne eller - har ret til at udpege mere end halvdelen af medlemmerne i bestyrelsen, direktionen eller de andre organer, som repræsenterer virksomheden i retlig henseende eller - har ret til at forestå ledelsen af virksomheden
  - b) de virksomheder, som direkte eller indirekte har de i litra a) anførte rettigheder eller muligheder for at øve indflydelse i en af de kontraherende virksomheder
  - c) de virksomheder, hvori en i litra b) omhandlet virksomhed direkte eller indirekte har de i litra a) nævnte rettigheder eller muligheder for at øve indflydelse
  - d) de virksomheder, hvori aftaleparterne eller associerede virksomheder i forening har de i litra a) nævnte rettigheder eller muligheder for at øve indflydelse; sådanne i fællesskab kontrollerede virksomheder anses at være forbundet med hver af aftaleparterne
- 15) ved »accessoriske bestemmelser« forstås bestemmelser angående udnyttelsen af andre intellektuelle ejendomsrettigheder end patenter, som ikke indeholder andre konkurrencebegrænsende forpligtelser end dem, der er knyttet til de pågældende patenter eller den pågældende knowhow, og som er omfattet af fritagelsen i medfør af denne forordning
- 16) ved en »forpligtelse« forstås såvel en kontraktlig forpligtelse som en samordnet praksis
- 17) ved »konkurrerende producenter« eller producenter af »konkurrerende produkter« forstås producenter, der markedsfører produkter, som af brugerne anses at kunne udskiftes med eller substituere licensprodukterne på grund af deres egenskaber, pris og anvendelsesformål.

Artikel 11

1. Forordning (EØF) nr. 556/89 ophæves med virkning fra den 1. april 1996.
2. Bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 2349/84 finder fortsat anvendelse indtil den 31. marts 1996.
3. Forbuddet i traktatens artikel 85, stk. 1, finder ikke anvendelse på aftaler, der allerede består pr. 31. marts 1996, og som opfylder de betingelser for fritagelse, der er fastsat i forordning (EØF) nr. 2349/84 eller forordning (EØF) nr. 556/89.

Artikel 12

1. Kommissionen foretager en regelmæssig evaluering af nærværende forordnings anvendelse, bl.a. med hensyn til den i artikel 4 fastsatte indsigelsesprocedure.

2. Kommissionen udarbejder inden udgangen af det fjerde år efter nærværende forordnings ikrafttrædelse en rapport om, hvordan den har fungeret, og tager på grundlag heraf stilling til, hvorvidt det er ønskeligt at foretage tilpasninger af den.

Artikel 13

Denne forordning træder i kraft den 1. april 1996.

Den anvendes indtil den 31. marts 2006.

Bestemmelserne i artikel 11, stk. 2, finder dog anvendelse fra den 1. januar 1996.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 31. januar 1996

På Kommissionens vegne

Karel Van Miert

Medlem af Kommissionen

[Officielle noter](#)

Ingen

L 93 (som fremsat): Forslag til lov om opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

Fremsat den 18. november 1998 af forskningsministeren (Jan Trøjborg)

Forslag

til

Lov om opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner

Formål

§ 1. Denne lov har til formål at sikre, at forskningsresultater frembragt ved hjælp af offentlige midler nyttiggøres for det danske samfund ved erhvervsmæssig udnyttelse.

Lovens anvendelsesområde

§ 2. Loven gælder for opfindelser, der er gjort af en arbejdstager som led i arbejdet ved en institution som nævnt i § 6.

§ 3. Ved opfindelse forstås i denne lov en opfindelse eller frembringelse, der vil kunne patenteres efter patentloven eller registreres som brugsmodelefter brugsmodelloven.

§ 4. Ved arbejdstager forstås i denne lov enhver, der er ansat ved en institution som nævnt i § 6.

§ 5. Ved en arbejdstagers arbejde forstås i denne lov alle aktiviteter udført som led i ansættelsesforholdet.

Stk. 2. Som arbejde, jf. stk. 1, anses dog ikke klinisk-videnskabeligt arbejde i sygehusvæsenet, der udføres af ansatte i klinisk-videnskabelige stillinger ved universiteterne.

§ 6. Ved institution forstås i denne lov det universitet under Forskningsministeriet eller den sektorforskningsinstitution, hvor den pågældende arbejdstager er ansat.

Fordeling af retten til opfindelser

§ 7. Retten til opfindelser, der er gjort af en arbejdstager ved en institution, tilkommer arbejdstageren med de begrænsninger, der følger af denne lov.

§ 8. Institutionen har, hvor en arbejdstager som led i arbejdet har gjort en opfindelse, krav på at få de til opfindelsen knyttede rettigheder overdraget til sig.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder også, hvis opfindelsen er gjort i forening af flere arbejdstagere ansat ved institutionen.

Stk. 3. Indgår en arbejdstager i et samarbejde, som involverer arbejdstagere fra flere institutioner, træffer institutionerne aftale om, hvordan deres rettigheder efter denne lov skal fordeles.

§ 9. Ved projekter, der gennemføres i samarbejde med eller helt eller delvis finansieres af en part, der ikke er omfattet af loven, kan institutionen på egne og arbejdstagerens vegne ved forudgående aftale med den pågældende part helt eller delvis afstå retten til de opfindelser, der fremkommer ved projektet.

Underretning og vurdering

§ 10. Har en arbejdstager som led i arbejdet gjort en opfindelse, skal vedkommende uden ugrundet ophold skriftligt underrette institutionen herom. Arbejdstageren har i den forbindelse pligt til at give institutionen alle nødvendige oplysninger efter institutionens bestemmelse.

Stk. 2. Institutionen kan fastsætte nærmere regler for, hvorledes underretningen efter stk. 1 skal finde sted. Institutionen kan fastsætte, at underretningspligten efter stk. 1 ikke skal gælde inden for områder, hvor der erfaringsmæssigt ikke gøres opfindelser.

Stk. 3. Arbejdstageren må ikke offentliggøre eller disponere over en opfindelse, før institutionen skriftligt har bekræftet modtagelsen af den i stk. 1 nævnte underretning. Institutionen har pligt til at sende bekræftelsen hurtigst muligt.

§ 11. Institutionen skal inden for 4 måneder fra underretningen efter § 10, stk. 1, få foretaget en vurdering af muligheden for at udnytte opfindelsen erhvervmæssigt og for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder og drøfte med arbejdstageren, hvorledes rettighederne til opfindelsen kan udnyttes erhvervmæssigt.

Stk. 2. Institutionen kan, samtidig med sin bekræftelse efter § 10, stk. 3, pålægge arbejdstageren ikke at offentliggøre eller disponere over en opfindelse i op til 4 måneder fra modtagelsen af underretningen efter § 10, stk. 1.

Stk. 3. Efter aftale med arbejdstageren kan fristerne efter stk. 1 og 2 forlænges.

Stk. 4. Institutionen skal inden for den i stk. 1 angivne frist eller den aftalte frist efter stk. 3, træffe afgørelse om krav om overdragelse af retten efter § 8, eller om arbejdstageren bevarer retten efter § 7 mod vederlag efter § 12, stk. 2.

Stk. 5. Hvis institutionen ikke inden for den angivne frist i stk. 1 eller den aftalte frist efter stk. 3 har meddelt sin afgørelse efter stk. 4 til arbejdstageren, har denne alle rettigheder til opfindelsen.

Erhvervmæssig nyttiggørelse

§ 12. Hvis retten til en opfindelse overdraget til institutionen efter § 8 udnyttes erhvervmæssigt, er den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, berettiget til et rimeligt vederlag fra institutionen.

Stk. 2. Hvis retten til en opfindelse efter aftale med institutionen udnyttes erhvervmæssigt af den arbejdstager, der har gjort opfindelsen, er institutionen berettiget til et rimeligt vederlag.

Stk. 3. Institutionen fastsætter regler for beregning af vederlag efter stk. 1 og 2. Reglerne skal godkendes af forskningsministeren.

§ 13. Institutionen kan, hvor dette af en arbejdstager er begrundet med henvisning til særlige etiske forhold, acceptere, at en opfindelse ikke skal gøres til genstand for erhvervsmæssig udnyttelse, herunder beskyttes ved indgivelse af ansøgning om patent eller brugsmodelestyring.

Stk. 2. § 11 gælder ikke, hvis der træffes afgørelse som nævnt i stk. 1.

§ 14. Har institutionen fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå aftale om udnyttelse af opfindelsen med institutionen.

Stk. 2. Har institutionen ikke fået overdraget retten til en opfindelse efter § 8, kan tredjemand indgå alle aftaler om udnyttelse af opfindelsen med vedkommende arbejdstager.

Institutionens udgifter og indtægter

§ 15. Institutionen kan afholde udgifter i forbindelse med overdragelse og beskyttelse af retten til opfindelser, der er overdraget til institutionen efter § 8.

§ 16. Rektor eller direktionen anvender indtægterne fra overdragelse af rettigheder til opfindelser til aktiviteter inden for institutionens formål.

Forældelse

§ 17. Krav på vederlag efter § 12 forældes efter 5 år. Lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer finder tilsvarende anvendelse, når arbejdstager har modtaget institutionens afgørelse efter § 11. stk. 4.

Beslutningskompetence

§ 18. Institutionens afgørelser efter denne lov træffes på universiteterne af rektor og på sektorforskningsinstitutioner af direktionen. Rektor henholdsvis direktionens afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Ikrafttræden mv.

§ 19. Loven træder i kraft den 1. januar 1999.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på opfindelser, der er gjort efter den 1. juli 1999. Opfindelser, som arbejdstageren ikke har gjort institutionen bekendt med inden den 1. juli 1999, anses for gjort efter dette tidspunkt.

Stk. 3. Institutionen og arbejdstageren skal respektere modstående rettigheder erhvervet ved overdragelse inden den 1. januar 1999.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrund for lovforslaget

Fordeling af rettighederne til opfindelser, som frembringes af ansatte ved offentlige forskningsinstitutioner, er i dag reguleret i lov om arbejdstageres opfindelser.

Efter denne lov kan arbejdsgivere stille krav om at få overdraget retten til egne medarbejders opfindelser, forudsat at disse er blevet til som led i tjenesten. Til gengæld er de berørte medarbejdere berettiget til en rimelig godtgørelse afhængig af opfindelsens værdi.

Disse bestemmelser gælder i dag for alle ansatte ved sektorforskningen og for visse personalegrupper ved universiteter og andre højere læreanstalter (universiteter).

Videnskabeligt personale og lærere ved universiteterne er derimod ikke omfattet af lov om arbejdstageres opfindelser.

Det er regeringens vurdering, at fraværet af lovgivning specielt om retten til universitetsforskernes opfindelser udgør en væsentlig barriere for erhvervsmæssig nyttiggørelse af offentlige forskningsresultater.

Navnlig i projekter, hvor der deltager en større gruppe universitetsforskere, kan usikkerhed eller uenighed om rettigheder blokere for nyttiggørelse af lovende resultater. Dette gælder både ansattes nyttiggørelse af egne opfindelser gennem etablering af selvstændig virksomhed og erhvervslivets motivation for at indgå i formaliseret samarbejde med danske universitetsmiljøer, hvor dette forudsætter en klar aftale om retten til eventuelle opfindelser.

Hertil kommer, at universiteterne uden en lovsikret andel i indtægterne savner et naturligt incitament til at bistå egne ansatte med at beskytte og omsætte rettighederne til forskningsbaserede opfindelser. Medmindre andet er aftalt, har universitetsforskere i dag den fulde ret til egne opfindelser. Institutionen har hermed intet krav på godtgørelse, uanset om en given opfindelse er gjort i den betalte arbejdstid og med brug af institutionens ressourcer.

Siden 1994 har en særlig tekstanmærkning i de årlige finanslove givet universiteterne mulighed for at afholde udgifter i forbindelse med udtagning af patent, forudsat at patentretten af de pågældende medarbejdere blev overdraget til institutionen. Institutionerne har hermed haft mulighed for, men ingen forpligtelse til, aktivt at gå ind i arbejdet med at beskytte og omsætte retten til de ansattes opfindelser.

Faktum er, at kun et fåtal af danske universiteter og sektorforskningsinstitutioner på denne baggrund har opbygget et stående beredskab til håndtering af patent- og rettighedssager.

Vurderingen er, at institutionerne og deres ansatte uden et sådant beredskab har ringe mulighed for at opnå en rimelig pris ved handel med egne rettigheder, og at fraværet af et professionelt marked for sådanne rettigheder vanskeliggør opfindelsernes vej fra institution til virksomhed.

Lovforslagets formål

På denne baggrund fremsætter regeringen nærværende lovforslag, som under ét skal regulere retten til opfindelser gjort ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Med lovforslaget ønsker regeringen at fremme den erhvervsmæssige nyttiggørelse af offentlige forskningsresultater. Lovforslaget tilsigter herunder:

- At bidrage til etablering af en incitamentstruktur, hvor ansatte og institutionsledelser tilskyndes til at samarbejde om erhvervsmæssig nyttiggørelse af forskningsresultater.
- At sikre en klar og entydig placering af rettigheder, der kan lette indgåelse af aftaler om forsknings- og udviklingssamarbejde mellem universiteter og private virksomheder.
- At fremme etablering af et effektivt decentralt beredskab til registrering og vurdering af forskningsbaserede opfindelser.
- At bidrage til professionalisering af markedet for handel med rettigheder mellem forskningsinstitutioner og virksomheder.
- At sikre en rimelig fordeling af salgs- og licensindtægter mellem institutioner og ansatte.
- At sikre institutionernes dispositionsret over egne salgs- og licensindtægter.
- At opnå en ligestilling af ansatte ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.
- At fastholde et særligt incitament for forskningsbaserede iværksættere, der ønsker at udnytte egne opfindelser gennem etablering af selvstændig virksomhed.

Lovforslaget skal i øvrigt ses i sammenhæng med regeringens allerede iværksatte initiativ med etablering af et landsdækkende net af innovationsmiljøer. Innovationsmiljøordningen har til formål at stimulere etableringen af nye videnbaserede virksomheder – herunder udbrydervirksomheder fra offentlig forskning. Via innovationsmiljøerne kan innovative iværksættere opnå rådgivning og risikovillig kapital – blandt andet støtte til forundersøgelser, patentering og licensiering. Innovationsmiljøordningen skal på denne måde fremme erhvervsmæssig nyttiggørelse af forskningsbaseret viden, specielt hvor der er grundlag for etablering af nye virksomheder.

Som supplement til dette tilsigtes med det foreliggende lovforslag at fremme nyttiggørelsen af opfindelser gjort ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner, også hvor en given opfindelse udnyttes bedst gennem samarbejde med eksisterende virksomheder. Innovationsmiljøordningen og nærværende lovforslag udgør på denne måde komplementerede elementer i en sammenhængende indsats til fremme af forskningsbaseret innovation og etablering af nye videnbaserede arbejdspladser i dansk erhvervsliv.

Forslagets hovedpunkter

Lovforslaget fastslår, at ansatte på universiteter og sektorforskningsinstitutioner som udgangspunkt har retten til egne opfindelser. Efter drøftelse med de involverede kan institutionen dog gøre krav på at få overdraget retten til en given opfindelse.

Institutionen får hermed også overdraget aftaleretten i forhold til interesserede virksomheder. Endvidere kan institutionen – på vegne af egne ansatte – på forhånd indgå aftaler om rettigheder blandt andet i forbindelse med eksternt finansierede forsknings- og udviklingssamarbejder. Uafhængigt af omstændighederne vil institutionen på denne måde stå som central aftalepart over for partnere i erhvervslivet.

Lovforslaget pålægger den ansatte at underrette institutionens ledelse om alle erhvervsmæssigt interessante opfindelser frembragt som led i tjenesten. Samtidig pålægges institutionen - gerne med assistance fra eksterne rådgivere og konsulenter - aktivt at vurdere de indberettede opfindelser med henblik på en mulig erhvervsmæssig udnyttelse.

Intentionen er ikke, at offentlige forskningsinstitutioner egenhændigt skal drive erhvervsvirksomhed eller opbygge egen patentportefølje ud over eventuelt nogle få strategiske områder. Derimod tilsigtes med lovforslaget at øge den erhvervsmæssige nyttiggørelse af offentlig forskning gennem overdragelse (licensiering eller salg) af rettigheder til partnere i erhvervslivet, der kan forestå det videre arbejde med eventuel patentering.

For at sikre, at både den ansatte og institutionen er tilskyndet til at søge opfindelser nyttiggjort, forudsætter lovforslaget, at begge parter får andel i indtægterne, uanset om en rettighed udnyttes af institutionen eller den ansatte. Herunder åbner lovforslaget mulighed for, at forskningsbaserede iværksættere kan udnytte retten til egne opfindelser på økonomisk favorable vilkår.

Endelig rummer lovforslaget bestemmelser, der præciserer muligheden for at afstå fra erhvervsmæssig nyttiggørelse, hvor særlige etiske hensyn taler herfor.

Intentionen er ikke, at de enkelte institutioner internt skal opbygge teknisk, juridisk og markedsmæssig ekspertise til egenhændigt at forestå vurderingen af indberettede opfindelser og opsøge mulige patentpartnere i erhvervslivet. Denne ekspertise bør i vid udstrækning rekvireres eksternt gennem et formaliseret samarbejde med private rådgivere og patentbureauer, Patentdirektoratet, de nye innovationsmiljøer m.fl.

Til støtte for institutionernes rekvirering af sådanne ydelser er der på forslaget til finanslov 1999 afsat i alt 58 mio. kr. over fire år.

Tilsvarende lovgivning i udlandet

Lovgrundlaget vedrørende retten til opfindelser ved universiteter og andre offentlige forskningsinstitutioner varierer betydeligt blandt Danmarks nabolande og primære samarbejdspartnere.

I de øvrige nordiske lande og i Tyskland har universitetsforskere som udgangspunkt en særlig ret til egne opfindelser. I Tyskland gælder dog i praksis, at denne ret tilsidesættes, hvor der er tale om eksternt finansieret forskning. I Sverige gælder endvidere, at retten til universitetsforskere opfindelser i stigende omfang reguleres via lokale aftaler.

I Storbritannien, Frankrig, Holland og USA har universitetsforskere samme retsstilling som andre arbejdstagere. Dette indebærer, at retten til forskningsbaserede opfindelser typisk tilfalder den pågældende institution eller bevillingsgiver, dog afhængig af de nærmere omstændigheder og lokale aftaleforhold. Samtidig vil den involverede forsker

som regel modtage en økonomisk godtgørelse, hvis opfindelsen udnyttes erhvervsmæssigt.

Relation til anden lovgivning

Lovforslaget regulerer i forlængelse af bestemmelserne om opfindelser i lov om arbejdstageres opfindelser – forholdet om retten til opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Da lovforslaget anses som et supplement til de gældende bestemmelser i lov om arbejdstageres opfindelser, er det i samråd med Erhvervsministeriet ikke fundet nødvendigt på nuværende tidspunkt at ændre i bestemmelserne i denne lov. Af lovtekniske og informative grunde vil lov om arbejdstageres opfindelser ved først givne lejlighed blive ændret som konsekvens af lovforslaget.

Administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil internt på de berørte institutioner medføre et beskedent administrativt merarbejde til registrering af opfindelser og aftaleindgåelse om rettigheder.

Institutionerne vil herudover - afhængig det lokale aktivitetsniveau - have merudgifter til rekvirering af ekstern teknisk, juridisk og markedsmæssig ekspertise.

Til støtte for institutionernes rekvirering af denne ekspertise er der på forslaget til finanslov 1999 (§ 19.17.01) afsat i alt 58 mio. kr. for perioden 1999-2002. Efter udløbet af denne periode forudsættes institutionernes indtægter og udgifter ved omsætning af rettigheder at balancere uden behov for særskilt finansiering - og på længere sigt ventes handel med rettigheder at kunne bidrage positivt til institutionernes økonomi.

Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vil lette det administrative arbejde for private virksomheder ved indgåelse af rettighedsaftaler om offentlige forskningsresultater, idet lovforslaget etablerer en entydig model, sådan at erhvervslivet kun får en aftalepart.

Lovforslaget vil endvidere medføre en styrket formidling af forskningsbaserede opfindelser fra institutioner til virksomheder til gavn for erhvervslivets konkurrenceevne og for etablering af nye videnbaserede arbejdspladser. Lovforslaget indeholder ingen administrative konsekvenser for borgerne.

Miljømæssige konsekvenser og forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke miljømæssige konsekvenser eller EU-retlige aspekter.

Høring

Fortegnelse over hørte myndigheder, institutioner og organisationer er medtaget som bilag.

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konse-	På længere sigt øgede	Finanslovsudgifter på 58

kvenser for stat, kommuner og amtskommuner	indtægter for institutionerne via handel med rettigheder	mio. kr. over perioden 1999-2002
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Beskedent administrativt merarbejde på institutioner
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Åbent marked for handel med rettigheder til forskningsbaserede opfindelser	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Lettere indgåelse af rettighedsaftaler ved FoU-samarbejde	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til de enkelte paragraffer

Til § 1

Lovforslagets formål afspejler behovet for at fremme en videnbaseret vækst i det danske samfund. Offentlige forskningsinstitutioner udgør en meget væsentlig kilde til produktion af ny viden, og en effektiv videnudveksling mellem forskning og erhvervsliv er af afgørende betydning for at fastholde og udbygge Danmarks position som moderne velfærdssamfund.

Med lovforslaget etableres et åbent og dynamisk marked for handel med rettigheder til opfindelser mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder.

Til § 2

Bestemmelsen i § 2 afgrænser lovens anvendelsesområde til opfindelser, der er gjort af en arbejdstager som led i sit arbejde ved en institution som nævnt i § 6.

Til § 3

Lovens anvendelsesområde er begrænset til de opfindelser, der kan opnå patent i medfør af patentloven (lovbekendtgørelse nr. 366 af 9. juni 1998), og de frembringelser, der kan

registreres som brugsmodelefter brugsmodelloven (lovbekendtgørelse nr. 367 af 9. juni 1998).

Ophavsret til et litterært eller kunstnerisk værk, der er reguleret via ophavsretsloven, er ikke omfattet af forslaget. Værker i form af EDB-programmer henregnes til litterære værker.

For EDB-programmer gælder i medfør af ophavsretslovens § 59 (lovbekendtgørelse nr. 706 af 29. september 1998) at, ophavsretten til et edb-program, der er frembragt af en arbejdstager under udførelsen af dennes arbejde eller efter arbejdsgiverens anvisninger, overgår til arbejdsgiveren. Der findes ikke undtagelser for så vidt angår uddannelses- og forskningsinstitutioner.

Dette indebærer, at ophavsretten til edb-programmer frembragt i ansættelsesforhold på et universitet eller anden højere uddannelsesinstitution under Forskningsministeriet eller en sektorforskningsinstitution, tilkommer institutionen.

Til § 4

Med den anførte definition af »arbejdstager« opnås i forhold til de hidtidige regler i lov om arbejdstageres opfindelser en ligestilling af rettigheder og pligter for videnskabeligt personale ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Endvidere opnås en ligestilling af rettigheder og pligter for videnskabeligt og andet personale ved universiteterne, idet det videnskabelige personale hidtil har haft en fortrinstillig efter lov om arbejdstageres opfindelser.

Med denne ligestilling bidrages til en fortsat harmonisering af ansættelsesvilkårene ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Endvidere sikres det, at institutionerne alene skal operere med ét regelsæt for ansattes opfindelser, uanset om disse er gjort af videnskabeligt personale alene eller af videnskabeligt og andet personale i forening.

Lovforslagets regler gælder såvel for medarbejdere ansat i faste som i tidsbegrænsede stillinger. Som arbejdstagere indgår også ph.d.-studerende ansat ved den pågældende institution.

Ph.d.-studerende, som ikke er ansat på institutionen, har den fulde ret til egne opfindelser, medmindre andet er aftalt.

Alle ph.d.-studerende omfattet af Finansministeriets cirkulære af 25. november 1997 om aftale om lønnede ph.d.-stipendiater er at betragte som ansatte. Disse betegnes som »lønnede ph.d.-stipendiater« for at undgå eventuelle misforståelser i forhold til ph.d.-stipendiater med stipendium fastsat med hjemmel i lov om statens uddannelsesstøtte (SU-ph.d.-stipendium).

For eksternt ansatte ph.d.-studerende, som f.eks. erhvervsforskerstuderende, eller for ph.d.-studerende med anden privat projektf finansiering, kan institutionen og ansættelsesvirksomheden efter § 9 indgå aftale om retten til opfindelser gjort som led i ph.d.-forløbet.

Øvrige studerende er ikke omfattet af lovforslaget. Dog er studerende, der samtidig er ansat på institutionen, omfattet af loven, for så vidt angår arbejde udført som led i ansættelsesforholdet.

Hvor en opfindelse er gjort i samarbejde mellem studerende og ansatte ved en institution omfattet af loven, må rettighederne til opfindelsen fastsættes ved konkret aftale. En vejledning vedrørende sådanne aftaler er givet i Undervisningsministeriets cirkulære nr. 169 af 16. juli 1973 om »anvendelsen af de studerendes opgaver og deres rettigheder i forbindelse hermed«.

Til § 5

Bestemmelsen indebærer, at alle aktiviteter udført som led i arbejdstagerens ansættelsesforhold er omfattet af lovforslaget. Dette gælder uanset, om et forsknings-, udviklings- eller undervisningsforløb er udført efter opdrag, eller om en opfindelse er gjort i et forløb, hvor både valg af emne og metode er overladt til den enkelte arbejdstager.

Opfindelser gjort af arbejdstageren uden for dennes ansættelsesforhold er ikke omfattet af lovforslaget.

For så vidt angår videnskabeligt personale, er dette ikke omfattet af tjenestetidsaftaler og for universiteternes vedkommende heller ikke af regler om mødepligt. Det kan derfor være vanskeligt i praksis at fastslå, om en opfindelse er frembragt i eller uden for ansættelsesforholdet.

I tvivlstilfælde påhviler bevisbyrden den part, der ønsker at gøre krav på retten til opfindelsen. For at undgå tvivl om rettighederne til opfindelser gjort uden for ansættelsesforholdet, må det derfor anbefales, at arbejdstagere ved institutioner omfattet af lovforslaget forlods træffer aftale med institutionen, såfremt man i andet regi ønsker at omsætte egne forskningsresultater til opfindelser.

Uanset at ansættelsesforholdet er ophørt, kan institutionen gøre krav på retten til en opfindelse, hvis denne er gjort som led i ansættelsesforholdet ved institutionen. Det påhviler arbejdsgiveren at bevise, at der er tale om en tjenesteopfindelse. Dog er det ikke tilset at ændre på bevisreglen i lov om arbejdstageres opfinders § 9 for ansatte, der før dette lovforslag var omfattet af denne lov, jf. de almindelige bemærkninger. Denne særlige bevisregel kan derfor godt få betydning i en 6 måneders overgangsperiode efter ansættelsesforholdets ophør.

Er opfindelsen omfattet af en aftale mellem institutionen og en ekstern part efter § 9, kan den eksterne part rejse tilsvarende krav over for den pågældende. Bevisbyrden påhviler i dette tilfælde den eksterne part.

Bestemmelsen i stk. 2 er nødvendig på grund af de særlige kombinationsstillinger for klinisk-videnskabeligt personale, der både udfører arbejde på universiteterne og universitetshospitalerne.

Bestemmelsen præciserer, at opfindelser gjort af ansatte i klinisk-videnskabelige stillinger ved universiteterne under udførelse af klinisk-videnskabeligt arbejde ved offentlige hospitaler og sygehuse ikke er omfattet af lovforslaget. Dermed sikres ligestillingen af

rettighederne til opfindelser frembragt inden for sygehusvæsenet, når det sker som led i arbejdet der.

Til § 6

Ved den ansættende institution forstås den institution, hvor pågældende arbejdstager har sin hovedstilling. Dette gælder også i tilfælde, hvor pågældende arbejdstager er aflønnet helt eller delvist via eksternt finansierede institutter, centre eller programmer, f.eks. via de statslige forskningsråd.

Hvor en ansat har deltidsstilling ved flere institutioner, må der lægges vægt på, under hvilke ansættelsesforhold arbejdet er gjort.

Lovforslaget gør ikke indskrænkninger i institutionsledelsens ret til intern delegation. Bestemmelsen udelukker således ikke, at der internt på institutioner kan indgås aftale for et begrænset antal arbejdstagere, hvorefter muligheden for at overtage retten til disse arbejdstagers opfindelser overdrages til en selvstyrende enhed på institutionen, som f.eks. et center eller institut med fristyreordning efter universitetslovens § 12.

Ansatte ved højere uddannelsesinstitutioner uden for Forskningsministeriets forretningsområde, ved arkiver og museer eller ved offentlige sygehuse er ikke omfattet af lovforslaget.

Til § 7

Bestemmelsen fastslår, at arbejdstageren som udgangspunkt har retten til egne opfindelser. Samtidig præciseres, at denne ret modificeres, hvor dette følger af lovforslagets øvrige bestemmelser. Lovforslaget forhindrer ikke, at arbejdstageren ved konkret aftale afskriver sig retten i forbindelse med bestemte projekter over for institutionen.

Til § 8

Bestemmelsen indeholder den akse, som lovforslagets øvrige bestemmelser knytter sig til. Institutionen, jf. § 6, kan i kraft af denne bestemmelse overtage retten til opfindelser gjort af de ansatte.

Indtil dette lovforslag har ansatte ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner været underlagt forskellige regler. Ansatte ved sektorforskningen har været omfattet af lov om arbejdstagers opfindelser, hvorefter arbejdsgiveren kan kræve retten til arbejdstagerens opfindelser overdraget til sig, jf. lovens § 5. Lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og andre højere læreanstalter har efter lov om arbejdstageres opfindelser § 1, stk. 3, ikke været omfattet af loven og har dermed haft den fulde ret til egne opfindelser, medmindre andet har været aftalt.

Med det foreliggende lovforslag indføres samme retsstilling for ansatte på universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner under Forskningsministeriet og på sektorforskningsinstitutioner.

Institutionen skal med § 8 som redskab sikre, at lovforslagets formål om at nyttiggøre opfindelser erhvervsmæssigt, bliver indfriet. Med institutionens ret følger også en pligt til aktivt, at forholde sig til muligheder for at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt, jf.

bemærkningerne til § 11. Hvis institutionen ved passivitet skaber en situation, hvor en opfindelse, der kan og bør udnyttes erhvervsmæssigt, ikke bliver det, vil institutionen kunne pådrage sig et erstatningsansvar efter dansk rets almindelige regler.

Endvidere kan institutionen gennem krav om overdragelse af en rettighed til sig efter § 8 sikre, at institutionens arbejdstagere ikke gennem egne aftaler med tredjemand blokerer for institutionens videre forskning.

I stk. 2 præciseres, at institutionen har samme ret som nævnt i stk. 1, hvis opfindelsen er gjort af flere arbejdstagere i forening. Eksempelvis et forskningsprojekt med deltagelse af ansatte fra forskellige enheder. Ligeledes gælder, som nævnt i stk. 3, at hvor flere institutioner er involveret i et forskningsprojekt, er det op til institutionerne at aftale, hvordan deres rettigheder skal fordeles. Aftalen kan indgås, når samarbejdet etableres, eller senere når opfindelsen er gjort.

Til § 9

Bestemmelsen indebærer, at institutionen har aftaleretten med eksterne bevillingsgivere og samarbejdspartnere, for så vidt angår aftaler, der regulerer retten til opfindelser gjort af arbejdstagere ved institutionen. Institutionens aftaler efter § 9 om afståelse af rettigheder til en ekstern part skal indgås senest samtidig med indgåelse af samarbejdsaftalen eller finansieringsaftalen.

Det bemærkes, at denne aftaleret på universiteter efter lovforslaget tilfalder institutionens rektor. På universiteterne ændres hermed det traditionelle udgangspunkt, hvorefter den bevillingsbærende forsker selv træffer alle dispositioner i forbindelse med eksternt finansierede projekter.

Hvor private virksomheder indgår som part i et forsknings- eller udviklingsprojekt i samarbejde med én eller flere universitetsforskere, har aftaler om retten til eventuelle opfindelser hidtil skullet indgås individuelt med hver enkelt af projektets deltagere. Med bestemmelsen i lovforslagets § 9 ændres denne situation. Bestemmelsen tilsikrer, at private virksomheder gennem aftale med institutionen forlods kan erhverve retten til opfindelser. Sådanne aftaler vil typisk komme på tale, hvor den eksterne part bidrager med kapital eller know how eller på anden måde stiller ressourcer til rådighed for projektet.

Institutionens aftaler med private virksomheder om hel eller delvis afståelse af rettigheder efter § 9 kan indeholde bestemmelser om fortrolighed og bestemmelser om arbejdstagerens ret til at offentliggøre egne forskningsresultater. Endvidere kan sådanne aftaler indeholde bestemmelser om vederlag, hvis opfindelserne udnyttes erhvervsmæssigt. Et sådant vederlag skal deles efter principperne i § 12, stk. 3.

Bevillingsaftaler med velgørende organisationer, fonde mv. kan indeholde bestemmelser, der efter aftalens vilkår vil begrænse institutionens mulighed for at beskytte og omsætte rettigheder til opfindelser fremkommet via forskningen. Også sådanne aftaler vil efter lovforslaget skulle indgås med institutionens ledelse - og ikke med institutionens enkelte arbejdstagere.

For eksterne bevillinger fra de statslige forskningsråd forudsættes retten til opfindelser at følge samme princip som ved interne institutionsbevillinger. Det vil sige, at retten som udgangspunkt tilfalder pågældende arbejdstager, men kan overtages af institutionen

uden modkrav fra bevillingsgiver. Forskningsrådene vil under forudsætning heraf fortsat kunne indgå bevillingsaftaler med individuelle arbejdstagere.

For øvrige offentlige eller halvoffentlige bevillingsgivere, hvor betingelserne for at opnå bevilling medfører en begrænsning i institutionens rettigheder efter §§ 8, 11, 12, 13 eller 14, har institutionen aftaleretten. Dette bør for eksempel være tilfældet i forbindelse med tilskud fra Danmarks Grundforskningsfond.

Til § 10

Bestemmelsen pålægger den enkelte arbejdstager skriftligt at underrette institutionens ledelse, såfremt vedkommende som led i sit arbejde har gjort en opfindelse. Arbejdstageren har pligt til at give institutionen de oplysninger, der er nødvendige for, at institutionen med rimelighed kan siges at være i stand til at foretage en vurdering af opfindelsens erhvervsmæssige betydning.

Underretningspligten forudsætter, at den pågældende arbejdstager vidste eller burde vide, at retten til opfindelsen vil kunne patenteres eller registreres som brugsmode. Vurdering af, hvornår der er tale om en opfindelse omfattet af underretningspligten, forudsættes i praksis at foregå i en løbende dialog mellem pågældende arbejdstager og dennes institut- eller afdelingsleder.

Ønsker en arbejdstager egenhændigt at udnytte retten til egen opfindelse, eller har vedkommende forslag til anden udnyttelse af rettighederne, kan dette med fordel anføres allerede i underretningen til institutionen.

Efter stk. 2, kan institutionen fastsætte nærmere regler for, hvorledes arbejdstagerens underretning til institutionen skal finde sted. Institutionen kan herunder fastsætte forskellige regler for forskellige fagområder hjemmehørende på institutionen.

For områder, hvor der erfaringsmæssigt ikke gøres opfindelser omfattet af dette lovforslag – f.eks. inden for humaniora eller samfundsvidenskab – kan institutionen bestemme, at ansatte med forskning inden for disse områder ikke skal være omfattet af underretningspligten efter stk. 1.

I stk. 3 præciseres arbejdstagerens pligt til at undlade at offentliggøre eller disponere over en opfindelse, før denne har modtaget institutionens bekræftelse på modtagelsen af underretningen.

Til § 11

Bestemmelsen pålægger institutionens ledelse at tage initiativ til en fælles drøftelse med de involverede arbejdstagere om muligheden for erhvervsmæssig udnyttelse af retten til den foreliggende opfindelse. Der lægges hermed op til, at ledelse og arbejdstagere ad frivillighedens vej skal nå til enighed om udnyttelse af en rettighed, hvor dette er muligt.

Ved en fælles drøftelse kan arbejdstageren over for institutionen præsentere eventuelle ønsker om egenhændigt at udnytte rettighederne til opfindelsen.

Tilsvarende kan institutionen over for arbejdstager præsentere egne planer for udnyttelse af rettighederne, herunder institutionens ønsker til arbejdstagerens aktive medvirken i udarbejdelsen af patentansøgninger, rådgivning af licenstagere mv.

Parterne kan i fællesskab aftale, hvorledes offentliggørelse kan finde sted uden at skade rettighederne til opfindelsen, herunder en eventuel udsættelse af offentliggørelsestidspunktet, jf. stk. 3. Endvidere kan parterne i fællesskab udarbejde forslag til et rimeligt vederlag efter § 12.

Til brug for drøftelsen med arbejdstageren, skal institutionen lade udarbejde en vurdering af opfindelsen. Vurderingen bør - hvor dette skønnes relevant - indeholde en teknisk, juridisk og markeds-mæssig bedømmelse af mulighederne for erhvervs-mæssig udnyttelse af opfindelsen.

Institutionen vil til støtte for udarbejdelse af ovennævnte vurderinger dels skulle etablere et begrænset internt administrativt beredskab, dels skulle gøre brug af eksterne rådgivere og konsulenter med særlig teknisk, juridisk eller markeds-mæssig ekspertise. For så vidt angår sidstnævnte, forudsættes de enkelte institutioner at indgå samarbejdsaftaler med patentbureauer, innovationsmiljøer, forskerparker mv.

Stk. 2 indebærer, at en arbejdstager ikke må offentliggøre eller disponere over en opfindelse, hvis institutionen giver påbud herom. Påbudet skal nedlægges senest samtidig med bekræftelsen efter stk. 10, stk. 3.

Institutionen kan udstede et sådant påbud, hvor der er behov for en nærmere vurdering af oprindelsens erhvervs-mæssige potentiale. Institutionen kan endvidere udstede et sådant påbud, hvor offentliggørelsen skønnes at kunne hindre en eventuel erhvervs-mæssig nyttiggørelse – herunder at kunne skade mulighederne for at beskytte de til opfindelsen knyttede rettigheder. Påbudet bør ophæves, så snart en offentliggørelse vurderes at være uden skadevirkning. Institutionen kan ikke uden accept fra de involverede arbejdstagere udstede påbud med virkning ud over 4 måneder fra tidspunktet for underretningen efter § 10, stk. 1, svarende til den gældende frist i lov om arbejdstagers opfindelser.

Som offentliggørelse af en opfindelse anses alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udstilling, udbud, udnyttelse ved afbildning eller på anden måde.

Ved offentliggørelse forstås derimod ikke fortrolig indsendelse af manuskript eller ansøgning med henblik på faglig bedømmelse. Forslaget svarer til patentlovens § 2, stk. 2, og brugsmodellovens § 3, stk. 2.

Hvor en opfindelse alene udgør en mindre del af et forskningsresultat, kan institutionen beslutte, at pågældende forskningsresultat straks kan publiceres under forudsætning af, at selve opfindelsen ikke offentliggøres ved publiceringen. Hvor opfindelsen derimod udgør en central del af et forskningsresultat, må hele forskningsresultatet midlertidigt normalt anses for at være omfattet af påbudet.

Efter stk. 3 kan institutionen aftale med den pågældende arbejdstager, at 4-månedersfristen efter stk. 1 og 2 skal forlænges. En forlængelse af fristen i stk. 1 kan f.eks. komme på tale, hvor vurdering af en oprindelse forudsætter en særlig ekspertise, som må rekvireres uden for institutionens normale kreds af rådgivere og samarbejds-

partnere. En forlængelse af fristen i stk. 2 kan f.eks. komme på tale hvor der er behov for at udarbejde og indgive patentansøgning, eller hvor retten til en given opfindelse alene kan udnyttes gennem særlig hemmeligholdelse.

Efter stk. 4 skal institutionen på baggrund af den gennemførte drøftelse træffe endelig beslutning om sin overtagelse af retten til en opfindelse efter § 8 eller at lade arbejdstageren bevare retten efter § 7 mod et krav om vederlag efter § 12, stk. 2. Institutionens afgørelse skal meddeles pågældende arbejdstager inden for den fastsatte 4 måneders frist, medmindre andet er aftale efter stk. 3.

Bestemmelsen i stk. 5 indebærer, at institutionen fortaber alle rettigheder til opfindelsen, hvis den ikke har meddelt sin afgørelse efter stk. 4 til vedkommende arbejdstager inden for den fastsatte 4 måneders frist eller den særligt aftalte frist efter stk. 3. Pågældende arbejdstager kan i tilfælde heraf uden vederlag til institutionen selv udnytte rettighederne til opfindelsen.

Til § 12

Bestemmelsen viderefører princippet fra lov om arbejdstageres opfindelser om, at arbejdstager er berettiget til en rimelig godtgørelse, hvis retten til dennes opfindelse kræves overdraget til sig af arbejdsgiveren.

Med begrebet »rimeligt vederlag« tilkendegives samtidig, at arbejdstagere ved institutioner omfattet af loven har krav på et vederlag ud over den betaling, der kan siges at være indeholdt i den almindelige løn. Samtidig følger dog også, at arbejdstageren alene har krav på vederlag, såfremt retten til opfindelsen udnyttes erhvervsmæssigt, og såfremt den erhvervsmæssige udnyttelse giver anledning til indtægter, der overstiger de af institutionen afholdte udgifter.

Efter stk. 2, er institutionen berettiget til et rimeligt vederlag fra den arbejdstager, der har frembragt opfindelsen, hvis retten til opfindelsen efter aftale med institutionen udnyttes af den pågældende arbejdstager. Hensigten med denne bestemmelse er at sikre institutionen en rimelig andel i de indtægter, der opnås gennem erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelser gjort ved brug af institutionens ressourcer.

Også i denne situation gælder, at kravet om vederlag alene kan gøres gældende, såfremt retten til opfindelsen udnyttes erhvervsmæssigt, og såfremt den erhvervsmæssige udnyttelse giver indtægter, der overstiger de af arbejdstageren afholdte udgifter.

Hvor en opfindelse er gjort i forening af flere arbejdstagere ansat ved institutionen, må disse indbyrdes aftale, hvorledes rettighederne til opfindelsen ønskes udnyttet.

Kan der ikke opnås enighed blandt de implicerede, kan institutionen overtage rettigheden efter § 8, stk. 2, og efterfølgende afhænde rettigheden til én eller flere parter i sagen efter § 14, stk. 1, inden for den i § 11, stk. 4, angivne frist. De øvrige involverede er i givet fald berettiget til et rimeligt vederlag fra institutionen efter § 12, stk. 1.

Ved fastsættelse af regler for vederlag mellem institution og arbejdstager, jf. stk. 3, skal det tilstræbes, at begge parter har et rimeligt økonomisk udbytte.

Lovforslaget definerer ikke én given model for beregning af dette vederlag. Det tilstræbes herved at give de enkelte institutioner størst mulig frihed til lokalt at udforme beregningsmodeller i overensstemmelse med egne behov og traditioner.

Til grund for institutionernes udformning af beregningsmodeller bør dog lægges det princip, at den, der påtager sig den kommercielle risiko ved at udnytte retten til en opfindelse erhvervsmæssigt, naturligvis også skal have den største andel af de fremtidige indtægter.

Endvidere bør det ved udformning af beregningsmodellerne tilstræbes at fastholde et klart økonomisk incitament for forskningsbaserede iværksættere og andre, der ønsker egenhændigt at nyttiggøre egne opfindelser erhvervsmæssigt.

Ved fastsættelse af et rimeligt vederlag til institutionen skal der således tages hensyn til det vederlag, som arbejdstager alternativt ville opnå efter stk. 1. ved institutionens egen udnyttelse af opfindelsen. Arbejdstageren forudsættes på denne måde at kunne opnå en reduceret pris for rettigheden sammenholdt med udenforstående tilbudsgivere. Samtidig kan det aftales, at afregning af vederlag til institutionen kan afdrages over en flerårig periode, for eksempel ved at aftale en fast årlig ydelse eller en ydelse svarende til en given andel af de faktisk opnåede indtægter.

Forskningsministeriet vil ved godkendelse af reglerne for beregning af vederlag lægge vægt på ovennævnte kriterier.

Til § 13

Med etiske hensyn menes f.eks. situationer, hvor en given viden af samfundsmæssige årsager bør være frit tilgængelig for alle. Der tænkes tillige på situationer, hvor patentering eller anden publicering af en opdagelse indebærer risiko for misbrug af opfindelsen til skade for sundhed eller miljø.

Patentloven og brugsmodelloven bestemmer tillige, hvornår patenter kan meddeles og brugsmodeller registreres, jf. patentlovens § 1, stk. 2-4, og brugsmodellovens § 2, stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 2 indebærer, at eventuelle begrænsninger i retten til offentliggørelse bortfalder ved afgørelse efter stk. 1.

Til § 14

Ønsker en virksomhed at erhverve retten til en opfindelse, kan virksomheden indgå aftale herom med institutionen, medmindre institutionen har valgt ikke at få overdraget rettigheden fra pågældende arbejdstager. Institutionen - og ikke den enkelte arbejdstager - fremstår på denne måde som den typiske aftalepart for private virksomheder, uanset om en rettighed handles forud, som option i et samarbejdsprojekt jf. § 9, eller uden forudgående kontakt med institutionen.

Stk. 2. præciserer, at arbejdstagere, som ikke har overdraget retten til egen opfindelse til institutionen, frit kan omsætte denne i forhold til interesserede aftagere.

Til § 15

Bestemmelsen fastslår, at institutionen kan afholde udgifter ved overdragelse (licensiering eller salg) og beskyttelse af rettigheder, som er overdraget til institutionen efter § 8. Ved udgifter til overdragelse forstås f.eks. udgifter til licensformidling og udgifter til vederlag efter § 12, stk. 1. Ved udgifter til beskyttelse af rettigheder forstås f.eks. udgifter til patentansøgning og udgifter til eventuelle søgsmål ved krænkelse af en af institutionen beskyttet ret.

Bestemmelsen indebærer ikke, at offentlige forskningsinstitutioner selv kan iværksætte eller deltage i produktion eller lignende, medmindre dette følger af institutionens formål.

Bestemmelsen tilsigter heller ikke, at institutionerne skal opbygge egen patentportefølje ud over eventuelt nogle få strategiske områder. Derimod tilsigtes primært at øge omsætningen af rettigheder til partnere i erhvervslivet, der efterfølgende kan forestå det videre arbejde med eventuel patentering.

Vurderingen er, at de enkelte institutioner kun i meget begrænset omfang vil have mulighed endsige gehov for internt at opbygge teknisk, juridisk og markeds-mæssig ekspertise til egenhændigt at forestå arbejdet med vurdering, licensformidling og eventuel patentering af opfindelser. Denne ekspertise vil i vid udstrækning skulle rekvireres eksternt gennem et formaliseret samarbejde med private patentbureauer, de nye innovationsmiljøer m.fl.

Til støtte for institutionernes rekvirering af sådanne ydelser er der på forslaget til finanslov for 1999 afsat i alt 58 mio. for perioden 1999-2002. Efter udløbet af denne periode forudsættes institutionernes indtægter og udgifter ved omsætning af rettigheder at balancere uden behov for yderligere statslig finansiering.

Til § 16

Institutionens ledelse har dispositionsretten over den indtjening, der måtte opnås som følge af institutionens overdragelse af retten til opfindelser. Indtægterne kan anvendes inden for institutionens formål og til aktiviteter efter § 16.

Det følger af universitetsloven (bekendtgørelse nr. 334 af 27. maj 1993), at institutionen disponerer frit ved anvendelse af bevillinger, tilskud og indtægter under ét. Det er en betingelse, at institutionen overholder bevillingsforudsætninger og disponeringsregler og varetager de opgaver, der er givet bevilling til; det vil sige undervisningsvirksomhed, forskningsvirksomhed og andre opgaver, som er henlagt til institutionen.

For sektorforskningsinstitutionerne fremgår det af institutionens vedtægter og vedtægtens formålsparagraf, hvilke hovedopgaver der hører under institutionen, jf. bekendtgørelse nr. 953 af 9. december 1997 om vedtægter for sektorforskningsinstitutioner.

Der henvises i øvrigt til Finansministeriets budgetvejledning for så vidt angår kravene til regnskabsaflæggelse for regnskabsførende institutioner.

Til § 17

I lighed med lov om arbejdstageres opfindelser § 8, stk. 3, foreslås det, at vederlagskravene omfattes af den 5 årige forældelse i lov nr. 274 af 22. december 1908, der er den

almindelige forældelsesfrist på formuerettens område. Fristen foreslås, svarende til lov om arbejdstageres opfindelser, at løbe fra det tidspunkt, hvor institutionen træffer beslutning om, hvorvidt den selv vil overtage de til opfindelsen knyttede rettigheder.

Til § 18

Rektor har i medfør af universitetsloven den endelige beslutningskompetence på universiteterne. Dog kan denne kompetence delegeres til en af rektor bemyndiget person. På sektorforskningsinstitutioner har direktionen i medfør af lov om sektorforskningsinstitutioner den endelige beslutningskompetence. Denne kompetence kan delegeres til en af direktionen bemyndiget person.

Klageafskæringen er begrundet i, at der er tale om afgørelser, der til trods for, at disse er offentligretlige, har en betydelig privatretlig karakter.

Til § 19

Da lovforslaget tilsigter en ændret rettighedsfordeling mellem institution og arbejdstager, foreslås det, at loven gennemføres på en sådan måde, at det ikke berører de dispositioner, der er gennemført i tillid til de hidtil gældende regler. Det forudsættes derfor, at der bliver et halvt år mellem lovens ikrafttræden og dens virkning.

I stk. 2, foreslås det således, at loven først får virkning på opfindelser, der gøres efter den 1. juli 1999. Dette giver dels institutionerne god tid til at informere arbejdstagerne om de nye regler, og dels giver det samtidig arbejdstagerne mulighed for at sikre sig rettighederne til de opfindelser, der er gjort umiddelbart i forbindelse med lovens ikrafttræden. Formuleringen indebærer, at den arbejdstager, der har gjort en opfindelse inden den 1. juli 1999, og som er i tvivl om, hvorvidt han eller hun har gjort en opfindelse eller frembringelse, der vil kunne patenteres eller registreres som brugsmodel, ved at underrette institutionen om resultatet får eventuelle rettigheder behandlet efter de hidtil gældende regler.

I stk. 3 foreslås det, at institutionen og arbejdstageren skal respektere modstående rettigheder. Sigtet med lovforslaget er at regulere rettighedsfordelingen mellem arbejdstager og institution inden for den offentlige forskning, hvorimod lovforslaget ikke regulerer tredjemands rettigheder erhvervet i god tro. Der kan derfor være situationer, hvor enten institutionen eller arbejdstageren inden lovens ikrafttræden ved aftale helt eller delvis har overdraget deres rettigheder efter det nuværende lovgrundlag til tredjemand.

Overgangsbestemmelsen omfatter flere situationer, f.eks. hvor en universitetsforsker efter den nuværende undtagelsesbestemmelse i lov om arbejdstagers opfindelser har overdraget sine rettigheder i forbindelse med et konkret projekt til en ekstern bevillingsgiver. Dels omfatter overgangsbestemmelsen f.eks. også den situation, hvor en sektorforskningsinstitution efter den nuværende hovedregel i lov om arbejdstagers opfindelser har overdraget deres rettigheder til en virksomhed.

Spørgsmålet om, der er sket en overdragelse af rettigheder til tredjemand, må bero på en konkret fortolkning af den enkelte aftale og dens forudsætninger. Der kan ikke alene ske overdragelse af eksisterende rettigheder, men der kan også være tale om, at man i forbindelse med projektstøtte har aftalt, at tredjemand erhverver rettighederne, der måtte komme ud af projektet.

Til § 20

Lov om arbejdstageres opfindelser er sat i kraft for Færøerne og Grønland, men da dette lovforslag alene vedrører statslige sektorforskningsinstitutioner og universiteter, som er et særanliggende for Færøerne og Grønland, forslås der ikke indføjet en hjemmel til at kunne sætte loven i kraft for Færøerne og Grønland.

Høringsliste

Ministerier og styrelser

Arbejdsministeriet

Boligministeriet

Finansministeriet

Forsvarsministeriet

Justitsministeriet

Kulturministeriet

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Miljø- og Energiministeriet

Skatteministeriet

Socialministeriet

Sundhedsministeriet

Trafikministeriet

Udenrigsministeriet

Undervisningsministeriet

Erhvervsministeriet

Erhvervsfremme Styrelsen

Patentdirektoratet

Universitetslovsinstitutioner m.v.

Københavns Universitet

Aarhus Universitet

Syddansk Universitet

Aalborg Universitet

Roskilde Universitetscenter
Danmarks Tekniske Universitet
Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole
Danmarks Farmaceutiske Højskole
Handelshøjskolen i København
Handelshøjskolen i Århus
Rektorkollegiet
Sektorforskningsinstitutioner m.v.
Analyseinstitut for Forskning
Arbejds miljøinstituttet
Bornholms Forskningscenter
Center for Freds- og Konfliktforskning
Center for Sprogteknologi
Danmarks Fiskeriundersøgelser
Danmarks JordbrugsForskning
Danmarks Miljøundersøgelser
Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse
Danmarks Pædagogiske Institut
Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi
Dansk Rumforskningsinstitut
Forskningscenter Risø
Forskningscentret for Skov & Landskab
Forsvarets Forskningstjeneste
John F. Kennedy Instituttet
Kort- og Matrikelstyrelsen
Socialforskningsinstituttet
Statens Byggeforskningsinstitut
Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut

Statens Serum Institut

Statens Skadedyrlaboratorium

Statens Veterinære Institut for Virusforskning

Statens Veterinære Serumlaboratorium

Veterinær- og Fødevaredirektoratet

Sektorforskningens Direktørkollegium

Forskningsrådgivende organer

Danmarks Forskningsråd

Forskningsforum

Statens Humanistiske Forskningsråd

Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd

Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd

Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd

Statens Teknisk-Videnskabelige Forskningsråd

Statens Jordbrugs- og Veterinærvidenskabelige Forskningsråd

Råd, fonde mv.

Forskerakademiet

Danmarks Grundforskningsfond

Center for IT-forskning

Teknologirådet

Erhvervsudviklingsrådet

VækstFonden

Konkurrencerådet

Akademiet for de tekniske Videnskaber

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Organisationer mv.

Akademikernes Centralorganisation

Danmarks Jurist- og Økonomforbund

Ingeniørforbundet i Danmark
Dansk Magisterforening
Dansk Arbejdsgiverforening
Landsorganisationen i Danmark
Dansk Industri
Dansk Metal
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Landbrugsrådet
Institutrådet
Foreningen af Forskerparker i Danmark
De Danske Patentagenter Forening
Dansk Forening til Fremme af Opfindelser (DaFFo)
Dansk Forening for Industriens Patentingeniører
Ingeniørforeningen i Danmark
Danske Studerendes Fællesråd
Andre forskningsinstitutioner
Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut
Center for Udviklingsforskning
Dansk Polarcenter
Det Danske Center for Menneskerettigheder
DSI – Institut for Sundhedsvæsen
Institut for Grænseregionsforskning

L 93

Forslag til lov om opfindelser ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner.
Af forskningsministeren (Jan Trøjborg).

► [Bilag](#)

Lov nr 347 af 2. juni 1999.

Ordførere: (1.beh) Lise Hækkerup (S), Hanne Severinsen (V), Brian Mikkelsen (KF), Christine Antorini (SF), Klaus Kjær (DF), Susanne Clemensen (CD), Eli-

sabeth Arnold (RV), Søren Kolstrup (EL), Tom Behnke (FP) og Tove Videbæk (KRF).

Efter 1.beh henvist til Forskningsudvalget (FKU).

Efter 2.beh direkte overgang til 3.beh.

Resume:

Loven giver på én gang offentlige forskningsinstitutioner ret til andel i indtægterne fra egne forskeres opfindelser og pligt til aktivt at gå ind i arbejdet med at nyttiggøre lovende resultater. Baggrund: Lovforslaget blev fremsat for at sikre, at rettighederne til de resultater, der frembringes på offentlige forskningsinstitutioner, udnyttes i højere grad.

Afstemning:

Lovforslaget vedtaget med 105 stemmer (S, V, KF, SF, DF, CD, RV, FP og KRF) mod 3 (EL).

Bekendtgørelse om andre landes tiltrædelse af Budapest-traktaten af 28. april 1977 om international anerkendelse af deponering af mikroorganismer i forbindelse med behandling af patentsager

BKI nr 11 af 25/02/1999 (Gældende)

Lovgivning som forskriften vedrører

Ingen

Senere ændringer til forskriften

Den fulde tekst

Bekendtgørelse om andre landes tiltrædelse af Budapest-traktaten af 28. april 1977 om international anerkendelse af deponering af mikroorganismer i forbindelse med behandling af patentsager

I tilslutning til Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 48 af 9. juli 1985 og efterfølgende bekendtgørelser, senest nr. 141 af 4. december 1997, Lovtidende C, meddeles det, at yderligere følgende lande med virkning fra de anførte datoer har tiltrådt Budapest-traktaten af 28. april 1977:

Portugal	16. oktober 1997
Slovenien	12. marts 1998
Litauen	9. maj 1998

Udenrigsministeriet, den 25. februar 1999

F.M.
Friis A. Petersen

Lov om ændring af patentloven, varemærkeloven, lov om brugsmønstre m.v., lov om mønstre og lov om plantenyheder

LOV nr 412 af 31/05/2000 (Gældende)

[Senere ændringer til forskriften](#)

[LBK Nr. 926 af 22/09/2000](#)

[LOV Nr. 1259 af 20/12/2000](#)

[LBK Nr. 145 af 01/03/2001](#)

[LBK Nr. 782 af 30/08/2001](#)

[Oversigt \(indholdsfortegnelse\)](#)

[Forskriftens fulde tekst](#)

Lov om ændring af patentloven, varemærkeloven, lov om brugsmønstre m.v., lov om mønstre og lov om plantenyheder¹⁾

(Beskyttelse af bioteknologiske opfindelser, undtagelse fra aktindsigt m.m.)

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Erhvervsministeriet

§ 1

I patentloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 366 af 9. juni 1998, foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

»§ 1. Den, der har gjort en opfindelse, som kan udnyttes industrielt, eller den, til hvem opfinderens ret er overgået, har i overensstemmelse med denne lov ret til efter ansøgning at få patent på opfindelsen og derved opnå eneret til at udnytte den erhvervsmæssigt. Opfindelser kan patenteres på alle teknologiske områder.

Stk. 2. Som opfindelser anses især ikke, hvad der alene udgør

- 1) opdagelser, videnskabelige teorier og matematiske metoder,
- 2) kunstneriske frembringelser,
- 3) planer, regler eller metoder for intellektuel virksomhed, for spil eller for erhvervsvirksomhed eller programmer for datamaskiner,
- 4) fremlæggelse af information.

Stk. 3. Fremgangsmåder til kirurgisk eller terapeutisk behandling eller til diagnostisering, som anvendes på mennesker eller dyr, anses heller ikke som opfindelser. Dette er ikke til hinder for, at der meddeles patent på produkter, herunder stoffer og stofblandinger, til brug i disse fremgangsmåder.

Stk. 4. Patent meddeles ikke på plantesorter eller dyreracer. Patent kan dog meddeles på opfindelser, hvis genstand er planter eller dyr, hvis opfindelsens udøvelse ikke er teknisk begrænset til en bestemt plantesort eller dyrerace. Med plantesort forstås i denne lov en plantesort som defineret i artikel 5 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse.

Stk. 5. Patent meddeles ikke på væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr. Med væsentligt biologisk fremgangsmåde forstås i denne lov en fremgangsmåde, der i sin helhed beror på naturlige fænomener som krydsning eller udvælgelse. Patent kan dog meddeles på mikrobiologiske fremgangsmåder eller andre tekniske fremgangsmåder eller et produkt, der er frembragt ved sådanne fremgangsmåder. Med mikrobiologisk fremgangsmåde forstås i denne lov enhver fremgangsmåde, der udnytter et mikrobiologisk materiale, udføres på et mikrobiologisk materiale eller frembringer et mikrobiologisk materiale.

Stk. 6. Opfindelser kan være patenterbare, også selv om de vedrører et produkt, der består af eller indeholder biologisk materiale, eller vedrører en fremgangsmåde til fremstilling, bearbejdning eller anvendelse af biologisk materiale. Biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en opfindelse, også selv om det i forvejen findes i naturen. Med biologisk materiale forstås i denne lov materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproduceres i et biologisk system.«

2. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Det menneskelige legeme på alle de forskellige stadier af dets opståen og udvikling og den blotte opdagelse af en del af det, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, kan ikke udgøre patenterbare opfindelser.

Stk. 2. Uanset stk. 1 kan en del af det menneskelige legeme, der er isoleret herfra eller på anden måde fremstillet ved en teknisk fremgangsmåde, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen, udgøre en patenterbar opfindelse, selv om en sådan del i sin opbygning er identisk med opbygningen i en naturligt forekommende del.

§ 1 b. Patent meddeles ikke på opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden.

Stk. 2. En udnyttelse skal ikke anses for at stride mod sædelighed eller offentlig orden alene af den grund, at udnyttelsen er forbudt ved en lov eller administrativ forskrift.

Stk. 3. I medfør af stk. 1 kan der blandt andet ikke meddeles patent på

- 1) fremgangsmåder til kloning af mennesker,
- 2) fremgangsmåder til ændring af den genetiske identitet hos menneskets kønsceller,

3) anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål og

4) fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, som kan påføre dem lidelser, der ikke er begrundet i en væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr, samt dyr frembragt ved sådanne fremgangsmåder.«

3. § 3, stk. 3, nr. 2, affattes således:

»2) handlinger angående produkter, som af patenthaveren eller med dennes samtykke er bragt i omsætning her i landet eller i et andet land inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS),«.

4. § 3, stk. 4, ophæves.

5. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter ethvert biologisk materiale, der er fremstillet ud fra dette biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

Stk. 2. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på en fremgangsmåde til fremstilling af et biologisk materiale, som i kraft af opfindelsen har bestemte egenskaber, omfatter det biologiske materiale, der direkte fremstilles ved denne fremgangsmåde, samt ethvert biologisk materiale, der er fremstillet ud fra det direkte fremstillede biologiske materiale ved reproduktion eller formering i identisk eller differentieret form, og som har de samme egenskaber.

Stk. 3. Den beskyttelse, der er knyttet til et patent på et produkt, som indeholder eller består af genetisk information, omfatter ethvert materiale, hvori produktet indgår, og hvori den genetiske information er indeholdt og udøver sin funktion, jf. dog § 1 a.

Stk. 4. Beskyttelsen efter stk. 1, 2 og 3 omfatter ikke biologisk materiale, der er fremstillet ved reproduktion eller formering af et biologisk materiale, som er markedsført på en medlemsstats område af patenthaveren eller med dennes samtykke, hvis denne reproduktion eller formering er foretaget som et nødvendigt led i den anvendelse, hvortil det biologiske materiale er markedsført, forudsat at det fremstillede materiale ikke efterfølgende anvendes til yderligere reproduktion eller formering.

§ 3 b. Uanset bestemmelserne i § 3 a, stk. 1-3, indebærer salg eller anden form for markedsføring af formeringsmateriale fra planter, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger til landbrugsmæssige formål, at landbrugeren har tilladelse til selv at anvende sit høstudbytte til reproduktion eller formering på sin egen bedrift, idet dog omfanget af og vilkårene for dette er anført i artikel 14 i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 3 a, stk. 1-3, indebærer salg eller anden form for markedsføring af avlsdyr eller andet animalsk reproduktionsmateriale, som foretages af patenthaveren eller med dennes samtykke, til en landbruger, at landbrugeren har tilladelse til at anvende dyret eller andet animalsk reproduktionsmateriale til egne landbrugsfor-

mål, men ikke til at sælge det i forbindelse med eller med henblik på reproduktion i kommercielt øjemed. Erhvervsministeren fastsætter bestemmelser for omfanget af og vilkårene for landbrugerens anvendelse af sådanne patenter til egne landbrugsformål.«

6. § 21, stk. 2, nr. 1, affattes således:

»1) betingelserne i §§ 1-2 ikke er opfyldt,«

7. I § 22, stk. 6, indsættes efter 1. pkt.:

»Efter meddelelsen af patent kan udlevering ske til enhver, der anmoder herom, uanset om patentet er ophørt eller er kendt ugyldigt.«

8. § 22, stk. 7, affattes således:

»*Stk. 7.* Uanset stk. 6 kan ansøgeren begære, at udlevering af en prøve i tiden, indtil patent er meddelt, kun kan ske til en særlig sagkyndig. Hvis en ansøgning er blevet afslået, tilbagetaget eller anses for tilbagetaget, kan ansøgeren begære, at en prøve af det deponerede materiale i 20 år fra patentansøgningens indlevering kun må udleveres til en særlig sagkyndig. Erhvervsministeren fastsætter bestemmelser om fremsættelse af begæring om udlevering, om fristen for fremsættelse af sådanne begæring og om, hvem der kan benyttes som sagkyndig.«

9. I § 41 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Patent- og Varemærkestyrelsen opkræver årsgebyrer hos patentansøgeren, patenthaveren eller en eventuel udpeget fuldmægtig, men Patent- og Varemærkestyrelsen er ikke ansvarlig for rettighedstab som følge af manglende opkrævning.«

10. § 44, stk. 1, affattes således:

»Er et patent overgået til en anden, er licens givet, er et patent pantsat, er der foretaget udlæg i patentet, eller er patenthaver taget under konkursbehandling, skal dette på begæring indføres i patentregistret.«

11. Efter § 46 indsættes:

»**§ 46 a.** En sortsejer, der ikke kan opnå eller udnytte en plantenyhedsbeskyttelse uden at krænke et ældre patent, kan ansøge om tvangslicens til udnyttelse af opfindelsen, hvis tvangslicensen er nødvendig for udnyttelsen af den sort, der skal nyhedsbeskyttes, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Tvangslicens meddeles kun, hvis sortsejeren godtgør, at sorten udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning i forhold til opfindelsen.

Stk. 2. Har en patenthaver efter lov om plantenyheder fået tvangslicens til at udnytte en beskyttet plantenyhed, har sortsejeren ret til på rimelige vilkår at opnå gensidig licens til udnyttelse af opfindelsen.«

12. § 52, stk. 1, nr. 1, affattes således:

»1) det er meddelt, uanset at betingelserne i §§ 1-2 ikke er opfyldt,«

13. I § 71 indsættes som *stk. 3*:

»Stk. 3. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1.«

14. § 82, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 2. En europæisk patentansøgning skal anses for omfattet af § 2, stk. 2, 2. pkt., når designeringsafgiften for Danmark er betalt i henhold til artikel 79, stk. 2, i Den Europæiske Patentkonvention.«

15. I § 7, stk. 1, § 24, stk. 1, § 71 og § 74 a ændres »Patentdirektoratet« til: »Patent- og Varemærkestyrelsen«, i § 25, stk. 1, 1. pkt., ændres »direktoratet« til: »styrelsen«, og i § 7, stk. 2, 1. pkt., § 24, stk. 1, § 36, stk. 3, § 67, stk. 1, 1. pkt. og § 69, stk. 1, 1. pkt., ændres »direktoratets« til: »styrelsens«.

§ 2

I varemærkeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 162 af 21. februar 1997, foretages følgende ændring:

1. I § 47, indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1.«

§ 3

I lov om brugsmodeller m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 367 af 9. juni 1998, foretages følgende ændring:

1. I § 45 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.«

§ 4

I lov om mønstre, jf. lovbekendtgørelse nr. 251 af 17. april 1989, som senest ændret ved lov nr. 972 af 17. december 1997, foretages følgende ændring:

1. I § 46 a indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Lov om offentlighed i forvaltningen gælder, bortset fra § 4, stk. 2, ikke for de opgaver, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.«

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

§ 5

I lov om plantenyheder, jf. lovbekendtgørelse nr. 51 af 5. februar 1996, foretages følgende ændringer:

1. I § 20 indsættes som stk. 2 og 3:

»Stk. 2. En patenthaver, der ikke kan opnå eller udnytte en patenteret opfindelse uden at krænke en ældre plantenyhedsbeskyttelse, kan ansøge om tvangslicens til ikke eksklusiv udnyttelse af plantenyheden, hvis tvangslicensen er nødvendig for udnyttelsen af den opfindelse, der skal patenteres, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Tvangslicens meddeles kun, hvis patenthaveren godtgør, at der forgæves er rettet henvendelse til sortsejeren for at opnå licens, og at opfindelsen udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning i forhold til plantenyheden.

Stk. 3. Har en sortsejer efter patentloven fået tvangslicens til at udnytte en patenteret opfindelse, har patenthaveren ret til på rimelige vilkår at opnå gensidig licens til udnyttelse af plantenyheden.«

2. § 26, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

§ 6

Loven træder i kraft den 30. juli 2000.

§ 7

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 1-4 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 31. maj 2000

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Margrethe R.

/Pia Gjellerup

Officielle noter

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF af 6. juli 1998 om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser (EF-Tidende 1998 nr. L 213, s. 13).

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser

EF-Tidende nr. L 077 af 27/03/1996 s. 0020 - 0028

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDETS DIREKTIV 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser
EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR

-
under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 57, stk. 2, og artikel 66 og 100 A,
under henvisning til forslag fra Kommissionen (1),
under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg (2),
i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 189 B (3), og
ud fra følgende betragtninger:

- (1) Databaser er for øjeblikket ikke tilstrækkelig beskyttet i samtlige medlemsstater efter den eksisterende lovgivning; findes en sådan beskyttelse, er den af forskellig beskaffenhed;
- (2) sådanne forskelle i den retlige beskyttelse, der gælder i henhold til medlemsstaternes love, har direkte negative indvirkninger på funktionen af det indre marked for databaser og navnlig på fysiske og juridiske personers adgang til at stille online databaseprodukter og -tjenester til rådighed på ensartede vilkår i hele Fællesskabet; disse forskelle kan blive endnu mere udtalte, efterhånden som medlemsstaterne vedtager nye love på dette område, som i stadig højere grad bliver internationalt;
- (3) bestående forskelle, der har en fordrejende virkning på det indre markeds funktion, skal fjernes, og nye forhindres i at opstå, medens dette ikke er nødvendigt for så vidt angår forskelle, der ikke indvirker negativt på det indre markeds funktion eller på udviklingen af et informationsmarked i Fællesskabet;
- (4) ophavsretlig beskyttelse af databaser findes i forskellig form i medlemsstaterne i henhold til enten deres lovgivning eller deres retspraksis, og så længe forskelle med hensyn til rækkevidden og vilkårene for beskyttelsen vedbliver med at bestå mellem medlemsstaternes lovgivninger, kan sådanne ikke-harmoniserede intellektuelle ejendomsrettigheder virke som en hindring for den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser inden for Fællesskabet;
- (5) ophavsret er en velegnet form for eneret for databasers ophavsmænd;
- (6) det er imidlertid nødvendigt, at der, så længe der endnu ikke er foretaget en harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedrørende illoyal konkurrence, og så længe der endnu ikke foreligger nogen retspraksis på dette område, vedtages andre foranstaltninger for at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af indholdet af en database;
- (7) fremstillingen af databaser kræver investering af betydelige ressourcer af menneskelig, teknisk og økonomisk art, medens de kan kopieres eller konsulteres til en brøkdel af de omkostninger, der er nødvendige for at udvikle dem selvstændigt;
- (8) uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af indholdet af en database er hand-

- linger, der kan få alvorlige økonomiske og tekniske følger;
- (9) databaser er et vigtigt redskab med henblik på udvikling af et informationsmarked i Fællesskabet; dette redskab kan også være nyttigt på mange andre områder;
- (10) den eksponentielle vækst i Fællesskabet og på verdensplan i den informationsmængde, der produceres og behandles årligt inden for alle sektorer af handel og industri, kræver, at der foretages investeringer i avancerede informationsbehandlings-systemer i samtlige medlemsstater;
- (11) der er for øjeblikket en stor uligevægt i omfanget af investeringer i databasesektoren både mellem medlemsstaterne og mellem Fællesskabet og de største databaseproducerende tredjelande;
- (12) investeringer i moderne informationslagrings- og informationssøgningssystemer vil ikke finde sted i Fællesskabet, medmindre der indføres en sikker og ensartet retlig ordning til beskyttelse af databasefremstillernes rettigheder;
- (13) dette direktiv beskytter samlinger, undertiden kaldet kompilationer, af værker, data og andet materiale, der struktureres, lagres og konsulteres ved brug af fremgangsmåder, der omfatter elektroniske, elektromagnetiske eller elektrooptiske processer eller tilsvarende processer;
- (14) den beskyttelse, dette direktiv giver, bør udvides til også at omfatte ikke-elektroniske databaser;
- (15) kriterierne for, om en database kan beskyttes ophavsretligt, bør være, at udvælgelsen eller struktureringen af databasens indhold udgør ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse; beskyttelsen tager sigte på databasens struktur;
- (16) kun det krav om originalitet, der gælder for ophavsmandens intellektuelle frembringelse, må anvendes for at afgøre, om en database kan beskyttes ophavsretligt, og navnlig må der ikke foretages en vurdering af databasens kvalitet eller dens æstetiske værdi;
- (17) begrebet »database« bør forstås som omfattende samlinger af værker, hvad enten de er litterære, kunstneriske, musikalske eller af anden art, eller af materiale som tekst, lyd, billeder, tal, fakta og data; der skal være tale om samlinger af værker, data eller andet selvstændigt materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk, og som kan konsulteres individuelt; heraf følger, at en optagelse af et audiovisuelt værk, filmværk, litterært værk eller musikværk som sådan ikke falder ind under dette direktivs anvendelsesområde;
- (18) dette direktiv berører ikke ophavsmændenes frihed til at bestemme, om og hvorledes det er tilladt at medtage deres værker i en database, herunder navnlig om tilladelsen er eksklusiv eller ikke; beskyttelsen af databaserne i medfør af sui generis-retten berører ikke eksisterende rettigheder over deres indhold; når en ophavsmand eller en indehaver af beslægtede rettigheder tillader, at visse af hans værker eller præstationer medtages i en database i medfør af en ikke-eksklusiv licensaftale, kan tredjemand udnytte disse værker eller præstationer på grundlag af den krævede tilladelse fra ophavsmanden eller fra indehaveren af beslægtede rettigheder, uden at databasefremstillersens sui generis-ret kan gøres gældende over for ham, såfremt disse værker eller præstationer ikke trækkes ud af databasen eller genanvendes ud fra dem;
- (19) normalt falder kompilation af flere optagelser af musikudførelse på en CD ikke ind under dette direktivs anvendelsesområde, både fordi en kompilation ikke opfylder betingelserne for at blive ophavsretligt beskyttet, og fordi den ikke repræsenterer en investering, der er tilstrækkelig væsentlig til at være omfattet af sui generis-retten;

- (20) beskyttelsen efter dette direktiv kan ligeledes omfatte det materiale, der er nødvendigt til drift af eller søgning i visse databaser, såsom Thesaurus og indekssystemer;
- (21) beskyttelsen efter dette direktiv gælder de databaser, hvori værker, data eller andet materiale er struktureret systematisk eller metodisk; det kræves ikke, at den fysiske lagring er velorganiseret;
- (22) elektroniske databaser som omhandlet i dette direktiv kan også omfatte f.eks. CD-ROM og CD-I;
- (23) udtrykket »database« omfatter ikke de edb-programmer, der benyttes ved fremstillingen eller driften af en database; de er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 91/250/EØF af 14. maj 1991 om retlig beskyttelse af edb-programmer (4);
- (24) udlejning og udlån af databaser inden for ophavsret og beslægtede rettigheder er udelukkende reguleret i Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (5);
- (25) ophavsrettens varighed er allerede reguleret i direktiv 93/98/EØF af 29. oktober 1993 om harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder (6);
- (26) værker beskyttet ved ophavsret og præstationer beskyttet ved beslægtede rettigheder, som indlægges i en database, forbliver imidlertid omfattet af den respektive eneret og kan ikke indlægges i eller udtrækkes af databasen uden tilladelse fra rettighedshaveren eller den, til hvem hans rettigheder er overgået;
- (27) ophavsret til værker og beslægtede rettigheder til præstationer, der således er indlagt i en database, berøres på ingen måde af en selvstændig ret til den originale udvælgelse eller strukturering af disse værker og præstationer i databasen;
- (28) den droit moral, der tilkommer den fysiske person, der har frembragt databasen, tilhører ophavsmanden og udøves i overensstemmelse med medlemsstaternes love og bestemmelserne i Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker; droit moral forbliver uden for dette direktivs anvendelsesområde;
- (29) det overlades til medlemsstaternes skøn at fastsætte den ordning, der skal gælde for arbejdstageres frembringelser; intet i dette direktiv er derfor til hinder for, at medlemsstaterne i deres lovgivning præciserer, at når en arbejdstager frembringer en database under udførelsen af sit arbejde eller efter arbejdsgiverens anvisninger, er arbejdsgiveren eneberettiget til at udøve alle de økonomiske rettigheder, der er knyttet til den således frembragte base, medmindre andet fastsættes ved aftale;
- (30) ophavsmandens enerettigheder bør omfatte retten til at bestemme, hvorledes og af hvem hans værk kan udnyttes, herunder navnlig ret til at kontrollere spredningen af hans værk til personer uden tilladelse;
- (31) ophavsretlig beskyttelse af databaser omfatter ligeledes, at databaser stilles til rådighed i en anden form end ved spredning af eksemplarer;
- (32) medlemsstaterne skal sikre, at der mindst er materiel overensstemmelse mellem deres nationale bestemmelser og de ophavsretlige enerettigheder i henhold til dette direktiv;
- (33) spørgsmålet om konsumtion af retten til spredning foreligger ikke i forbindelse med online-databaser, som falder ind under tjenesteydelser; dette gælder også en kopi af indholdet af en sådan database, som brugeren af den pågældende tjenesteydelse har taget med rettighedshaverens samtykke; modsat CD-ROM eller CD-I, hvor den intellektuelle ejendomsret indgår i et fysisk medium, dvs. en vare, er hver online-

tjenesteydelse således en handling, for hvilken der kræves en tilladelse, såfremt det er fastsat i ophavsretten;

(34) har indehaveren af ophavsretten imidlertid først indvilliget i at stille et eksemplar af databasen til rådighed for en bruger, enten som en online-tjenesteydelse eller ved anden form for spredning, må denne bruger kunne opnå adgang til og benytte databasen til de formål og efter den fremgangsmåde, der er fastsat i licensaftalen med rettighedshaveren, selv om en sådan adgang og benyttelse nødvendiggør udførelsen af handlinger, som ellers falder ind under de ophavsretlige enerettigheder;

(35) der bør udarbejdes en liste over undtagelser fra de ophavsretlige enerettigheder, som tager hensyn til, at den i dette direktiv omhandlede ophavsret kun omfatter udvælgelsen eller struktureringen af materialet i en database; medlemsstaterne bør have mulighed for at fastsætte sådanne undtagelser i visse tilfælde; denne mulighed skal imidlertid anvendes i overensstemmelse med Bernerkonventionen, og kun såfremt undtagelserne vedrører databasens struktur; der bør sondres mellem undtagelser til privat brug og reproduktion i privat øjemed, som vedrører visse medlemsstaters nationale bestemmelser om afgifter på tomme medier eller optagere;

(36) udtrykket »videnskabelig forskning« i dette direktiv dækker både naturvidenskab og humaniora;

(37) Bernerkonventionens artikel 10, stk. 1, berøres ikke af dette direktiv;

(38) med den stadig mere udbredte brug af digital teknologi udsættes databasefremstilleren for den risiko, at indholdet af hans database kopieres og uden hans tilladelse omordnes elektronisk, således at der fremstilles en database med identisk indhold, men som ikke krænker ophavsretten til struktureringen af den oprindelige databases indhold;

(39) ud over den ophavsretlige beskyttelse af den originale udvælgelse eller strukturering af en databases indhold er formålet med dette direktiv at beskytte databasefremstillerne mod uretmæssig tilegnelse af resultaterne af den økonomiske og faglige investering, der er medgået til fremskaffelse og indsamling af indholdet, idet hele databasen eller væsentlige dele af den beskyttes mod visse handlinger, der begås af brugeren eller af en konkurrent;

(40) formålet med denne sui generis-ret er at sikre, at en investering i indsamling, kontrol eller præsentation af indholdet i en database beskyttes i den begrænsede tid, retten varer; investeringen kan bestå i anvendelse af økonomiske ressourcer og/eller brug af tid, indsats og energi;

(41) formålet med sui generis-retten er at give fremstilleren af en database mulighed for at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af hele den pågældende databases indhold eller en væsentlig del deraf; databasefremstilleren er den person, der tager initiativet og påtager sig risikoen i forbindelse med investeringerne; dette udelukker navnlig underleverandører fra at være omfattet af definitionen på en fremstiller;

(42) den særlige ret til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser tager sigte på en bruger, som overskrider sine legitime rettigheder og dermed skader investeringen; retten til at forbyde udtræk og/eller genanvendelse af hele indholdet eller en væsentlig del deraf tager ikke blot sigte på fremstillingen af et konkurrerende piratprodukt, men også på en bruger, som ved sine handlinger skader investeringen væsentligt i kvalitativ eller kvantitativ henseende;

(43) ved online-transmission er retten til at forbyde genanvendelse ikke udtømt, hverken hvad angår databasen eller hvad angår en kopi af indholdet af den pågæl-

dende database eller af en del deraf, som modtageren af transmissionen har taget med rettighedshaverens samtykke;

(44) når visualisering på en dataskærm af en databases indhold nødvendiggør permanent eller midlertidig overførsel af hele dette indhold eller en væsentlig del deraf til et andet medium, skal rettighedshaveren give sin tilladelse dertil;

(45) retten til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser er på ingen måde en udvidelse af den ophavsretlige beskyttelse til også at omfatte rene fakta eller data;

(46) retten til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af hele en bestemt databases værker, data eller materiale eller en væsentlig del deraf medfører ikke, at der skabes en selvstændig ret til selve værkerne, dataene eller materialet;

(47) af hensyn til konkurrencen mellem leverandører af informationsprodukter og -tjenester skal beskyttelsen i medfør af sui generis-retten ikke udøves på en sådan måde, at det letter misbrug af en dominerende stilling, især for så vidt angår fremstilling og distribution af nye produkter og tjenester, der har en merværdi af intellektuel, dokumentarisk, teknisk, økonomisk eller kommerciel art; dette direktivs bestemmelser berører derfor ikke anvendelsen af konkurrencereglerne, uanset om det er fællesskabsregler eller nationale regler;

(48) formålet med dette direktiv, der er at etablere et adækvat og ensartet beskyttelsesniveau for databaser for at sikre databasefremstilleren det vederlag, der tilkommer ham, er forskelligt fra det mål, der tilstræbes i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (7), hvis formål er at sikre fri udveksling af personoplysninger på grundlag af harmoniserede regler til beskyttelse af grundlæggende rettigheder, herunder navnlig retten til privatlivets fred, der er anerkendt i artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder; bestemmelserne i nærværende direktiv berører ikke lovgivningen om databeskyttelse;

(49) uanset retten til at forbyde udtræk og/eller genanvendelse af hele en database eller en væsentlig del af den bør det fastsættes, at fremstilleren af en database eller rettighedshaveren ikke kan forhindre den, der har ret til at benytte databasen, i at udtrække og genanvende uvæsentlige dele; denne bruger må dog ikke urimeligt skade hverken de legitime interesser, der tilkommer indehaveren af sui generis-retten, eller de rettigheder, der tilkommer indehaveren af en ophavsret eller en beslægtet rettighed, som omfatter værker eller præstationer, der findes i databasen;

(50) medlemsstaterne bør have mulighed for at fastsætte undtagelser fra retten til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af en væsentlig del af en databases indhold, når der er tale om udtræk til privat brug, til illustration ved undervisning eller med henblik på videnskabelig forskning, og når udtræk og/eller genanvendelse finder sted af hensyn til den offentlige sikkerhed eller med henblik på en administrativ procedure eller en retsprocedure; disse transaktioner må ikke berøre fremstillere og eneret til at udnytte databasen, og deres formål må ikke være kommercielt;

(51) når medlemsstaterne gør brug af muligheden for at tillade den, der har ret til at benytte en database, at udtrække en væsentlig del af indholdet til illustration ved undervisning eller med henblik på videnskabelig forskning, kan de begrænse denne tilladelse til kun at omfatte visse kategorier af uddannelses- eller forskningsinstitutioner;

(52) de medlemsstater, som har specifikke bestemmelser om en ret, der er sammenlignelig med den sui generis-ret, som dette direktiv fastsætter, skal med hensyn til denne rye ret kunne opretholde de undtagelser, som traditionelt anerkendes i disse bestemmelser;

(53) det påhviler basens fremstiller at bevise, hvornår fremstillingen af en database er afsluttet;

(54) det påhviler fremstilleren af den ændrede base at bevise, at de kriterier, der gør det muligt at fastslå, at en væsentlig ændring af en databases indhold skal betragtes som en væsentlig ny investering, er opfyldt;

(55) en væsentlig ny investering, der medfører en ny beskyttelsestid, kan omfatte en gennemgribende kontrol af databasens indhold;

(56) retten til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser gælder kun for databaser, hvis fremstiller er statsborger eller har sit sædvanlige opholdssted i et tredjeland, og for databaser produceret af juridiske personer, der ikke er etableret i en af medlemsstaterne i traktatens forstand, hvis de pågældende tredjelands gælder databaser, der er produceret af statsborgere i medlemsstaterne eller af personer, der har deres sædvanlige opholdssted på Fællesskabets område, en tilsvarende beskyttelse;

(57) ud over de sanktioner, der i henhold til medlemsstaternes lovgivning kan bringes i anvendelse i tilfælde af krænkelse af ophavsret eller andre rettigheder, skal medlemsstaterne fastlægge passende sanktioner med henblik på at imødegå uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af en database;

(58) ud over den beskyttelse, dette direktiv giver databasers struktur gennem ophavsretten og deres indhold gennem sui generis-retten til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser, finder de i medlemsstaterne gældende bestemmelser om levering af databaseprodukter og -tjenester fortsat anvendelse;

(59) dette direktiv er ikke til hinder for, at de regler om udsendelse via fjernsyn af audiovisuelle programmer, der måtte være anerkendt i en medlemsstats lovgivning, anvendes på databaser, der består af audiovisuelle værker;

(60) visse medlemsstater lader for øjeblikket databaser, der ikke opfylder dette direktivs kriterier for ophavsretlig beskyttelse, være omfattet af en ophavsretsordning; selv hvis de pågældende databaser er berettiget til beskyttelse i henhold til den i dette direktiv fastsatte ret til at forhindre uautoriserede udtræk og/eller genanvendelser af deres indhold, er beskyttelsestiden betydeligt kortere end den, de har i henhold til de for tiden gældende nationale ordninger; en harmonisering af de kriterier, der anvendes for at fastslå, om en database skal være ophavsretligt beskyttet, må ikke medføre en afkorting af den beskyttelsestid, indehaverne af de pågældende rettigheder for øjeblikket har; der bør fastsættes en undtagelse i den henseende; virkningerne af denne undtagelse skal være begrænset til de pågældende medlemsstaters område -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv vedrører den retlige beskyttelse af databaser, uanset deres form.
2. I dette direktiv forstås ved »database« en samling af værker, data eller andet selvstændigt materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk og kan konsulteres individuelt ved brug af elektronisk udstyr eller på anden måde.
3. Beskyttelsen i dette direktiv gælder ikke for edb-programmer, som anvendes til fremstilling eller drift af databaser, der kan konsulteres ved brug af elektronisk udstyr.

Artikel 2

Begrænsninger i anvendelsesområdet

Dette direktiv finder anvendelse med forbehold af fællesskabsbestemmelserne om:

- a) retlig beskyttelse af edb-programmer
- b) udlejnings- og udlånsrettigheder samt visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret
- c) beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder.

KAPITEL II

OPHAVSRET

Artikel 3

Beskyttelsens genstand

1. I henhold til dette direktiv skal databaser, som på grund af udvælgelsen eller struktureringen af indholdet udgør ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse, have ophavsretlig beskyttelse som sådan. Der gælder ikke andre kriterier for, om de er berettiget til denne beskyttelse.
2. Den ophavsretlige beskyttelse af databaser i henhold til dette direktiv omfatter ikke databasens indhold, og den berører ikke eventuelle rettigheder til dette indhold.

Artikel 4

Databasens ophavsmand

1. Ophavsmanden til en database er den fysiske person eller den gruppe af fysiske personer, der har frembragt basen, eller, hvis medlemsstatens lovgivning tillader det, den juridiske person, der i henhold til denne lovgivning anerkendes som rettighedshaver.
2. Anerkender en medlemsstats lovgivning kollektive værker, tilhører de økonomiske rettigheder den person, som har ophavsretten.
3. Er en database frembragt af flere fysiske personer i fællesskab, tilhører enerettighederne disse personer i fællesskab.

Artikel 5

Ophavsretlige enerettigheder

Ophavsmanden til en database har med hensyn til de af basens udtryk, der kan omfattes af ophavsretlig beskyttelse, eneret til at foretage eller tillade:

- a) midlertidig eller varig, hel eller delvis eksemplar fremstilling på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form
- b) oversættelse, bearbejdelse, strukturering og enhver anden ændring
- c) enhver form for spredning til almenheden af basen eller eksemplarer deraf. Første gang et eksemplar af en database sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse, er rettighedshaverens ret til at udøve kontrol med videresalg af dette eksemplar inden for Fællesskabet udtømt
- d) tilgængeliggørelse, visning eller fremførelse til almenheden
- e) eksemplar fremstilling, spredning, tilgængeliggørelse, visning eller fremførelse til almenheden af resultaterne af de handlinger, der er nævnt i litra b).

Artikel 6

Undtagelser fra ophavsretlige enerettigheder

1. Den, der har ret til at benytte en database eller et eksemplar heraf, kan uden tilladelse fra basens ophavsmand udføre enhver handling, der er nævnt i artikel 5, når den er nødvendig for, at brugeren kan få adgang til databasens indhold og gøre normal brug af dette. Har brugeren kun tilladelse til at benytte en del af databasen, gælder dette stykke kun for denne del.

2. Medlemsstaterne kan fastsætte begrænsninger i de i artikel 5 nævnte rettigheder i følgende tilfælde:

- a) når der er tale om eksemplar fremstilling til privat brug af en ikke-elektronisk database
- b) når der udelukkende er tale om anvendelse med henblik på illustration ved undervisning eller med henblik på videnskabelig forskning, såfremt kilden angives, og i det omfang, som det ikke-kommercielle formål berettiger
- c) når der er tale om anvendelse, der sker af hensyn til den offentlige sikkerhed eller med henblik på en administrativ procedure eller en retsprocedure
- d) når der er tale om andre undtagelser fra ophavsretten, som traditionelt anerkendes i medlemsstatens lovgivning, jf. dog litra a), b) og c).

3. I overensstemmelse med Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker må denne artikel ikke fortolkes således, at den finder anvendelse på en måde, som gør urimeligt indgreb i rettighedshaverens legitime interesser eller strider mod den normale udnyttelse af databasen.

KAPITEL III

SUI GENERIS-RET

Artikel 7

Beskyttelsens genstand

1. Når indsamling, kontrol eller præsentation af en databases indhold ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt er udtryk for en væsentlig investering, sikrer medlemsstaterne databasens fremstiller en ret til at forbyde udtræk og/eller genanvendelse af hele basens indhold eller en væsentlig del deraf, vurderet kvalitativt eller kvantitativt.

2. I dette kapitel forstås ved:

a) »udtræk«: permanent eller midlertidig overførsel af hele en databases indhold eller en væsentlig del deraf til et andet medium på en hvilken som helst måde eller i en hvilken som helst form

b) »genanvendelse«: enhver form for tilgængeliggørelse for almenheden af hele databases indhold eller en væsentlig del deraf ved spredning af eksemplarer, udlejning, online-transmission eller på anden måde. Første gang et eksemplar af en database sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse, er rettighedshaverens ret til at udøve kontrol med videresalg af dette eksemplar inden for Fællesskabet udtømt.

Offentligt udlån er ikke udtræk eller genanvendelse.

3. Den i stk. 1 omhandlede ret kan overdrages, overføres eller gives i kontraktlig licens.

4. Den i stk. 1 omhandlede ret gælder, uanset om databasen er genstand for ophavsret eller anden beskyttelse. Endvidere gælder den, uanset som databases indhold er genstand for ophavsret eller anden beskyttelse. Beskyttelsen af databaser efter den i stk. 1 omhandlede ret berører ikke rettigheder, som måtte eksistere med hensyn til basens indhold.

5. Gentagne og systematiske udtræk og/eller genanvendelser af uvæsentlige dele af databases indhold, der kan sidestilles med handlinger, som strider mod en normal udnyttelse af basen, eller som skader databasefremstillerens legitime interesser urimeligt, er ikke tilladt.

Artikel 8

Rettigheder og pligter for den, der har ret til at benytte en database

1. Fremstilleren af en database, der er gjort tilgængelig for almenheden, uanset på hvilken måde, kan ikke forhindre den, der har ret til at benytte denne base, i at udtrække og/eller genanvende uvæsentlige dele af dens indhold, vurderet kvalitativt eller kvantitativt, uanset formålet. Har brugeren kun tilladelse til at udtrække og/eller genanvende en del af databasen, gælder dette stykke kun for denne del.

2. Den, der har ret til at benytte en database, der er gjort tilgængelig for almenheden, uanset på hvilken måde, må ikke foretage handlinger, der strider mod en normal udnyttelse af basen, eller som skader basefremstillerens legitime interesser urimeligt.

3. Den, der har ret til at benytte en database, der er gjort tilgængelig for almenheden, uanset på hvilken måde, må ikke foretage handlinger, der er til skade for indehaveren af en ophavsret eller en beslægtet ret over værker eller præstationer i denne base.

Artikel 9

Undtagelser fra sui generis-retten

Medlemsstaterne kan fastsætte, at den, der har ret til at benytte en database, der er gjort tilgængelig for almenheden, uanset på hvilken måde, uden tilladelse fra basefremstilleren kan udtrække og/eller genanvende en væsentlig del af basens indhold:

a) når der er tale om udtræk til privat brug af indholdet af en ikke-elektronisk database

b) når der er tale om udtræk med henblik på illustration ved undervisning eller med henblik på videnskabelig forskning, såfremt kilden angives, og i det omfang, som det

ikke-kommercielle formål berettiger

c) når der er tale om udtræk og/eller genanvendelse, der sker af hensyn til den offentlige sikkerhed eller med henblik på en administrativ procedure eller en retsprocedure.

Artikel 10

Beskyttelsestid

1. Retten efter artikel 7 opstår på det tidspunkt, hvor databasen er fremstillet. Den ophører 15 år efter den 1. januar i det år, der følger efter datoen for fremstillingen.

2. For en database, der er gjort tilgængelig for almenheden, uanset på hvilken måde, inden udløbet af den periode, der er fastsat i stk. 1, ophører beskyttelsen efter denne ret 15 år efter den 1. januar i det år, der følger efter den dato, hvor basen første gang blev gjort tilgængelig for almenheden.

3. Enhver væsentlig ændring af indholdet af en database i kvalitativ eller kvantitativ henseende, herunder enhver væsentlig ændring som følge af flere på hinanden følgende tilføjelser, udeladelser eller forandringer, der betyder, at der er tale om en væsentlig ny investering i kvalitativ eller kvantitativ henseende, medfører, at den database, der er resultatet af denne investering, opnår sin egen beskyttelsesperiode.

Artikel 11

Personer, som omfattes af sui generis-rettens beskyttelse

1. Retten efter artikel 7 gælder for databaser, når fremstilleren eller rettighedshaveren er statsborger i en medlemsstat eller har sit sædvanlige opholdssted i Fællesskabet.

2. Stk. 1 finder tillige anvendelse på selskaber og virksomheder, der er oprettet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedforretningssted er beliggende inden for Fællesskabet; hvis et sådant selskab eller en sådan virksomhed kun har sit vedtægtsmæssige hjemsted på Fællesskabets område, skal selskabets eller virksomhedens aktiviteter have reel og varig forbindelse med en af medlemsstaternes økonomi.

3. Rådet indgår på forslag af Kommissionen aftaler om udvidelse af beskyttelsen efter den i artikel 7 omhandlede ret til også at omfatte databaser, der er fremstillet i tredjelande, og som falder uden for bestemmelserne i stk. 1 og 2. Den beskyttelsestid, der ydes databaser i kraft af denne procedure, kan ikke være længere end den i artikel 10 fastsatte beskyttelsestid.

KAPITEL IV

FÆLLES BESTEMMELSER

Artikel 12

Sanktioner

Medlemsstaterne fastlægger passende sanktioner i tilfælde af krænkelse af rettighederne i henhold til dette direktiv.

Artikel 13

Fortsat anvendelse af andre retsfor skrifter

Dette direktiv berører ikke forskrifter vedrørende f.eks. ophavsret, ophavsretsbeslægtede rettigheder eller andre rettigheder eller forpligtelser med hensyn til data, værker eller andet materiale indlagt i en database, patenter, varemærker, mønstre og modeller, beskyttelse af nationale skatte, forskrifter om karteller og illoyal konkurrence, forretningshemmeligheder, sikkerhed, fortrolighed, beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred, adgang til offentlige dokumenter og aftaleret.

Artikel 14

Tidsmæssig anvendelse

1. Beskyttelsen i henhold til dette direktiv vedrørende ophavsret gælder også for databaser, der er frembragt før den i artikel 16, stk. 1, omhandlede dato, og som på denne dato opfylder de krav, der er fastsat i dette direktiv med hensyn til ophavsretlig beskyttelse af databaser.
2. Når en database, som på datoen for dette direktivs offentliggørelse er beskyttet af en ophavsretsordning i en medlemsstat, ikke opfylder kriterierne for ophavsretlig beskyttelse i artikel 3, stk. 1, kan dette direktiv, uanset stk. 1 i nærværende artikel, ikke medføre, at den resterende beskyttelsestid i den pågældende medlemsstat i henhold til nævnte ordning afkortes.
3. Beskyttelsen efter den i artikel 7 omhandlede ret gælder også for databaser, hvis fremstilling er afsluttet ikke mere end 15 år før den i artikel 16, stk. 1, omhandlede dato, og som på denne dato opfylder de krav, der er fastsat i artikel 7.
4. Beskyttelsen i henhold til stk. 1 og 3 berører ikke eventuelle handlinger, der er foretaget, eller rettigheder, der er erhvervet inden den dato, der er nævnt i disse stykker.
5. Er der tale om en database, hvis fremstilling er afsluttet ikke mere end 15 år før den i artikel 16, stk. 1, omhandlede dato, er beskyttelsestiden i forbindelse med den i artikel 7 fastsatte ret 15 år fra den 1. januar i det år, der følger efter denne dato.

Artikel 15

Visse bestemmelsers bindende karakter

Alle aftalebestemmelser, der strider mod artikel 6, stk. 1, og artikel 8, er ugyldige.

Artikel 16

Afsluttende bestemmelser

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1998.
Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.
2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.
3. Senest ved udløbet af det tredje år efter den i stk. 1 anførte dato og derefter hvert tredje år forelægger Kommissionen, Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske

Sociale Udvalg en beretning om direktivets anvendelse, hvori den, navnlig på grundlag af specifikke oplysninger fra medlemsstaterne, især undersøger anvendelsen af sui generis-beskyttelsen, herunder artikel 8 og 9, og navnlig om anvendelsen af denne beskyttelse har medført misbrug af en dominerende stilling eller andre indgreb i den frie konkurrence, der kunne begrunde passende foranstaltninger, herunder gennemførelse af en ordning med tvangslicenser. Kommissionen fremsætter om nødvendigt forslag om tilpasning af dette direktiv til udviklingen på databaseområdet.

Artikel 17

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 11. marts 1996.

På Europa-Parlamentets vegne

K. HÄNSCH

Formand

På Rådets vegne

L. DINI

Formand

- (1) EFT nr. C 156 af 23. 6. 1992, s. 4, og EFT nr. C 308 af 15. 11. 1993, s. 1.
- (2) EFT nr. C 19 af 25. 1. 1993, s. 3.
- (3) Europa-Parlamentets udtalelse af 23. juni 1993 (EFT nr. C 194 af 19. 7. 1993, s. 144), Rådets fælles holdning af 10. juli 1995 (EFT nr. C 288 af 30. 10. 1995, s. 14) og Europa-Parlamentets afgørelse af 14. december 1995 (EFT nr. C 17 af 22. 1. 1996). Rådets afgørelse af 26. februar 1996.
- (4) EFT nr. L 122 af 17. 5. 1991, s. 42. Direktivet er senest ændret ved direktiv 93/98/EØF (EFT nr. L 290 af 24. 11. 1993, s. 9).
- (5) EFT nr. L 346 af 27. 11. 1992, s. 61.
- (6) EFT nr. L 290 af 24. 11. 1993, s. 9.
- (7) EFT nr. L 281 af 23. 11. 1995, s. 31.

**Forslag
til
Lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere**

Formål

§ 1. Denne lov har til formål at sikre, at forskningsresultater frembragt ved hjælp af offentlige midler nyttiggøres for det danske samfund ved erhvervmæssig udnyttelse.

Lovens anvendelsesområde

§ 2. Ved immaterielle rettigheder forstås i denne lov de rettigheder, der følger af patentloven og brugsmodeilloven.

§ 3. Ved offentligt ansatte forskere forstås i denne lov videnskabeligt personale ansat ved universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner under Forskningsministeriet eller ved sektorforskningsinstitutioner.

Stk. 2. Ansatte ved Københavns Universitet er i forbindelse med udførelse af klinisk-videnskabeligt arbejde på Rigshospitalet ikke omfattet af loven.

§ 4. Ved en offentligt ansat forskers arbejde forstås alle aktiviteter udført som led i ansættelsesforholdet.

§ 5. Ved institutionen forstås i denne lov det universitet under Forskningsministeriet eller den sektorforskningsinstitution, hvor den offentligt ansatte forsker er ansat.

Fordeling af immaterielle rettigheder

§ 6. De immaterielle rettigheder tilkommer den offentligt ansatte forsker med de begrænsninger, der følger af denne lov eller aftale, jf. §§ 7 og 8.

Stk. 2. Hvor flere offentligt ansatte forskere indgår i et samarbejde, udøver de i forhold til institutionen i forening deres immaterielle rettigheder knyttet til resultatet af samarbejdet. Institutionen kan med bindende virkning for alle de involverede forskere indgå aftale med et flertal af forskerne.

§ 7. Har en offentligt ansat forsker gennem sit arbejde opnået et resultat, hvortil der kan knyttes immaterielle rettigheder, kan institutionen gøre krav på en godtgørelse efter § 11 eller på at forestå udnyttelsen af rettighederne efter reglerne i § 12.

Stk. 2. Hvor den offentligt ansatte forsker indgår i et samarbejde, som involverer offentligt ansatte forskere fra flere forskellige institutioner, træffer institutionerne aftale om, hvordan deres rettigheder efter denne lov skal fordeles.

§ 8. Ved en offentligt ansat forskers deltagelse i projekter, der gennemføres i samarbejde med en eller flere eksterne parter, der ikke er omfattet af loven, har institutionen kompetence til på egne vegne og på vegne af ansatte forskere ved forudgående aftale helt eller delvis at afstå de immaterielle rettigheder til resultater, der fremkommer ved projektet.

Stk. 2. En aftale om hel eller delvis afståelse af de immaterielle rettigheder efter stk. 1 skal indeholde bestemmelse om, hvordan mulighederne for at udnytte resultaterne af projektet erhvervsmæssigt vurderes. Endvidere kan aftalen indeholde bestemmelse om, at institutionen og de involverede forskere skal have en godtgørelse, hvis resultaterne kan udnyttes erhvervsmæssigt.

Stk. 3. Søger en offentligt ansat forsker indtil 6 måneder efter, at denne har afsluttet sin deltagelse i et projekt omfattet af stk. 1, patent eller brugsmodeleregistrering på et af vedkommende frembragt resultat, anses dette som frembragt som led i projektet, medmindre andet kan sandsynliggøres af forskeren.

Stk. 4. Beslutninger efter stk. 1 og 2 træffes på universiteter af rektor og på sektorforskningsinstitutioner af direktionen. Rektors henholdsvis direktionens beslutning kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Erhvervsmæssig udnyttelse af immaterielle rettigheder

§ 9. Når en offentligt ansat forsker opnår et resultat, som forskeren ved eller bør vide, kan gøres til genstand for immaterielle rettigheder, skal vedkommende uden ugrundet ophold underrette institutionen herom. Den offentligt ansatte forsker har i den forbindelse pligt til at give institutionen alle nødvendige informationer. Forskeren kan i forbindelse med en underretning komme med forslag til erhvervsmæssig udnyttelse af resultatet.

Stk. 2. Den offentligt ansatte forsker må ikke offentliggøre resultatet til skade for de hertil knyttede immaterielle rettigheder, medmindre institutionen skriftligt har givet tilladelse hertil. Tilladelse skal gives, så snart en offentliggørelse ikke er til skade for registrering af de immate-

rielle rettigheder, eller når resultatet af institutionen ikke anses at kunne udnyttes erhvervsmæssigt.

Stk. 3. Søger en offentligt ansat forsker indtil 6 måneder efter, at denne er fratrukket sin stilling, patent eller brugsmodelregistrering på et af vedkommende frembragt resultat, anses dette som frembragt som led i ansættelsen, medmindre andet kan sandsynliggøres af forskeren.

§ 10. Når institutionen modtager en underretning efter § 9, stk. 1, skal den foretage en vurdering af muligheden for at udnytte resultatet erhvervsmæssigt og for at beskytte de til resultatet knyttede immaterielle rettigheder.

Stk. 2. Hvis vurderingen efter stk. 1. viser, at resultatet kan gøres til genstand for erhvervsmæssig udnyttelse, skal institutionen drøfte med den pågældende forsker, hvorledes en sådan udnyttelse kan ske.

Stk. 3. Institutionen skal inden en frist på 4 måneder fra modtagelsen af underretningen efter § 9, stk. 1, afgive sin vurdering af resultatets erhvervsmæssige muligheder til den pågældende forsker. Hvis institutionens vurdering er, at resultatet ikke kan udnyttes erhvervsmæssigt, eller hvis institutionen ikke afgiver sin vurdering inden for den angivne frist, har den pågældende forsker alle rettigheder til resultatet, herunder retten til at offentliggøre dette.

§ 11. Ønsker forskeren, der har frembragt et resultat, selv at udnytte dette erhvervsmæssigt, kan institutionen acceptere dette mod en rimelig godtgørelse.

Stk. 2. Godtgørelse efter stk. 1 kan beregnes som en andel af de løbende indtægter, som et engangsvederlag eller som en kombination heraf.

Stk. 3. Ved fastsættelse af godtgørelsen jf. stk. 2 skal der tages hensyn til

- 1) de offentlige midler, der er brugt på opnåelsen af resultatet,
- 2) hvilken værdi resultatet må kunne formodes at have,
- 3) den offentligt ansatte forskers ansættelsesvilkår,
- 4) den offentligt ansatte forskers bidrag til resultatet og
- 5) omstændighederne i øvrigt.

Stk. 4. Forskningsministeren kan fastsætte regler for beregning af godtgørelser efter stk. 3.

Stk. 5. Beslutning efter stk. 1 træffes på universiteter af rektor og på sektorforskningsinstitutioner af direktionen. Rektors henholdsvis direktionens beslutning kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 12. Hvor der ikke mellem institutionen og forskeren er indgået aftale efter § 11, stk. 1, kan institutionen udnytte resultatet erhvervsmæssigt mod en rimelig godtgørelse til pågældende forsker.

Stk. 2. Fastsættelse af godtgørelsen efter stk. 1 følger bestemmelserne i § 11, stk. 2-5.

Stk. 3. Hvis institutionen ikke inden en frist på 12 måneder fra modtagelsen af underretningen efter § 9, stk. 1, har gjort brug af udnyttelsesretten til et resultat eller har indgivet ansøgning om registrering af de immaterielle rettigheder, har den pågældende forsker alle rettigheder til resultatet, herunder retten til at offentliggøre dette.

Stk. 4. Ønsker institutionen ikke at opretholde en registreret ret, skal den tilbydes den pågældende forsker, forudsat at vedkommende overtager de til rettigheden hørende økonomiske forpligtelser.

§ 13. Hvor den offentligt ansatte forsker har indgået aftale med institutionen efter § 11, kan tredjemand indgå alle aftaler om udnyttelse af resultatet med den pågældende.

Stk. 2. Hvor institutionen har udnyttet retten efter § 12, kan tredjemand indgå alle aftaler om udnyttelse af resultatet med institutionen eller den af institutionen oprettede fond, jf. § 15.

§ 14. Institutionen kan, hvor dette af den offentligt ansatte forsker er begrundet med henvisning til særlige etiske forhold, aftale med den pågældende, at resultatet ikke skal gøres til genstand for erhvervs-mæssig udnyttelse.

Stk. 2. Beslutning efter stk. 1 skal på universiteter godkendes af rektor og på sektorforskningsinstitutioner af direktionen. Rektors henholdsvis direktionens beslutning kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Institutionens indtægter

§ 15. Institutionen opretter en fond, hvortil institutionens rettigheder og pligter i medfør af §§ 11 og 12 overdrages i sin helhed.

Stk. 2. Fonden er en selvstændig juridisk person inden for den offentlige forvaltning.

Stk. 3. Fondens formål er at nyttiggøre de offentlige forskningsresultater ved salg eller overdragelse af brugsretten til de immaterielle rettigheder med henblik på erhvervsmæssig udnyttelse. Fonden kan ikke selv iværksætte eller deltage i produktion eller lignende.

Stk. 4. Fondens overskud anvendes udelt til aktiviteter inden for institutionens formål.

§ 16. Fonden skal ledes af en bestyrelse udpeget af institutionen.

Stk. 2. Fonden står under tilsyn af vedkommende minister.

Stk. 3. Fondens regnskab skal revideres af rigsrevisor og en statsautoriseret revisor.

Stk. 4. Fondens vedtægter fastsættes af institutionen efter regler fastsat af forskningsministeren.

§ 17. Fonde oprettet i medfør af § 15 kan nedlægges ved lov. Ved ophævelse overtager statskassen fondens formue og indtræder i øvrigt i fondens rettigheder og pligter.

Stk. 2. Nedlægges den institution, fonden har til formål at støtte, nedlægges fonden og formuen anvendes til beslægtede forskningsaktiviteter på andre institutioner efter vedkommende ministers nærmere bestemmelse.

Erstatning

§ 18. Hvis en offentligt ansat forsker udnytter immaterielle rettigheder, som forskeren vidste eller burde vide, at institutionen kunne have udnyttet erhvervsmæssigt efter § 7, stk. 1, skal den offentligt ansatte forsker erstatte institutionen det tab, som institutionen herved lider.

Forældelse

§ 19. Krav på godtgørelse efter §§ 11 og 12 forældes på 5 år i overensstemmelse med forældelsesloven (lov nr. 274 af 22. december 1908), idet forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, hvor et ønske om at udnytte retten erhvervsmæssigt er kommet frem til den anden part.

Ikrafttræden mv.

§ 20. Loven træder i kraft den 1. januar 1999.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på resultater, der opnås efter den 1. januar 1999. Den offentligt ansatte forsker har bevisbyrden for, at resultater, der ikke var offentliggjort på dette tidspunkt, er opnået før lovens ikrafttræden.

§ 21. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslag om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere

Forskningsministeriet

25. august 1998

Forskningspolitisk kontor
J.nr. 914

Almindelige bemærkninger

Baggrund for lovforslaget

Fordeling af rettighederne til opfindelser, som frembringes af offentligt ansatte forskere, er i dag reguleret via lov om arbejdstageres opfindelser.

De gældende regler indebærer, at forskere ved universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner under Forskningsministeriet (universiteterne) har den fulde ret til erhvervsmæssig udnyttelse af egne resultater, uanset at disse er blevet til i den betalte arbejdstid og med brug af institutionens udstyr.

For ansatte på det øvrige arbejdsmarked - heriblandt forskere ansat ved sektorforskningsinstitutioner - gælder, at arbejdsgiveren kan overtage retten til egne medarbejders resultater, forudsat at disse er blevet til som led i tjenesten. Til gengæld er pågældende medarbejder berettiget til en rimelig godtgørelse.

Fælles for universiteter og sektorforskning gælder, at institutionerne har mulighed for, men ingen forpligtelse til at vurdere patenterbarhed og markedspotentiale af egne forskeres resultater. Konsekvensen er, at kun et fåtal af institutionerne har opbygget et stående administrativt beredskab til håndtering af patent- og rettighedssager.

Lovforslagets formål

På denne baggrund fremsætter regeringen forslag til en samlet lov om immaterielle rettigheder for offentligt ansatte forskere, omfattende patenter og brugsmodeller. Med lovforslaget ønsker regeringen at fremme erhvervsmæssig nyttiggørelse af offentlige forskningsresultater. Lovforslaget tilsigter herunder:

- At bidrage til etablering af en incitamentstruktur, hvor forskere og institutionsledelser tilskyndes til at samarbejde om erhvervsmæssig nyttiggørelse af forskningsresultater
- At sikre en klar og entydig placering af rettigheder, der kan lette indgåelse af aftaler om forsknings- og udviklingssamarbejde mellem universiteter og private virksomheder
- At fremme etablering af et effektivt beredskab til registrering, vurdering og beskyttelse af frembragte resultater
- At sikre en rimelig fordeling af salgs- og licensindtægter mellem forsker og institution

- At sikre institutionernes dispositionsret over egne salgs- og licensindtægter
- At opnå en ligestilling af rettighedsforhold for universitets- og sektorforskere
- At fastholde et særligt incitament for forskningsbaserede iværksættere, der ønsker at starte egen virksomhed.

Regeringens overvejelser

Det er regeringens vurdering, at fraværet af en effektiv incitamentstruktur på afgørende vis begrænser omfanget af patenter frembragt ved danske universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

Samtidig er det vurderingen, at de gældende rettighedsforhold specielt på universitetsområdet begrænser omfanget af forsknings- og udviklingssamarbejde med private virksomheder. Usikkerhed om deling og udnyttelse af rettighederne navnlig i projekter, hvor der deltager en større gruppe af universitetsforskere, medfører at danske virksomheder er tilbageholdende med at indgå i strategiske samarbejder.

Til sammenligning tyder internationale erfaringer på, at omsætningen af forskerpatenter kan forøges betragteligt ved at give offentlige forskningsinstitutioner mulighed for at handle de immaterielle rettigheder på vegne af egne forskere.

Forslagets hovedpunkter

Lovforslaget fastslår, at offentligt ansatte forskere på universiteter og sektorforskningsinstitutioner som udgangspunkt bevarer retten til erhvervmæssig udnyttelse af egne resultater. Efter drøftelse med de involverede forskere kan institutionen dog overtage udnyttelsesretten, forudsat at den samtidig påtager sig ansvaret for det ofte meget ressourcekrævende arbejde med rettighedsbeskyttelse og licensiering.

Institutionerne tildeles hermed også retten til - på vegne af egne forskere - at indgå kontrakter med virksomheder. Overfor partnere i erhvervslivet vil de enkelte institutioner på denne måde stå som central aftalepart - for eksempel når der indgås kontrakt om et forsknings- og udviklingssamarbejde med hertil hørende aftaler om de af immaterielle rettigheder.

Lovforslaget pålægger den enkelte forsker at underrette institutionens ledelse om alle erhvervmæssigt interessante resultater frembragt som led i ansættelsen. Samtidig pålægges institutionen - gerne med assistance fra eksterne rådgivere og konsulenter - aktivt at vurdere alle indberettede resultater med henblik på en mulig erhvervmæssig udnyttelse.

Intentionen er ikke, at offentlige forskningsinstitutioner egenhændigt skal drive erhvervsaktivitet eller opbygge en omfattende patent-

portefølje. Derimod tilsigtes med lovforslaget at øge den erhvervs-mæssige nyttiggørelse af offentlig forskning gennem udlejning (licensiering) eller salg af immaterielle rettigheder til virksomheder.

For at sikre, at både forsker og institution er tilskyndet til at frembringe og udnytte omsættelige resultater, forudsætter lovforslaget, at pågældende forsker tildes en rimelig økonomisk godtgørelse. Endvidere åbner lovforslaget mulighed for, at forskningsbaserede iværksættere kan bevare udnyttelsesretten på økonomisk favorable vilkår.

Endelig rummer lovforslaget en række bestemmelser, der fastslår den frie publiceringsret og præciserer muligheden for at afstå fra patentering eller publicering, hvor særlige etiske hensyn taler herfor.

Relation til anden lovgivning

Lovforslaget regulerer – uanset bestemmelserne om opfindelser i lov om arbejdstageres opfindelser – forholdet om immaterielle rettigheder for videnskabeligt personale ved universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Da lovforslaget anses som et supplement til de gældende bestemmelser i lov om arbejdstageres opfindelser, er det ikke fundet nødvendigt på nuværende tidspunkt at ændre i bestemmelserne i denne lov. Af lovtekniske og informative grunde vil lov om arbejdstageres opfindelser ved først givne lejlighed blive ændret som konsekvens af lovforslaget.

Konsekvenser af lovforslaget

På regeringens finanslovsforslag 1999 er der over perioden 1999-2002 afsat midler til støtte for universiteternes og andre forskningsinstitutioners innovations- og kommercialiseringsaktiviteter, herunder etablering af et aktivt patentberedskab.

Forslaget har ikke herudover statsfinansielle, kommunaløkonomiske, administrative eller direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer

Til § 1

Lovforslagets formål afspejler behovet for at fremme en videnbaseret vækst i det danske samfund. Offentlige forskningsinstitutioner udgør en meget væsentlig kilde til produktion af ny viden, og en effektiv videnudveksling mellem forskning og erhvervsliv er af afgørende betydning for at fastholde og udbygge Danmarks position som moderne velfærds-samfund.

Til § 2

Lovens anvendelsesområde er begrænset til frembringelser, der kan opnå immaterialretlig beskyttelse i medfør af patentloven (lovbk. nr. 824 af 13. sept. 1996 med senere ændringer) og brugsmodelloven (lov nr. 130 af 26 febr. 1992).

Immaterielle rettigheder til edb-programmer, litteratur, kunstværker mv., der er reguleret via ophavsretsloven, er ikke omfattet af forslaget.

Til § 3, stk. 1

Lovforslagets regler gælder såvel for medarbejdere ansat i faste videnskabelige stillinger som for videnskabelige medarbejdere ansat i tidsbegrænsede stillinger. Til videnskabelige medarbejdere medregnes også ph.d.-studerende ansat ved den pågældende forskningsinstitution.

Ph.d.-studerende, der ikke er ansat på institutionen, har den fulde udnyttelsesret til egne resultater, medmindre andet er aftalt. For eksternt ansatte ph.d.-studerende, som f.eks. erhvervsforskerstuderende, eller for ph.d.-studerende med anden privat projektfinansiering, kan institutionen og ansættelsesvirksomheden efter § 8 indgå aftale om de immaterielle rettigheder.

Videnskabeligt personale ansat ved Danmarks Lærerhøjskole, ved arkiver og museer eller ved offentlige sygehuse er ikke omfattet af lovforslaget.

Til § 3, stk. 2

Lovforslaget omhandler ikke forskningen ved de offentlige sygehuse, idet forskningen her foregår i kommunalt regi. Imidlertid har man af historiske grunde bevaret den ordning, at dele af det klinisk-videnskabelige personale på Rigshospitalet fortsat formelt er ansat på Københavns Universitet. Det er derfor nødvendigt med den foreslåede undtagelsesbestemmelse for at sikre en ligestilling af al forskning inden for sygehusvæsenet.

Til § 4

Bestemmelsen indebærer, at alle aktiviteter udført som led i den offentlige forskers ansættelsesforhold er omfattet af lovforslaget. Dette gælder uanset, om et forsknings-, udviklings- eller undervisningsforløb er udført efter opdrag, eller om et resultat er opnået i et forløb, hvor både valg af emne og -metode er overladt til den enkelte forsker.

Resultateter opnået af en offentligt ansat forsker uden for dennes ansættelsesforhold er ikke omfattet af lovforslaget.

Idet de offentligt ansatte forskere ikke har tjenestetidsaftaler og for universiteternes vedkommende heller ikke er omfattet af mødepligtsregler, kan det være vanskeligt i praksis at fastslå, om et resultat er opnået i eller uden for ansættelsesforholdet. Formodningen må være, at resultater opnået inden for den pågældende forskers forskningsområde er sket i ansættelsesforholdet, mens det omvendte vil være tilfældet, hvis resultatet ligger uden for vedkommendes forskningsområde.

Til § 5

Ved den ansættende institution forstås den institution, hvor pågældende forsker har sin hovedstilling. Dette gælder også i tilfælde, hvor pågældende forsker er aflønnet helt eller delvist via eksternt finansierede institutter, centre eller programmer, f.eks. via de statslige forskningsråd.

Til § 6, stk. 1

Bestemmelsen fastslår, at offentligt ansatte forskere som udgangspunkt har retten til erhvervsmæssig udnyttelse af egne resultater. Samtidig præciseres, at denne ret modificeres, hvor dette følger af lovens øvrige bestemmelser.

Til § 6, stk. 2

I tilfælde, hvor et resultat frembringes i fællesskab af flere forskere, må fordeling af de immaterielle rettigheder mellem de involverede afgøres efter gældende regler og individuelle aftaler. Bestemmelsen giver imidlertid institutionen mulighed for i denne situation at indgå aftale efter §§ 11 og 12 med et flertal af forskerne, også selv om der ikke måtte være enighed om aftalen blandt alle involverede.

Til § 7, stk. 1

Institutionens udnyttelsesret til egne forskeres resultater indebærer, at private virksomheder, der ønsker at erhverve rettighederne til et givet resultat, alene skal forhandle med en enkelt part – institutionen – og ikke med de enkelte forskere i projektet.

Bestemmelsen udelukker dog ikke, at der internt på institutioner kan indgås aftale for et begrænset antal forskere, hvorefter udnyttelsesretten til disses forskeres resultater overdrages til en selvstyrende enhed på institutionen, som f.eks. et center eller institut med fristyreordning efter universitetslovens § 12. En forudsætning er imidlertid, at pågældende enhed samtidig overtager de i § 10, stk 1. omtalte forpligtelser til vurdering af kommercielle perspektiver og rettighedsbeskyttelse af indberettede resultater. Endvidere forudsættes, jf. bestemmelserne i §§ 15-17, at pågældende enhed i givet fald

egenhændigt opretter en fond, hvortil enhedens rettigheder overdrages i sin helhed.

Til § 7, stk. 2

I tilfælde, hvor et resultat frembringes i fællesskab af flere forskere ansat ved forskellige institutioner, må fordelingen af de involverede institutioners immaterielle rettigheder aftales særskilt mellem institutionerne.

Til § 8

Bestemmelsen tilsikrer, at private virksomheder forlods kan erhverve retten til resultater, hvor virksomheden indgår som part i et forsknings- eller udviklingsprojekt i samarbejde med en eller flere af institutionens forskere. Hermed tilstræber bestemmelsen at eliminere eventuel usikkerhed om deling af rettigheder og afledte indtægter i forhold til projektets individuelle deltagere, idet samarbejdskontrakter mellem virksomheder og universiteter indgås centralt med den ansættende institution. Bestemmelsen vil typisk finde anvendelse, hvor den eksterne part bidrager med kapital eller know how eller på anden måde stiller ressourcer til rådighed for institutionens forskere.

For eksterne bevillinger fra offentlige bevillingsgivere - såsom de statslige forskningsråd - forudsættes rettighedsforholdene derimod at følge samme princip som ved interne institutionsbevillinger. Det vil sige, at udnyttelsesretten som udgangspunkt tilfalder den eller de medvirkende forskere, men efter drøftelse med de involverede forskere kan overtages af institutionen.

Såfremt der i forbindelse med andre offentlige eller halvoffentlige forsknings- eller udviklingsbevillinger er brug for at indgå anden aftale om de immaterielle rettigheder, må dette fastsættes kontraktligt mellem bevillingsgiver og den berørte institution. Dette bør for eksempel være tilfældet i forbindelse med bevillinger fra Danmarks Grundforskningsfond.

Det bemærkes, at aftaleretten efter denne paragraf - på universiteterne - tilfalder institutionens rektor. Herved modificeres det traditionelle udgangspunkt, hvorefter den bevillingsbærende forsker selv træffer alle dispositioner i forbindelse med eksternt finansierede projekter.

Til § 9, stk. 1

Bestemmelsen pålægger den enkelte forsker at underrette institutionens ledelse, såfremt vedkommende som led i sit arbejde har opnået et resultat. Underretningspligten er betinget af, at den pågældende forsker vidste eller burde vide, at der kunne knyttes immaterielle rettigheder til resultatet. Vurdering af mulighederne for rettighedsbeskyttelse af et givet resultat forudsættes i praksis at foregå i en løbende dialog mellem pågældende forsker og dennes institut- eller afdelingsleder. Forskeren

kan i den forbindelse naturligvis selv komme med forslag til erhvervsmæssig udnyttelse af et resultat. Sagkundskaben, og dermed pligten til at foretage en sådan vurdering, forudsættes at ligge hos institutionen, jf. § 10, stk. 1.

Den foreslåede underretningspligt vil indgå på lige fod med de øvrige forpligtelser i ansættelsesforholdet, og en tilsidesættelse af pligten vil derfor kunne få tjenstlige konsekvenser efter de sædvanlige regler herfor.

Til § 9, stk. 2

Ved offentliggørelse af et forskningsresultat forstås enhver form for publicering, som efterfølgende kan hindre en beskyttelse af de immaterielle rettigheder - som for eksempel præsentation ved konference, i videnskabelige tidsskrifter eller i pressen. Ved offentliggørelse forstås derimod *ikke* fortrolig indsendelse af manuskript eller ansøgning med henblik på faglig bedømmelse.

Den foreslåede pligt til tilbageholdelse af offentliggørelse vil indgå på lige fod med de øvrige forpligtelser i ansættelsesforholdet, og en tilsidesættelse heraf vil derfor kunne få tjenstlige konsekvenser efter de sædvanlige regler herfor.

Til § 9, stk. 3

For resultater, hvor der inden 6 måneder fra fratrædelsesdato søges om patent- eller brugsmodeibeskyttelse, opfattes disse som værende frembragt som led i ansættelsen, med mindre andet kan sandsynliggøres af forskeren. Dette indebærer, at institutionen i henhold til § 7 stk. 1 kan gøre krav på at udnytte resultatet erhvervsmæssigt uanset, at ansættelsesforholdet er ophørt.

Det tilstræbes herved, at pågældende forsker ikke ved at opsig sin stilling kan unddrage institutionen en indtægt, der retteligt tilkommer denne. Bestemmelsen her svarer til § 9 i lov om arbejdstageres opfindelser.

Til § 10, stk. 1

For ethvert indberettet resultat bør institutionen lade udarbejde en skriftlig rapport, medmindre det indberettede umiddelbart kan afvises som kommercielt udsigtsløst. Rapporten bør indeholde en teknisk, juridisk og markedsmæssig vurdering af mulighederne for erhvervsmæssig udnyttelse af resultatet. Kopi af rapporten tilsendes den indberettende forsker og kan indgå som grundlag ved fastsættelsen af en passende godtgørelse mellem forsker og institution, jf. bestemmelserne i lovforslagets § 11 og 12.

Institutionen vil til støtte for ovennævnte vurdering dels skulle etablere et internt administrativt beredskab, dels skulle gøre brug af eksterne rådgivere og konsulenter med særlig teknisk, juridisk eller markeds-mæssig ekspertise. For så vidt angår sidstnævnte forudsættes, at der på de enkelte institutioner indgås samarbejdsaftaler med patentbureauer, innovationsmiljøer, forskerparker mv.

Institutionens pligt til at vurdere patenterbarhed og markedspotentiale for egne forskeres resultater indebærer ikke i sig selv en pligt til at rettighedsbeskytte det indberettede.

Til § 10, stk. 2.

Bestemmelsen pålægger institutionens ledelse overfor de involverede forskere at tage initiativ til en fælles drøftelse om den videre proces, hvis institutionen vurderer, at et resultat med fordel kan udnyttes erhvervsmæssigt.

Ved den fælles drøftelse kan vedkommende forsker over for institutionen præsentere eventuelle ønsker om eventuelt egenhændigt at udnytte resultatet erhvervsmæssigt efter § 11.

Tilsvarende kan institutionen overfor for forskeren præsentere egne planer for udnyttelse af resultatet, herunder institutionens ønsker til forskerens aktive medvirken i udarbejdelsen af patentansøgninger, rådgivning af licenstagere mv.

Endvidere kan institution og forsker i fællesskab udarbejde forslag til en rimelig godtgørelse til efterfølgende godkendelse hos institutionens ledelse, jf. § 11, stk. 5, og § 12, stk. 2.

Til § 10, stk. 3

Institutionen forudsættes inden for den fastsatte 4 måneders frist at have gennemført den i stk. 1 omtalte vurdering af resultatets erhvervsmæssige potentiale. Har institutionen ikke inden for denne frist afgivet sin vurdering til vedkommende forsker, fortaber institutionen sin udnyttelsesret. Dette indebærer *dels*, at pågældende forsker uden beregning til institutionen selv kan udnytte resultatet erhvervsmæssigt, *dels* at vedkommende frit kan offentliggøre resultatet.

Der opnås med denne tidsfrist en tilskyndelse for institutionen til uden unødigt forsinkelse at vurdere indberettede resultater og drøfte resultatets erhvervsmæssige udnyttelse med forskeren.

Til § 11, stk. 1

Ønsker institutionen at overlade den erhvervsmæssige udnyttelse af et resultat til den forsker, der har frembragt resultatet, kan dette ske mod en rimelig godtgørelse til institutionen. Hensigten med denne

bestemmelse er at sikre institutionen en rimelig andel i de indtægter, der genereres gennem erhvervsmæssig udnyttelse af resultater opnået ved brug af institutionens ressourcer.

Til § 11, stk. 2 og stk. 3

Med de opstillede retningslinier for godtgørelse mellem institution og forsker tilsigtes, at begge parter har økonomisk udbytte af at frembringe erhvervsmæssigt omsættelige resultater og beskytte de immaterielle rettigheder til disse.

Lovforslaget definerer ikke én given model for beregning af denne godtgørelse, men opregner alene en række kriterier som bør lægges til grund. Det tilstræbes herved at give de enkelte institutioner størst mulig frihed til lokalt at udforme godtgørelsesmodeller i overensstemmelse med egne behov og traditioner.

Til grund for udformningen af godtgørelsesmodeller ligger det princip, at den der påtager sig den kommercielle risiko ved at forsøge at udnytte et resultat erhvervsmæssigt, naturligvis også skal have den største andel af de fremtidige indtægter. Godtgørelsesmodeller kan udformes som rammeaftaler på de enkelte institutioner eller som individuelle kontrakter, hvor særlige forhold aftales.

Samtidig tilstræbes med de anførte kriterier for fastsættelse af godtgørelsen at fastholde et klart økonomisk incitament for forskningsbaserede iværksættere og andre, der ønsker egenhændigt at nyttiggøre egne resultater erhvervsmæssigt.

Ved fastsættelse af en rimelig godtgørelse til institutionen skal der således blandt andet tages hensyn til den godtgørelse, som forskeren alternativt ville opnå efter § 12, ved institutionens egen udnyttelse af resultatet. Forskeren forudsættes på denne måde at kunne opnå en reduceret pris for udnyttelsesretten sammenholdt med udenforstående tilbudsgivere. Samtidig kan det aftales, at afregning af godtgørelse til institutionen kan afdrages over en flerårig periode, for eksempel ved at aftale en fast årlig ydelse eller en ydelse svarende til en given andel af de faktisk opnåede indtægter.

Hertil kommer, at forskningsbaserede iværksættere, der egenhændigt ønsker at beskytte og udnytte rettighederne til egne resultater, via de nye innovationsmiljøer kan ansøge om risikovillig forprojektkapital bl.a. til finansiering af patentering og licensformidling.

Til § 11, stk. 4

Bestemmelsen bemyndiger forskningsministeren til at udstede en bekendtgørelse, der udstikker nærmere retningslinier for fastsættelse af godtgørelser mellem institution og forsker efter stk 3. Denne hjemmel kan alene ventes udnyttet, såfremt institutionerne ikke af egen drift

formår at tilrettelægge fyldestgørende ordninger. Bekendtgørelsen vil alene angive kriterier og vægtningen heraf ved fastsættelsen af godtgørelser, mens den direkte prisfastsættelse er et aftaleretligt spørgsmål.

Til § 11, stk. 5

På universiteter har rektor i medfør af universitetsloven den endelige beslutningskompetence med hensyn til fastsættelse af de i stk. 1 - 3 omtalte godtgørelser. Dog kan denne kompetence delegeres til en af rektor bemyndiget person.

På sektorforskningsinstitutioner har direktionen i medfør af lov om sektorforskningsinstitutioner den endelige beslutningskompetence med hensyn til fastsættelse af de i stk. 1 - 3 omtalte godtgørelser. Dog kan denne kompetence delegeres til en af direktionen bemyndiget person.

De beslutninger, der her træffes har karakter af privatretlig aftaleindgåelse, og det foreslås derfor, at afgørelserne ikke kan gøres til genstand for administrativ rekurs.

Til § 12, stk. 1 og stk. 2

Ønsker institutionen at udnytte et resultat erhvervsmæssigt, er pågældende forsker berettiget til en rimelig godtgørelse, jf. bestemmelserne for godtgørelse mellem institution og forsker i § 11, stk. 2 - 5. Uanset, at institutionen har gjort krav på udnyttelsesretten, har forskeren hermed et direkte incitament til aktivt at bistå institutionen med udformning af patentansøgning og lancering af patentet overfor potentielle købere eller licenstagere.

Bestemmelsen udelukker ikke, at en forsker efter eget ønske kan vælge helt eller delvist at tilbageføre den tildelte godtgørelse til institutionen, instituttet eller afdelingen.

Til § 12, stk. 3

Har institutionen ikke inden for en frist på maksimalt 12 måneder efter forskerens indberetning afhændet eller ansøgt om registrering af de immaterielle rettigheder til et resultat, fortaber institutionen sin udnyttelsesret. Dette indebærer *dels*, at pågældende forsker uden beregning til institutionen selv kan udnytte resultatet erhvervsmæssigt, *dels* at vedkommende frit kan offentliggøre resultatet.

Der opnås med denne tidsfrist en tilskyndelse for institutionen til uden unødigt forsinkelse at søge lovende resultater nyttiggjort.

Samtidig udgør bestemmelsen en garanti for den frie publiceringsret, idet institutionen ikke med henvisning til forberedelsen af en patent-

ansøgning vil kunne pålægge egne forskere at tilbageholde publicering af et forskningsresultat ud over en periode på maksimalt 12 måneder.

Til § 12, stk. 4

Bestemmelsen tager typisk sigte på situationer, hvor institutionen har bekostet udtagning af et patent, men efter en årrække finder, at de årlige udgifter forbundet med vedligeholdelse af rettighedsbeskyttelsen ikke står mål med de opnåede indtægter. Inden rettighedsbeskyttelsen opgives, skal den involverede forsker i givet fald tilbydes at overtage patentet alene imod at overtage vedligeholdelsesudgifterne.

Til § 13, stk 1

Bestemmelsen præciserer, at offentlige forskere, som efter aftale med institutionen egenhændigt har overtaget udnyttelsesretten til eget resultat, frit kan omsætte denne i forhold til interesserede aftagere.

Til § 13, stk. 2

Ønsker en virksomhed at erhverve udnyttelsesretten til et resultat, kan virksomheden indgå aftale herom med institutionen, med mindre udnyttelsesretten af institutionen inden da er overladt til pågældende forsker. Institutionen - og ikke de enkelte forskere - fremstår på denne måde som den typiske aftalepart for private virksomheder, uanset om en rettighed handles forud, som option i et samarbejdsprojekt jf. § 8, eller uden forudgående kontakt med institutionen.

Til § 14, stk. 1

Med etiske hensyn hentydes f.eks. til situationer, hvor en given viden af samfundsmæssige årsager bør være frit tilgængelig for alle, eller til situationer, hvor patentering eller anden publicering af en opdagelse indebærer risiko for misbrug af opfindelsen til skade for sundhed eller miljø.

Til § 14, stk. 2

På universiteter har rektor i medfør af universitetsloven den endelige beslutningskompetence med hensyn til godkendelse af de i stk. 1 omtalte aftaler. På sektorforskningsinstitutioner har direktionen i medfør af lov om sektorforskningsinstitutioner den tilsvarende beslutningskompetence.

Til § 15, stk. 1

Institutionen kan oprette én, eventuelt flere fonde. Fonden eller fondene vil få status som en del af den offentlige forvaltning stående under tilsyn af institutionens ressortminister.

Institutionens overdragelse af rettigheder og pligter til fonden indebærer ikke, at institutionen kan fralægge sig ansvaret efter § 10 til vurdering af indberettede opfindelser inden for de angivne tidsfrister eller ansvaret efter § 12 for fastsættelse af en rimelig godtgørelse til forskere, hvor rettighederne udnyttes af institutionen.

Til § 15, stk. 2

Hensynet bag bestemmelsen er at adskille såvel provenu som ansvarspådragende forhold i tilknytning til udnyttelse af immaterielle rettigheder fra institutionen både juridisk og økonomisk.

Til § 15, stk. 3

Fonden har til opgave at videresælge de immaterielle rettigheder knyttet til resultater, som institutionen har erhvervet fra egne forskere, eller at indgå aftaler med firmaer om udnyttelse af resultaterne.

Fonden kan ikke egenhændigt tage initiativ til etablering eller drift af nye virksomheder. Dette udelukker dog ikke, at fonden indirekte kan deltage som investor i virksomhedsetableringer – f.eks. ved, at fonden til gengæld for udnyttelsesretten til et givet resultat betales i form af aktier eller lignende i den virksomhed, der overtager rettighederne.

Til § 15, stk. 4

Hensigten med denne bestemmelse er, at institutionen uddeler årets overskud til aktiviteter på den pågældende institution. Midlerne kan anvendes til såvel forsknings-, uddannelses- og formidlingsaktiviteter.

Fonden varetager udbetaling af godtgørelse til institutionens forskere efter § 12. Det påhviler herunder fonden med passende interval at orientere de berørte forskere om eventuelt genererede indtægter fra udnyttelsen af en af institutionen overtaget rettighed.

Til § 16

Forskningsministeren vil fastsætte de nærmere regler for fonden/ fondene og kravene til deres vedtægter, herunder til hvordan bestyrelsen udpeges.

Til § 18

Bestemmelsen svarer til dansk rets sædvanlige erstatningsregler.

Til § 19

Bestemmelsen følger dansk rets hovedregler om en femårig forældelse, men der er behov for en særlig fastlæggelse af, hvornår denne frist beregnes fra.

Danmarks Farmaceutiske Højskole
Sekretariatet
Universitetsparken 2
2100 København Ø

Forskningsministeriet

Bredgade 43
1260 København K

Att.: Fuldmægtig Louise Tribe

Tlf. 3392 9700
Fax 3332 3501
Internet fsk@fsk.dk
X.400 S=fsk; P=fsk; A=dk400; C=dk
Homepage www.fsk.dk

Vedr.: Godkendelse af regler for beregning af vederlag
efter lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner

30. juli 2000

Med brev af 14.7.2000 har Danmarks Farmaceutiske Højskole indsendt
"Regler for fordeling af vederlag efter § 12 i lov om opfindelser ved
offentlige forskningsinstitutioner".

J.nr. 914

Efter gennemgang af det fremsendte kan Forskningsministeriet i
henhold til lovens § 12, stk. 3, godkende de af institutionen udarbejdede
beregningsregler.

Dog skal det præciseres, at lovens § 16 stk. 2, giver hjemmel til at
modtage aktier – men ikke anpartar – som alternativ til et kontant
vederlag efter §12, stk. 2. Institutionens regler for vederlagsberegning
under punkt 2, sidste afsnit, bør derfor tilrettes i overensstemmelse
hermed.

Med venlig hilsen

Kåre Jarl
Fuldmægtig

Kåre Jarl
Tlf. 3392 9735
Fax 3312 4843
Internet kja@fsk.dk
X.400 S=kja; P=fsk; A=dk400; C=dk

Danmarks Tekniske Universitet
Ledelsessekretariatet
Bygning 101A
2800 Lyngby

Att.: Susanne Sloth Larsen

IT- og
Forskningsministeriet

Bredgade 43
1260 København K

Tlf. 3392 9700
Fax 3332 3501
E-post fsk@fsk.dk
Netsted www.fsk.dk

Vedr.: Godkendelse af regler for beregning af vederlag
efter lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner

9. februar 2001

J.nr. 914

Med brev af 5.2.2001 har Danmarks Tekniske Universitet indsendt "Retningslinier for beregning af vederlag ved erhvervsmæssig udnyttelse af opfindelser under ansættelse på DTU". Efter gennemgang af det fremsendte kan IT- og Forskningsministeriet i henhold til § 12, Stk. 3 i lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner godkende de af DTU udarbejdede beregningsregler med nedenstående bemærkninger:

Ministeriet har noteret sig, at DTU ønsker mulighed for at vederlægge opfindere med en del af den aktiepost, DTU måtte erhverve som modydelse for overdragelse af rettigheder til en virksomhed.

Det er i denne forbindelse væsentligt, at der ikke opstår risiko for konkurrenceforvridning eller hersker tvivl om forskningens uafhængighed af særinteresser. IT- og Forskningsministeriet skal derfor anbefale, at vederlæggelse i form af aktier eller aktieoptioner knyttes an til en klar institutionspolitik for de ansattes og DTU's eget engagement i private virksomheder.

Det er endvidere en forudsætning, at vederlag i form af aktier eller aktieoptioner alene er at betragte som en valgmulighed for den pågældende opfinder, og at opfinderen alternativt kan vælge at lade sig vederlægge kontant.

Herudover er det væsentligt, at DTU forud for opfinders eventuelle valg af vederlæggelse i form af aktier opfordrer vedkommende til at konsultere egen advokat eller revisor med henblik på professionel rådgivning – herunder rådgivning om de skattemæssige konsekvenser.

Endelig skal det for god ordens skyld bemærkes, at adgangen efter lovens § 16, Stk. 2 til at modtage aktier og aktieoptioner modsvarende værdien af overdragede rettigheder ikke giver hjemmel til at afholde

Kåre Jarl
Tlf. 3392 9735
Fax 3312 4843
E-post kja@fsk.dk

udgifter til erhvervelse af optionerede aktier ud over de muligheder, der følger af DTU's særlige status som selvejende institution.

Ministeriet har jf. 12 i det indsendte noteret sig, at regelsættet tages op til revision i januar 2002. Eventuelle ændringer som resultat af denne revision vil forudsætte fornyet godkendelse i ministeriet.

Med venlig hilsen

Kåre Jarl
Fuldmægtig